

apler

OGLINDA

LITERARĂ

MEMBRU FONDATOR AL ASOCIAȚIEI REVISTELOR ȘI PUBLICAȚIILOR DIN EUROPA

ANUL VII • Nr. 83 • Noiembrie 2008 • 3 lei

În acest număr:

- Constantin Frosin
- Gabriel Funica
- Cornel Ungureanu
- Nicolaie Dorel Trifu
- Cristian Neagu
- Vlad Zbârciog
- Marius Chelaru
- Valeriu Rusu
- Virgil Diaconu
- Ionel Necula
- Ion Pachia
Tatomirescu
- Isabela
Vasiliu-Scraba
- Florin Paraschiv
- Valeria Manta Tăicuțu
- Nae Georgescu
- Alexandru Bulandra
- Mircea Radu Iacoban
- Radu Comănescu
- Mihai Antonescu
- Teodor Codreanu
- Traian Gh. Cristea
- Stan Budeanu
- Geo Vasile
- Paul Spirescu
- Gheorghe Andrei
Neagu
- Vasile Toma
- Adrian Irvin Rozei
- Adrian Tămaș
- Marlana Lică Mașala
- Lupu Rodica Elena
- Lucian Gruia
- Ștefan Dumitrescu
- Felix Nicolau
- Jetan Kelmendi
- Barbu Brezianu
- Robert Toma
- Nicolai Tăicuțu
- Ana Maria Boloș
- Traian Vasilcău
- Bianca Ștefan
- Aureliu Goci
- Ganea Ionuț
- Radu Voinescu
- Bogdan Groza
- Mircea Sevaciuc
- Petre Abeaboeru
- Petre Moldoveanu
- Sergiu Matei Lucaci
- Liviu Comșia
- Silvia Dumitrache
- Efim Tarlapan
- Matei Romeo Pitulan
- Valeriu Cușner
- Alexandru Cetățeanu
- Dan Brudașcu
- Elicura Chihuailaf
- Tudor Cicu
- Constantin Miu
- Ion Popescu
Brădiceni
- Georgeta Vioreanu
- Mario Castro
Navarrete
- Marin Ifrim
- Liviu Pendefunda
- Vlad Pohilă
- Anda Bejan
- Mariana Vărtosu
- Ion Lazu
- Victor Sterom
- Cristian Tiberiu
Popescu
- Radu Cosmin
- Bogdan Ulmu
- Gheorghe Mocanu
- Viviana Pohlid
Dehelean

În numele libertății absolute de exprimare, autorii răspund în mod direct de conținutul materialelor publicate sub semnătura proprie.

"Cititorii din străinătate se pot abona prin S.C. Rodipet S.A. cu sediul în Piața Presei Libere nr. 1, Corp B, Sector 1, București, România la P.O. Box 33-57, la fax 0040-21-318.70.02 sau e-mail abonamente@rodipet.ro; subscriptions@rodipet.ro sau on line la adresa www.rodipet.ro".

OGLINDA literară

Apare sub egida Uniunii Scriitorilor din România și face parte din Asociația Publicațiilor Literare și Editurilor din România (APLER) și Associazione della Stampa Estera din Italia, membru fondator al Asociației Revistelor și Publicațiilor din Europa

Editată de S.C. ZEDAX Focșani cu sprijinul Consiliului Județean Vrancea, Asociației Culturale "Duliu Zamfirescu" și a Direcției pentru Cultură, Culte și Patrimoniu Cultural Național Vrancea

REDACTIA

Redactor șef: Gheorghe Andrei Neagu
Redactor șef adj: Gabriel Funica
Senior editori: Laurian Stăncescu, Daniel Stuparu, Liviu Comșia, Florentin Popescu, Valeria Manta Tăicuțu, Adrian Dinu Rachieru.
Secretar literar: Ștefania Oproescu
Redactori: Ioan Dumitru Denciu, Mariana Vărtosu, Gheorghe Mocanu, Florin Paraschiv, Cosmin Dragomir, Constantin Miu, Theodor Codreanu, Lili Goia, Sava Francu, Ioana Petcu, Ion Deaconescu, Constantin Ghiniță.
Secția externe: Matei Romeo Pitulan, Carmen Săpunaru, Nicolette Franck, Mihaela Albu, Marlana Lica Masala, Adrian Irvin Rozei.
Administrație: Mircea Ghintuială
Tehnoredactare: Adrian Mirodone
Culegere: Ionica Dobre

OGLINDA literară o puteți citi și pe site-ul
www.oglindaliterara.ro

actualizat de:
www.bootsoftware.com
și www.seven.com

E-mail:
gheorgheneagu@yahoo.com

ISSN 1583-1647

ADRESA REDACȚIEI:
str. Dr. Ing. Ion Bașgan, bl. 8,
ap. 6, Focșani, jud. Vrancea
Mobil: 0722-284430

Revista figurează la poziția 4699
în Catalogul Presei Române

Abonamente numai prin RODIPET

Revista se află și la chioșcul Muzeului Literaturii Române

**ATENȚIE: ÎN CURÂND REVISTA SE VA
DISTRIBUI NUMAI PE BAZĂ DE ABONAMENT
PRIN RODIPET SAU POȘTA ROMÂNĂ.**

Nervi de toamnă

Mă întorc zilnic la hîrtille mele. Tot așa cum, în copilărie, ani de-a rîndul, Personajul Narator se culca devreme. Hîrtille și stiloul, unul obișnuit, singura avere palpabilă, oricînd la dispoziție. Cîteva dosare din carton rugos și o cutie cu agrafe. Cărțile le-am vîndut demult. Am păstrat doar Biblia, din care citesc sporadic. În rest, mă fiții dintr-un loc în altul pînă obosesc. Pînă mă apucă foamea, setea, somnul, lenea, indiferența, dezgustul, amărăciunea. Aia metafizică. Farniente amăru.

m citit cîte ceva de-a lungul timpului pierdut dar n-aș putea spune că sînt vreun erudit. Unul din aceia cu părul vîlvoi, îmbrăcat anapoda, cu fața pîrlită de nicotină, dîndu-i un aer de cotoi îmbătrînit în rele. Am citit din plăcere și fără vreun folos imediat. Ca să treacă vremea. Îmi plăcea mai ales mirosul de proaspăt de cerneală tipografică sau acela dulce putred al paginilor îngălbenite de prin anticariat. Subliniam pasajele care mi se păreau interesante, adnotam pe margine diverse chestii, trimiteri la alte titluri, acolade, paranteze felurite, semne de exclamație, puncte-puncte, farafastîcuri. Mă amăgeam crezînd că am o preocupare superioară față de ceilalți. De fapt, încercam să parez plictiseala într-un mod elevat, rafinat. Căutam un înlocuitor, ceva cu care să umplu un vid interior. Cam ca acel Narcis în viziunea lui Daumier, abia ținîndu-se pe malul apei, o gloabă melodramatică gata să vomite dintr-o infinită scîrbă de sine. Îmi spuneam, desigur, că atunci cînd citești sau consulți o carte nu-i permis să subliniezi ori să faci tot felul de însemnări pe marginea paginilor. Și totuși nu mă puteam abține ca de fiecare dată să nu-mi conturez, prin acest prost obicei, o cu totul altă carte în interiorul celei existente, să creez astfel, un mutant care să mă servească, prompt, la orice oră din zi sau din noapte. Prostii. Oricum nu mi-am propus să dau un curs foarte precis acestor rînduri. Cum ar fi publicarea lor. La ce bun ? Din scris nu trăiește aproape nimeni. Succes, glorie literară ? Treaba asta cu scriitori care se izolează în nu știu ce sătuc irlandez, scriu ce scriu și brusc dau lovitura pe piața editorială, vînd milioane de exemplare, sînt apoi ecranizați, e de numărat pe degete. Chiar puține dacă stăm să ne gîndim bine. De regulă visăm cai verzi pe pereți. Cum oferi tu autografe în stînga și-n dreapta, contaminat de filme îndoielnice, cum cărțile tale se lăfăie pe primul raft al unor mari librării, cum așteptă lumea cu noaptea-n cap, cum apari jovial și

ziariștii sar pe tine să-ți smulgă un interviu, să consemneze pentru prima pagină prețioasele vorbe și tu te dai de-a rozcotoru nechezînd de plăcere precum calul lui Făt Frumos după ce a luat niscai jar în foanță. Cum îți organizezi o șambră de lucru cu vedere ca în ilustratele Hallmark, "cea fără de care" uitîndu-se la tine ca la un cireș copt și doi copii de pluș frecînd cokerul la melodie pe o melodie de Joe Coker. De fapt, locuiești într-un fundac de provincie la cheremul problemelor cotidiene încercînd să rezolvi irezolvabilul cu aerul grav important al aceluia prea ocupat cu supraviețuirea. Vîslești printre nimicuri căutînd cu priviri pierdute farul călăuzitor trezindu-te, brusc, cu o pereche de faruri în tine și tipul de la volan care îți face numai urări de bine. Un vîlmășag de gînduri și impresii din care îți revii, cel mai ades, mahmur. Te foiești deprimat. Trebuie s-o iei de la capăt. Așa-i rațional. Cu sau fără tot aia e. Atunci mai bine cu. Poate că nu scrisul în sine e foarte important cît mai ales pregătirea lui. Alegerea tipului și formatului de hîrtie, culoarea cernei sau a rezervei de pix, marca lui, felul grafitului, dacă vrei să simți plăcerea scrisului cu creionul (deși a scrie cu creionul e ca și cum ai vorbi în șoaptă). Locul: acasă (în bucătărie pe genunchi, în pat sau la masa de la fereastră) la birou (presupunînd că ai o profesiune care îți permite să mai ciupești cîte ceva în orele de program), în parc (dacă te țin nervii), la țară (dacă dispui de o căsuță) sau într-o cafenea (precum J. P. Sartre). Umbli prin cîteva librării, privești debusolat oferta, probezi vreo cîteva pixuri din multitudinea zăpăcitoare a celor expuse, intri în dilema alegerii, nu ești prea hotărît, vînzătoarea vizibil enervată începe să facă fițe, ceilalți clienți freamătă și ei. În fine, renunți, ceri coli de scris, ușor pelurate, cu gîndul că te vei folosi tot de vechiul stilou descoperit în ungherul de mult neumbat al unui sertar plin cu tot felul de mărunțișuri inutile, nici nu mai știi cum aluvionate acolo. ■

Gabriel Funica

Din scris nu trăiește aproape nimeni. Succes, glorie literară ? Treaba asta cu scriitori care se izolează în nu știu ce sătuc irlandez, scriu ce scriu și brusc dau lovitura pe piața editorială, vînd milioane de exemplare, sînt apoi ecranizați, e de numărat pe degete. Chiar puține dacă stăm să ne gîndim bine. De regulă visăm cai verzi pe pereți. Cum oferi tu autografe în stînga și-n dreapta, contaminat de filme îndoielnice, cum cărțile tale se lăfăie pe primul raft al unor mari librării, cum așteptă lumea cu noaptea-n cap, cum apari jovial și ziariștii sar pe tine să-ți smulgă un interviu, să consemneze pentru prima pagină prețioasele vorbe și tu te dai de-a rozcotoru nechezînd de plăcere precum calul lui Făt Frumos după ce a luat niscai jar în foanță.

Trident și șansele postrevoluționare ale filmului

(urmare din numărul anterior)

(Nu știu cât de bine sunt cunoscute cititorului cele trei volume-jurnal intitulate "Despre regi, saltimbanci și maimuțe". Primul volum se ocupa de trecerea mea prin teatru, al doilea, de ratarea unor relații și proiecte literare, al treilea, de devenirea unor universuri insulare. Volumul al patrulea, din care fac parte aceste pagini se oprește în lumea filmului. Cartea e în curs de apariție la Editura Palimpsest.)

ncepând din noaptea aceea și din opt în cincisprezece zile, fiecare șleahtă de învoiți ne aducea noi vești despre Charlot...

Tot frontul nu vorbea decât de Charlot. La rulantă, la aprovizionare, la coada de la apă, telefonistele de le capătul firului, legătura de la punctul de comandă... nu vorbeau decât despre Charlot. Cine-i Charlot ăsta? Rămâneam visător. Aș fi vrut să-l cunosc pe smecherul ăsta nou care făcea să se legene frontul. Charlot, Charlot, Charlot [...].

Într-o zi îmi veni și mie rândul să merg în permisie. Am ajuns la Paris. Cu ce emoție am ajuns în gara de Nord... După ce am salutat Turnul Eiffel, m-am aruncat într-un mic cinematograful din Place Pigalle. L-am văzut pe Charlot.

Fernand Leger — „Cronica zilei”, 1926: „Apollinaire a fost acela care m-a dus să-l văd pe Charlot în timpul unei permisii. Era de părere că totul se petrecea „acolo sus”, că viața era adunată în „linii”, că rahatul și moartea au rămas în urmă. L-am văzut pe Charlot: incontestabil, era ceva să îți piept enormul spectacol pe care îl părăsisem pentru șapte zile. Acest omuleț care a reușit să nu mai fie un omuleț, ci o specie de obiect viu, sec, mobil, alb și negru, era nou!”

Andre Gide — Jurnal, 1927: „Ieri, la Neuchatel, am văzut Goana după aur. Suares îl contestă pe Charlot din orgoliu. Rezistență nejustificată. Caz unic în care se poate îmbrățișa opinia populară. Fără nici o neînțelegere. Noi râdem și ne distrăm, tu și eu, de același lucru. E atât de bine să nu disprețuiești ceea ce mulțimea admiră!” Ar fi de notat: Gide este fericit să descopere o operă în care este alături. În care împărtășește fericirea celorlalți. E momentul în care poate ieși, își poate distruge țarcul, limitele, barierele cu care l-au împrejmuit convențiile rămânând el însuși. E ceea ce, într-un fel, a vrut să spună și Cocteau: răsul esperanto e limba-jul universal prin care ei, aleșii, selecția viciului sau al virtuții, îl pot folosi în dialogul cu ceilalți. În „Europe”, 15 nov. 1928 Philippe Soupault va întări punctul de vedere al suprarrealiștilor: „Chaplin a „decretinizat” realmente cinematograful. I-a fost ușor fără îndoială fiindcă era poet (s. n.). Cred că e inutil să insist asupra faptului pe care, de altfel, lumea l-a înțeles de multă vreme: diferența care separă filmele lui Charlot de celelalte filme. Poezia este un acid mai violent decât toți acizii cunoscuți. Ea corupe combinațiile cele mai bogate, cele mai puternice. Ea te obligă să iei totul de la capăt. [...] Dl. Bergson făcea remarca: «orice iluzie comică este o iluzie de vis; dacă logica faptului comic este logica visului, te poți aștepta să găsești în logica rizibilului toate particularitățile logicii visului». Comicalul lui Chaplin întâlnește adesea poezia, fiica visului. Nu-i întâmplător faptul că în aproape toate filmele sale personajul principal cade pradă visului. E, pe de altă parte, foarte greu să separi anumite truvaiuri poetice ale sale de cele comice. Putem asista în filmele sale la materializarea imaginilor poetice, aceste imagini etern care rămân întotdeauna noi.

Acest lucru este posibil pentru că Chaplin este un mare poet care poate nu numai să-și emoționeze, ci să-și încante spectatorii, pe care într-un fel îi dezarmează și îi face să se supună în întregime somatiilor și sugestiilor filmului. Fără îndoială că această poezie e o parte a lui însuși, de care el e mai puțin conștient...

„Poezia cinematografică ar izbucni dintr-un inconștient de care Charlot este mai puțin conștient...”

Nu-mi amintesc dacă JJ pune în memoriile sale această problemă. Am discutat cu el în câteva rânduri des-

pre creația involuntară, cea care tâșnește dintr-un inconștient mai puțin controlat. Era perioada în care el se apucase să-l citească pe Freud. Să-l citească sau să-l recitească. Bănuia că englezii nu l-au tradus bine și făcuse de undeva rost de o ediție a Operelor în germană. Bineînțeles că Freud nu-i ușor de tradus, că versiunea mea de amator era oarecum diferită de versiunea pe care o foloseau americanii în Interpretarea viselor. JJ încerca să explice cu visele din filmele suprarrealiștilor. Visele suprarrealiștilor nu ne-ar folosi la nimic fiindcă ei sunt producători de vise. Produc după nevoile clientului. Ar fi mai bine să luăm unul dintre visele lui Chaplin. Ele ar fi visele tipice, tradiționale, curente. De aici a început discuția: de la întrebarea dacă, într-adevăr, visurile lui Chaplin sunt vise curente. Dacă nu au și ele un motor neobișnuit care le dă formă. JJ lucra pe vremea aceea la Femeia din Singapore și simțea că ar trebui să obțină ceva ieșit din comun. Eu eram amenințat cu concentrarea, cu frontul, devenisem, prin Mejdies, cetățean american.

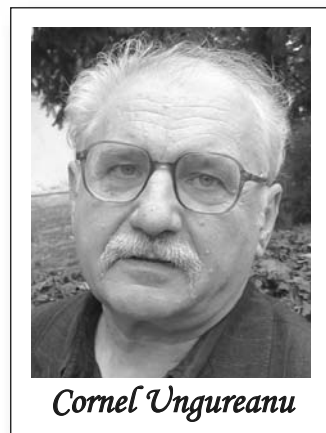
Discuția despre Chaplin s-a amestecat cu alte discuții despre homosexuali, pornografi, vedetele lui Mejdies, bețiile lui Bogart, exilul regelui român Carol al II-lea, talentul lui de desenator, capacitatea și incapacitatea mea de hipnotizator. Domnule, știi, trebuie să existe o anume predispoziție biologică... un anumit unghi de vedere al trupului pentru o anumită imagine. Numai nimfomanele sau frigidele știu să filmeze bine o scenă de amor. Numai Chaplin știe să filmeze un copil.

Se vorbea în cetate — cum de nu știusem până atunci — că Charlot ar fi pedofil.

Despre fiecare se spune câte ceva, i-am spus.

Nu, el nu zice pedofil în felul în care înțeleg țatele sau gazetarii de scandal. El e îndrăgostit, pur și simplu, de fetițe, transferă asupra lor o iubire a trupului, care nu-i neapărat o iubire sexuală. E o perversiune mentală. Uite ce reacții au perversii, acești hipersensibili ai lumii artistice. Toți homosexualii, toate lesbienele scriu că e gigant. Și l-au asumat ca pe unul de-al lor. Când Cocteau zice că răsul lui e esperanto, subînțelege și derivațiile trupesti. Dacă te apuci de critică teatrală, ține minte răsul esperanto.

Nici un artist al Hollywoodului, acest loc al carierelor fulgerătoare, nu a avut o ascensiune atât de rapidă. În 1914 debutează, în 1915 devine vedetă de anvergură, în 1919, când semnează actul de constituire a casei United Artists, el stă jos, cu creionul sau stiloul în mână. Ceilalți — adică Mary Pickford, Douglas Faibanks, David Wark Griffith, sunt în picioare. Participă la un ritual. Deceniul care va veni va fi, pentru regizor ca și pentru actor, deceniul capodoperelor. În 1921 va face puștii care îl va face celebru pe Jackie Coogan. Dar care este, fără îndoială, una dintre capodoperele cinematografului din deceniul al treilea. Geamgiul Charlot adoptă puștii părăsit de fata care ieșise, prin păcat, în afara societății. Edna Purviance, soția lui, e păcătoasa care seamănă cu Lillian Gish din Nașterea unei națiuni sau cu Mary Pickford din filmele ei de logodnică a Americii. Logodnică a Americii ar putea fi nu numai o inocentă. O femeie din Paris (1923), film scris și realizat de Chaplin, s-a bucurat de un succes mondial. Din când în când, revistele de film sau cinematecile îl prezintă sub emblema: Redescoperirea unei capodopere. Adevărul este că filmul nu a fost niciodată uitat, fie și pentru că încearcă o surprinzătoare alianță o cinematografie care încă mai putea crede în lupta ei pentru întâietate: cinematografia franceză. Doi tineri dintr-un orașel francez, Marie și Jean, decid să fugă fiindcă părinții le interzic căsătoria. Jean rămâne (totuși) fiindcă tatăl său moare, Marie ajunge într-un Paris în care devine iubita seducătorului Pierre Menjou. Marie îl găsește pe Jean, pictor modest, se hotărăște să se despartă de bogătașul Pierre (Adolf). Dar mama artistului protestează, așa că Marie se întoarce la Revel, frumosul, bogatul și teribilul. Jean se sinucide iar peste o perioadă o regăsim într-o fermă, alături de mama lui Jean care a iertat-o...

Cornel Ungureanu

(continuare în nr. viitor)

Familia Cioran sub dieta provocărilor securiste

O caracteristică a securității românești era și permanenta sa nemulțumire de rezultatele dobândite și râvna pentru o rodnicie rezolubilă a activității sale odioase. Nu erau numai o atitudine metodică, menită să mobilizeze cadrele și serviciile din sistem, ci chiar o nemulțumire reală, o căutare de alte mijloace și resurse care să optimizeze urmărirea informativă și să permită adunarea unui cât mai mare volum de informații despre cei aflați sub supraveghere strictă.

După ani de zile de urmărire acerbă, Aurel Cioran putea fi considerat inofensiv din punct de vedere al interesului securistic. Bolnav și cu relații din ce în ce mai împuținate, trăia, mai ales după moartea lui Noica, izolat, cu puține legături în cadrul comunității sibiene. N-a fost niciodată prea comunicativ, dar se simțea bine în compania lui Noica și a ciracilor săi în vremea când Păltinișul trezea drept o Mecă a spiritului românesc. Acum, după săvârșirea magului, obișnuia să se închidă în sine, să trăiască retras și cu puține relații printre „cei vechi” ai Sibiului. Păstra, desigur, legătura cu foștii discipoli ai pustnicului păltinișan, dar întâlnirile cu ei erau sporadice și mai mult întâmplătoare.

Pe fondul creșterii prestigiului fratelui său parizian, Aurel Cioran devenise un reper pentru toți cei interesați de fenomenul cioranian și sursa cea mai directă pentru cei doritori să ia pulsul receptării scepticului în lumea occidentală. Fratele rămas în leprozeria românească gestiona un fond arhivistic de familie important și multe decupaje din publicațiile apusene trimise de fratele său și pe care-l acceptară să pună cu plăcere la dispoziția celor interesați. Păstra caietele cu predici ale bătrânului protopop și pe cele ale adolescentului Emil, ca și fișele de lectură și corespondența acestuia din perioada de dincolo de emigrare.

Era, prin urmare, firesc să rămână în atenția instituției securiste și după ce devenise retras, aproape mizantrop și fără interes securistic. Dăduse destule semne că nu intenționează să ceară azil politic, iar legăturile sale cu emigrația legionară din Occident erau tot mai slabe și neimportante din punct de vedere securistic. Erau condiții pentru încetarea acțiunii informative, dar aspectul în sine nu putea fi împărțit de o instituție obișnuită să vadă „dușmani ai poporului” peste tot.

Dimpotrivă, într-o adresă a Departamentului Securității Statului (Direcția I-a) din 15 noiembrie 1988, deci la câteva zile după înmormântarea lui Noica, se arăta total nemulțumită de felul cum decurge urmărirea „Eterogenului” (numele codificat al lui Aurel Cioran) și elabora o adevărată strategie profesionistă de continuare a supravegherii. Reproducem textul:

Ministerul de Interne
Departamentul Securității Statului
Direcția I-a
111 / 00582889 din 15 decembrie 1988

Către,
Securitatea județeană Sibiu

Alăturat vă restituim dosarul de urmărire informativă 02075 „Eterogenul” deschis la 28.11.1986 asupra lui Cioran Aurel, de 74 de ani, jurist pensionar, fost membru legionar și condamnat, domiciliat în Sibiu, ce ne-a fost înaintat pentru analiză și vă comunicăm următoarele:

Prin interpunerea pe lângă obiectiv și soția sa, a surselor „Crețeanu” și „Veronica” s-a îmbunătățit controlul lor informativ și au fost create premise pentru clarificarea de fond a suspiciunilor ce au stat la baza luării lor în această formă de lucru.

Datele și informațiile obținute de la rețeaua informativă și mijloacele speciale confirmă că obiectivul (Aurel Cioran, ad. n.) după decesul lui Noica Constantin cu care era în relații de prietenie, și-a limitat mult relațiile cu intelectualii ce polarizau în jurul acestuia cât a locuit la Păltiniș, evită să mai abordeze probleme cu caracter

politic (urmează un mic text anonimizat) de care este afectat, manifestă tendința de auto-izolare.

În urmărirea soților Cioran Aurel și Eleonora nu s-a acționat cu fermitate pentru descifrarea naturii relațiilor ce le întrețin cu cetățenii străini Kurt Cerne din Austria, Bălănescu Stelian, Maior Ovidiu, Stoiakovitz Alice din R.F.G., Diaconescu Monica și Sabău Ioan din Canada.

Față de situația operativă din caz, apreciem că se impune executarea integrală și de profunzime a tuturor măsurilor stabilite cu ocazia analizelor anterioare, prioritate acordându-se celor care visează clarificarea scopului legăturilor cu personajele din Austria, R.F.G. și Canada.

Suntem de acord cu măsurile preconizate de dumneavoastră și considerăm util a se mai întreprinde următoarele:

- În cooperare cu Securitatea județeană Timiș să se clarifice natura relațiilor ce le are cu dr. Lăzărescu Grigore din Timișoara (text anonimizat);

- Verificarea și exploatarea informativă a persoanelor cărora soții Cioran Aurel le-a făcut diferite comisioane cu prilejul vizitelor efectuate în străinătate. În timpul discuțiilor să se acționeze pentru crearea de disensiuni între aceștia și Cioran Aurel;

- Luarea în contact organizat a numitei Cioran Eleonora și exploatarea combinativă a trăsăturilor ei negative de caracter pentru realizarea dezinformării cât și determinarea acesteia și a soțului său să înlăture legăturile cu unele persoane mai apropiate ce-i pot angrena în activități ostile.

Având în vedere poziția prezentă a obiectivului și faptul că în procesul urmăririi nu s-au obținut date care să confirme suspiciunile de activitate clandestină organizată, dosarul a fost scos din controlul unității noastre.

Locțiitor Șef Direcție
Lt. Col. Anastasiu Gabriel
(ACNSAS, dosar 16366, vol. 2, f. 39-39 V, vol. 2, f. 39-39 V).

Șeful Serviciului
Lt. Col. Marin Gheorghe

Câteva lămuriri colaterale

Multe din indicațiile Departamentului Securității Statului par decupate dintr-un manual al bunului securist. Regăsim aici toată gama mijloacelor utilizate pentru optimizarea acțiunii de urmărire informativă, inclusiv provocarea și diversiunea. Cele două surse despre care se face vorbire în raport („Crețeanu” și „Veronica”) au fost racolate în 1988 și s-au adăugat celorlalți informatori înșirați pe urmele familiei Cioran, cu misiuni exacte de urmărire. „Veronica” a depus prima notă informativă la 25 februarie 1988, iar „Crețeanu” la 7 aprilie același an. Până la urmă nici una din cele două surse nu s-au dovedit prea harnice. „Veronica” a rămas cu singura notă informativă depusă la data amintită mai sus, iar „Crețeanu” va mai reveni cu încă două note informative. Era mult prea puțin în comparație cu productivitatea altor surse, precum Costin, Diamantopol, Miron și chiar Tatu, care colaborau într-o anumită frecvență și furnizau informații de real interes securistic.

Cât privește dr. Lăzărescu amintit în raport, bănuim că este vorba despre medicul curant care-l îngrijise pe Aurel Cioran în vremea când a fost internat la Gătaia (jud. Timiș), rămas un apropiat al familiei Cioran. ■

Ionel Necula

Trăirea serafică în poezia religioasă a lui Vasile Voiculescu

„Împărtășit tot timpul din seva ta fierbinte
Să nu-mi mai spulber frunza în viscole și ger,
Ci-ncolăcit de-a pururi pe trunchiul milei sfinte
Urcând, s-ajung la vârful dumnezeiesc din cer”.

V. Voiculescu – Edera

n conștiința posterității, personalitatea lui Vasile Voiculescu, prin dualitatea formelor ei de reprezentare – medic și poet – ambele înnobilate de o caldă umanitate și exemplară devoțiune – ca și prin destinul său crâncen, asumat cu demnitate și împăcat cu asprimea nedreptăților vieții, a dobândit aura mitică de damnat și de

sfânt.

Ca medic a făcut din profesiunea sa o pasiune, mărturisindu-se în acest sens: „medicina nu este o profesiune, ci o pasiune”, fiind cunoscut în epocă drept „medicul fără arginți”.

Ca poet a făcut din opera sa un coridor spiritual al comunicării dintre om și Dumnezeu.

Poezia sa religioasă ocupă în spațiul liric al întregii sale opere literare un loc privilegiat, de taină și de suflet, asemenea sfântului altar într-o biserică.

Opera sa poetică, remarcabilă mai mult prin înălțimea spirituală decât prin întindere, ocupă în literatura română un loc singular.

Poetica voiculesciană include în universul său liric două dimensiuni fundamentale: copilăria și dumnezeirea, ambele formând un spațiu unitar, proiectat – sub raport estetic – într-o viziune simbolic-arhetipală asupra cosmosului, manifestată atât în simbolismul religios, cât și în universalitatea transcendentă a ideilor platonice.

În timpul vieții poetului îi sunt publicate volumele: *Poezii* (1916), *Din Țara Zimbrului – Poezii de război* (1918), *Pârگا* (1921), *Poeme cu îngeri* (1927), *Destin* (1933), *Urcuș* (1937), *Întrezăriri* (1939), urmându-le ediția selectivă și definitivă de *Poezii* (1944), pregătită pentru tipar de autorul însuși.

Postum îi sunt publicate manuscrisele găsite după trecerea la cele veșnice a poetului, constând dintr-un șirag aurifer de sonete, ce se ridică, atât prin trăirea lor poetică, dar și prin valoarea estetică, la înălțimea celor shakespeariene, ce i-au servit drept model. Aceste sonete au fost publicate în anul 1964 sub titlul *Ultimele sonete închipuite ale lui Shakespeare în traducere imagină*.

Până în momentul de față, opera lui Vasile Voiculescu s-a bucurat de atenția cuvenită din partea oamenilor de cultură din posteritatea poetului, în două rânduri. Prima oară, prin publicarea unei mici antologii a operei voiculesciene, în colecția „Cele mai frumoase poezii”, apărută în iarna anului 1966, într-un tiraj de 20.160 exemplare, ediția fiind îngrijită de criticul și istoricul literar Al. Piru, beneficiind și de un „Cuvânt înainte”, din care lipsesc referirile la poezia religioasă a poetului. Cum de altfel, pe cale de consecință – tristă reciprocitate – din antologie lipsește tocmai partea cea mai valoroasă a operei lui Voiculescu – poezia religioasă, ceea ce nu este imputabil îngrijitorului ediției (în speță criticul Al. Piru), ci, firește, cenzurii comuniste.

Ca o replică peste ani, drept reparație morală dar și axiologică – estetică-literară vorbind – apare la Editura „Coresi” din București o foarte bună antologie a operei voiculesciene, publicată în anul 2005 (?), într-un tiraj de 21.403 exemplare, ediție îngrijită și prefațată de Roxana Sorescu.

Poezia religioasă a lui Vasile Voiculescu are o particularitate extrem de rar întâlnită, mai cu seamă în literatura română: trăirea serafică. În literatura europeană, după știința mea, doar poezia a doi mari poeți – Rainer Maria Rilke și Paul Claudel – sunt irizate (parțial și palid) de sentimentul serafic.

De fapt, întreaga operă poetică a lui Vasile Voiculescu are drept componentă lirică, trăirea pură, de „feciorie cerească” pe care poetul o revarsă, ca pe un rod al harului divin, peste lucruri, peste sine și peste lumea din jur, ca pe o binecuvântare celestă.

Floriul liric al trăirii serafice, de care eul poetic voiculescian era conștient, este prezent și bine reprezentat și în cele 90 de so-

nete din *Ultimele sonete închipuite, în traducere imagină*, dar aici, spre deosebire de zona lirismului religios, intensitatea trăirii cunoaște o relativă calmitate și linearitate.

Pe când poeziile religioase în mod sensibil, evident, sunt marcate de o trăire înaltă, duhovnicească, de seraf damnat la viațuire pe o planetă a nedreptății și a suferinței.

Destinul implacabil ce i-a fost hărăzit – prigoniri, detenție (cinci ani de muncă grea), deposedare integrală de avere, alți cinci ani de degradare civică, poetul și-l asumă cu demnitate, îndură nedreptatea și suferința cu resemnare și seninătate.

Este condamnat de călăii comuniști pentru „păcatul” de neiertat de a fi scris poezii creștine, religioase. În loc să laude nemernicia și ticăloșia satrapilor „măreței orânduiri”, el „banditul” (terminologie specifică a anchetatorilor din acele crâncene vremuri) îl invocă pe Iisus Hristos și-L lauda. În loc să-i laude pe torționarii și ticăloșii care au instaurat comunismul cu forța tancurilor sovietice, în biata țară românească...

Poeziile sale religioase, de orientare creștină, au reprezentat „piese” grele la „dosarul nelegiurii”, în care nelegiuiții plătiți pentru a-i pedepsi pe oamenii credincioși, buni la Dumnezeu, erau tocmai cei care-l acuzau pe poet de „uneltire contra ordinii sociale”, prevăzută și pedepsită de articolul 209 din Codul Penal.

Degeaba a susținut bietul scriitor că nu a făcut nici un fel de politică antistatală. Simpla colaborare la revista „Gândirea” și prietenia cu cei câțiva membri marcanți ai grupării religioase „Rugul Aprins”, între care poetul Danil Sandu Tudor, au constituit un cap de acuzare inexpugnabil.

Poezia religioasă voiculesciană este depozitara credinței strămoșești, creștin-ortodoxe, din satele românești. În multe din poeziile cu implicație religioasă ale strălucitului poet sunt conservate pentru vecie cântecele bisericesti și colindele datinii străbune. Strofele poeziilor sale religioase sunt tot atâtea clopote de taină și mister, al căror dangăt neuzit germinează în tăcere, precum lumina neînserată a divinității, pregătind rodul cel sfânt al primăverilor de duhovnicie și credință ale viitorului românesc.

Metaforele poeziilor sale își relevă originea eminentă sătească, ele sunt când molcome – precum dealurile spațiului nostru mioritic, așa cum releva ilustrul nostru poet cu obârșia în Lan-crămul ardelenesc – când ascuțite, precum turlele bisericilor ori ale catedralelor acestui spațiu de înaltă și duhovnicească trăire întru spiritualitate creștină.

Nu de puține ori poezia voiculesciană este purtătoare de surprize ideatice. Pentru Vasile Voiculescu, poezia este o „esență a minunii”, dar mai cu seamă este vehiculul mirific spre veșnicie, ori o ființă miraculoasă, cu ochii de oțel și hrănită cu sânge, dar și un potir binefăcător din care bei viață.

Vocația poetului pentru mila creștină, iertătoare, în sensul religios, pentru iubirea aproapelui, ca și dragostea față de animale, de plante ori de copaci, ca entități ale creației divine, avea să izvo-dească în sufletul poetului poezii de excepție, remarcabile prin în-alta și serafica lor trăire.

Astfel, precum marele geniu al iubirii și ocrotirii animalelor – Francisc de Assisi, beatificat de mult timp – Vasile Voiculescu își exprimă în poezie mila pentru vietățile osândite la un trai aspru, ne-îndurător (lupi, corbi, ciute, iepuri), aceasta fiind o altă latură a poeziei sale, înrudită, la nivel ideatic și metaforic, cu lirica unor Jules Rénard, Francis Jammes, precum în poezia *Gânduri de iarnă*.

Remarcabilă este, în sensul mai sus relevat, și mila ce o nutrește poetul pentru mielul pascal, pe care, însuși Iisus, după cel sărută „cu sete pe bot, pe ochi și frunte”, îl oferă apostolilor spre a fi înjunghiat: *Era un miel molatic cu lafele plăvițe, / Miroșitor a lapte – și-l toropise somnul, / Cu fruntea cucuiată de două mici cornițe, / Și presimțind scăparea, a behăit spre Domnul. // Atunci, duios și pașnic, ca un păstor din munte, / Iisus îl luă în brațe cu-adâncă sfâșiere, / Îl sărută cu sete pe bot, pe ochi și frunte, / Apoi întoarse capul și-l dete spre junghiere. // Cu mâneci sfufecate, apoiși îl apucară, / Îi scoaseră cordeaua, smulgându-i clopotelul. / Doar luda în-țepenise, holbat, năuc pe scară / Privind sărutul tainic ce osândise mielul.*

(continuare în nr. viitor)

Constantin Frosin

FACULTATILE MELE (+ MENTALE !)

După celebrele <Universitățile mele> ale lui Gorki, unde primează un puternic simț al proprietății, unde respiră în voie proprietatea privată, au apărut, iată, întâi la hummericani, universitățile private, care apoi au migrat în Europa, și au ajuns, după lupte seculare cu inerția și încetineala în gândire a unor (foști...) to'arâși cocotați în funcții de ciraci sau aburcați acolo de bună-voie ori siliți de nevoi, lupte ce au durat (și au durat...) vreme de peste o deca de ani, și în scumpa noastră patrie, RSR (după spusele unui disident faimos, asta însemna, car' va să

zacă : România Securisto-Militară !).

Nu-i nimic rău în asta, veți zice. Ei bine, da: democrația înseamnă și deșteptarea și luminarea la minte a popoarelor, alfabetizarea anal-fa-betii(-vi)-lor și ridicarea pe crestele himalayene a aichiului (IQ) fiilor și fiicelor neamului. Doar că de(-s-)prinderea alfabetului nu prea produce schimbări la nivelul scoarței, nici terestre, nici cerebrale, că nici una nici alta nu se vălurește de atâtea circumvoluțiuni câte ar vrea unii și alții. Nici dacă pui boii în spatele plugului și tragi brazdă adâncă, în capul lor e neted ca-n palmă (de-aia cică le ciugulesc unii din palmă și dup-aia le trag palme !).

Imi spunea un coleg deunăzi că, prin anumite unghere ale țărișoarei noastre, copchii servesc la micul dejun o juma de pită cu-o juma de litru de vin, de obicei roșu, că amintea de sângele vărsat, de strămoși și de stindardul păcărâului. Iar eu am aflat cu ceva decenii în urmă că, înainte de a pleca la muncile câmpului cu noaptea-n cap, pentru că nu au cu cine să lase plozii, țăraniile le pun pe nas și pe gură un ștergar muiat bine în răchie, de urât să le ție și bine să le fie. Din fragedă pruncie direct în beție, alcoolism și dobitocism, iar la vârsta învățături, școlerii purced la școală revigorată de-o juma de ulciică de vin, cu încălzirea făcută, numa buni pentru de(-s-)prinderea buchiilor din opuri.

Problema este că Hamlet se trezește cu noaptea-n cap în suptconștientul lor și strigă, deznădăjduit: tu bei ori (tu) nu bei ?! Ai ?! Ci ză odată bre, ci faci, hă ?! Iar ei termină (cu) școala, unii dau pe la liceu (mai vând un pont, ceva răchie ori ceva iarbă (da' nu de leac...), dup-aia se freacă la ochi, își dau puchinii jos cu polonicu' (mai răruț că-i mai draguț...) și traduc din proamericana lor, ascunsă-n străfundul rărunchiilor lor de geto-daci : A fi sau a nu fi școlar ? A hi sau a nu hi ștudent ? O hi x nu ghini să șii telectual ?! La care, orizontul, spre care ei privește prelung, cu piciorul streășină la ochi, îi trimite ecoul să-i dea răspunsul așa, ca de la egal la egal, ca de la orizont de cunoaștere și așteptare la un pic ce face plici, pe care dacă vrei să-l dregi, mai rău îl strici... <Deci... aă... ih...>: *Du-te la privată / pentru carte mori / dacă-ți pică asul / ai să faci furori...*

La care cadindatul nostru la khomă alcoolică se-ndreaptă din șale (e grea și ioga asta, bre !!!!!), apoi se-ndreaptă spre buzunar, de-ăcolo spre pungă – speră să-i ajungă ca să se ajungă, ș-apoi, cu moartea-n suflet și cu viața subțioară, intră-n kzinou să-nvețe carte, c-așa a citit el la radio, pe România cultural: Cine are carte, are parte! Da' la ușă, unu cât ușa și ceva, îi ceru Cartea de Identitate – da' el nu știa carte... apoi îi ceru cenepeu, iar el nu pricepu ce vrea ăla de la viața lui (*Vai, viața mea*, îngăna sufletul lui pricâjit de necăjit ce era), și-i cântă așa-ntr-o dungă : Să moară mama bre, că n-am ! Da' ce bă, sfrijitule (dacă puneai o carte pe tine, un terfelog acolo, zicea ăștia că ești jmeker, că te-a captușit a' tăi cu bani), pe tine te-or făcut bunicii bă, cum n-ai mamă ? Ba mamă am, da' carte d-aia de indentitate n-am, nici cenepeu, eu n-am decât liceu ! Lasă bă, că nușce-i aia liceu, da' bani ai ?! Am, mânca-ți-aș, răspune copchilul minune. Dă-i încoa și marș înăuntru bă, c-ai de treabă-n noaptea asta !

Desigur, el nu n-învățase să citească la liceul din comună, că altfel, dacă vedea scris undeva *școală*, *liceu* x *facultate*, rupea poarta, să știi ! Se băga-n fată, nu mai stătea el la coada aia lungă până-n 2032... Că e mai ceva ca la sf Parascheva, de 14 octombrie: se stă la coadă (mai întâi la coada vacii), trei-patru zile, te uiți cât e taxa la privată, numeri banii (dacă nu știi, rogi pe kreva, da-l îți bine de bretele, să n-o taie cu banii tăi, și când te-ntreaba coana de la gheșeu la ce fuckultate vrei să te-nscrii, îi răspunzi cu ochii la Ursă Mare, șăgalnic : Unde vrei matali, mi-e indiferent... Auzi bă, mucea, da' la drept nu vrei mă ? Ce-i aia ? N-are contează, budulebo, că-i o criză de judecători, mă, că dacă mai cheamă ăla 1 dată myneryy, nu mai are cine să-i judece... că e toți plecați la căpsuni, s-adune căpșe... Zi bă o dată ! că n-am timp, ăsta costă !

Dupe care, se trezește din somnul rațiunii și se vede student și-ntreabă așa, siderat și interzis: Asta cine-o mai fi ?! Că seamănă cu 1 de la noi din (c)SAT... la stăi... n-o fi vâru-mieu ? TTT, bă, parcă-i dom învățator, cu geanta aia de la 1848, slinoasă și plină de cărți pu-turoase... Da' unu mai hătru, care scria siansficșan, îi zise, ex abrupto : ăla ești tu, băi boule ! Ce-ai, x ai fost deja pe la bălbăioteacă ? Să nu calci pe-acolo băi, că kzi grav bolnav, ai auzât ? Da, bădiță, gata, pricepu !

Și intră în anul I, și mai ieși d-acolo în anul IV (ori poate III), și când voia el s-o ja la fugă, să se-ntoarcă la caprele lui răioase, îl ajunsse 1A din urmă și-i defe o buca' dă carton, ori mucava, cam așa ceva, și-zise felicitări, netotule ! Să-ți fie de bine ! Și ce să fuck cu ea,

tanti ? Tanti pă măta, copitatule, că-s mai tânără ca ea ! Iaca, tranversezi strada pă verde, răpănosule, intră la primărie și t-angajezi, le-arăți diplomă și le spui c-ai terminat dreptul ! Da' dacă mă-ntreabă ce-i aia ? Le spui și tu ce-ți trece prin minte... Bă, da' fii atenți : treci pe la optik, ia-ți și tu niște ochelari d-ăia mari, să pari dăștept, ai înțales ?! Da's trăiți, tanti !

Bună ziua, tov primar ! Io mi-s portaru, cetățene ! Primaru e sus, la audiențe, fugi, poate mai apuci... Da ce-s alea, nene ? Fugi bă d-acilea, că nu te mai primește tovu, ești bolând, ce-ai ? Nene, mă duc, da zi-mi și mie ce porți matale de-ți zice portar ?! Geanta lu' șefu bă chirianuleo, mălaiu ăstora de-i primește-n audiență etc. Da' ce-i aia etc ? Valea, bă ! Da' ia stai cetățene, ce dorești matale de la primarele nost' ? Păi vreu și eu să lucr-u-acilea, c-am făcut dreptu'... Păi zi drept bă, c-așa-i frumos, să-i dai dreptu, bravo ! Parcă mai era un post de jurist... Nene, da ce-i aia ? Un soi de contopist, băi curiosule !

Da' fii atenți, am înțales dă la șefu că-ți trebe musai masteratu', bă ! Il ai ? L-am uitat acasă, dom portar, mă duc să-l aduc... Băi, cetățene, n-ai înțales întrebarea : ai făcut ori nu frun masterat ? Nu cred, șefu'... Bă, ascultă comanda la mine : vizavi de noi e facultatea lu' peștele, dă fuga și fă masteratu', înțalesu-m-ai ?

Cât ai sclipi, gigel făcu și masteratul și, ca să fie uns dom șaf peste ăilanti, făcu și doctoratul. Și cum era bine văzut de cei de la centru, și iubit de oameni, că era deștept foc (cum deschidea gura, cum dădea pomierii fuga cu tulumbele), i se propuse sa cadindeze și el pentru Parlamentu' României, că nu-i mare lucru: mai un pui de somn, mai un filmuleț pe iutiub, mai o revistă cu d-alea dezbrăcate, la nudu-gol, mai un chiul și-un chiolhan pe la vreun restaurant pe lângă Șparliament etc.

Da', da atunci i se umflă lu' gygel ovăzu-n pântec, drept care se dete rotund : da' ce bă, decapator, la valoarea mea, bre, io, în parlamentu' româniei, ai ?! Păi io am fro fuckultate șă cleva, frun masterat, păi io mi-a maistru, cutoflendorul ! Bă, io bag zeama că voi nu știți cu cine-aveți de-a face, nenicule ! Auzi, ni la ăștileă, bre, io, în parlamentul de la rominia... tttttt... Nu pupați voi, nevăr ! Păi la câte limbi știu io, ce să fac bă-n parlamentu' ista de kkt, ai ?! Dă când mă știu, io-s făcut, nu născut pântru Parlamentu' heuropean, bă, nespălaților ! Bă, da știți c-aveți coraj în sânge, neghiobilor !

Păi da, dom șaf, ne-am gândit șă noi, da' nu prea mult, că ne doare capu', știi... N-avem exercițiu ca matali... Păi da, acolo vi-i locu' dom' șaf ! Săgur că desăgur ! Acolo, departe ! Printre ăia dăștepti, așa, ca excelanța ta... Bă plăvane, excelanța mea, ai ! Escelanța voastră, boule ! Păi nu-i a noastră, să trăiți, e-a matele, șăfu... Bine băi dezpellaților, plecați d-acilea, pregătiți-mi iute havionu personal, ba nu, ăla espresu, ia stai bre, care-i ăl mai rapid – păi da, rapidu, boiler, ptiu, da ce dăștept mi-s bă, ptiu, să nu mă deocheați, ciorilor, că vă dau afară din țară, ce zăc, din hEuropa, da șă din planetara asta, năzdrăvanilor !

Și uite-așa, oameni cu merite, personalități de talie europeană, de certă valoare internațională, nu au putut intra în Parlamentu' European de răul onora și-af altora, care s-au crezut mai deștepti decât deșteptii și mai reprezentativi decât un Laureat al Parlamentu-lui European încă din 1995 ! Desigur, că doar de mine-i vorba, n-am încăput nici în Consiliul local(-nic), nici în cel județean, nici în Parlamentul României ! Că ce ne trebuie nouă deștepti ! Păi ăștia mai și gândesc din când în când măcar, și nu prea ai cum să-i îmbrobodești, nici să-i manipulezi... Spune-mi pe cine trimiți în Parlament – mai ales în cel european - ca să-ți spun cine ești, dacă ești într-adevăr cineva... și ce partid ești...

Amunoscut un tip care a făcut cu chiu(-ituri) cu vai(-ere) prima facultate, ajutat de câțiva oameni de suflet, care sperau să nu-l mai vadă pe-acolo. Apoi, tânărul nostru neliniștit s-a înscris la a doua facultate, apoi la a treia la București, la masterate (vreo trei, dacă nu mă înșel), iar acum, deși mai are încă probleme cu limba română (e-așa grea, c-a făcut hernie la cerebel...), s-a înscris la alegerile pentru nușce funcție de primă mărime. Întrebat dacă se simte în stare să-și asume o așa mare răspundere, s-a umflat în pene și a zis scurt : Da' eu am vreo trei facultăți, dacă nu mă înșel ! Așa că... Așa că nu l-a ales nimeni, da' el și-a închipuit că-i ăl mai tare din parke...

De curând, auz că Hagi a fost numit Ambasador UNESCO parcă, pentru pace ! Ce legătură o fi având șutu-n minge cu instituțiile internaționale, unde chiar trebuie să ai ceva de spus, că de nu, îți faci țara de răs ! Oare câți dintre universitarii de frunte ai României, academicieni sau nu, au fost onorați cu o astfel de funcție ? Oare când va primi și Adrian minune vreun post de Ambasador pentru Pace sau pentru Cultură ?! Ce-o fi cu discriminarea asta ?! Păi cum să nu-i dai bietului rom(-ân) șansa să se afirme și în plan internațional meni ?!

Multe întrebări ar mai fi de (s-)pus, multe răspunsuri ar rămâne neformulate și nespuse, așa că prefer să închei aici acest monolog al zurzilor, că oricum, cine are urechi de auzit, nu vrea s-audă ! La ce ne trebuia nouă oameni cu studii, că ăștia te studiază și descoveră cât ești de nul și neavenit... Nicio facultate nu-i mai bună ca școala vieții la curs seral... La bună auzire, la bună vedere domnilor ambasadori ș.a.m.d. Că jocul de-a pâinea și cirul va continua, cu sau fără vrerea noastră ! Spre nenorocul nostru ! N-a fost să fie altfel... !

Constantin FROSIN

Laureat al Academiei Europene
Membru coresp. al Academiei Europene
Ofițer al Ord. naț. fr. al Laurilor Academice
Cavaler al Ord. naț. fr. al Artelor și Literelor etc.

BANCHERII

„Eu sunt cel care le citește bancherilor poezie”

Cum își publică scriitorul de azi cărțile? În lumea cărții, căderea vechiului sistem a însemnat înlocuirea cenzurii politice cu cenzura economică, ceea ce într-o limbă mai puțin pășărească vrea să spună că statul nu mai finanțează literatura nici măcar la cotele bunului simț cultural și, ca atare, scriitorul care are ceva de spus trebuie „să se descurce” financiar singur.

Uneori, în orașul scriitorului există o instituție de cultură care îi sponsorizează câte o carte, mai cu seamă dacă acesta este membru al Uniunii Scriitorilor din România (USR). Uneori! Alteori această instituție nu există.

Uneori, există o filială a USR, care luptă pentru editarea câtorva scriitori, a celor reprezentativi, desigur, adică tot a celor care conduc filiala respectivă. Alteori, această filială nici nu există. Oricum, în cele mai multe dintre cazuri scriitorul își tipărește cărțile pe propria cheltuială sau, dacă are noroc, pe banii sponsorilor.

Eu, care fac parte dintre scriitorii *alergători*, așadar dintre scriitorii care aleg să pe la sponsori, vă voi povesti câteva peripeții ce vor rămâne în *Istoria literaturii sponsorizate*, la care conștiința veacului lucrează de zor.

Prima alergare a fost către o mare societate, **John**, pe ai cărei patroni îi cunosc de vreo 25 de ani. După ce i-am spus despre ce este vorba, John Cel Mare a ieșit din strânsoare spunându-mi că suma pe care reușește să o economisească lunar i-o dă mamei sale! Drept pentru care ne-am despărțit cu străngeri de mână și urări de sănătate.

lată un copil exemplar, mi-am spus, care își iubește părinții. Ce tupeu pe mine să mă bag în familia omului! Iertare, prietene, știu că o duci greu în urma celor vreo sută de cămăruțe ale ei în gross-ului tău, a societății imobiliare, a caselor pe care le ai închiriate în buricul târgului și a mai câtor altele! Nu ai sponsorizat tu cu 100 de lei școala de vizavi de Complexul JOHN, unde ești patron, școală care a venit la tine de Crăciun, acum vreo cinci ani și ai purtat pe drumuri atâția profesori, dar se unde să sponsorizezi o carte, care costă o groază de bănet!

Cu prietenul John Cel Mare mă întâlnesc rar și nu mai am curajul să-mi înnoiesc cererea, de teamă să nu-i tulbur trăinicia familiei. Dar ne salutăm prietenește, încrezători în viitorul nostru: al lui financiar, al meu literar. Ne salutăm prietenește: eu de pe trotuarul unde aștept

autobuzul 13B, el din jeep-ul care umple strada... Uneori mă întâlnesc și cu John Cel Mic, care umblă într-un alt jeep, argintiu. Fi-rește, ne salutăm de fiecare dată. Eu de pe trotuar, el din aerul condiționat...

A doua alergare „financiară” a fost către fostul director al BCR. Aici ar fi trebuit să am cele mai mari șanse, pentru că ne știam de copii. Între timp, Nicu s-a maturizat, a ajuns director de bancă, iar eu am ajuns să scriu poezii... Două destine alăturate... Așa că i-am făcut vreo zece vizite, până ce mi-am dat seama că „cei de la centru nu au aprobat cererea mea”. Corect. Nu te poți pune cu Centrul BCR, poate cea mai mare bancă a țării, care i-a preferat întotdeauna pe fotbaliști. Mă și întreb: de ce băncile fug, de regulă, de scriitori? De ce nu există un program de finanțare a literaturii? Ce-ați spune de anunțul/posterul acesta? –

Filiala Pitești a BCR finanțează scriitorii urbei, membri ai Uniunii Scriitorilor din România.

Dar firește că în patria mea acest poster ar fi considerat un fragment dintr-o povestire fantastică. Și printre atâtea televiziunile hiperrealiste, povestea fantastică nu ar avea nici o trecere.

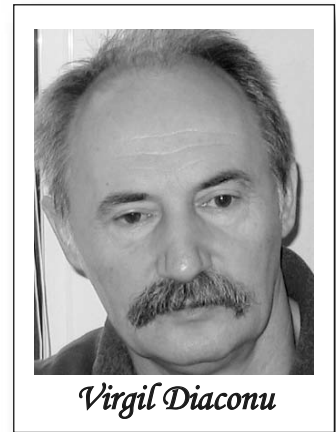
După aceste prime experiențe am devenit ceva mai sceptic. Asta până într-o zi, când am citit câteva fragmente din viața prozatorului american A. Miller. În tinerețe, pe când o ducea destul de greu cu banii, iar gloria nu-l răsfățase încă, fiind invitat la un congres literar și neavând cele de trebuință, a avut ideea de a da un anunț la mica publicitate:

„Arthur MILLER, scriitor american. Nu am smoking. Tel. ... , adresă ...” În câteva zile, Miller primise deja câteva zeci de smokinguri.

Cu această încurajare, mi-am continuat odiseea, la gândul că lumea nu poate fi plină de Johni.

A treia alergare a fost către un om politic important al județului, domnul **Constantin Nicolescu**. Dumnealui a dat curs, acum șapte ani, solicitării mele, fără amănări nesfârșite și umiltoare. Editarea uneia dintre cărți i-o datorez. De la domnul Nicolescu aștept și acum, mai precis din aprilie, o sponsorizare. Poate am noroc, cine știe?

A patra, a cincia și a șasea alergare au fost către o bancă. Nu-i dau numele, din pricină de „reclamă mascată”,

Virgil Diaconu

pentru că acum, dacă vrei să mulțumești public cuiva, musai îi faci reclamă. Adică bunul simț te costă! Dar numele directorului tot îl dau: este domnul **George Caval**.

Întâlnirea de acum câțiva timp a avut un farmec aparte. Mai întâi, înainte de a intra la dl. Director am fost chestionat (consultat) de la distanță de prințesa-tăciune, care nu izbutea să-și ascundă frumusețea în spatele monitorului de la secretariat. Nici eu nu m-am apropiat prea mult, de frică să nu mă ard.

Ajuns în cele din urmă, în minunatul birou, i-am pus pe masă domnului Caval *Jurnal erotic*, volumul de poezie sponsorizat. Am servit fructe tropicale dintr-un bol de cristal și i-am vizitat biblioteca. În raft, i-am descoperit pe Călin Vlăsie și Gheorghe Smeoreanu, unul lângă altul, în mod surprinzător împăcați, deși numai cu câțiva timp înainte... Vlăsie, în ediție bilingvă, română-franceză, ca directoare de editură ce este, Smeoreanu în limba română. Domnul Caval mi-a citit o frumoasă poezie - *Reînviere în doi* - semnată de Gheorghe Smeoreanu.

- Da, domnule. La ședințele băncii, în pauză, după ce ne săturăm de cifre, eu le citesc bancherilor poezie. Acum mă știu toți. Eu sunt cel care le citește bancherilor poezie.

Îi mulțumesc Domnului Caval pentru primire și mă retrag. Bruneta-tăciune (era să spun bruneta-rugăciune) a luat foc în spatele monitorului, muzica pianului din hol urcă scările.

Virgil DIACONU

P.S. Recunosc faptul că nici un sponsor nu are totuși obligația să sponsorizeze pe nimeni. Fapt pentru care nici nu îi poți reproșa refuzul. Dacă un scriitor de valoare reușește totuși să fie sponsorizat, acest fapt se petrece pentru că sponsorul are o deschidere către valori. Și că el a ales probabil între a sponsoriza cu 1500 de euro o formație cu cercei în nas din piață și cu 700 de euro o carte.

Oricum, minunea este în mâinile Dumneavoastră! Încercați, domnilor bancheri. Încercați, domnilor din jeep-uri! ■

Virgil Diaconu

Mântuirea tricoloră

Abia chiuretat din lumina Domnului,
că te-au și aruncat în gheena mulțimii:
nu cumva să te ridici mai sus de firul ierbii;
nu cumva să mergi pe propriile tale picioare
și să treci granița iluziilor.

Nici nu s-a pus bine în scenă intrarea ta în viață,
că te-au și dat pe mâna roboților sociali,
care vor avea grijă să nu ieși din sarcofagul convențiilor,
al ideologiei de-a gata. Te-au și dat pe mâna roboților,
care îți vor ține lecții despre binele universal și eroism.
Și în timp ce tu vei fi numai ochi și urechi,
ei își vor umfla mașul și conturile.
Iar mulțimea va face mai departe cozile foametei
cu decorațiile pe piept. Cozile foametei,
pentru ca noi să înțelegem mai bine
pentru ce și-a lăsat ea oasele la Grivița
și pentru ce și-a donat sângele în contul Patriei!

Da, poarta fericirii îți este deschisă.
Și mântuirea europeană te așteaptă
să-ți schimbe tubul de glucoză.
Numai să nu ieși din rând,
numai să mergi în liniște și cu gamela în mână,
adică să le înghiți și anul acesta gogoșile electorale
și să le dai votul: votul pentru gamele
și pentru patricienii petrolului,
votul pentru noile biruri și îngrășarea conturilor.
Nu are nici o importanță că ție ți-au micșorat rația,
iar ei și-au mărit sporul de risc în fotoliile parlamentare.
Nu are nici o importanță dacă în tărâmul cu lapte și miere
vom intra pe propriile noastre picioare sau pe targă,
cuplați la tuburile de oxigen și cu acele în vene.

Oricum, de când s-au mărit ajutoarele de înmormântare,
jumătate din poporul ales și-a făcut singur seama.
☒ *Firește, în orice mare victorie se înregistrează și pierderi.
Pierderi pe care experții noștri le numesc colaterale,
a spus reprezentantul națiunii, dar nu vă faceți probleme,
noi am reușit: jeepurile bicamerale și con-
turile în valută,
vilele și iahturile noastre deja au intrat în
tărâmul cu lapte
și miere. Și fetele noastre, care au cucerit
trotuarele Vestului,
deja așteaptă dincolo ca să vă schimbe tu-
burile de oxigen
și dozele de glucoză. Totul este pregătit,
totul a fost gândit dinainte, nu vă faceți
probleme:
focul iubirii europene arde mocnit pentru
voi...*

Iată un motiv pentru care îmi voi lăși din nou zâmbetul
în camerele de luat vederi ale Puterii.
Bineînțeles că acele din vene nu se văd.
Nici tuburile de glucoză, așa că toate camerele
vor putea să ia liniștite vederi din sângele meu albastru...
Și dacă dreptul la viață cu acele în vene
ne va fi garantat în continuare,
e semn că mântuirea europeană deja ne-a primit în brațele
ei;
e semn că mântuirea tricoloră îmi va umple și astăzi ga-
mela
și îmi va strecura sub cearșaf încă o doză de glucoză...

Încă o doză de glucoză, ca să îmi duc mai departe viziuni-
nile,
fluturii de aur. Fluturii la care am trudit în toți anii ace-
știa.
Și poate că băieții care îmi asigură paza
îmi vor lăsa în viață ultimele viziuni, fluturii de aur.
Ei vor zbura în voie prin piața cea mare,
unde prietenii mei fac cozile foametei, cu decorațiile în
piept.
Și după ce paznicii mei îi vor lăsa să zboare în voie
și chiar să apară la știrile de seară, ei vor fi arestați.
Pentru tulburarea liniștii publice!
Și pentru ca nației să nu îi mai zboare gândurile în altă
parte.
De altfel, în curând, fluturii vor fi programați pe calcula-
tor,
pentru ca ei să zboare organizat, în pluton.
Și pentru ca nimeni nu mai dea buzna pe cer cu curcu-
beul lui,
cu fluturii lui...

Dar eu nu voi ști nimic din toate acestea, desigur,
și voi trăi mai departe fericit cu acele în vene
și cu tubul de glucoză primit pe furiș...
De-a dreptul fericit voi trăi, fericit că pot lucra mai de-
parte
la fluturii mei de aur...

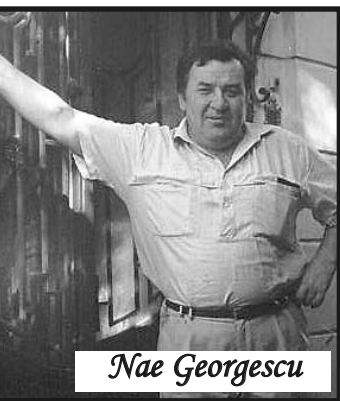
Iată un motiv pentru care voi amâna glon-
țul.

Iată un motiv pentru care voi amâna glon-
țul,
acest suvenir din călătoriile mele occiden-
tale.
Glonțul! Un suvenir pe care îl voi lăsa moș-
tenire fiilor mei,
spre a le fi de folos la nevoie.

Maiorescu

(urmare din numărul anterior)

Nae Georgescu

I. „Dosarul Maiorescu”

În fine, a patra mențiune este răspunsul lui Maiorescu la această scrisoare a Harietei: „*Bătrânul D-voastră tată, când a fost pe la mine la București în August anul trecut, mi-a spus că tot capitalul său mobil era de 18.000 franci. Care este partea, care îi revine acum lui Mihail, după moartea tatălui său?*” Mai neatent cu această epistolă, autorul se miră doar că n-a fost și ea copiată în jurnalul lui Maiorescu, iarăși se miră cum de a ajuns până la noi, consideră că relațiile exacte asupra averii căminarului puteau fi obținute de la Matei sau de la prietenii familiei – și se înfundă în considerații pe marginea argyrofiliei criticului

lui – neuitând să spună, cum am văzut mai sus, că Hareita nu dă nici un răspuns exact – când am văzut cât de exact îi răspunde ea lui Maiorescu.

Pune și asupra ei blamul neîncrederii – pentru a ajunge la a cincia însemnare, într-adevăr interesantă, cea din scrisoarea Clarei Maiorescu (soția criticului) către Emilia Humpel (sora criticului): „*Are un frate ofițer, care e țicnit; deunăzi a fost și a vrut să-l scoată și să-l ia la țară. Cum însă Eminescu e înscris de Titus, doctorul nu-l eliberează decât după declarația acestuia. Natural că aceasta nu se poate întâmpla, decât la cererea tatălui, acesta însă n-a scris nimănui aici.*”

Aici dl. Călin L. Cernăianu nu mai resimte nevoia să explice cum stau lucrurile din punct de vedere juridic, textul Clarei fiind limpede: cel interzis nu poate fi eliberat decât de cel care a efectuat interdicerea – sau de tutorele său legal, în cazul de față, de tată (nu de frați, surori sau alte rude). Autorul consideră că expresia **N-a scris nimănui aici** „echivalează cu **nu a luat legătura cu nimeni din familia ei**” (a Clarei) – găsind argumentul suprem că Gheorghe Eminovici n-a fost în București, nu l-a vizitat pe Titu Maiorescu, nu l-a mandatat, deci, să aibă grijă de Eminescu. De data aceasta analizează o expresie de limbă. De ce nu înțelege, însă, stricto sensu: *n-a scris nimănui aici* echivalează cu ce scrie mai sus: *n-a cerut*. Din scrisoarea lui Titu Maiorescu înțelegem asta: „*Cu prilejul venirii D-voastre la București, ne-ați declarat că lăsați asupra noastră toată îngrijirea materială și morală a nenorocitului D-voastră fiu. Cu toate acestea, m-am crezut dator a vă da de știre despre cele de mai sus.*” Există aici un „cu toate acestea”, un „totuși”, o relație adversativă puternică: deși l-ați abandonat complet pe fiul D-voastră, totuși vă informăm (noi, cei de aici, grupul de amici) ce s-a mai întâmplat cu el și ce avem de gând să mai facem. Maiorescu a preluat complet, numai *de facto* însă, tutela asupra poetului – estimând că este abandonat de tatăl său și că fratele Matei este „țicnit” – cum înțelege Clara. Există situația oarecum similară a lui Nicu Eminovici, celălalt fiu grav bolnav de la Ipotești, pe care Gheorghe Eminovici, el însuși grav bolnav, vrea să-l abandoneze în București, chiar la Șuțu. Prin „îngrijirea morală” nu se înțelege strict grija juridică – dar se presupune.

Oricum ar fi, Gheorghe Eminovici a venit în București și este nefiresc să ne închipuim că nu l-a văzut pe fiul său la sanatoriu. Drumurile îi ședeau în fire, avea prieteni aici și o gazdă oarecum permanentă, de doctorul Șuțu știa, la doctorul Kremnitz fusese chiar împreună cu Titu Maiorescu să se consulte mai înainte cu doi ani. El nu a dat, însă, un înscris. Putea să ceară atunci, pe loc, eliberarea lui Mihai Eminescu din sanatoriu – dar n-a făcut-o. Nici pe Maiorescu nu l-a mandatat printr-un act să se ocupe oficial de el. Este un fel de „rămâne cum am vorbit”, atitudine de țaran temător să acționeze.

Pentru acest „nici - nici” al său se ridică multe întrebări. De ce nu și-a scos fiul din balamuc? L-a văzut însuși bolnav? L-au făcut alții să creadă că este bolnav? A crezut că e o glumă de-a lor, de-a ziariștilor, și se va rezolva de la sine situația? A vorbit cu fiul său și acesta l-a lămurit, cerându-i să nu se bage?!
De ce nu i-a dat procură lui Maiorescu? - Totuși, a făcut o declarație verbală: „**ne-ați declarat, că lăsați asupra noastră**

toată îngrijirea...” Virgula aceasta din textul maiorescian trebuie păstrată (Călin L. Cernăianu o elimină, făcând complement direct: *ne-ați declarat că*), ea înseamnă ne-ați făcut declarația, ați declarat ferm; nu este vorba de o simplă afirmație, trebuie făcută legătura cu informațiile bătrânului privind averea sa, etc.

Cercul strâmt, sau arta de a trăi pe vremea lui Eminescu

O opinie vom formula și noi în această privință, dar mai jos. Deocamdată, să vedem ce e cu venirea lui Matei Eminovici la Titu Maiorescu, puțin după tatăl său. Aici Călin L. Cernăianu nu știe, sau nu vrea să știe: locotenentul „cel țicnit” i-a scris lui Titu Maiorescu încă din 18 iulie:

„*Stimate Domnule Maiorescu, Sunt informat de la D-nu Cătă-Niculescu, că fratele Michai Eminescu este serios bolnav: vă rog din suflet răspundeți-mi urgent unde se găsește ca să vin a-l lua la mine pentru vr-un an și dacă binevoii a-mi arăta adevărata stare materială a lui ca să vin pregătit, căci am vro 200 galbeni într-un loc, îi iau și-i cheltuiesc toți pentru el....*”

Cătă-Niculescu nu este altul decât comisarul de poliție care l-a ridicat pe Eminescu de la baia Mitrașewski (după ediția academică, la 24 iunie; după alte surse, la 28 iunie) și a întocmit acel proces verbal care în final are notația: „*Numitul Eminescu are familia la Botoșani. Vom dispune să fie încunoștințați.*” (O.XVI, p.600). Matei vine, așadar, în urma acestei înștiințări oficiale, după ce vrea să fie confirmată și de către Titu Maiorescu. Este de presupus că și Gheorghe Eminovici a primit o asemenea înștiințare, la Ipotești. Scenariul probabil este acela că Matei a fost informat de la Ipotești. În sensul juridic, nu știm dacă și prezența lui era necesară sau tatăl, venind la chemarea poliției, împlinea suficient legea. E posibil ca locotenentul să fi venit doar ca să fie și el de față, poate chiar împotriva voinței bătrânului care considera că poate rezolva însuși chestiunea. Mai departe, nu insistăm. Nu știm dacă au venit la Maiorescu în aceeași zi – ori „curând după aceea” din jurnalul criticului se referă la un spațiu temporal mai larg. Știm că Matei ia ceasul fratelui său Mihai, dar mai știm că acest ceas fusese dăruit de căminar poetului. De o mandatare „parțială” a lui Matei de către tatăl său să meargă în locuința lui Mihai, să rezolve cu averea etc. – s-ar putea, eventual, vorbi – dar iarăși lipsesc informațiile.

Călin L. Cernăianu se îndoieste și de puținele informații care există pentru aceste momente din viața lui Eminescu. Îl ajută faptul că ele provin masiv dintr-o singură sursă, de la Maiorescu. În acest caz, în loc să le respingă *de plano* pentru că-l consideră pe critic direct implicat, părtinitor, „viclean” cum se exprimă de câteva ori – procedează la respingerea fiecărei informații în parte, multiplicând adjectivita, folosind un arsenal întreg de imprecatii pentru fiecare cuvânt din acest jurnalul intim. Acest aparat de vorbe suplinește argumentația – care, atunci când se desfășoară totuși, nu convinge în recele logicii ei. Practic, Călin L. Cernăianu s-a înarmat cu un singur articol din Codul civil 1867, acela care stipulează că nu poate face parte din consiliul de familie cel care l-a interzis pe acela. Dosarul din 1883 rămâne, însă, deschis până la moartea poetului, și documentul din 6 iunie 1889, prin care se constituie în fine un consiliu de familie pentru Mihai Eminescu, numește limpede: „următoarele persoane: Dl. Titu Maiorescu, Dimitrie A. Laurian, L. Caragiale, Braneanu și Valenteianu” – aceștia fiind „prieteni cu Eminescu, în lipsă de Rude.” În fața acestui document, Călin L. Cernăianu își concentrează tirul asupra lui M. Braneanu, ziaristul de la *România liberă* care declară că Mihai Eminescu nu mai are rude în viață: „*Decizia Tribunalului se bazează exclusiv pe o declarație mincinoasă: aceea că Eminescu nu ar mai avea rude în viață.*” Se trece sub tăcere Harieta – care îl îngrijea pe poet, îl văzuse fugind din Botoșani, îl urmărea, iar în aceste zile se interesa insistent de fratele ei. Este de presupus, aș adăuga, că Harieta era cunoscută ca personaj în lumea lui Eminescu. Această minciună juridică rămâne de explicat. Este culpabilă, desigur, dar nu numai pentru Maiorescu – ci și pentru I.L.Caragiale, de pildă, care știa chiar mai multe lucruri despre Harieta, chiar de la Mihai Eminescu. ■

Literatura anilor șaiszeci-optzeci din Basarabia sau Descoperirea conștiinței de sine...

(urmare din numărul anterior)

ontopit în totalitate cu Poezia, fiind Cavalerul acesteia sau, parafrazându-l, „chemat de cuvinte”, Arcadie Suceveanu a înălțat simțirea neamului românesc până la înălțimile spiritului și esteticii adevărate, dându-ne, prin tot ce a scris, o replică de cavalească și feciorelnică iubire de neam, de limbă, istorie, tradiție, pentru care delicatețea expresiei, frumusețea metaforei, mesajul nuanțat, modernitatea gândirii sunt tot atât de firești, ca și a te bucura de lumină, a admira răsăritul de soare, a-ți scălda ochii în roua dimineților și-n azurul cerului carpatin, a-ți potoli setea de armonie și nemărginire... Având sufletul nedespărțit de baștina sa, de oamenii locului, de Carpații pentru care poartă un dor nemărginit și o sete nepotolită, poetul este chemat mereu de cuvintele limbii strămoșești, căreia îi „lustruiește” în permanentă gloria și nemoartea, limba constituind pentru el „placenta poetului”, vorba lui Constantin Noica, mai mult chiar: statuia neclintită a neamului, în care își sculptează – prin metafore, simboluri, parabole – gândurile, simțirile, bucuria și neliniștea, creându-și o mitologie proprie și coborând, misterios, „din cuvânt în precuvânt, din realitate în prerealitate, din lumea pământeană în acel «nihil» pre-ontologic...” (C. Noica), poezia fiindu-i, așadar, în mod fundamental, „o mutație aparent ontologică a realului în imaginar, a cuvântului în precuvânt și a imaginii în imaginar...”. Dar și aerul pe care-l respiră, ființarea însăși.

Poetul „trece prin lumină ca un zeu prin mit”, are sufletul „strivit între poeme”, trece prin „iarba sfântă din folclor”, scrutând frumusețea din balade și legende..., metafore din poemele incluse în volumul de debut *Mă cheamă cuvintele* (1979), carte scrisă cu „ochi mirați” de adolescent și suflet neostoit de cuvinte care l-au însoțit și condus spre continentul Poeziei, trăind preaplinul sentiment al căutării Adevărului și Absolutului, „Absolutul trăirii, care recheamă incandescența adolescentină rimbaldian-esenian-lorkian, Absolutul național, care valorizează „pătımirea” în stil Goga, Absolutul ca transcendență” (Mihai Cimpoi).

„Prin ochii mei puteți privi Carpații”, scria în prima sa carte poetul, având „cămașa Patriei prinsă de suflet și de oase”, sensibil și subtil, „îmbrăcându-și” ca pe o cămașă „cântecul peste suflet”, dar și „dezbrăcându-și cuvântul până la miez”... Așa l-am cunoscut, cu lumina și cântecul inimii îmbrăcate peste suflet, în acea dimineață din primăvara lui 1975, când, abia coborât din trenul Cernăuți-Chișinău, a trecut pragul redacției revistei „Cultura” împreună cu Ștefan Hostiuc și Ilie T. Zegrea, studenți la Universitatea din Cernăuți...

Fire sensibilă și receptibilă la frământările epocii, Arcadie Suceveanu a înțeles că sfârșitul de secol douăzeci nu-i mai îngăduie creatorului de valori să se ocupe de teme minore. De aceea, își alege subiecte de rezonanță, stilul febril, predominând confesiunea deschisă sau, cum susținea și George Muntean, scriind o poezie „luptătoare, prin aluzie, prin premoniție și apoi prin strigăt direct și îndurerat...” Este deci o poezie luptătoare. La orice pagină i-am deschide volumele, vom desluși numaidecât zvăcnetul unei dureri, al unei revolte, dar și convingerea că mai putem reveni la valorile umane. Sufletul poetului este atacat de durerea neamului, de dramatica stare a românilor din această parte de țară, rătăcitori prin istorie, această istorie servindu-li-se în rate, redactată și ajustată la dogmă. Poetul scrie în această ordine de idei în poemul *Ruga fiilor rătăcitori*, ruga întoarcerii la matricea firească: „Dar adevărul, totuși, nu se vinde, / Dar mai avem coloană vertebrală, / Și sprijiniți de munți și de colinde / Am mai putea pretinde această boală // De-aceea avem o sfântă rugămintă / Spre cei ce au istoria de-a gata: / Să ne re-dea stră-mo-șii din morminte / Întregi cum sunt, nu-n rate, cu bucata...”

Poetul se întreabă dacă „încă e viu sufletul lumii”, neliniștile existențiale frământându-l deopotrivă cu formulele poetice prin care-și exteriorizează trăirile, atmosfera, simțirile, dar și starea, sufletul lumii: „La cota bursei prețul vieții scade, / Orga lui Bach bolnavă-i de plămâni, / Iar pacea stă mai mult pe baricade / Cu o garoafă-nsăngerată-n mâini!” (Portret de sfârșit de veac), acest laur cu frunza de sânge, ca și alte poeme cu Hamlet, care ține globul în mână „sub zodia marii întrebări”; cu „îngeri de mercur și uraniu”, codificând norii și floarea; cu „blânda insurecție de crini”; cu Marele alb și Don Quijote măcinând o „tragică făină”; cu dor de Dante și Homer; cu Miorița și ciobanul care „a curs în stea”, ucis de cei doi frați; cu „sângele doinind” în trupul lui, apoi arzând în cel al fiului; cu Peștele cel mare, acest act împotriva reprimării libertății, a dogmei care, prin impunerea cu forță, duce la rătăcire, la depărtarea de istorie, cultură și limbă; cu statuile de zei topite-n oase... Este grăbitul, zbuciumatul, neogoiul sfârșit de secol douăzeci. Poetul, ambasador al frumosului, încercând a stabili un echilibru, roagă acest secol care a lucrat prea mult pentru „lauri și crime” să se mai lase prins în binomul vieții, formula căruia ar fi să exprime „Valoarea: Pământ, plus iubire, plus Om...”

Aceste mesaje l-au urmărit pe Arcadie Suceveanu mai ales în volumele Arhivele Golgotiei, Eterna Danemarcă și Înfruntarea lui Heraclit, volume care „încheie un drum și deschid un altul”, vorba lui Ștefan Hostiuc, adică îl trece de la tradiționalism și modernism spre postmodernism, poetul rămânând același liric „îmbolnăvit de necuvinte”, dar și frământat de neliniști existențiale. De fapt, Suceveanu încheie o fază de „poet al dezră-

Vlad Zbârciog

dăcinării”, de exil interior, cu parabole profunde ale „înstrăinării ontologice” (M. Cimpoi), exprimând marea dramă a basarabenilor și bucovinenilor legată de reprimarea sentimentului național. Sunt niște mesaje profunde despre durerile românilor cuprinși în acest spațiu geografic. Poeme ca Eterna Danemarcă, Ultimul zimbbru, Balada Ionului din Carpații Bucovinei, Ultimul Babilon, Neamul lui Iona, Emissivele de Magdeburg, multe altele, au devenit antologice în acest sens: „Danemarca-i pretutindeni. Danemarca e în toate / Duhul ei morbid, fantoma-i bănuie peste pământ...” sau o strofă mai jos: „O, ce tulbure dospéală! Nu simțiți? Fierber în drojdii, / Stăm în mazăgă pân-la coate, stăm în mazăgă pân-la gât...” Poetul îl slăvește pe Shakespeare, pe Hamlet și Don Quijote, amintește de Pompei, de Turnul Babilon, scoate în lumină suferința celor nevinovați din Arhivele Golgotiei, invocă neamul lui Iona, înghițit de Peștele cel mare, neamul căruia i se face „expertiza memoriei”, pentru a-l „vindeca” de boala „Mioriței” – „unul din cele mai frapante texte din câte s-au scris” despre această baladă (C. Ciopraga): „Mi-e sete, frate, și aș bea Carpați. / Ți-au mai rămas ceva Carpați, loane?”; aduce acasă ultimul zimbbru, pe care, „de focul jertfei luminați, / Îl vom zidi în stemă, ca-ntr-o rană”, poetul, sprijinindu-și sufletul de „munți și de colinde”, de „focul sfânt din lumânări”, de „luceafărul fără moarte”, de „valea latinească”, realizează orchestrații neîntrecute deocamdată; invocă Atlantida din noi și orga lui Bach, „bolnavă de plămâni”, Noe, Bacovia și Mesia cu nisori „a psalm și-a rugăciune”, Tramvaiul Roșu, beat în amurg, sărind „pe subțiate oase de poezi”, Evul Mediu, vândut „în doze mici și pure”, prințul de La Mance din Hidalgo, antologica „cheie de boltă”, căutată „sub limbă, în urechi și în cuvinte” de către cerberii, pentru a ne deschide inima și a ne schimba „poziția ideii”; îi readuce în viața noastră de azi pe Bogdan, Mihai, Ștefan cel Mare „ca niște cruci de foc/și ne surd din stemă părintește”... Poetul trăiește cu fiecare fibră a firii sale Apocalipsa: „Tot dau cu var infernul, peste smoală / Doar o să-nceapă să miroase-a rai, / Dar Albul, convertit de Negru, vai, / Obține noi nuanțe-n tencuială... // Și scena pare și mai infernală: / Văd diavoli cu aripi de evantai, / Văd îngeri de noroi și mucegai / Și adevăru-n dinți cu o zăbală...” Este un strigăt direct și îndurerat al poetului, care trăiește adânc și sincer realitatea, încercând, totodată, o competiție cu sine, cu propriul lui spirit...

(continuare în nr. viitor)

NICOLAI TĂICUȚU

dereticare

de la o vreme cearcă-
nele ochilor
ce mi se desprind dimi-
neața în stația de tram-
vai
nu se mai pierd leneș

precum rotocolul de fum de țigară
peste aburul cafelei ci cad pur și simplu
pe muchia bordurii
trotuarului și-așteaptă să le împing pe
rând cu degetul arătător
înainte - printre alte cercuri chiar nimburi
sau
în lături - în rigolă de unde le iau râmele
și și-le-adaugă în coadă
ca semn al maturității.

ei, da

atenție! cad pietre / salutați-le! vă spun
că se duc să finiseze zidul
de pe fundul mării

pe care peste câțva timp cu eforturi
conjugate îl vom ridica de la un capăt

ca să avem unde
pe panta lui dinspre soare
să ne așezăm oasele la uscat.

antologie

deschid cartea și
mă citesc fără pic de efort
din cap până-n picioare
(întotdeauna acesta e sensul)

și pentru că nu-mi vine să cred
că totul e așa de simplu
de acolo / de jos / de la picioare
încep să urc pe vers și să
reconstruiesc poem după poem
(cumva invers creației?)
cu bucurie și durere
știind că niciodată n-o să mai ajung
la prefață.

dubii

cuvintele tale aveau o privire aspră
nu lunecau pe fila dimineții
și nici pe aorta-suspin

un om poate un prieten căra pe
dunga zării două găleți în cobiliță
pline cu noapte de la o fântână la alta
doar-doar se va crăpa de ziuă.

ANA MARIA BALAȘ

Penultima stație

seara,
când te apleci peste ochii mei
și-mi săruți pleoapele crispate,
în lumina difuză
a ultimului metrou
ce ne conduce acasă/

seara, îmi vine să-ți spun
că te iubesc
aș vrea să auzi și tu
când se închid ușile metroului
și mergem grăbiți spre iesire
atunci când mâna îți prinde
din urmă zâmbetul;
iar chipul sărută noaptea
o gură de ieșire...
lasă-mă să vorbesc
nu-mi acoperi gura cu pași
repezi spre stația următoare...

am coborât mai devreme cu o stație;
ușile metroului se închid...
nu se mai aude glasul cu
stația următoare!
nu mai știm ce urmează
nu mai știu ce voiam să-ți spun.
te mai cunosc?
sau, poate
că va trebui să încerc
să te țin minte...

aș vrea să mă întorc
să-ți simt iar mobilul agățat de piept
și răsufierea grea, apăsătoare..
n-am cum
era ultimul metrou.

Hybris

Surâde ochiul cerului
cu lacrimi de fiere stoarsă;
Uneori mă rog la pietre
să mă trezesc din nou;
buzele mele unesc o rugă
și se despart înainte de a atinge
cerul...
din arse mâini de lut
cresc degete unite
și brațe cresc spre cer,
și buze, ochi flămânzi -
cresc ochii
respirând în salturi mici,
amprente zilelor de ieri.

Figuri geometrice

zori de zi
piramide perpendiculare
scări, cercuri...

nopti, paralelipeduri
încinate spre zenit.

luceferi apuși
pe asfaltul fierbinte,
dulce mormânt;
piatra tare, piatra
moale,
inimi de gheață bat pe pământ.

flori, copaci, melci...
triunghiuri în pătrate,
spirale, elipse transfigurate-
labirint al geometriei reci.

Joaca

Aș vrea să mă joc într-o zi
de-a cuvântul joacă...
Să-l țin în mână,
să pipăi verbul ``a (mă) juca``
ca pe însăși jucăria
ce se pierde printre rostiri
și-și lasă umbra drept cuvânt,
să se joace...

Aș vrea să mă joc chiar azi
de-a mine...
oare cum mă voi putea
ține în propria-mi palmă,
când mâna e cea care pofteste
aceeași mână?
fals creator de jucării,
uitate gânduri, uitate stări,
pierdute sentimente,
inconștiente refuzări.

Lasă-mă joacă, să mă pot juca
cu mine însămi!

Toamna tarzie

Umbre de vise înecate
de cascade de frunze renegate...
Galbena toamnă târzie, noiembrie
străvezii
parfumuri de amintiri îmi gădilă narile,
și-i târziu...

Pășesc pe voi, foșnet de ani trecuți,
apusuri sângerei de sevă.
M-aplec să recapăt șoaptele târzii
acorduri antice, eterne melodii.

dar parcă mi-s mâinile paralizate
nu reușesc s-ajung la cer,
să uit de mine, de omul efemer.
e prea sus lutul pustiu...

și-i prea târziu...

Documente cu ION DIACONU

(urmare din numărul anterior)

Ilustrul meu bunic anonim! Era un cîntăreț vestit din fluier și din caval: cel mai meșter în satul Tulnici! În nopțile de iarnă, cu crivăț năprasnic, dormea într-un pat singuratic, cîndtînd pînă către miezul nopții. Parcă aud pe bunica Cucoana (complet lipsită de înclinarea spre **cîntec** și **vers popular!**) cum îl dojenea: „Da culcă-te, om de Dumnezeu! Nu mai dîrlîi atîta”... El nu răspundea apostrofeii, și-și continua melopeea păstorească. De la dînsul am auzit întîi „gersu” **Mioriței**, ca și „șiriuagiu oilor” (răzbunicul fusese baci și cioban tulnicean). Acuma, totul s-a filtrat în amintire... Cît n-aș da să-i am chipul pe-o fotografie ștearsă de vreme! Zadarnic am căutat, prin anii adolescenței, în satul întreg: rămăsese numai **amintirea** despre un om dur ca piatra în hotărârea și fapta lui neșovăitoare...

Iată, mult stimate Domnule Profesor, pentru ce regret că nu ne-am fotografiat amîndoi, alături de **M. Gregorian**, în 1968, la Cișmigiu, „la buturugă”, în ziua aceea de sfîrșit de an școlar, cînd am băut prima halbă cu bere, cinstită din banii onorabili ai Domniei Voastre! Și voi regreta cît voi mai trăi! Fiindcă nu știu unde aș putea găsi chipul lui **Gregorian**, destinat unei proiectate istorii a folklorului nostru. Cel **de-atunci**, și-ar fi avut rezonanța lui afectivă: „școala” lui **Ovid Densusianu**, care nici măcar nu s-a ... fotografiat! Că **împrăștiată** a fost, slavă Domnului! Mă uit la „școala” lui **A. Philip-pide**, la a lui **S. Mehedintzi**: își au cultul lor relativ pentru maestrul. Pe cînd aceea a lui **Ovid Densusianu**: „com'piume al vento”... (cf. **Ethnos**, an. II, fasc. 1-2, pag. 398 – unde gîndul istoricului literar **Petre V. Haneș** își are tîlcul lui semnificativ).

Și-apoi – cu sinceritate dusă pînă la capăt! – mai am **ceva** de destăinuit: am nevoie de niște imagini fotografice (ale profesorilor **Candrea** și **Densusianu**, odată cu ale D-v.) pentru întocmirea unor microbiografii pentru care am un material oarecare strîns (documentar). Îmi lipsește însă **iconografia**, cît de sobră ar putea fi. Îmi lipsește și pentru vol. **Festiv Densusianu**. De pildă, nu am încă o poză înfățișînd pe **I. A. Candrea** (cred că prietenul cel mai devotat al profesorului nostru). Aș fi satisfăcut să găsim o poză a lui **Densusianu** de prin Vrancea, de cînd ați fost împreună la Tulnici, în 1921 (?), într-un grup de studenți condus de maestrul nostru. Nu păstrați vreuna? Ori poze din alte împrejurări ale vieții sale. Sau poate că scrisori semnificative primite de D-v. de la dînsul. Ori vreun m-s. prețios. Vă rog, vestiți-mă favorabil!

Și eu vă urez „sănătate cît mai bună și cît mai lungă” !! Să dea Dumnezeu să ajungeți **centenar**, ca să puteți tipări și restul monumental din **Images**...! Nu vedeți? Iorgu Iordan a pornit, solemn și public, pe anul 86. Iar Domnia-Voastră abia ați trecut întral 81-lea! Cultura română are încă nevoie de spiritul D-v. ager și nepărtinitor!

Aș mai avea o rugăminte: să-mi arătați și mie restul de material etnografic destinat vol. IV (probabil și V?) din **Images**... Am un gînd (să fie de bun augur!) pe care vi-l împărtășesc „Institutul de Istoria Artelor”, **I. Frunzetti**. Se zice că tot el conduce, acum, ed. **Meridiane** (cu profil pentru albume etnografice, etc.) **Acolo**, voi încerca pentru cazul albumului D-v., cît și pentru vol. VI din **Ținut. Vranc.**, adică **albumul etnografic al Vrancei**. Poate că vom avea șanse, în sfîrșit!

Joi 22 novembre voi fi la București (chemat de ed. **Mi-nerva**, pentru a discuta definitiv imprimarea vol. III **Ținut. Vranc.**, cu cele 410 var. ale **Mioriței**). Sper să-l vedeți imprimat la sfîrșitul anului 1974. După cum sper să vedeți imprimate și vol. IV, V și VI ale colecției mele, (cu un trecut tipografic record: de la vol. I, an 1930, trec 39 de ani pînă să tipăresc vol. II, cu primul retipărit în condițiile tipografice catastrofale, aproape (peste 160 de greșeli grave!!).

Prezentarea mea la ed. Menționată (ca să mă cunoască noul director **Aurel Martin**, care acuma bate America după colaboratori, în frunte cu **Mircea Eliade!**) va vi la **ora 12**. Încît după masă, pe la **orele 5**, voi încerca să vă văd acasă la D-v. Dar numai cînd îmi comunicați că nu vă deranjez. Vreau să discutăm **deschis**, ca întotdeauna cînd ne întîlnim.

Cu aceleași urări devotate de „sănătate cît mai bună și cît mai lungă”, odată cu încercata mea fiică.

Devotat,
Ion Diaconu

Primită azi, luni, 20 mai 1968
R.Nr. 555
Destinația Focșani, martie 21
mai, 1968

Focșani, sîmbătă 18 mai 1968
Str. N. Bălcescu, nr. 1

**Mult Stimate Domnule
Papahagi,**

Sper că veți înțelege ne-cazurile bieteii făpturi omenești, din Focșani, cînd se zbate în grele situații de familie (din sept. anul trecut, de cînd n-am mai văzut în ochi pe ginere-miu, inginer distins, dar în jurul lui cu canalii afaceriste. Și în ziua de II crt. fiica mea a absolvit, singurică în căznicia ei, Conservatorul „George Enescu” din Iași, cu deosebit succes! Vieată de familie se cheamă asta pentru mine, care am mai stat și șase luni pline în etnografia Vrancei?).

Pentru astea, ale mele, și altele asemenea, abia acum pot răspunde, mai stăpîn pe mine, la amabila dv. scrisoare postală din 7 nov. 1967). Graba o hotărăște și-o întîmplare curioasă:

Aseară am venit din satul Bolotești (obîrșia Mitropolitului Varlaam!), numai pentru cîteva ore, ca să-mi iau niște schimburi, etc., apoi înapoi la teren, pentru încă vreo opt zile (verificări de teren pt. vol. IV **Ținut.Vranc.** Tocmai sosise de la Buc. scrisoarea lui I.C. Chițimia, cu scop urgent, și iată-l:

Radio (printr-un fost elev de-al meu. Antofi) a hotărît o comemorare (ad-hoc: 30 de ani de la moartea maestrului nostru **Ovid Densusianu**), la **4 iunie** c. Deci lună comemorativă. După intenția organizatorilor (printre care eu cred că frunțaș de acțiune a fost **D. Sandru**, apoi **I.C. Chițimia**), cei conveniți să ia cuvîntul sunt: „**Tache Papahagi, D-ta, D.Șandru, Luca Predă**, profesor pesnionar la Craiova, elev al lui **Densusianu**, și eu” (recte: Chițimia). Condițiile: o evocare scurtă, pentru fiecare numai două pagini format hîrtie dactilografiat! Se va face imprimarea întîi la magnetofon.

Firește, o noutate, dar **ceva cam publică**: radio! Asta, cînd încă nu se cunosc intențiile „Academiei R.S. România” (care, față de mine, își păstrează **anume rezervă**, de cînd mi s-a făcut anume propunere, prin d. **Valeriu Rusu**, sigură că cu știinta d. Al. Rosetti și Boris Cazacu; iar eu am condiționat în anume **fel**, după modestele rigori ale caracterului meu).

Propunerea asta are însă un arbitru **sine qua non**, din punctul de vedere: profesorul Tache Papahagi. Deci: punctul său de vedere va fi și cel al meu, și nu cel al Academiei, adaos celui al „Institutului de Entogr. – Folcl.” – **recte**: patenta ignoranță a **folcioristicii** manevrată de meșterul parvenit cultural Mihai Pop!! Lucru **spus**, și **scris**, limpede!

Lui **Chițimia** n-am timp astăzi să-i scriu: o voi face în scurt timp de pe teren (Vrancea). Ce propun eu într-asta:

Vă rog să convorbiți cu **Șandru** (alături de care mi-ar face cîntea să evoc, pe puterile mele, pe **Ovid Densusianu!**), și, de credeți, și cu **Chițimia** (care este un admirator entuziast al dv.). Apoi să hotărîți soluția inflexibilă: comemorăm, la **4 iunie**, pe **Maestru**? Ori lăsăm totul pînă la **30 dec. 1973**, centenarul nașterii?

După indicațiile primite, trebuie grabă, timpul rămas fiind împuținat. În caz afirmativ: despre ce-ați vorbi? Cumva amintiri, ori caracterizarea operii filologice?

Vă rog, în starea asta de lucruri urgente, să-mi răspundeți cît veți putea mai repede. Scrisoarea dv. îmi va fi imediat comunicată, în Vrancea, de unde voi împlini cele necesare (adică, un drum la București, pentru imprimarea la magnetofon, deși elevul meu – șeful propagandei de la Radio, același Antofi, s-a oferit prin **Chițimia**, să vină la Focșani cu aparatul. Eu însă voi veni la București, pentru ca să vă văd și pe dv. și să-mi primesc superbul dv. dar: **Poezia lirică populară**).

Repet: răspunsul dv. îl aștept urgent, pentru a avea timpul util de comunicat punctul meu de vedere la Radio, cît și lui **Chițimia** (lui Șandru, de cînd mă trudesz prin **Chițimia**, nu i-am putut afla adresa. Încît stima noastră reciprocă rămîne **stimă**, dar dragostea-i pe departe...).

Înțelegeți-mi, vă rog, scrisul mecanic: multe luni din an așa scriu ce scriu, din cauza unui reumatism poliarticular, căpătat cînd am mers pe „drumul fără pulbere” al canaliei literare Petru Dimitriu.

Credeți, vă rog, în afecțiunea mea deplină, și-n considerația mea neștirbită!

Devotat,
Ion Diaconu

P.S. V rog scrieți numai **recoamndat!**

Ați luat parte la Congresul XII lingvistic, de la Buc., colaborând?

Valeriu Rusu

(continuare în nr. viitor)

Culianu în locul lui Eliade?

(urmare din numărul anterior)

Fără să ia în nume de rău insistența cu care tânărul devenit cetățean olandez îl tot înghiontea («știu că ideea acestei cărți nu vă este tocmai agreabilă», Culianu, 18 sept 1984) să dea apă la moară calomniatorilor săi care, de mai bine de un deceniu, trăgeau sforle să nu cumva să-i fie decernat Premiul Nobel, Mircea Eliade i-a aranjat protejatului său publicarea lucrării de «**troisième cycle**» la Payot. Doar cu încercarea lui Culianu de a plasa editorului francez o prefață scrisă de el (Culianu) și semnată cu numele lui Mircea Eliade, maestrul n-a fost de acord («Imi pare rău că a trebuit să vă obosiți cu prefața de la Payot. Eu speram că versiunea trimisă era conformă celor spuse de Dvs.», îi scrie Culianu lui Eliade pe 4 aprilie 1984).

De altfel, chiar titlul pus de Editura Polirom corespondentei dintre cei doi, -publicată în colecția 'Biblioteca I.P. Culianu', când tot atât de bine putea figura în colecția 'Biblioteca Eliade'-, dezgroapă un proiect de carte de interviuri (**Dialoguri întrerupte**, 2004) îngropat de Eliade, care a văzut cu întârziere (fiindcă nu vroia să creadă așa ceva) că nu opera sa literară îl pasiona pe Culianu, admiratorul lui Elie Wiesel. Acelui Elie Wiesel care scrisese fără jenă că -în jumătatea de Ardeal administrată (sept 1940- oct. 1944) de ungurii preocupati de maghiarizarea prin purificarea etnică a teritoriului românesc primit de la Hitler -, nu jandarmii unguri i-au prigonit pe evrei, ci niște inexistenți «jandarmi români».

Degeaba tot îl sfătuiască Eliade să încerce să-și vadă de lucrările științifice și să nu «scrie la comandă» (5). Când de două generații rasismul înrola, de ambele părți ale Cortinei de fier, combatanți ai șantajului cu antisemitismul, răsplătindu-i pe cei înrolați, tânărul Culianu se pare că n-a rezistat atracției exercitate de cei puternici, aproape atotputernici în R.P.R., după înființarea Securității în 1948. Cam în această direcție s-ar îndrepta gândul celui care află (de la Culianu) de accesul pe care-l avusese în studenție de a citi (din zorii zilei, cum își va aminti în 1990 într-un interviu din Italia publicat în 2003 în rev. 22.) cărți scoase din circulația publică de către paza ideologică din comunism.

După varianta "oficială" difuzată de Leon Volovici (prin rev. 22 din 16 iulie 2007), Culianu ar fi refuzat "să colaboreze cu Securitatea" și de aceea ar fi fost "ostracizat".

Desigur, la mijloc este un soi unic de "ostracizare", aplicat în exclusivitate lui Culianu. Deoarece acestui expatriat din 1972 i se recenzau cărțile (prin anii optzeci) în reviste tipărite în România comunistă pentru străinătate (v. recenzia lui A. Marino tradusă în engleză pentru rev. *Ethnologica*). Doar "ostracizarea" de tip special a lui Culianu îi permitea acestuia să revină nestingherit în țara aflată sub ocupație comunistă, unde era invitat să vorbească la Radio și să publice în presa atent cenzurată de satrapii cu funcții bine plătite.

În schimb, ostracizarea literaților care se impuseră în lumea culturală europeană și ale căror cărți erau premiate de Academia Franceză, avea cu totul alte caracteristici. Ea însemna scoaterea cărților din bibliotecile publice românești, cenzurarea și marginalizarea cu interdicția totală de a se face referire la numele celui ostracizat, pericol de închisoare pentru cel care ar fi îndrăznit, după ce a rămas peste graniță, să revină în țara părăsită ilegal.

De exemplu, despre cărțile lui Ion Ōmescu, rămas la Paris în anul în care Culianu rămânea în Italia, nu scria nimeni în 1987 în Anuarul Centrului de Științe Sociale al Universității din Iași, cum scria informatorul de Securitate Sorin Antohi despre Culianu.

În România comunistă nu impresiona pe nici un culturnic valoarea scrierilor celor plecați, chiar când era vorba de volume premiate de Academia Franceză. Spre deosebire de Culianu, ale cărui cărți nu s-au putut impune în Franța, fiindcă tipărirea la o editură mare este o condiție necesară, dar nu și suficientă (cum se spune în matematică), Ion Ōmescu (premiat de Academia Franceză) n-a putut reveni decât după 1990 în țară.

Doar lui Ioan P. Culianu i-a fost permisă reintrarea în 1981 în R.S.R când, pe calea undelor, a avut ocazia să exagereze (omenește scuzabil!) ecoul cărții sale mediocre despre Eliade, recenzată (prin reciprocitate) de Adrian Marino, și să vorbească despre cursul pe care-l va ține (în 1981-1982) despre Mircea Eliade în Olanda, curs care în fapt a fost despre magia din Renaștere (v. I.P. Culianu, *Cuvântul înainte la Eros și magie*, 1999, p.16).

Ca urmare a lecturilor sale de la cinci dimineața, studentul comunist I.P. Culianu își uimea profesorii de la București cu titluri de cărți nemaiauzite (v. Ion Coja, **Marele manipulator și asasinarea lui Culianu, Ceaușescu, Iorga**, Buc., 1999), descoperite de el în acele imense depozite cu volume necatalogate, unde a putut pătrunde prin "îngăduința" cenzurii ideologice acordată la fel de exclusiv, precum i-a fost și "ostracizarea" de după stabilirea în Italia.

Fiindcă în asemenea depozite era cu mult mai greu de pătruns decât la cărțile Fondului Special al Bibliotecii Academiei, unde tipărirea, erau totuși catalogate (de însăși existența acelor depozite de cărți necatalogate nu se știa probabil decât la vârful ierarhiei mercenarilor ocupantului din umbră al țării).

La urma urmelor însă, chiar dintr-o scrisoare a lui Culianu, Mircea Eliade a putut să-și dea seama cât a ajuns de mutilată ideologic mintea unui tânăr dotat ce a fost un elev silitor și răzbătător în condițiile dure ale totalitarismului de stânga supraviețuitor ideologic de un Silviu Brucan și de alții ca el.

Mircea Eliade, care trăise în București ocupat de nemți în primul război mondial, trebuie să se fi crucit citind opinia lui Culianu, după care realizarea unității noastre naționale după Războiul din 1916-1919 nu s-a făcut cu jertfele armatei române ci ne-ar fi venit pe tavă, «dictată» dinafară, «după ce se încheiasse de fapt pacea de la Buftea» (v. Culianu, scrisoarea din 17 mai 1979).

În iunie 1980, după ce a trecut «doctoratul de troisième cycle» cu acea comisie în care a participat Eliade (președinte), Michel Meslin și un alt profesor cu care se vorbise din timp (v. **Dialoguri întrerupte**, Ed. Polirom, 2004), I.P. Culianu a trebuit să insiste în mod repetat ca Mircea Eliade să-l convingă pe Michel Meslin, agasat de arivismul lui Culianu (5), să-i conducă în continuare și lucrarea pentru doctoratul de stat la Sorbona (v. scrisorile lui Culianu din 5 iulie 1980 și 25 sept. 1980 către Mircea Eliade, în vol. **Dialoguri întrerupte**, Polirom, 2004).

Dar au mai fost necesari încă șapte ani până să-si treacă doctoratul de stat la Sorbona (în 1987), cu lucrarea «**Gnozele dualiste ale Occidentului**» (Plon, Paris, 1990).

Față de Mircea Eliade care avea doctoratul luat la 26 de ani, I.P. Culianu, în ciuda sprijinului permanent acordat de Eliade, nu a reușit să devină doctor la Sorbona decât când ajunsese la 37 de ani. Comparația o face însuși Culianu scriind prin 1983 «la vârsta mea, în zece ani Eliade publicase vreo douăsprezece volume și cel puțin cincisute de articole». În același interval de timp, el abia publicase în tiraj restrâns o culegere de articole după licența cu U. Bianchi pe tema gnozei (**Iter in silvis. Saggi scelti sulla gnosi e altri studi**, Messina, 1981), mai scrisese împreună cu doi italieni un volum colectiv publicat la Torino (1981, despre **Religie și putere**). Iar la Assisi îi apăruse acea carte neînsemnată (și rău difuzată) despre opera lui Eliade, cu citate prea lungi și cu pagini slabe despre alchimie (v. scrisoarea lui Eliade către Culianu din 3 mai 1977 și interviul lui Culianu din 1981).

Cartea lui Culianu despre Eliade fusese tipărită în 1978, tocmai anul când în Franța, Constantin Tacou publica nr. 30 din «Cahier de l'Herne» dedicat lui Mircea Eliade și când volumul de **Entretiens avec Mircea Eliade** al lui Rocquet (**L'Epreuve du Labyrinthe**, Paris, 1978) se bucura de un foarte mare succes în Franța.

În volumul său din 1978, I.P. Culianu îl subordonase pe Eliade lui Jung. Spre regretul autorului, din volum editura înlăturase paginile cu un iz politic de factură incertă. În Italia, lucrarea ce purta amprenta tinereții autorului român, apărea la doi ani după ce profesorul Leo Lugarini de la Roma publicase o carte despre tema sacralului la Mircea Eliade, care din 1975 devenise membru al Academiei Regale Belgiene, și chiar în 1976 era făcut **doctor honoris cauza** al Universității Sorbona.

Despre protejatul său căruia îi trimitea bani în vremea studiilor de la Milano, Mircea Eliade scria (către Payot, pe 3 febr. 1983, în scrisoarea prin care îl delega pe Culianu să continue lucrul la **Dicționarul religiilor**) că "promite să devină în circa zece ani" un nume important în istoria religiilor, cu condiția să mai scrie vreo două sau trei cărți științifice (lucru pe care Culianu n-a mai apucat să-l facă, ocupat fiind cu traducerea cărților deja scrise).

În direcția pregătirii acestui viitor mergeau însăși insistențele lui Eliade din acei ani, la Flamarion spre a-i convinge pe cei de la editură să publice **Eros et magie à la Renaissance** (Flamarion 1984) și la Payot, care condiționase publicarea lui Culianu de prefața pe care să o scrie Eliade la **Experiences de l'extase**.

Isabela Vasilău-Scrabă

(continuare în nr. viitor)

INSULA ROASĂ PE MARGINI

Vasile Șoimaru face parte, aparent, din stirpea celor care și-au „părăsit” profesiunea de bază (el profesând ca economist la Academia de Științe Economice din Chișinău), în favoarea cercetărilor monografice sătești și a artei fotografice. În cercurile de cunoscuți, faptul poate fi considerat ca un „păcat”, ceea ce i s-a și reproșat. Autorul însă ne asigură că nu neglijează studiile economice și că îi va „dezamăgi”, curând, pe grijulii chiar la modul editorial. Reproșul mi se pare nesperios, fiindcă Vasile Șoimaru nu e nici pe departe singurul caz de „trădare” a profesiunii în favoarea unor pasiuni culturale aparent incompatibile. Ar însemna, păstrând proporțiile, să-i blămăm pe A. P. Cehov și pe Vasile Voiculescu pentru faptul că nu și-au văzut de medicina lor scriind literatură.

Vasile Șoimaru și-a făcut intrarea în conștiința publică prin activitatea politică în Parlamentul de la Chișinău, în anii de mari speranțe naționale. Rodul acestei experiențe este oglindit în cartea de articole, dialoguri și luări de cuvânt în Parlament, cu titlul *Căderea premierilor* (Editura Civitas, Chișinău, 1999). Ulterior, a simțit nevoia cercetării monografice a satului românesc, ca discipol al inițiatorului interbelic Dimitrie Gusti, cel care a și fost declarat cetățean de onoare al satului Cornova, satul natal al lui Vasile Șoimaru, dat fiind că aici au început cercetările sociologice gustiene în Basarabia. Roadele culese pe asemenea tărâm sunt monografiile *Cornova* (Editura Museum, Chișinău, 2000), care adună studii semnate, între alții, de Henri H. Stahl, Emil Turdeanu, Ernest Bernea, Iurie Colesnic, Petre V. Ștefănuță, Anton Golopenția, Sanda Golopenția-Eretescu, Zamfira Mihail, Paul Bran, Vlad Pohilă, Vasile Șoimaru ș.a., lucrare monumentală coordonată de autor, și *Neamul Șoimăreștilor. 500 de ani de istorie* (2003, în colaborare cu Alexandru Furtună), investigație amplă și aplicată a rădăcinilor propriului neam care se trage, nu doar la modul mitic, din spița nemurită de Sadoveanu în cunoscutul său roman. În aceeași direcție s-a concentrat și ajutorul dat dascălilor de țară Agripina și Vasile Preutu din Șoimărești (Neamț) care au realizat monografia *Satul Șoimărești. Cinci veacuri de existență demnă* (Editura Prometeu, Chișinău, 2006), asigurând și bogata parte ilustrativă în imagini. Vasile Șoimaru este și editor al unor cărți de Nicolae Iorga, Mircea Vulcănescu (inedite), al unei antologii privind personalitatea lui Paul Mihail.

Cât privește pasiunea lui pentru arta vizuală, aceasta s-a concretizat în două albume de referință: *Poeme în imagini* (Editura Prometeu, Chișinău, 2004, cu o *Precuvântare* semnată de cunoscutul ziarist Vlad Pohilă, și *Românii din jurul României în imagini* (Editura Prometeu, Chișinău, 2008, cu o bogată prefață a aceluiași Vlad Pohilă). De-a lungul timpului, Vasile Șoimaru a colaborat cu fotografii de înaltă ținută artistică la diverse publicații din Republica Moldova și din România. Cel din urmă album, *Românii din jurul României*, merită un comentariu aparte, depășind condiția genului. Nu întâmplător volumul a fost premiat la cea de a XVII-a ediție a Salonului Internațional de Carte organizat de Biblioteca Județeană „Gh. Asachi” din Iași, în octombrie 2008. De remarcat că un asemenea proiect foarte costisitor merita cu prisosință să fie finanțat de Institutul Cultural Român. Din păcate, această instituție consideră, prin directorul ei, cultura ca fiind o „afacere privată” iar nu una de interes național. În consecință, proiectul lui Vasile Șoimaru a fost refuzat.

Autorul și prefațatorul subliniază eforturile uriașe necesare ducerii la bun sfârșit a proiectului, fiind necesari mai mult de cinci ani, asumați cu modestie de Vasile Șoimaru (Vlad Pohilă apreciază între 12 și 14 ani). Autorul a străbătut, pentru documentare, peste o sută de mii de kilometri, ca și

cum ar fi înconjurat de vreo două ori pământul. Traseele și greutățile și bucuriile întâmpinate sunt descrise de Vasile Șoimaru în cuvântul introductiv intitulat *Călătorii în jurul României: o sută de mii de kilometri în cinci ani de zile*. Trebuie precizat imediat că acest insolit călător nu a fost nici o clipă un simplu turist, fiindcă el și-a asumat o *călătorie de inițiere*, având ca țintă finală redarea memoriei *geo-etnice* a unui popor apreciat, cândva, de Herodot, ca fiind cel mai numeros și mai răspândit, după „inzi”, dar care a fost și este, din păcate, și cel mai risipitor cu sine însuși din spațiul european. Brusc, se conturează o „filozofie” geo-etnică a românilor, autorul pregătindu-se, în prealabil, în sociologia și etnologia de tradiție gustiană, în istoria românilor, în folclor, în obiceiuri și tradiții, pe care el și-a propus să le surprindă în cele 850 de imagini din 272 de pagini, selectate dintr-un material documentar imens. Dar nu e numai atât: înaintea celor o sută de mii de kilometri, autorul a străbătut mai toate drumurile României actuale, cum puțini români și-au îngăduit s-o facă. Realmente, Vasile Șoimaru a lucrat ca un Meșter Manole, necruțându-și sănătatea și timpul vieții. Și asta dintr-o pustiitoare dragoste de neam și de țară, sentiment, desigur, desuet pentru mulți dintre români! Altminteri, autorul a ținut să marcheze, prin această apariție editorială, cei 90 de ani de când Sfatul Țării a hotărât unirea Basarabiei cu patria-mamă, la 27 martie 1918, eveniment care a adus cu sine Marea Unire de la 1 Decembrie. Precizez imediat că nu e vorba de o carte festivă, ci de una profund eminesciană prin „filosofia” ei tăcută, căci în locul cuvântului grăiește mușenia elocventă a imaginii-document și artă, totodată. Proiectul „eminescian” al acestei cărți vine ca o dojană uriașă adresată românilor, o dojană cu accente tragice arcuită între Herodot și Eminescu, între bogata și răspândita seminție românească și politicienii ei tradiționali și, mai cu seamă, cei de după Marea Unire. Nu întâmplător, motoul ales de Vasile Șoimaru e din Eminescu: „*Românii nu sunt nicăieri coloniști, venitori, oamenii nimănu, ci, pretutindeni unde locuiesc sunt autohtoni, populație nepomenit de veche, mai veche decât toți conlocuitorii lor*”. Și, atenție, această „teză” eminesciană însușită este demonstrată cu fapta imaginii pe teritorii imense din jurul României. Și lucrul este cu atât mai grăitor, cu cât probele sunt din anii de grație 2003-2008, adică după secole de spulberare și de nimicire a minicontinentului de românită adus la condiția umilă de *insulă de latinitate într-un ocean slav!* Căci aceasta este chiar filosofia istoriei românilor în viziune eminesciană. Poetul asemuia geografia etnică a românilor cu o *insulă mereu roasă pe margini*. „Roasă” atât de bine de dușmanii naturali, încât a mai rămas doar o insuliță care constituie actualele granițe ale României. Vasile Șoimaru redă această imagine geografică dramatică prin harta care încheie extraordinarul său periplu în imagini: insula României este înconjurată de puzderie de insule românești înfime, băștinașe, de dincolo de Nipru, din Crimeea, din Galiția, din Polonia și din Ungaria până în Albania, Serbia, Macedonia, Bulgaria și Grecia. Aceștia sunt românii uitați de *insula-mamă*. Nimic nu mai este de mirare dacă drumurile de la Cernăuți și de la Chișinău spre București au devenit atât îndepărtate și de anevoioase.

Aceasta este lecția de geopolitică și de istorie adresată uituceniei noastre tradiționale de către Vasile Șoimaru.

Theodor Codreanu

Primul volum dintr-o istorie a plagiatologiei...

(urmărire din numărul anterior)

Deosebit de interesante sunt **transpunerile** ca modalitate de a turna în formă nouă «limba veche și-nțeleaptă», făcute în vreme ce «...ceta pe Hammer, pentru a se documenta asupra înaintării turcilor în Europa» (COp, III, 225), adică **Geschichte des Osmanischen Reiches**, după cum ne înștiințează G. Călinescu, fără a fi cunoscut la acea dată paternitatea eminesciană a traducerii **Fragmentelor...**; Eminescu ajunsese la Hammer prin intermediul lui Hurmuzaki.

Elementele lexicale particulare întâlnite atât în traducerea **Fragmentelor...** cât și în **Scrisoarea III**, datorită elaborării sincrone, ilustrează și teritoriul transpunerilor:

a) «...îndrăznețul Sultan, simțindu-se mare în puterea sa, se fălea că **de pe pristolul bisericii Sf. Petru din Roma își va pune sirepul să mănânce ovăz**» (HF, I, 270);

Am jurat ca peste dânsii să trec falnic, fără păș,

Din pristolul de la Roma să dau calului ovăș...

b) «...căci începuseră **a roi** numeroase cete ce călăreți româno-cumani împrejurul mândrei rezidențe a împăraților...» (HF, I, 81); «...o campanie de război pustitoare și asemenea **revărsării de nouri** asupra craiului sârbesc Ștefan...» (*ibid.*, 288); «ei **revărsară o ploaie de săgeți** asupra năvălitorilor, le omorâră caii...» (*ibid.*, 137); «...o adevărată **plăoie de pietre se revarsă** asupra năvălitorilor...» (*ibid.*, 116);

Călăreții implu câmpul și roiesc după un semn și în caii lor sălbatici bat cu scările de lemn

[.....]

și ca nouri de aramă și ca ropotul de grindeni, Orizonu-ntunecându-l, vin săgeți de pretutindenii, Văjâind ca vijelia și ca plesnetul de ploaie...

c) și mai aproape de sursă, din Hammer: «Il voyait ensuite **surgir de ses reins un arbre** qui, toujours croissant et devenant plus vert et plus beau, **couvrait de l'ombre de ses rameaux les terres et les mers** jusqu'à l'extrémité de l'orizon des trois parties du monde. **Au-dessous de cet arbre s'élevaient le Caucase, l'Atlas, le Taurus et l'Hémus**, qui semblaient être les quatre colonnes de cet immense tente de feuillage. Des racines de l'arbre **sortaient le Tigre, l'Euphrate, le Nil et le Danube**, couverts des vaisseaux comme la mer» (HamH, 66);

Iar din inima lui simte un copac cum că răsare,

Care crește într-o clipă ca în veacuri, mereu crește,

Cu-a lui ramuri peste lume, peste mare se lățește;

Umbra lui cea uriașă orizonul îl cuprinde

Și sub dânsul universul într-o umbră se întinde,

Iar în patru părți a lumii vede șiruri munții mari,

Atlasul, Caucazul, Taurul și Balcanii seculari;

Vede Eufratul, Tigris, Nilul, Dunărea bătrână

Umbra arborelui falnic peste toate e stăpână!

Ori ca în varianta A-2276:

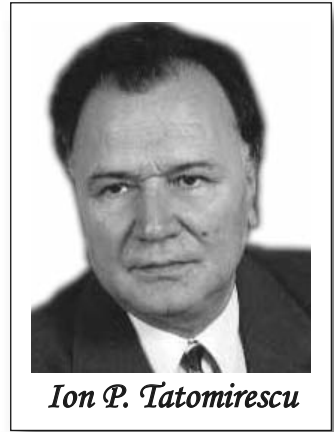
Înrădăcinat în pieptu-i tot mai mare și mai mare

A lui ramuri lungi întinde peste țări și peste mare...

Tot în perioada petrecută la Florești-Filiași / Oltenia, sunt concepute și poeziile: **lambul** (un sonet, „ars poetica“, elogiul ambulului, măsurii în plinătatea de fagure de-albine, toamna: «De mult mă lupt cântând în vârsă, / Ce plină e ca toamna mierea-n faguri, / Ca s-o aștern frumos în lungi șiraguri, / Ce fără piedici trec sunând cezura.»), **Vre o zgâtie de față** (patru catrene pe tema tipologiei feminine în trecerea / petrecerea vârstelor), **Revedere** (meditație asupra raportului **efemerperen / etern**, unde se pro-jetează codrul ca simbol al veșnicirii, al statorniciei Valahimii / Dacoromânimii la Carpați / Dunăre, în ciuda istoriilor vitrege), **Fiind băiet păduri cutreieram** despre care notele lui Perpessicius relatează în acest sens: că ar fi compuneri «din 1878, cam de pe vremea când traducea (...) fragmentele lui Hurmuzaki» (EPpos, 647) etc.

Numind **Câmpul Cerbului** momentul biobibliografic floreștean-oltean, observăm că în planul creației eminesciene îi corespunde **o etapă superioară**, marcată de **redescoperirea tematicii Erosului / Naturii cu fața în oglinda vârstelor pure, copilăria și adolescența**, de compartimentul **transpunerilor** ca modalitate de „perspectivare epopeică“, de cercetătorul neobosit, permanent, la izvoarele mitosofiei, ale folclorului, ale limbii, înfățișându-se și ca traducător cu înalte virtuți, în cultivarea graiului viu, dinamizator de tablouri istorice, întru subtila ornamentică a textului.

După Mihail Moxa, Al. Dobrescu abordează «cronicarii moldoveni de limbă românească» (p. 20 – deși așa fi preferat formula „anti-cioroistă“ / „anti-voronină“: **cronicarii de limbă valahă / dacoromână din statul medieval al Moldovei ivit între hotarele vechii Dacie** – spre a nu se mai face vreo dirijată confuzie cu vreo „limbă rom.“, ori cu alte vetre unde mai sunt încă fierbinți cenușile imperiilor): Grigore Ureche, Miron și Nicolae Costin. Cum e și firesc, „metoda oglinzii“ (adică a textelor „față-n față“ / „paralele“, „al celui plagiat“ și „al plagiatorului“) dă roadele cele mai convingătoare și în capitolul dedicat lui Grigore Ureche (la recurs, „față-n față“ cu cronicarul, stau Sebastian Münster, Joachim Bielski și Azarie; între marii absenți: Cassius Dio), cum, de altfel, și în celelate ale cărții. Al. Dobrescu – și aici, ca mai peste tot – dă dovada unei impresionante documentări și a unei veritabile, be-

Ion P. Tatomirescu

nifice acribiei filologice, chiar dacă o întreprindere de talia **Corsarilor minții** rareori stă în viața unui singur om, nesolicitând puterea specializată a mai multor institute (ceea ce intră în bogata sferă a „paradoxurilor“ României de azi și dintotdeauna). În urmă cu vreo două decenii, cercetând istoriile referitoare la epoca lui Decebal (rodul văzându-se în studiul **Decebal – cel mai mare strateg al antichității dintre anii 87 și 106 – regele erou al Daciei**; v. TDec, 65 – 76; www.agero-stuttgart.de), am constatat că portretul lui Decebal, făcut de Dio Cassius, în **Istoria Romană**, a servit drept model cronicarului Grigore Ureche pentru a realiza portretul domnitorului Ștefan cel Mare. Negăsind „față-n față“ portretul lui Decebal, făcut de Dio Cassius, și portretul lui Ștefan cel Mare, realizat de Grigore Ureche, cred că nu se iscă vreo supărare în „pădurea de texte“, dacă rugăm pe Al. Dobrescu ca, la ediția a II-a, „revăzută și augmentată“, să cuprindă și cele ce urmează (citându-mă, ca filologii autentici, ori nu, aidoma majorității istoricilor ce m-au plagiat și pe mine, până în prezent, deoarece ei nu prea știu rostul ghilimelelor – și amintesc aici, în primul rând, pe distinsii Napoleon Săvescu, G. D. Iscru ș. a.):

Dio Cassius: «[Decebal se dovede] foarte priceput în urzirea războaielor și dibaci în desfășurarea și-n finalizarea lor, știind când să năvălească și când să se retragă („înțelegând când trebuie să lovească și când să îndărăteze“), meșter în a întinde curse, viteaz / așter în luptă („meșter în așternerea curselor și iute la faptă“), maestru și în a se folosi de izbândă cât și în îndreptarea vreunei înfrângeri suferite („administrând deopotrivă biruința și ieșirea cu bine dintr-o înfrângere“) – pentru care îndelungă vreme fu un adversar periculos Poporului / Imperiului Roman» (textul în limba greacă se găsește și în Fontes, I, p. 682; în paranteze, textul nostru cuprinde variantele de traducere față de textul din Fontes I, 683; Dio Cassius, **Istoria Romană**, LXVII, 6; cf. CDIR, II; XIRD, I, 123 sq.; StrPR, 281; MIMS, 52; DDB, 279 sq.; TDec, 65).

Grigore Ureche: «Fost-au acestu Ștefan vodă om nu mare de statu, mândios și de grabu vărsătoriu de sânge nevinovat; de multe ori la ospete omorâea fără județu. Amintirea era om întreg la fire, neleneșu, și lucrul său îl știa a-l acoperi și unde nu gândia, acolo îl aflai. La lucruri de războaie meșter, unde era nevoie însuși să vâraia, ca văzându-l ai săi să nu să îndărăteaze și pentru aceia, raru războiu de nu biruia. Și unde-l biruia alții, nu pierdea nădejdea, că știindu-să căzut [...], să rădica deasupra biruitorilor.» (CILR, 17).

(continuare în nr. viitor)

Romantismul lui Ion D. Goia

În volumul "Trandafiri albi pe cer" (Editura Arhip Art, Sibiu, 2007), Ion D Goia abordează cu mult curaj poezia în stil clasic, adunând poeme mai vechi și mai noi, toate tributare unui lirism care, la prima vedere, poate părea desuet. Prima impresie oferită de lectura acestor creații este că ne aflăm în fața unei producții romantice, în buna tradiție a poezilor de la începutul secolului XX, deși există ecouri contemporane, o anumită încărcătură energetică negativă și un accent pe autoreferențialitate în măsură să plaseze poetul în timpul său.

Respectul față de elementele de prozodie, căutarea imaginilor sensibile și a unui substrat ideatic adecvat sunt vizibile încă din primul ciclu, „Păcatele adolescenței”, unde sunt adunate madrigaluri („Doar de chipul tău să-mi fie dor”), evocări („Palatul vrăjii”) sau romane în maniera poezilor ruși: „Prieten fără de popas / Doar pragul vechi mi-a mai rămas / Și-acum, în noaptea de colind, / Îmi pare că-l aud vorbind. // Și pragul, în cuvinte line, / Îmi povestește despre tine, / De minunatul nostru trai / De serile când îl pășeai” („Pragul”).

Tematica poemelor este în general erotică, dar între sentiment și expresia lui lirică este pusă o distanță temporală care sugerează detașarea, dar și nevoia de a recâștiga acel timp pierdut. Pentru că majoritatea poemelor evocă sentimentele și nu le dau expresie „în direct”, predominantă este nostalgia, dar și o anumită impresie de artificial, prelucrarea minuțioasă și atenția prea mare acordată formei dăunând conținutului.

Poemul care dă titlul volumului este o baladă în care gustul esenian pentru stepă și nomadism se aglutinează în ecouri bolintiniene, dar și într-un tragism întâlnit, în vremurile mai noi, poate doar la Ștefan Augustin Doinaș. Amestecul ar putea fi letal, dacă nu ar exista o anumită seninătate și cuminenție a expresiei: „Dar dorul de ducă mocnit / În scări curând v-a suit / Și de la vetrele-n scrum, / Din nou o pornești la drum / Pe-o cale de foc și mister, / Cu trandafiri albi pe cer, / Pășești curat și senin / În veacurile care vin, / Ducând cu tine sub șă / Rănită inima mea” („Trandafiri albi pe cer”).

Recuzita romantică din care nu lipsesc lacrimile, dorul, florile, păsările, stelele etc., este scoasă din desuetudine și convențional de câte o imagine de-o plasticitate care poate să ștergă impresia de déjà-vu: „Statornică ți-e firea ca holdele de grâu / Oricât le-ar bate vântul, nu poate să le smulgă, / Când val pe val, din urmă, prin spice, se alungă, / Furtunilor de vară, le pune lanul frâu” („Mama”).

Nici Ion D Goia nu scapă de obiceiul dedicării poemelor cuiva (iubitei, patriei sau prietenilor apropiați), dar, cum tonul face muzica, această demonstrație de generozitate lirică nu deranjează la lectură, mai ales când, după atâtea lacrimi zăgrăvite, peisaje interioare, dureri înăbușite etc., apare câte un psalm în registru laic, structurat pe celebrul „ubi sunt”, în care emoția este autentică, iar muzicalitatea versurilor – impecabilă: „Oasele mele vin din munții de calcar / Ce strălucesc albi sub clar de lună / Și nu se tem de vânturi și ploai, [...] / Toate acestea, pe care încă le am - / Și oasele, și trupul, și părul, și sângele, și ochii - / Se vor întoarce curând la locurile lor, / Fiecare de unde a plecat, / Și încă vor fi ca mai înainte: / Stâncă, țărână, pădăie, struguri și iarbă” („Pulbere de stele”).

„Dialog cu Varujan Vosganian” (Ed. Dacia, 2000)

Că Varujan Vosganian este un om politic de succes, știe foarte multă lume și o bună parte a ei se bucură, dar nu cine știe ce, deși fostul „șef de palier la Jilava” (a ocupat această funcție o singură noapte, în timpul mișcărilor din 1989, dar a fost suficient!) și fostul „șef de haită” („haită în sens metafizic”, după cum mărturisese domnul ministru, aruncându-mă în ceață, pentru că mintea mea refuză această conotație a termenului „haită”) are charismă și obține cu ușurință ceea ce vrea. Puțină lume știe, însă, că dl. Varujan Vosganian este poet. Eu am aflat întâmplător, la un Festival de Poezie, când, după conveniutele oșanale, finanțistul nostru cel drag a fost invitat să citească din lirica personală. Contează prea puțin impresia pe care mi-a lăsat-o mie, ca persoană de rând din sală. Contează

impactul uluitor asupra colegilor de breaslă, care se străduiau din răsuferință să găsească sensuri, semnificații și dimensiuni abisale într-un text redactat simplu și la obiect. Pe atunci nu știam că ascult ceea ce citește un membru cu drepturi depline în USR, Uniune pentru care, de altfel, a făcut câteva gesturi elegante, utile și necesare.

Tot târziu, la câțiva ani buni de la apariție, îmi cade în mână un „Dialog cu Varujan Vosganian”, realizat de Diana Coriciuc și publicat la Editura Dacia, (an de apariție 2000), firește, în colecția „Charisma”. Nu înțeleg în totalitate această modă a interviurilor atât de ample, încât e musai să se transforme într-o carte, dar o accept: îmbunătățește nu numai imaginea interviuatului, ci și pe aceea a reporterului, de care altminteri prea puțini ar avea șanse să audă. Spun acestea în ciuda faptului că am citit câteva astfel de dialoguri (să amintesc doar de cele ale lui Alexandru Deșliu cu Irina Petraș ori cu Liviu Ioan Stoiciu) de substanță, care puteau să apară chiar și fără provocarea lansată de ziaristul / reporterul trecut pe pagina de titlu.

În „Dialogul cu Varujan Vosganian” surprind mai multe lucruri: întâi, tonul encomiastic al reporteritei, mirosul diafan de tămâie și lungimea nepermisă a întrebărilor ei. Ca să dăm doar un exemplu, iată prima întrebare: „Varujan Vosganian...un nume cu rezonanță aparte, care ne poartă cu gândul spre alt spațiu, mai exotic și mai misterios. Ce ne puteți destăina despre strămoșii dumneavoastră și, având în vedere că memoria e stranie în modul de selecție a amintirilor, mai ales a celor din copilărie, ce păstrați din acea vreme?” (p. 5). Și dl. Varujan Vosganian începe să-și amintească, amply, cu umor și foarte fidel, de întâmplări din prima copilărie, de oameni și locuri, trecând apoi la adolescență și la anii de studenție, în care, în afară de studiile strălucite, permanentă a fost preocuparea pentru scris. Matematica și poezia se întâlnesc în structura personală în același raport, pare-se, în care s-au mai întâlnit la, de ce nu, Ion Barbu (n-am întâlnit niciun pasionat de matematică și poezie care să nu-l revendice pe Ion Barbu drept model spiritual): „Matematica mi-a folosit foarte mult, mi-a așezat gândirea, m-a ajutat să simt abstractul ca pe un domeniu sensibil. **Abstractul, dacă îl înțelegi, îl poți simți așa cum simți pâinea caldă [S.n.]**. Matematica m-a ajutat mult în poezie, pentru că poezia și muzica sunt unele dintre cele mai abstracte îndeletniciri ale omului” (p. 21).

Ceea ce pentru omul de rând a reprezentat coșmarul de zi cu zi al „epocii de aur”, în „Dialoguri” poartă numele de voluptate perversă a clandestinității și sărăciei. Disident ca majoritatea populației, Varujan Vosganian are din acea vreme mai mult amintiri romantice – unele nu lipsite de dramatism – din care se conturează imaginea unei personalități puternice, capabile să reziste și să-și făurească propriul destin. Aflăm că, încă de atunci, viitorul ministru de finanțe dibuise racilele societății de tip comunist, șubrezenia sistemului ei economic, lipsa de fiabilitate etc., și că realizase, în secret, niște programe solide de redresare a țării. Ele au continuat, după revoluție, cu platforme-program de tip partinic, care, detaliate, au forță persuasivă și îndrăzneală.

Mai surprinde în volum și modul în care Varujan Vosganian își face cunoscut sistemul de valori etice și morale. „Civilizație, inovație, creație”, viață politică și socială, economie și cultură, toate trebuie puse sub semnul moralității și al eleganței: „O societate trebuie să-și evoce și să-și prețuiască valorile. Acest lucru face parte din moralitatea unei administrații. Și din eleganța ei. [...] Eleganța nu este ostentativă. Este orgolioasă și nu vanitoasă. Eleganța este un atribut al performanței. Ea convinge numai prin ea însăși, fără să fie nevoie să agreseze. Numai mediocritatea este agresivă. Când o administrație dă dovadă de eleganță, atunci are autoritate și eficiență. Eleganța este cel mai de seamă atribut pe care trebuie să-l dobândească actuala clasă politică pentru a-și merita numele” (p. 123).

Valeria Manta Tăicușu

Fratele Vasile Alecsandri scrie balada „Miorița”

(urmărire din numărul anterior)

oți erau membri ai ordinului masonic. G.C. Nicolescu insistă asupra deselor vizite pe care Alecsandri le va face peste Milcov la București, punându-le în legătură cu unele organizații secrete: „Alecsandri putea fi angajat direct într-o asemenea organizație sau nu, dar în nici un caz nu putea fi străin de activitatea ei, nu putea să nu fie considerat printre prietenii, susținătorii ei. Dacă facem legătura cu vizita lui Vaillant în Moldova în cursul anului anterior (1844), când plecase sub presiunea autorităților, și, mai înainte, cu a lui Iancu Văcărescu, președintele Societății literare de la București, pe care Mihail Sturza îl considera ca făcând parte din fracțiunea anarhistă (...) nimic mai plauzibil, în asemenea împrejurări, decât ca un poet și un om monden ca Alecsandri – cel mai puțin suspect – să fie ales ca emisar moldovean la București”. Ion Ghica își amintește, pe lângă Alecsandri, de Kogălniceanu și Negruzzi ca făcând parte din Societatea literară: „... și când unul din acești bărbați venea la București, era pentru noi toți o adevărată sărbătoare”. (6, p. 91) La fel se va întâmpla în 1845 la Mânjina, moșia lui Costache Negri, de ziua numelui, Sf. Constantin și Elena. Întâlnirea este pregătită cu atenție. Scrisoarea lui Negri și Alecsandri, de la Mânjina, către Ion Ghica, la București, martie 1845: „... a ne împărtași gândurile între noi, ce prin aprinsă râvnă ce avem cătră a noastre țări ne credem oarecum a ei reprezentanți – am hotărât a ne întâlni noi cu noi, după cum mai pre larg vei primi de la Filipescu. (...) Avem nădejde că vei lucra din parte-ț la îndeplinirea micului plan ce poate fi temelie a mari izbâzi în viitorie”. (7, p. 269) Atunci s-au întâlnit moldovenii și muntenii, foștii studenți din Germania, Italia și Franța, bonjuriștii și duelgii, pentru a face pace și planuri pentru modernizarea și unirea Moldovei și Munteniei. Aici, trio-ul Russo-Bălcescu-Alecsandri pune la cale planul strict secret al traducerii în limba română a poemei „Cântarea României” scrisă de Alecu Russo în franceză. Lucrarea va apărea în revista „România viitoare” în toamna lui 1849 ca fiind descoperită de Nicolae Bălcescu într-o mânăstire din Carpați. De această înțelegere n-a știut nici chiar Ion Ghica, prietenul și confidentul lor. La fel, realizarea culegerii de cântece populare și traducerea ei în franceză, engleză și germană, a fost rezultatul unui plan mai general de afirmare a identității naționale în contextul favorabil mijlocului secolului XIX. (1, pp. 52-63). Este momentul să intre în scenă profesorul francez Jean Alexandre Vaillant.

5. În „Ordinul masonic român” apare la numărul 4001, p. 574. Din 1828, profesor la Colegiul Național „Sf. Sava” din București, îndeplinind funcția de director între 1831-1834. Aici i-a avut ca elevi pe Ion Ghica, Nicolae Bălcescu și Gr. Alexandrescu. În mai 1840, împreună cu Eftimie Murgu, Mitică Filipescu, N. Bălcescu și alții constituie o nouă societate secretă. La Iași, unde se află între 13 noiembrie 1840 și mai 1841, înființează loja „Fii Coloanei lui Traian despre Nord-Est a provinciei Moldova”. G. C. Nicolescu: *pe Vaillant, Alecsandri îl putuse vedea și la Iași.* (6, p. 174) Alungat de poliție, la 01/13.09.1843 cere afilierea la loja „Rose du parfait silence” (Paris), fiind primit peste 15 zile. În aprilie 1844, propune lojii al cărei membru era, inițierea lui C.A. Rosetti în tainele francmasoneriei. G.C. Nicolescu: „... militantul progresist amestecat în toate agitațiile revoluționare, pe care, spre supărarea lui Sturza, îl puteam afla și în Moldova, autorul interesantei lucrări în limba franceză despre țara noastră *La Roumanie*”. Participă la mișcările naționale, revoluționare din Țara Românească și Moldova – 1848, probabil ca membru afiliat lojii „Dreptate-Frăție”. În toamna aceluiași an se întoarce la Paris, la loja „Trandafirul liniștei desăvârșite”. (5, p. 574) G. C. Nicolescu: Scrisoarea către N. Bălcescu la 25 iulie / 6 august 1848, după citirea Proclamației de la Izlaz, o semnează „Al tău frate V. Alecsandri”, iar în scrisoarea către Ubicini (probabil 1857), Alecsandri își amintește că în toamna anului 1848 i s-a încredințat „o misiune de a merge să pledez cauza noastră pe lângă guvernul provizoriu al Franței”. Abia sosit la Paris, Alecsandri este recomandat de către Billecocq și Vaillant ca membru al societății științifice franceze care scotea revista „Revue de l’Orient, de l’Algerie et des

coloniers”. Primul fusese agent al Franței la București până nu demult, iar Vaillant... În articolul „Prietenii românilor” publicat în „România literară” 1855, Alecsandri amintește cu recunoștință de cei ce s-au făcut „apostolii României” și citează ultimile cuvinte spuse de J.A. Vaillant la despărțirea de români: „Adio! Fiți fericiți; redobândiți dignitatea și virtutea voastră antică; lucrați cu toții pentru Patrie; pătrundeți-vă de simțirea puterii voastre și astfel veți deveni iarăși o nație mare precum au fost strămoșii voștri!” (8, p. 398).

Alexandru Bulandra

6. Concluzie: Relațiile, autoritatea, acțiunile și prestigiul lui Alecsandri în mijlocul unor oameni care erau membri atestați ai ordinului francmasonic, dovedesc inițierea lui timpurie în tainele acestui ordin. Lucrurile s-au petrecut, presupun, tot așa cum le-a trăit C.A. Rosetti. Procesul verbal consemnează: „Scrutinul pentru acceptarea sa circulă și revine la altar pur și fără pete. Lectura testamentului profanului. Nu este făcută nici o observație. Profanul este introdus, cu prevederile de rigoare; după ce a răspuns la diferitele întrebări care i s-au pus și după ce a făcut călătoriile misterioase el acoperă templul. Scrutinul circulă din nou pentru admiterea sa. Revine la altar pur și fără pete. Introdus și condus la altar, unde prestează obligația sa, primește lumina între coloane, primește apoi cuvintele – semne și atingeri, apoi este proclamat, între coloane, membru activ al atelierului. Venerabilul face să se bată ciocanele în favoarea sa. Neofitul răspunde. Baterea ciocanelor încetează”. În „Jurnalul meu”, C.A. Rosetti notează la 1846, apr. 25, mai 7: „Alătaieri fu primit (Brătianu) în (lojă). Când îi dezleagă ochii și ne văzu i se pără lui, zice, așa cum după viață va fi raiul”. (5, pp.60-61) Și poate a învățat, sau a citit, ori au cântat toți frații unul din cântecele masonice din antologia lui Naudot, din sec. XVIII, „Chansons nouvelles de la Franc-Maçonnerie”. Iată unul care propune o definiție a francmasoneriei, tradus de Dan A. Lăzărescu: „Virtutea să te demne și-n inimă și-n minte / Porunca-nțelepciunii Înalte s-o primești / Să nu-i urăști pe semeni: se cade să-i iubești! / Acestea-s taine care, pentru masoni, sunt sfinte. / Voi, muritori destoinici, să știți o taină mare, / Să-i învățați pe oameni virtutea s-o iubească: / Le fiți o călăuză spre Templul Sfânt, în care / Poruncile divine în ochi să le lucească, / Să afe cât de blândă e firea omenească”. (9, p.13) Spiritul lui Alecsandri atât de receptiv zvonurilor tainice, așa cum ni-l arată „Buchetiara de la Florența” rezonând la simbolurile Renașterii italiene în 1839, a fost cu siguranță atras de poveștile mitologice și legendele care păstrează substanța vie a masoneriei și-l apropiu de înțelegerea sensului ascuns al simbolurilor. Ele îl duceau către societățile secrete din Egipt, Grecia, comunitățile inițiate din timpul lui Hristos sau la Epopeea catedralelor din evul mediu occidental. A învățat de la maestrul său despre lojă: „Să nu uităm, de altfel, că ritualurile compară Loja cu Universul și că inițierea lucrează sub bolta cosmică, în prezența Soarelui și Lunii”. A fost prevenit că în masoneria modernă „neofitul petrece mai multe ore în interiorul unei încăperi numită cabinet de reflecție. El își face aici un vast examen de conștiință și moare progresiv ca om bătrân pentru a renaște ca om nou”. A mai aflat că „Idealurile, simbolurile și ritualurile inițierilor antice au fost, în parte, păstrate de francmasonerie. (...) La fel cum sufletul faraonului defunct urca la cer devenind o stea, la fel sufletul inițiatului ce părăsea lumea noastră se confunda cu lumina și strălucea la zenit cu o claritate eternă. Probabil că aceste noțiuni erau cunoscute, cel puțin parțial, de masoni, care au introdus steaua luminoasă în ritualurile lor (...) steaua – simbolul esențial al gradului de Companion Francmason”. (2, p.24, 36, 43, 68).

(continuare în nr. viitor)

Itinerare culturale

Upă ce s-a întors de la **Forumul European al revistelor culturale** de la Balcic, domnul Gheorghe Neagu, redactorul șef al revistei noastre a avut neinspirata idee de a se opri la **Festivalul Național de haiku** de la Constanța.

Aici lucrările erau începute deja într-un amfiteatru minuscul și neaerisit, unde doritorii de haiku fuseseră înghesuiți cu furca. Și cum cazarea era la internatul unei școli din Constanța, pe banii participanților, fără implicarea autorităților locale, drept urmare, domnia sa le-a urat succes și i-a părăsit. Fiind așteptat la întâlnirea organizată de revista **Astra** din Brașov, unde inimosul director Doru Munteanu a reușit să adune cele mai bune reviste literare din țară la o dezbatere extrem de bine venită, reușind să elaboreze și un program manifest adecvat instituțiilor guvernamentale românești, program pe care l-am citit și noi în revista noastră. Întrebat despre ce i s-a părut deosebit la întâlnirea organizată de revista **Astra**, domnul Neagu ne-a spus: „Mi s-a părut bizar ca revistele miticilor dâmbovițeni **România Literară** și **Luceafărul** care au cu mult mai puțini cititori decât revista **Oglinda Literară** să fie extrem de zgomotoase încercând să acapareze tema pusă în discuție prin postura unor publicații agreate de finanțările patapievsciene, încercând să ne inoculeze nouă ideea că în problema finanțării nu mai e o problemă. Mă mir că nu le-a venit greață de impostura în care se situau”. A urmat apoi **Festivalul Avangarda XXII** de la Bacău unde revista „**Oglinda Literară**” figura la loc de cinste la locul oaspeților și unde redactorul șef al revistei noastre n-a putut rămâne decât la deschiderea oficială și la dezbaterile de la casa Apostu, organizate de președintele și scriitorul Victor Munteanu. Interesant a fost deosebita primire făcută de domnia sa revistei noastre.

Domnul Gheorghe Neagu a ajuns la Galați pentru a participa la festivalul organizat de revista **Porto-Franco**. Primit cu dragoste fraternală de către Sterian Vicol, redactorul șef și președintele acestui festival, la **Zilele Grigore Hagiu**, organizate la Târgu Frumos, domnul Neagu a participat și la decernarea premiilor specifice acestui festival, bucurându-se că unul din redactorii revistei **Oglinda Literară**, Cosmin Dragomir a primit marele premiu. Mai mult, prin diploma „**Prietenii lui Grigore Hagiu**” acordată de primarul orașului Târgu Frumos redactorului șef al revistei noastre, s-a legat și mai mult relația culturală ce ar trebui să existe între diversele județe ale regiunii de sud-est. Spun asta cu atât mai mult cu cât, imediat după ce s-a întors de la festivalul gălățean, domnul Gheorghe Neagu a fost invitat să participe la Simpozionul „**Resurse culturale regiunea de dezvoltare sud-est**”, organizat de **Ateneul Popular Maior Gheorghe Pastia**, în sala mare a Consiliului Județean Vrancea, unde a aflat cu stupeoare că Vrancea este ultimul județ din regiune la alocății bugetare destinate culturii. Din studiul prezentat de domnul director Gheorghită al **Ateneului Mr. Gheorghe Pastia**, rezulta că în județul Tulcea se alocă 11,6 % din totalul bugetului județean pentru instituțiile de cultură, la Galați 10 %, la Brăila 8,4 %, la Constanța 7,8% și la Buzău 4,9 %. Iar dacă vă imaginați ce înseamnă 3,6 % din bugetul Consiliului Județean Vrancea, care trebuie să fie mai mic probabil de 4 – 5 ori decât al județului Galați, unde se alocă 10 %, atunci e de mirare cum se mai face cultură pe aceste meleaguri. În cifre absolute, Constanța are 18036 mii lei iar Vrancea numai 7186 mii lei, adică de trei ori mai puțin. Oricum, simpozionul ar trebui să dea de gândit oamenilor politici vrânceni despre felul cum își propun să sprijine cultura alegătorilor care i-au pus în fruntea bucatelor.

A urmat **Festivalul Costache Conachi** de la Tecuci, unde redactorul nostru făcea parte din juriu prezidat de Lucian Vasiliu de la **Dacia Literară** din Iași. Considerând că a avea material de unde să-și aleagă un premiant revista **Oglinda Literară** a acordat și ea un premiu constând în acordarea unei pagini de poezie poetului ales de domnul Gheorghe Neagu, care a remarcat organizarea impecabilă și ospitalitatea deosebită a conducerii Casei de cultură tecucene. A urmat apoi participarea la **Festivalul poeziei balcanice** de la Brăila unde invitat special a fost Serbia. Salutând prezența revistei **Oglinda Literară** și remarcând onoarea pe care i-a făcut-o festivalul, poetul Grigore Mărășanu, în calitatea sa de președinte al festivalului a fost încântat și de primirea în dar a **Antologiei de poezie Oglinda Literară 2000-2007**, unde se regăseau și mulți poeți brăileni. A urmat apoi **Festivalul Agatha Bacovia** de la Mizil, unde redactorul șef Gheorghe Neagu, ca membru al juriului a acordat un premiu unui poet din Basarabia pe care îl vom regăsi în paginile revistei noastre. De remarcat că la acest festival și-a lansat un volum și Adrian Năstase care a participat alături de Grigore Vieru și Adrian Păunescu, în calitate de scriitor și nu ca om politic la manifestările organizate de primarul orașului Mizil și consilierul său Lucian Mănăilescu.

După un periplu cultural atât de dens în ultimele luni, am înțeles că urmează o participare la Festivalul Vasile Voiculescu, o lansare de carte a colegului de redacție Gheorghe Mocanu la zilele orașului Odobești, o lectură publică organizată de **Uniunea Scriitorilor – filiala Bacău** la Rm. Sărat, o participare și acordarea unui premiu din partea revistei **Oglinda Literară** la **Festivalul Nicolae Labiș** din Suceava prin reprezentantul revistei Valeria Manta Tăicuțu precum și multe alte prezențe în teritoriu și în județele învecinate. Nu este de neglijat și faptul că domnul Gheorghe Neagu, în calitatea sa de președinte al **Asociației Culturale Duiliu Zamfi-**

rescu, obișnuiește să-și trimită colegii de cenaclu sau de redacție, la cele mai importante manifestări culturale, la care este invitat, încercând să-și facă cunoscută întreaga redacție sau chiar și pe ceilalți membri ai cenaclului, cum s-a întâmplat la Tecuci unde a participat și poeta Ștefania Oproescu alături de Gheorghe Suchoverschi. Dacă avem în vedere și participarea la primul **Marș cultural** de la Băile Herculane ne putem face o imagine cât de cât reală a interesului de care se bucură revista **Oglinda Literară** în peisajul cultural românesc. Cred că a devenit tot mai evident faptul că o revistă subfinanțată din toate punctele de vedere cum este **Oglinda Literară**, a reușit să-și creeze un prestigiu la care și alte reviste „stropite” cu bani publici, ar trebui să se simtă obligate să desfășoare cel puțin jumătate din activitățile desfășurate de revista noastră. Din nefericire la ora actuală discriminarea culturală continuă prin agreearea numai a unor anumite publicații la ugerul bugetar, dirijat cu insolență doar acolo unde trebuie să fie răsplățiți anumiți scriitori, indiferent dacă ei mai sunt în stare și de acte de cultură de calitate, nesubordonate politic. ■

MAREȘALUL ROMMEL LA ODOBEȘTI

În cadrul editurii EDITGRAPH Buzău a apărut în cursul anului 2008 lucrarea *Buzăul și Râmnicu Sărat în anii ocupației germane 1916-1918*, a 12 –a carte a renumitului istoric buzoian Constantin I.Stan.

Cartea este structurată în patru capitole urmate de câteva *Concluzii*. Ca unul care am studiat din punct de vedere istoric zona de referință a prezentei lucrări, în vederea elaborării monografiilor a două comune care au aparținut în trecut de fostul județ Râmnicu Sărat, Popești și Urechești, pot aprecia că în întregul său lucrarea este bine structurată, observându-se clar că autorul s-a documentat cu seriozitate în privința informațiilor prezentate în cartea sa. Istoricul C.Stan aduce în fața cititorului o serie întregă de date importante, de la condițiile începerii primului război mondial și până la finalul acestuia. Este demn de apreciat că autorul prezintă filmul operațiunilor de luptă ale armatei române, de la Buzău la Mărășești, ca un observator neutru, prezentând faptele eroice ale ostașilor români dar și greutățile enorme cu care se confruntau aceștia, nu numai din partea inamicului, ci și a celor care aveau sarcina să le asigure cele necesare susținerii atacurilor vijelioase ale celor care ne cotopeau țara. Se știe câtă lipsă ducea armata de ofițeri la eșaloanele inferioare, golurile fiind completate cu cei ce erau ofițeri în rezervă – învățători, profesori, alți intelectuali, din rândurile cărora vor fi cele mai multe jertfe – exceptând trupa -, pe câmpurile de luptă. Este de apreciat faptul că autorul prezintă o serie întregă de scene de luptă din această zonă din jurnalele ofițerilor sau a unor persoane particulare care s-au aflat în mijlocul evenimentelor. Sunt prezentate faptele eroice a mai multor intelectuali-ofițeri, a preoților militari etc. Cititorul va descoperi informații inedite în ceea ce privește incapacitatea de luptă a armatei ruse , dar mai ales dezinteresul acesteia, în oprirea impetuoasei înaintări pe pământul românesc al armatelor inamice. Astfel, pentru a menține o oarecare disciplină în rândul armatei ruse, locuitorii satelor erau îndemnați să-și verse vinul din butoaie. De altfel, situația este valabilă și pentru armatele de ocupație germane.

Un spațiu larg oferă autorul descrierii dezastrului provocat localităților de către armatele germane de ocupație. Sunt înfățișate o serie întregă de orori și samavolnicii care, pentru cititorul de azi prezintă o adevărată curiozitate.

Din conținutul cărții aflăm mai multe lucruri inedite, dintre

care cel mai interesant mi se pare ca, în cadrul Corpului alpin german, care lupta pentru ocuparea Odobeștiului și a cotei sale, a luptat ca locotenent și viitorul mareșal al Reichului , supranumit *alpea deșertului*, Erwin Rommel, care va scrie , la rândul său, o lucrare , în 1937, intitulată *Infanteria atacă*, în care face referire la luptele din anul 1916 din zona Buzău, Râmnicu Sărat, Focșani.

Un spațiu destul de generos oferă autorul grupului de eroi vrânceni, râmniceni și buzoieni, din jurul lui V.Chilian, ce opera în zona Vidra-Tichiris, pentru ajutorarea ostașilor romani să ajungă la unitățile lor, trecându-i linia frontului. Autorul insistă cu aceasta ocazie și asupra rolului de informatori, ai membrilor acestui grup, pregătiți pentru spionaj în favoarea armatei române. Se face totodată referire la *legenda* faptelor eroice ale tânărului locotenent în rezervă, Pamfil Șeicar, renumitul ziarist de mai târziu.

În finalul lucrării scriitorul C.Stan insistă asupra condițiilor exagerat de apăsătoare impuse României cu ocazia tratatului de la Buftea-Bucuresti, tratat care va fi mai apoi anulat la Versailles.

Ce am putea reproșa autorului ? În primul rând faptul că s-a informat, în afara lucrărilor bibliografice, mai mult la nivelul județelor și nu a pătruns în arhivele locale, unde sunt date mult mai consistente referitoare la primul război mondial (din rândul învățătorilor din fostul județ Râmnicu Sărat sunt 12 eroi reușiți într-un emoționant tablou fotografic). În al doilea rând , sunt prezentate prea puține date (4-5) din fostele localități care au aparținut de vechiul județ Rm.Sărat, având în vedere că în lucrare sunt prezentate evenimente până la Focșani. Putea fi menționată aici *grija* armatei rusești de a demonta monumentul lui Suvorov de la Dumbrăveni și a-l transporta în Rusia.

În general însă, cartea lui C.Stan este de o mare valoare istorică, constituind un adevărat document pentru cei care vor să cunoască amănunte despre *tăvălucul* care a zdrobit totul în cale pe segmentul Buzău-Rm.Sărat-Focșani-Mărășești. Tocmai de aceea , pentru meticulozitatea și stilul alert de prezentare a faptelor, autorul merită toate laudele.

Petre Abeaboeru

REVISTA ASTRA - COMUNICAT DE PRESĂ

În zilele de 16 și 17 septembrie a.c., în Poiana Brașov (Complexul hotelier "Miruna"- "Valentin") a avut loc cea de-a doua întâlnire a revistelor de cultură organizată de revista *Astra*, la care au participat reprezentanți ai revistelor *Arca*, *Ateneu*, *Contemporanul-ideea europeană*, *Dealul Melcilor*, *Drama*, *Euphorion*, *Interval*, *Luceafărul*, *Mișcarea Literară*, *Oglinda literară*, *Origini*, *Orizont*, *Poesis*, *Ramuri*, *România literară*, *Steaua*, *Tomis*, *Transilvania*, *Tribuna* și *Viața Românească*, *Radio România Cultural*, precum și reprezentanți ai Comitetului Director al Uniunii Scriitorilor din România și ai Consiliului Județean Brașov.

Colocviul cu tema *Revista de cultură ca obiect de consum cultural* a avut ca punct de pornire rezultatele cercetării sociologice *Comportamente de consum cultural ale populației din județul Brașov*, efectuată din inițiativa și cu finanțarea revistei *Astra* de către compania *Data Media*, la începutul anului 2008, iar intervențiile participanților (Lucian Alexiu, Ștefan Aranyosi, Andrei Bodiu, Nicolae Brebăn, Dan Cristea, Gabriel Chifu, Gabriela Daraban, Mircea Ghițulescu, Laura Luban, Carmen Mihalache, Doru Munteanu, Gheorghe Andrei Neagu, Ion Pinte, Adrian Popescu, Nicolae Prelipceanu, Oana Pughineanu, Gabriel Stănescu, Ion Topolog Popescu, Liliana Ursu, Dragoș Varga, Simona Vasilache, Iancu Văcărescu, George Vulturescu) au scos în evidență nu doar gravele disfuncționalități înregistrate pe circuitul dintre ofertă și cerere (difuzare, abonamente, achiziționare de către biblioteci, cenzură economică, facilitată de legislație neadaptată la practicile europene etc.), dar și posibilitatea de a

schimba nu numai oferta, ci și cererea, prin prezența revistei de cultură ca o adevărată instituție în mijlocul mediilor țintă.

În consecință, pornind de la premisa că majoritatea revistelor de cultură și literare din România reprezintă o componentă importantă a sistemului educațional românesc, o sursă de neînlocuit pentru cunoașterea și cercetarea fenomenului cultural contemporan, participanții la dezbateri adresează un apel Ministerului Culturii, Ministerului Educației și Cercetării, dar și formelor specializate ale societății civile în scopul identificării soluțiilor și inițiativelor capabile să se constituie într-un sistem coerent care să asigure buna circulație a revistelor de cultură din România, pătrunderea lor sistematică în mediile cărora acestea li se adresează.

În același timp, solicită comisiilor de cultură din cele două camere ale Parlamentului României adoptarea unor inițiative legislative menite a crea facilități în concordanță cu practicile din state cu care ne sincronizăm în primul rând pe tărâm cultural.

De la Zamolxe și Irmînsul, la Hitler

În loc de motto: totuși ce caută svastica pe crupa unui poney (simbol al inocenței derizorii...), la o expoziție de plastică românească, New York 2008?!

idee fără moarte a lui Aristotel îmboldește trecerea "motorului imobil" către o expresie a mișcării. Încă un pas și mintea umană iubitoare de sugestii caută o paralelă între mișcarea Soarelui și "discul solar", cu brațe, săgeți, mai ales cu irezistibilă parodie a cursei solare.

Adică o roată în acțiune...Iar brahmanii, cu a lor indică metempsihoză, îl conduc pe Boudha la ideea veșnicei succesiuni a ființelor, așadar tot la Svastică, semn al mișcării în creație. Svastica, în sanskrită *su-asti* în elină *esuastike*, cu un excelent echivalent în franceză: *voeu de bien* (urare de bine).

Ca mic elev la o școală de pe lângă cutare mânăstire austriacă, Adolf Hitler putea contempla o svastică stilizată, aflată în curte ca simbol străvechi. Dar nu numai el va reține misteriosul semn arian...Care, uite că nici nu venea în contradicție cu vechiul creștinism! Iar micul Hitler va dovedi atracție și aptitudini în asimilarea filozofiei / magiei / ocultisticii.

În Austria habsburgică de pe la 1910, se fac tentative de a crea o mișcare populară pe bază unui program de bază naționalist pangermanic. Marea reușită o constituie Deutsche Arbeiterpartei, vasăzică Partidul Social al Muncitorilor Germani, unul ce ținea să reflecte amărăciunea germană în lupta împotriva cehilor și a altor minorități obraznice, neasimilabile ale Imperiului. În 1918, acest partid-preludiu al nazismului își ia numele de N.D.S.A.P., adjuccându-și ca siglă *Hakenkreuz*, așadar crucea gamată (hrăpăreață!) zisă și svastică.

Rar, dar nu tocmai necunoscut, semnul svasticii apare în acești ani pe copertile cărților ilustrului poet Stefan George și ale altor autori din cercul său (*Stefan George's Kreis*), în mod sigur fără legătură cu vreo tensionată așteptare nazistă!

În octombrie 1922, în fruntea elitei naziste (800 de membri de partid și batalioane de asalt SA), sfidând interdicția poliției, Hitler defilează prin Coburg cu flamurile specifice: svastică neagră, într-un cerc alb, pe fond roșu. De altfel, se pare că însuși artistul Hitler găsisse formula de flamură și o întrebunța cam de un an.

Va veni momentul când nazismul victorios își va rechiziționa o rună stranie, Irmînsul, ruina unui soi de templu milenar păgân din Munții Harz, cumva o rămășiță a credințelor germanice din străvechime, din care nu lipsea svastica! Să acordăm atenție acestor rune scandinave și anglo-saxone, nu ne va mai mira similitudinea SS-fulgerelor lui Joe.

Încercătura spirituală a "Irmînsului" nu trecuse neobservată pentru Europa eru-

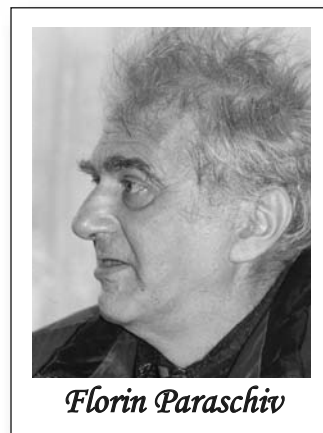
dită și la sfârșit de veac XVIII poetul Saint-Just (ei da, viitorul lider revoluționar al Terorii!) dă glas acestei fascinații: "Sous une voute antique et formidable!.../ Ami des Dieux, un Temple s'élevait/ Un triple rang de colonnes gotiques /.../ Les Justes Dieux entendent le silence.../ Grand Irmînsul"...Într-un cuvânt, o noblețe ce se cere resuscitată și răzbunată, crede imprudentul poet terorist.

Și va fi, vai, răzbunată! Preocupat de dibuirea unui drum al libertății pentru neamul său, Ernst Jünger știe ce încercătură de întuneric și violență cuprinde limba germană, astfel că avertizează în **Marmorklippen** asupra pericolului unor termeni arhaici: Trude=vrăjitoare și trudeln=a se roti, a se învârti, de unde sugestia malefică Tainei și vrăjitoarele-morișcă, turbulență a cerului. Iar Svastica e și ea o "morișcă", nu-i așa?

Prin 1937, un ziarist "democrat" îl mustără pe un țăran bătrân din Țara Zarandului, pentru rușinea de a fi lider cuzist local și de a arbora svastica, semnul partidului său: cum se poate, moșule, să te lipești de răul nazist? Bătrânul ascultă flegmatic și răspunde cuviincios: ba nu, domnule, e un semn vechi și bun, din vremea uriașilor! Ce să mai spunem, mai cu seamă că-ne asigură Adrian Botez-svastica apare și în **Bal-tagul** lui Sadoveanu... Iar arhaicul pământ românesc e printre cele mai îmbelșugate în materie de svastică. Nicolae Densusianu îi credea pe pelagii răspândaci ai svasticii din Dacia și până în Britania...

Ce altceva sugerează și Eminescu în **Strigoii**? "Și fâlfaie deasupra-i, gonindu-se în roate/...un alb și-un negru corb"...Morișca fermecată, născând timpul din uitarea unui zeu. La Eminescu, ca și la Dürer. Morișcă a zilei-noptii, a vieții-morții, a Binelui-Răului!... Cu încercătură himerică. Altfel, svastica se arată a exprima din toate câte ceva: semn al Soarelui, fulgerele încrucișate ale lui Joe și Zalmoxis, turbion sau maelström.

Savanții au trasat de mult hărțile cu răspândirea universală a svasticii. Se pare că misterioșii atlanți stăpâneau semnul. Măcar ocazional, svastica era întâlnită în civilizațiile sud și central americane (Maya ș.a.), dar și la populațiile indiene din America de Nord și la amerindieni. Svastica e un solid simbol arian, întâlnit la celți, etrusci, greci. Grecii au transmis svastica Indiei, iar India a pasat-o Chinei și Japoniei. În China, semnul îl va venera pe Boudha. În India, svastica are răspândire în vremea împărătesei Wu, când se pare că slujitorii și curtenii purtau semnul. Să zicem că svastica a suferit o incubăție în India, de unde a iradiat

Florin Paraschiv

alte zone din Asia. La mai multe semnții, svastica va fi sugerat constelația Ursa Mare!

Zvastica dublează cocoșul galic pe bisericile vechi din nordul Franței. O mai întâlnim sub forma *dublei spirale* la basci, dar și în Sicilia; în Ellada, svastica a fertilizat civilizația minoică, a însemnat poarta cetății lui Priam și a triumfat pe pieptul lui Apollo; s-a aflat pe veșmântul primilor creștini dar și pe scaunul Sf. Ambrosie, episcopul de Milano.

O atenție aparte ar fi de acordat situației spirituale din Egipt, unde monumentele sunt împodobite cu crucea cu toartă și în genere se respectă simbolul globului cu așale. Acestea ar reprezenta *svastica ascunsă*.

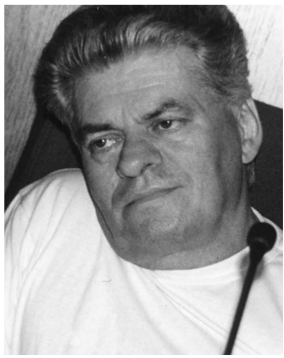
În lungul Ev Mediu, rareori aristocrații folosesc ca herb svastica și chiar între aceștia puțini, unii sunt persoane nefrecventabile de tipul Klingsor!

Hitler, oricum, alesese svastica malefică, intuitiv cum era (din lectura lui Schopenhauer și a altora) asupra *cauzalității magice a lucrurilor*. Un semn al forței vitale și al violenței latente, un scarabeu arian, un simbol al sorbului metafizic, o gaură neagră în Univers! Rămâne svastica și simbol "augural"? Cum nu, noi învingătorii vom hotărî cât "bine" merită învinșii / supușii / sateliții noștri.

Antropologii și psihologii vor fi de acord că, începând din anii '30-40 semnul svasticii a căpătat o conotație sinistră, nu oricum ci prin impuls și faptă nazistă. E semnul de pe flamură care a ajuns să fluture pe Capul Nord, pe Tour Eiffel, pe Acropole și pe vârful din Caucaz. Și nimic nu oprea imaginarul cavernos al Berlinului nazist să-și închipuie zburdalnica svastică marcând Kremlinul, Statuia Libertății, Big Ben-ul, Piramidele și Taj Mahal-ul! Dar rămâne un semn al puterii comunității și se dezavuează cu strășnicie orice veleitate a stăpânirii individuale și când la vreo mondenitate nazistă o grande dame a regimului ține să epateze cu o svastică de diamant atârnată la gât, se repudiază îndată fanfaronada gestului! Svastica nu este asumare individuală, sau vreun porte-bonheur șmecher..."Eleganța" nazistă obligă membrii Partidului să poarte la guler o insignă cu svastică, iar cadrele superioare SS pot purta la mână dreaptă un inel gravat cu solemnul semn al regimului.

Putem reflecta cu folos la ideea

(continuare în pag. 3869)

Mircea Radu Iacoban

POVESTEA POVEȘTILOR

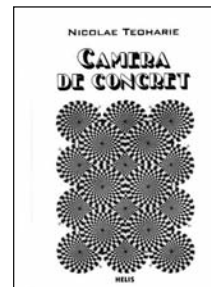
S-a întâmplat ca, în chiar ziua dezagreabilei parade gay, să-mi cadă în mână o carte ștur-lubatică și de-a dreptul fermecătoare: „Povestea poveștilor” (de fapt, titlul cel adevărat sună mai altfel...) pe care Creangă a citit-o la „Junimea” într-una din hoinărelile sale pe „pe ulița mică”. Nu s-a aplecat pudibonderiei

exagerate. Între altele, l-am editat (și prefațat) pentru întâia oară în România pe „divinul marchiz” Sade – JUSTINE, în 1990 și JULIETTE, în 1993, așa că am receptat cu interesul cuvenit inițiativa Editurii „Nemira” de a tipări bilingv cel dintâi samizdat românesc, însoțindu-l de o replică „actualizată” a „Poveștii poveștilor” datorată lui Mircea Nedelciu și de comentariile docte, succulente și spectaculoase ale lui Luca Pițu. Ba și cu desene sugestive (eufemism!) semnate – cum altfel? – de o reprezentantă a sexului frumos, graficiana Oana Selegean. Într-un fel, textul lui Creangă e-o pledoarie pentru naturalețe, normalitate, vânjoșenie moldo-valahă, în deplin contrast cu dragostea chioară și amorul ghebos propuse de cohorta homosexualilor. „Histoire d'une pine” (las, totuși, titlul în franceză...) se deschide cu o „prefață cinegetică” (aluzie la „Pseudokinegetic”?) în care Luca Pițu denudează misterul falic al știuletelui, trecându-l prin alte literaturi și civilizații, încadrându-l într-un rural fantastic, populat de dildo-uri cu viață de sine stătătoare și ridicându-l la nivel de „simbol valah”, menit să nutrească la propria („făina de cucuruz, precinstitul mălai, e una din bazele alimentației poporane carpato-dunărești”) dar și să opereze cu fulminant succes (apud Creangă) într-o zonă perdeluită în care necesitatea guvernează la fel de imperios. Nu-i chiar lesne să te apropii de un text al lui Pițu; mai întâi, e nevoie de ceva știință de carte, fiindcă referirile livrești și asociațiile neașteptate te obligă la reveniri și întoarceri în bibliotecă. Apoi, se cuvine să-i accepți viziunea declarat iconoclastă. În fine, face trebuință stabilirea acordului fin cu o rară aplecare către perpetuă invenție lingvistică – nu doar joc de artificii gen San-Antonio, ci poznașă de-construcție și re-creare terminologică de rafinată intelectualitate. Și-a aflat, în „prefața cinegetică”, taman teritoriul ideal de savuroasă operare și exprimare neconvențională. Traducerea poveștii în franceză... ce poate fi mai dificil decât tălmăcirea unei fraze a humuleșteanului? Până și a încerca e un merit, darămite să duci truda până la capăt și – cum se pare – cu folos! Surpriza surprizelor, în această carte, ne-o oferă Mircea Nedelciu. Fie-i țărâna ușoară: a murit la 49 de ani și nu și-a putut vedea textul tipărit, încă și bilingv! De altfel, se împlinesc cifre rotunde de la ambele nașteri: 130 de ani de la întâia citire a „Poveștii...” la „Junimea” și 20 de la scrierea replicii lui Nedelciu. Prozatorul optzecist avea un comportament de fată mare și o delicatețe aproape feminină. Nu l-am bănuit niciodată c-ar fi capabil de asemenea defulare sarcastică și de capacitatea condimentării sugestiilor erotice cu șarje politice de tot hazul (trist). Nedelciu imaginează o coadă ante-revoluționară la mașina frigorifică din care se distribuia rodul năstrușnic cules de pe ogorului țăranului lui Creangă. Desigur, jinduitul produs n-a ajuns la toată lumea, așa că pentru codașele cozii n-au mai rămas decât... tacâmuri de „pine” (Pițu propune și o altă etimologie pentru „communism”, derivându-l din „queue” - coadă – spre a ajunge „queuemunisme”...) Așteptau la rând și privilegiatele regimului, fiind profund dezamăgite de produsul similar primit prin pachete, din străinătate, deoarece, „Când le-am scos din țiplă / S-au muiat într-o clipă / Ori la Poștă au fost uzate / Ori în Vest sterilizate”. Cărțica arată imensa distanță dintre pornografia de doi bani, practică de reprezentante ale noului val în proza autohtonă „modernă” și tematica similară atacată cu umor zdravăn și sănătos, iată, nu numai de clasici, ci și de „optzeciști”. Cutez o neînsemnată corectură: Creangă n-a fost popă, cum Cajvana, baștina lui Pițu, nu-i oraș. N-a fost decât diacon. Ferit, așadar, de „zvâcul” și „zmâcul” imaginat de humuleștean în finalul acestei mici bijuterii ce se cuvine citită fără urmă de prejudecăți...

Nicolae Teoharie: Camera de concret

Nicolae Teoharie – Camera de concret, volum de versuri apărut la Slobozia, Editura Helis / 2008. Ca fiecare carte citită și cartea de față a însemnat ceva pentru cititor. Mai mult chiar, m-a impresionat suficient, gata să-mi exprim părerea: cu toată sinceritatea, de mult n-au reușit versurile să mă impresioneze în această manieră. Ca mijloc de expresie, registrul poetic nu este unul fastuos.

Nici ostentativ, nici declarativ. Mai curând, limbajul pare a fi unul conspirativ. În complicitate tandră cu mânia sa, cititorul. Cele peste șaptezeci de poeme sunt niște povestiri, unde firul epic rimat este tratat cu tot respectul. Bogăția metaforică, aș putea spune aproape originală, dar șocantă și încântătoare deopotrivă, creează imagini tangibile. De la primul poem **CV**, continuând cu **Colind pentru iubita mea din mileniul IV, Legați-mă la ochi cu sentimente, Mersul spre tine însuși, Cerșetorul**, etc. sunt poeme foarte reușite, de mare sensibilitate. Profund filozofice, în care poetul se recunoaște pe sine (ca poet) autorul realizează curențurătoare imagini, ale unei realități pe măsură. **Recurs la ființă**, este un exemplu, în acest sens. O demonstrație a esenței de poezie, prin ființarea ființei în ne-ființă (sic). Acest poet, acest mare singuratic „un scandalagiu de soi / și-un guraliv sadea / ce-a împrumutat un limbaj de pe-o altă stea”, invită, prin cartea sa **Camera de concret**, la conștientizarea singurătății poetice traversând volumul de la un capăt la altul, într-o complicitate mutuală, în doi, cartecititor. Mi-ar fi plăcut să descopăr un poem cu titlul cărții. Spre surprinderea mea, doar poemul **Naivitate** face trimitere spre camera de concret.

Dacă am vorbi despre scara valorică a volumului, unde am putea situa poezia acestui autor? (poate fi inclus în cuvântul optzeciștilor, ori al douămiiștilor, n-are prea mare importanță) – importantă și proșpețimea scriiturii, coerența limbajului, claritatea mesajului. Poem de referință al volumului, **CV**, poate cel mai grăitor poem, argumentat, motivant: „M-am născut pe una din străzile mileniului II / viscolită de iubiri averse / când vântul scuipa soldățește / tot felul de spaime lucide / ... etc. etc. ...” Și, iată cum își încheie autorul, poemul: „legat de cozile a patru drumuri de fum / mă aprind într-o stea ponosită / mângându-vă ferestrele cu lumina mea obosită / aproape postumă / ... desigur aud nesfârșirea-mi de humă”. Din motivele mai sus exprimate și din cele neexprimate, recomand **Camera de concret**, volum de versuri semnat de Nicolae Teoharie, spre ... concretizare, în cunoștință de cauză.

Carmen Veronica Steiciuc: Cu o pereche de aripi noi

Carmen Veronica Steiciuc – Cu o pereche de aripi noi – (merita, desigur, dacă luăm în calcul premiile și recunoașterea valorică a domniei sale în lumea culturală). Volumul de versuri pus în discuție (bilingv, româno-francez) **Cu o pereche de aripi noi**, apărut la Timișoara, Editura Augusta / 2008 este, aparent, o carte obișnuită. Răsfoind-o, ai surpriza să constăți că nu-ți pierzi vremea în van Obișnuitul se apreciază cu fiecare altă poezie. Sentimente și trăiri cuprinse în intensitatea a cinci maxim douăzeci de versuri, într-un limbaj poetic îndrăzneț, unde tema pare să nu conteze. Poezie abisală și de rafinată confesiune, cartea se citește pe nerăsuflăte. În mod special mi-a atras atenția ultima poezie. **Când vei veni** se numește poezie meditativă și de substanță: „trenul se lasă așteptat trenul cu care / vei veni când vei veni cu o pereche / de aripi noi”. Cine va veni, când va veni? Iubitul, Destinul? Poate. Cine

(continuare în pag. 3870)

Festivalul national Agata Bacovia de la Mizil editia 2008

Vasile Toma

- Premiul „Oglinda Literară” -

Uneori, asupra celor născuți cu harul luptătorilor pentru adevăr, se năpustește, din vidul nesfârșit, umbra păsării cu clonț de rubin. Numai că ea, pasărea neagră, nu-i poate ucide; le poate răpi viața sau trupul, nu și spiritul.

Poetul Vasile Toma s-a născut, la 2 ianuarie 1954, în Moldova de peste Prul (satul Cioara, jud. Lăpușna). În 1980 a absolvit Facultatea de litere a Universității de Stat din Chișinău, după care, de la catedră sau din agora literară, a militat pentru drepturile Patriei sale primordiale - Limba Română. De-a lungul timpului a publicat în revistele chișinăuene „Literatura și arta”, „Post scriptum”, „Glasul națiunii”, „Viața Basarabiei” ș.a. Inclus în mai multe antologii de poezie și epigramă.

În 2006, la Chișinău îi apare volumul de poeme *Între iubire și nimic* pentru care autorului i s-a decernat Premiul Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova.

Un accident tragic a schimbat însă, radical, cursul vieții poetului. Dar, de acolo, din tranșeele patului de suferință, trasoarele cuvintelor lui, dictate celor apropiați, continuă să lumineze tenebrele: „Ioane al nostru cel fără de moarte, / Te-ășteaptă urmașii tăi dornici de carte, / Pe care pornise-i din ziua-nălțării / S-o scrii, Mareșale, pe-ntreg cerul Țării. / Preaplin de simțire, de dor și de patimi / Să-ți aperi moșia stropită cu lacrimi, / Treceai prin Câmpia Română de astre, / Pe drumul știut al cetăților noastre, / Pe care le-avem între cer și pământ, / Ioane al nostru cel fără de moarte. (...) / Revino la noi, cât ai fi de departe, / Ioane al nostru cel fără de moarte. / Din nou să le zici, cum le-ai spus mai-nainte, / Să plece de-aici cu tot cu morminte.”

Lucian Mănăilescu

Poemă sarmată

De tine mi-e dor ca de limba română,
Acasă-n câmpie un freamăt de grâu
Îmi iese la drum și mă duce de mână
Până departe în ape de râu.

În amurg mă cuprinde un bocet de greier,
Atât de năvalnic și de cunoscut,
Sârma ghimpată-mi mai trece prin creier,
La timpul prezent, care mi-e și trecut.

Te simt și acum undeva pe aproape,
Te caut în cărți și te chem în cuvinte,
Ard nuferii toți pe întinsele ape
Și iarăși te văd cum erai înainte.

Ce mult te gândeai la băiatul tău mic,
Credința-n Iisus îți era mărturia;
Să nu i se-ntâmpale din rele nimic
Te rugai și în zori la Fecioara Maria.

Nu e nici un cânt să mă strige-n cuvânt,
Mai vechi decât apa aceasta sărată,
Ce-mi bate în tâmpale cu tot cu pământ
Și verbe de dor din Câmpia Sarmată.

Ceva am uitat, dar aș vrea să m-auzi,
Oriunde m-ăștepti, peste tot să rămână
Un freamăt de tine ce trece prin duzi,
Urmând mai departe în limba română.

Biografie

Mi-au furat Copilăria -
Țara de dincolo de râu:
Părinții n-au cerut
nimic în schimb,
când am fost smuls
din brațele lor,
m-au dat „de bunăvoie”.
La poarta noastră

fanfara militară cânta Slaveanka.

pe tata l-au pofțit
să joace kazaciok-ul,
că trebuie să se integreze
în „marea cultură”...

Se veselea satul -
de la un capăt la altul.

Mai ales cei cu fundul gol,
că era vară și li se făcea
peste măsură de cald...
Soldaților le plăcea la nebulie
Să tragă câte un glonte
în lemnul butoaielor,
din care țâșnea lacrima

dealurilor noastre.
Ca mai apoi să-i apuce
rânchezatul
după fiicele celor încălzii
peste măsură.

...Am crescut la orfelinat,
pe malul unei ape plângătoare,
în care nu puteam să mă văd.
În zilele de duminică,
fata primarului mă ruga

s-o iubesc,
dar „subiectul” și „predicatul”
mi-au stricat toată socoteala...
Când mă petrecea în lume,
o mătușă m-a sfătuit
să citesc Biblia.

„Sunt acolo niște porunci...” -
zicea dânsa.

La Alma Mater am fost notat
cu „trei”

pentru cunoștințele
de „comunism științific”.

„Aștia care se uită peste ape
nu trag la mai mult” -
zicea profesorul Guță.

...Au mai trecut niște ani...
Una mai hrăpăreață decât toate
A zis că sunt din cale-afară
de bogat
și m-a lăsat fără mamă-mea.

Vasile Toma

Pentru osul ce i l-au aruncat
prietenu drag
mi-a furat răsăritul soareli...

Cine să mă mai fure?
Ce să-mi mai fure?

Acasă

(Lui Nicolae Dabija)

„Hai, poete, că va fi și bine,
Mai deunăzi cineva mi-a spus,
Cerul te-a ales din toți pe tine
Pentru crucea ce o ai de dus.”

...Maică-mea nu pricepea la carte,
Dar purta în suflet pe Hristos;
La biserică în alte sate
Drumurile le trecea pe jos.

Cum Iisus călca ușor pe ape,
Ea pășea pe aburii din zări,
Ca de cele rele să ne scape,
Ar fi revenit de peste mări.

„Cei ce din lăcașurile sfinte
Case au făcut pentru nebuni
Să nu aibă loc nici în morminte” -
Zicea mama sara-n rugăciuni.

Ca lumina lină de frumoasă,
Ea ne apăra de hâdul zmeu,
Când era suflarea ei în casă,
Lângă noi era și Dumnezeu.

...Toate îmi păreau atât de simple,
Nu știam că țării minciunesc,
Multe câte-au fost să se întâmpale
Ei spuneau că sunt un dar ceresc.

Alergam spre Râul suferinței,
După care Țara ne-au ascuns,
Dar, oprit de sârma umilinței,
Niciodată nu am mai ajuns.

Cerul de deasupra-n orice vară
Tresărea și el - mereu rănit -
Când cu frații ne rugam să moară
Roșul împărat din Răsărit.

...Sună a pustiu în casa noastră,
E atâta iarnă printre foi,
De îngheață florile în glastră
Și se face noapte peste noi.

„Hai, poete, că va fi și bine,
Bunul meu prieten azi mi-a spus,
Cerul te-a ales din toți pe tine
Pentru crucea ce o ai de dus.”

Adrian Irvin Rozei

Capestang, mon amour !

* * *

“La Société Archéologique Scientifique et Littéraire” din Béziers este una dintre cele mai prestigioase societăți savante din Franța. Creată în 1834, ea era moștenitoarea spirituală a fostei Academii Regale de Științe și Belletristică fondată în același oraș în 1723. După ce, la începuturile ei, societatea era specializată în studiile arheo-

logice, începând din 1859, domeniul ei de activitate se extinde, devenind “științifică și literară”.

În 1874, “la Société Archéologique Scientifique et Littéraire” este recunoscută “d'utilité publique” și devine cea mai veche societate de acest gen din departamentul Hérault, de o vechime anterioară cu un deceniu instituției omologe din Montpellier.

Aflată, începând din 1859, în primăria din Béziers, Societatea Arheologică s-a instalat în 1903 în Muzeul de Belle-Arte, după dorința vicepreședintelui ei Fabregat, primarul orașului, care a lăsat moștenire edificiul în care a fost amenajat acest muzeu.

În 1986, un alt binefăcător Dr. L. Bergé, a permis instalarea ei într-un “hôtel particulier”, lăsat prin testament orașului în vederea amenajării unui muzeu de arte decorative.

Societatea a jucat, încă dela începuturile ei, nu numai un rol cultural, dar chiar și estetic, urmărind în mod sistematic înfrumusețarea orașului. Ei i se datorează ridicarea statuii lui Pierre-Paul Riquet, constructorul celebrului Canal du Midi, care unește, încă din secolul XVIII, Mediterana cu Oceanul Atlantic.

Statuia, dăltuită de David d'Angers, a fost instalată în 1838 în centrul orașului unde a văzut lumina zilei faimosul vizionar și a devenit un simbol al urbei. Nu demult, la Société Archéologique a obținut reîntoarcerea la Béziers a statuii “Geniul latin”, executată de una din gloriile locale, sculptorul Magrou.

Tot această societate este la originea principalelor muzee și colecții din Béziers. Ea dispune de o vastă bibliotecă și de arhive din care cele mai vechi mărturii datează din secolul XIII. Printre documentele păstrate în colecțiile ei, se găsesc și cele legate de cel mai vechi concurs de poezie în limba occitană, care a debutat în 1838. Societatea reunește azi mai bine de 800 membri, printre care se numără mai toate personalitățile artistice, literare, științifice și chiar politice ale regiunii.

Cel care ar avea curiozitatea de a consulta Buletinele anuale publicate la Société Archéologique Scientifique et Littéraire spre sfârșitul secolului XIX, ar descoperi printre membrii de onoare numele poetului român “Veseli Alecsandri, Sénateur à Mircești (Roumanie)”, menționat începând din 1883 până în 1890.

Tot printre membrii de onoare se află și Frédéric Mistral, premiul Nobel pentru literatură, cel care, împreună cu alți șase oameni de literă, lansase în 1854 mișcarea de reabilitare a literaturii provenșale, fondând “le Félibrige”, definită printr-o scrisoare ministerială datată 14 aprilie 1877 drept “o asociație literară menită a încuraja literații și savanții ale căror

lucrări au ca scop cultura și conservarea limbii provenșale”. Această mișcare a avut într-a doua jumătate a secolului XIX un enorm răsunset nu numai în sudul Franței, dar și în țările de limbi romanice alăturate, precum Spania și Italia, ajungând mai apoi până în România și chiar în Peninsula Balcanică. În perioada de glorie a acestei mișcări, la sfârșitul secolului XIX, contactele ei susținute cu regina-poetă a României, Carmen Sylva, au făcut ca aceasta să fie numită “la reine des félibres”. Așa se face că diferiți felibri au fost decorați cu ordinul “Coroana României”. Printre ei se numără, în afară de F. Mistral, Jacques Roumanille, membru fondator al mișcării felibreene, Bonaparte-Wise sau Quintana, care făceau cu toții parte din Société Archéologique Scientifique et Littéraire dela Béziers.

Toți acești membrii eminenti participaseră, într-un fel sau altul, la concursul de poezie pan-latină câștigat de Vasile Alecsandri în 1877 cu celebra “Odă gîntii latine”. În perioada următoare, când Vasile Alecsandri, Ministrul României în Franța, locuia la Paris, contactele lor s-au intensificat, concretizându-se prin vizita ambasadorului în Provența. Așa se face că putem întâlni, câțiva ani la rând, printre operele primite la Société Archéologique și revista “ROMÂNIA”, transmisă de Ministerul Instrucțiunii publice din Paris.

În Buletinul datat 1891-1892 este anunțat decesul lui “Veseli Alecsandri, membre honoraire, décédé à Mircești (Roumanie), le 6 septembre 1890”. Pe aceeași pagină suntem informați de dispariția lui “Joseph Roumanille, membre correspondant décédé à Avignon, le 24 mai 1891”.

Tot în acest Bulletin, într-un articol privind activitatea literară a Societății de Arheologie, este analizat memoriul: “Notes pour servir à l'histoire de Capestang, par un capestanais”. Studiul scris de Fernand Pigot trece în vedere “istoria

feudală, comunală și religioasă a acestui oraș al cărui castel a aparținut arhiepiscopului din Narbonne și a cărui colegială este importantă”. După cum spune redactorul Buletinului, “această lucrare revelă un spirit ce dorește să cunoască și să ne facă să cunoaștem istoria regiunii lui în scopul de a ne face s-o apreciem mai bine”. Drept pentru care Societatea de Arheologie îi atribuie lui Fernand Pigot “de Capestang” o medalie de bronz, “pentru a-l ajuta să continue cu perseverență opera întreprinsă, cu condiția de a nu neglija latura arheologică...”.

Fernand Pigot (1867-1928), tânăr pasionat de istoria orașului său, nu avea decât 23 ani când primea această decorație!

În continuare, el a făcut o carieră jurnalistică și literară excepțională. În afară de activitatea de viticultor, el a fost și “félibre”, conferențiar mutualist, unul dintre pionierii “Creditului Mutualist Agricol”, bancă existând până astăzi sub numele “Credit Agricole”, corespondent la Radio France, mecenă a Arelor din același oraș, fondatorul revistei “L'Escola dels Titans”, directorul unor ziare în limbă occitană “Lou Camels” și franceză “Le Petit Bitterois”. În 1907, cu ocazia revoltei viticultorilor din Languedoc, Fernand Pigot s-a distins prin tentativa de a unifica mișcările revendicative din cele patru departamente mediteraneene, pronunțând peste tot discursuri în “langue d'oc”. El a fost unul dintre prietenii și colaboratorii lui Marcellin Albert, liderul mișcării populare din 1907.

(continuare în nr. viitor)

Inefabil, absurdul

Adrian Tămaș

Spre sfârșitul secolului trecut, Mircea Eliade descria strălucit în nuvela "La țigănci" momentul trecerii dintr-o lume în alta, din profan în sacru, din real și rațional într-o lume cu legi aflate dincolo de puterea noastră de înțelegere. Am citit și recitat povestirile fantastice ale lui Eliade, simțind pe pielea mea arșița nefirească a unei după-amieze ce m-ar putea conduce spre un alt tărâm, conștient tot timpul că nu voi ajunge niciodată acolo. Am experimentat dorul de ceva ce nu avusesem niciodată, ca prințul din basme ce tânjea după zâne sau după "tinerețe fără bătrânețe și viață fără de moarte". Toate astea până la 1 august 2008, când am avut parte de o epifanie. Dar să luăm povestea de la capăt.

Mai mult sau mai puțin întâmplător, eu trăiesc în Japonia. Destul de departe de România, așa că, având nevoie de un pașaport nou, a trebuit să mă deplasez până la Ambasada României din Tokyo. Am pornit la drum într-o stare deloc vecină cu beatitudinea: era prea devreme dimineața, îmi iraseam una din puținele zile de concediu rămase plus vreo 300 de dolari că să mă duc la Tokyo, și nici măcar nu puteam să obțin direct pașaportul, ci doar o procură care urma să autorizeze pe cineva din țară să-mi ridice un nou document de călătorie. Din fericire, drumul până la Tokyo a fost lin: am plecat (conform programului) din Osaka la 7:17 dimineața, am ajuns la 9:53 în gara centrală din Tokyo și la 10:16 în Roppongi, cea mai apropiată stație de Ambasadă. Am nimerit (cu greu, n-am câștigat niciodată un concurs de orientare turistică) și Ambasada, am intrat și... dintr-o dată am realizat că am pășit într-un alt univers. Portarul (în mod evident român) viziona un film românesc vechi. M-a informat amabil că doamna de la ghișeu lipsește momentan, dar că pot s-o aștept în sala alăturată. Nimic ciudat. Intru, mă așez pe canapea și îmi scot computerul din geantă, ca să treacă timpul mai ușor. Totuși, după aproximativ 15 minute, încep să mă impacientez. Mă calmez singur, spunându-mi că, în mod evident, n-am mai bătut de mult la Porțile Orientului. La Porțile din Balcani mă refer. Portarul se uită în continuare la filmul lui când sună telefonul. Răspunde prompt, după numai vreo 10 apeluri.

"Nău, dont spik geapan. Onli ingliș."

Conversația se întrerupe. Deși aerul condiționat funcționează încep să simt o căldură nefirească și pereții camerei par să se miște înspre mine. Deja aștept de jumătate de oră și

doamna responsabilă cu actele nu a apărut. Se termină filmul, așa că portarul îmi dă încă o dovadă de amabilitate:

"Dacă vă grăbiți, pot s-o sun pe doamna pe mobil."

"Vă rog frumos, dacă se poate, că am tren tot astăzi spre Osaka."

O sună pe doamna, care promite să vină repede. Mă înfioară ideea promptitudinii balcanice. Telefonul sună din nou:

"Yes, we eit ză greips. Veri gud. Veri gud. Yes, we sher."

Că veni vorba de fructe, prin fața ușii trece o femeie cu un pepene în brațe. De două ori. Peste câteva minute, apare o altă femeie, mai tânără, cu un copil de vreo doi anișori care repetă amuzat: "castron, castron, castron". Nu mă mai pot concentra la computer și nici nu îndrăznesc să mă gândesc la ceva urma. În mod complet surprinzător, în fața mea apare un domn în costum care se recomandă drept Ambasadorul României.

"Îmi pare bine să vă cunosc, cu ce treburi pe la noi? Cum vă numiți, cu ce treburi prin Japonia?"

Întrebările sunt puse fără pauză și domnul Ambasador dispare înainte ca eu să apuc să deschid gura. Deja nu mai sunt "La țigănci", ci în "Rinocerii" lui Ionescu. Sau în "Castelul" lui Kafka. Îmi sun soția ca să mă conving că nu m-am metamorfozat într-un pepene așezat în castron. Cele două femei și portarul discută despre copii, fructe și căldură. Din câte mi-am putut da seama, nimeni din personalul Ambasadei nu vorbește japoneză și nici măcar o engleză decentă, ceea ce îmi aduce aminte de aventurile soției mele la Consulatul Perului, unde, de asemenea, nu se vorbea decât spaniola, limba oficială din Peru. După doar o oră de așteptare, apare și doamna. Îi dau actele și pleacă undeva la etaj, să le legalizeze. Mai aștept o bucată de vreme, însă deja atmosfera fantastică s-a rarefiat. Sunt multe acte, durează verificarea și autentificarea. Doamna se întoarce și-mi înapoiază actele.

"Dacă vreți, să-mi dați și o adresă sau un număr de telefon unde vă putem contacta în legătură cu evenimente organizate de Ambasadă."

Nu-i amintesc că în hârtiile pe care tocmai mi le-a înapoiat scrisesem adresa și numărul de telefon de mai multe ori.

"Îmi cer scuze, dar trebuie să plec. Am tren înapoi spre Osaka la ora 2 și n-aș vrea să-l ratez. O să vă trimitem prin poștă datele noastre."

"A, dacă știam ca n-aveți timp, m-aș fi grăbit și eu cu actele..."

Fraza magică. Nu, n-am explodat și nici nu mi-a ieșit abur pe urechi. Pur și simplu am simțit cum mă cuprinde o stare de extaz, cum granițele dintre lumi se destramă și cu ultimele forțe m-am străduit să gândesc: "Sper măcar să ma trezesc înconjurat de hurii și nu pe spate, dând din toate cele opt picioare ale mele."

De la Zamolxe...

(urmăre din pag. 3865)

străveche de *deochi*. A.Huxley observa judicios că nu-i nicicând recomandabil să dăm un nume Răului pe care-l simțim apropiindu-se, căci altminteri oferim Destinului un model după care acela ar putea plăsmui evenimentele! (unde svastica devine simbol decisiv abia în 1935, odată cu deplina fuziune partid-stat), rar e acceptată svastica, fie și în țări aliate sau satelite ale Germaniei, cu excepția notabilă a Finlandei unde svastica albastră devine emblema micii și vitezei aviației a țării.

Sfârșitul războiului găsește la un pas de finalizare, la Wevelsburg lângă Paderborn, un uriaș edificiu ce s-ar fi dorit "cetate de scaun" a Ordinului SS, unde ar fi fost să locuiască în apartamente luxuriante (după război) pensionarul Hitler și granguri naziști ca Himmler și Goering. Trecem peste decor încărcat de simboluri și sugestii, spre a sublinia ceva interesant: în acest centru al "Imperiului germanic mondial" piesa de bază era o sferă solară, cu o axă

din aur pur. Spui "Svastică", spui de fapt "Soare", așadar. Dar soarta ironică l-a trimis urgent în Walhalla "noilor eroi germanici" pe însuși șeful Ordinului "solar" SS, Himmler cu reductabilul vehicul...cianhidric! De, fiecare cu cerul care i se cuvine.

Iar svastica devine un semn universal hulit, după 1945. Jandarmii români nu mai pridideau să ocărăscă țărăncile cuvincoase din Zarand, Mehedinți și alte locuri, pentru svasticile-puricea răspândite din moși-strămoși pe iile lor! Dar ce te faci cu același semn de pe străvechile pietre cioplite ale minunatei biserici Trisfetite din Iași?! Sau descoperit în cutare site arheologic preistoric din Focșani. Ș.c.l. Și plutașii de pe Bistrița, care-și notau pe la 1900' buștenii cu svastică, *cifru runic*, un soi de „Doamne ajută”!

Aflat în pelerinaj-oricum inițiativ-la reședința rurală a lui Heidegger prin anii '1950, evreul Paul Celan (strălucit poet de expresie germană a veacului XX) tresare contemplând vrăjit-meduzat svastica stilizată de pe fântâna populară din curte, oh fără nicio legătură cu pasagera adevărată nazistă a marelui filosof-gazdă... Universal hulitul semn se încapățânează să reziste ca simbol augural.

Dar o idee germană, din preajma lui Carl Schmitt, ne aporie de mântuire: totuși, rugăciunile omenești vor răzbi și atunci orice roțiță a destinului personal / comunitar/de specie se va învârti în fine în direcția conformă a Universului Ca o Svastică benefică, expurgată de conotații apocaliptice. ■

OLE!

(urmare din numărul anterior)

Trenulețul se plimba într-un ritm foarte odihnitor, printre tot felul de dihanii de mucava care se mișcă mecanic sau urlă de mama focului. Toată lumea a izbucnit în râs când am călătorit printre stele, pe ritmurile muzicii din „Star Trek-next generation”. A urmat „Cine multi-Vison”, adică un film interminabil despre istoria Spaniei, proiectat pe un ecran de zeci de proiectoare. Mi-a atras atenția statuia care la început s-a ridicat în picioare și, datorită aceleiași efect vizual, ne-a vorbit părințește despre ceea ce avem să urmărim forfotind de plictiseală nu mai puțin de 30 de minute.

Și uite așa, a rămas numai „Simulatorul”. Din păcate, fusesem cu puțin timp în urmă în parcul de distracții, așa că efectul a fost cum se poate de nesemnificativ. Cușca micuță în care ne-am înghesuit zece persoane huruia și zdroncănea îngrozitor, iar ecranul pe care trebuia să urmărim traseul fantasticii mașinute la bordul căreia ne străduiam să ne închipuim, era suficient de alterat cât să ne forțeze imaginația să completeze lipsa parțială a imaginii. Cu toate acestea, am recunoscut filmul pe care îl văzusem în condiții infinite mai bune în parcul de distracții. Tot criticând în gând, momentul simulatorului a luat sfârșit și am fost evacuați. Nu mai rămânea decât să trec încă o dată prin fața oglinzilor buclucașe și gata vizita completă la muzeu! Am plecat cu inima îndoită. Oare mie îmi vor face vreodată statuie de ceară? De ce?

* *

La Museo del Prado rămâi tablou. La Prado, la Thyssen-Bornemisza și la celelalte muzee, am fost ca un turist curios. E foarte important cum te duci la un muzeu, ce așteptări ai. Nu mă uit la tablouri cu curiozitatea profesionistului pentru că nu mă pricep la așa ceva. Am văzut odată ceva extraordinar, dar nu mai rețin exact în care muzeu. Era un grup de copii cu profesorul lor, care le explica și, surprinzător, toți se uitau numai la tablouri în care personajele erau încălțate. M-am tot uitat la ei și nu puteam să pricep despre ce este vorba. M-am apropiat și am dezlegat misterul. Era un grup de ucenici pantofari cu meșterul lor care le prezenta încălțăminte de-a lungul timpului și de aceea erau atenți la încălțările celor din tablouri.

Părerea mea este, și am mai spus-o când am vizitat Luvrul, că fiecare ia ce vrea din tablouri. Eu am mers la muzeu pentru că nu văzusem niciodată Goya sau Velasquez și eram curioasă. Există aici o sală mare unde vezi doar operele lui Goya și nu mi-a plăcut. Vreau să fie mai multe tablouri, opere ale mai multor pictori ca să le pot compara. Aici ce să fi comparat?! Oricum nu eram expertă în pictură și, ca să fiu sinceră, după o oră m-am gândit că ar fi timpul să plec. Dar până la urmă am rămas și am văzut tot muzeul.

La Madrid există chiar și un muzeu al jambonului. Spaniolii se dau în vânt după jambon și de acolo poți să cumperi câtă carne vrei. Apoi, cel mai mare lanț de magazine de la ei se numește El Corte Ingles. N-am întâlnit nici măcar un cerșetor pe unde am umblat, dar aici erau doi, chiar la intrare.

Pun pariu că sunt români? Am întâlnit și la Paris. Am trecut pe lângă ei și i-a întrebat, direct în românește: „Vă dauăștia ceva mă?”

„Nu dau domniță, sunt tare zgârçiti”, au răspuns imediat cei doi.

În tot Madridul am întâlnit doar doi cerșetori, și ăia erau români.

Am văzut aproape tot ce era de văzut în capitala Spaniei, de la Muzeul Prado până la stadionul Santiago Bernabeu. Și, am rămas ca la dentist. Știi cum merg aici oamenii la meci? Dacă nu știi, vă spun eu. Ca la teatru sau ca la operă. Bărbații îmbrăcați la costum și cu cravată, iar femeile în toaletă de spectacol. Mirosea peste tot a parfum de la Hugo Boss până la Davidoff. Chiar m-am întrebat: Ce-i aici oare, sală de spectacol sau stadion? O întrebare pusă în glumă pentru că era clar că eram în fața marelui stadion.

Sub conducerea lui Santiago Bernabeu, ales președinte în 1943, a fost cumpărat terenul pe care avea să fie construit cel mai modern stadion din acea vreme. Stadionul s-a numit La Castellana și a fost inaugurat în 14 decembrie 1947 cu ocazia meciului contra echipei portugheze Os Belenenses câștigat de Real. Stadionul avea să și schimbe numele în Santiago Bernabeu. Stadionul avea să fie mărit cu un al 31-lea amfiteatru numit „gallinero” la curcigu iar acum are o capacitate de 74309 locuri și este situat pe Cancha Espina. Pe viitor se dorește construirea unui stadion la aproximativ 5 kilometri de Bernabeu și a unei baze sportive ce se va întinde pe 1200000 metri pătrați.

Să vedeți cum era aici. Încă de dimineață era o coadă infernală la bilete. Da, dar știți cum era? Jur-împrejurul stadionului, om după om, în șir indian. Liniștiți, toți își așteptau rândul. Nu se băga nimeni în față, nu înjurau, nu țipau. Cum se duc la noi la film la Mall, așa merg aici la stadion.

Am fost și la coridă, într-o arenă mare, undeva la marginea orașului. Și aici, lume bună, la fel ca la fotbal. Oamenii vin să se destindă, cu sufletul deschis. Aici am întâlnit mulți, foarte mulți turiști care vin și fac poze la un spectacol degradant, din care nu pricep absolut nimic. Ce-or fi gășind să tipe și să se bucure că taurul fuge după un amărât de om, cât o mogâldeată, călare pe un cal, zău că eu nu am înțeles. Și. totuși, închei cu: Ole!

Fragment din: VACANȚE, VACANȚE... Drumuri printre amintiri de Rodica Elena Lupu

Rodica Elena Lupu

NOTE DE LECTURĂ

(urmare din pag. 3866)

știe? Poate și unul și celălalt. De ce nu, Necunoscutul?! Scrise în registru intelectualist, cu inteligență, poate nu pentru marele public, cititorii obișnuiți și, poate nici pentru mărița sa critica, ci doar pentru degustătorii de bun-gust, de frumos.

Produsul finit, care se apropie de perfecțiune, este cel ce stărnește eul lăuntric. Cel ce aprinde scânteia. Un exemplu în acest sens este poezia **Un copil vede aripile**: *Oglinzile văd în noi ceea ce nu se vede cu ochiul liber / eu spre exemplu îți văd sufletul captiv în imensitatea / azurie a fricii ca atunci când pisica trece prin ochiul / păsării care nu a învățat încă să zboare teama trece / prin ciobul oglinzii din care alte vremuri mă privesc / și fiecare ceas citește în mine o altă poveste cu același / personaj principal iar spre seară în ciobul colorat de / pe marginea drumului un copil îmi vede aripile !”*. Deținătoarea a mai multor premii, membră a Uniunii Scriitorilor din România, membră a unor importante instituții culturale internaționale, recunoscută pe plan național și internațional drept un bun scriitor, cartea poetei Carmen Veronica Steiciuc n-ar avea nevoie de recomandări. Dacă-o întâlniți în librării, cartea (căci autoarea ei a primit rezidență literară pentru poezie, la vila scriitoarei Marguerite Yourcenar, în 2009) nu ezitați, spuneam, procurați-o! **Cu o pereche de aripi noi**, și noi putem deveni îngeri.

Aurel Sibiceanu și Priveliștile scribului

Aurel Sibiceanu și Priveliștile scribului volum de versuri

apărut la Pitești, Editura Tiparg / 2007 prezintă o poezie divină. Construită delicat din culori și parfumuri poezia lui Aurel Sibiceanu, prin excelență, este una abstractă. Urmărind simbolistica, predilect, pe cea creștină, deslușim nu numai culoare ci, și nuanțe. Pe alocuri senzuală, senzitivă ori, intuitivă, pe alocuri mitică, poezia este alunecoasă antitetă. Aș îndrăzni, una paradoxală. Recurgerea la simbolismul creștin dă valoare prin măiestria exprimării, prin inteligența folosirii stilisticii. Ca un bun dansator, poetul execută pașii cuvântului, într-un ritm năucitor, numai de el știut. Dar cine vrea să „danseze”, învață. Iată cum o zice poetul: „O durere ar trebui să se sfârșească până la os / cu necredința noastră / nu-l putem săraci pe Hristos”. Aproximarea de minunile naturii, cum singur mărturisește, este produsul exprimării simple, dar miraculoase.

Un nonconformist contemporan, cum îl definește doamna Marilena Lică-Mașala, poetul Aurel Sibiceanu are meritul de a crea o stare poetică specială, contradictorie. Numai și pentru această stare sublimă creată, volumul trebuie citit, ca să nu mai vorbim despre amprenta unică a versurilor care, lasă să se întrezărească rebelul, neadaptatul, dezrădăcinatul, migratorul spirit, a tot ceea ce a „născut” acest poet (dincolo de orice, iubirea și dojana bunicii). Ar mai fi ceva: coperta cărții excelent aleasă. Ilustrează varietatea trăirilor cântate de poet: bucurie, tristețe, solitudine, înstrăinare. Resemnare... De ce nu, așteptare. Împlinire... Vă recomand cartea, merită să fie citită.

...când știința se adresează publicului larg

Organizat după toate regulile esteticii, *Royal Pharmaceutical Society Of Great Britain* deține un muzeu, o bibliotecă, o sală de conferințe etc. Maniera în care se prezintă publicului, emană rigoarea esteticii, definită de un spirit fin și un spirit matematic, în sensul exactității.

Atât în muzeu, cât și în bibliotecă, întâlnești urme ale istoricității, prezentându-ți-se personalitățile din lumea farmaceutică, dar și medicală, familii care au avut un aport deosebit în dezvoltarea și evoluția științifică din Anglia. Chiar de la intrare ești întâmpinat de cuvintele lui Jacob Bell, fondator al *Royal Pharmaceutical Society Of Great Britain*: „...our biblical and pharmaceutical storehouse...will be a monument which...may be considered an heir-loom to be handed down to our successors”.

Bustul lui Jacob Bell (1810 – 1859), sculptat de Timothy Butler și expus pentru un timp la Royal Academy, domină holul muzeului, alături de colecția de vase pentru medicamente, de diferite mărimi, inscripționate în limba latină. J. Bell s-a născut într-o familie de farmaciști. Tatăl, John Bell, înființează un magazin destinat medicamentelor în 1798, luându-l ca partener pe fiul lui în 1836. Astfel, familia Bell s-a dovedit a fi deschizătoare de drum pentru lumea farmaceutică a Angliei. Împreună, în 1841, gâdesc proiectul pentru un corp oficial, o instituție care să reprezinte interesele farmaciștilor, care să promoveze și să încurajeze cercetarea în acest domeniu. Urmărind liniile prevăzute în proiect, Jacob Bell devine primul editor al *The Pharmaceutical Journal*.

Tot spre fidelitatea datelor puse la dispoziția celor interesați, sunt prezentați în ordine cronologică toți președinții Societății, amintindu-l aici doar pe Ernest Saville Peck, fiu de farmacist, care a studiat *in the science schools in Cambridge*, ulterior fiind membru fondator al *The Cambridge Pharmaceutical Association*.

„He first became interested in mortars when he happened to kick one whilst visiting a pharmacy and was attracted by its *delightful ring*.”

Muzeul, care era în planul proiectului inițial, descoperă fascinantă lume a științei farmaceutice, dar și medicale, preparate, prescripții date, nu în ultimul rând pașii prin care au trecut aceste două domenii pentru a ajunge la standardele profesionale actuale, riscurile și tragediile.

Vasta și fascinantă colecție de artefacte datează din anul 1842. „The 45.000 items collected since then cover all aspects of British pharmacy history, from traditional dispensing equipment to *Lambeth delftware* drug storage jars, and from historical and contemporary medicines to medical caricatures.”

Lumea fascinantă a pieselor muzeistice este completată de datele exacte privitoare la munca de *apotecar*, rolul farmacistului în comunitate, în spital, în industria farmaceutică, în cercetarea medicală.

Rigoarea cu care ți se prezintă fiecare piesă, instrumental farmaceutic, vechi de sute de ani, mărturisind despre dimensiunea vetustă a acestei meserii, înrudită cultural, desigur, cu leacurile pentru descântec, *pharmakeia* – farmacie, înrudită etimologic prin rădăcina comună cu *phármakon* – otravă, descântec, leac, farmec, îți activează cunoștințele, determinându-te să te gândești la frumusețea rațiunii, la șar-

mul adevărului descoperirii. Nu l-am întâlnit în muzeu pe Boileau, însă mi-au trecut prin minte câteva versuri de ale lui, în care cântă virtuțile adevărului: „rien n'est beau que le vrai seul est aimable. / Il doit régner par-tout, et même dans la fable; / De toute fiction l'adroite fausseté / Ne tend qu'à faire aux yeux briller la vérité.”

Biblioteca Societății, extrem de bine organizată, lasă acces la informație, beneficiind de cărți pe suport clasic, dar și în format electronic, în special celor în domeniu, precum și oricărui doritor să consulte astfel de materiale. Există aproximativ 80.000 de cărți pe subiecte farmaceutice, vizând practica farmaceutică, cercetarea, știința și istoria. Cele în jur de 250 de reviste pe domeniu se găsesc în biblioteca Societății, putând fi răsfoite la sala de lectură, împrumutate sau cercetate pe site-ul instituției. Alte 100 de reviste medicale vin să completeze colecția, la fel casetele video și DVD-urile care conțin documentare, unele conferințe, mese rotunde, informații cu privire la cercetarea de ultimă oră.

Dintre revistele de specialitate, două mi-au atras atenția în mod deosebit: *Medicines, Ethics and Practice*; *The Pharmaceutical Journal*.

Prima reprezintă un ghid pentru farmaciști și medici, trasând responsabilitățile, obligațiile, prezentând în același timp și clasele de medicamente, prescripțiile, categoriile de farmaciști, practicieni, clinicieni, prescriptori etc. Aceleași linii sunt urmărite și în privința medicilor, fără a-i exclude pe medicii veterinari, care își au paginile caracteristice.

The Pharmaceutical Journal oferă date despre activitățile Societății, dar, în același timp, publică articole de specialitate, urmărește cercetarea, prezintă publicații etc. Numărul pe aprilie din 2008 surprinde în special ziua porților deschise pentru *The Royal Pharmaceutical Society Of Great Britain*, temele de dezbatere în jurul cărora s-au adunat farmaciștii, dar și articole de sine stătătoare. O atenție deosebită se acordă în paginile revistei vaccinului împotriva meningitei C. Pentru prima dată, se arată în jurnal, nici o persoană sub 19 ani nu a mai decedat, drept cauză a mortalității fiind acest tip de infecție, succesul datorându-se guvernului: „this reflects the success of the Government's vaccination programme, says a report published this week by the Department of Health”.

Deosebit de interesantă, pare a fi intervenția farmacistei Collete McCreedy, șefă de farmacie și director executiv al *Asociației Naționale a Farmaciștilor*, care ridică problema legislației, a noii responsabilități a farmaciștilor, în contextul în care sunt nevoiți să acorde și să pună accent pe comunicarea cu pacientul, ceea ce presupune experiență, pregătire, precum și o calificare adițională. Pe aceeași linie, păstrând aceeași doleanță, de a se lucra la legislație, răspunde întrebărilor puse și Paul Buckley, farmacist prescriptor, accentul căzând pe competențele farmacistului prescriptor. Numărul din mai 2008 prezintă un emoționant discurs al lui Hemant Patel, președinte al *The Royal Pharmaceutical Society Of Great Britain*, care și-a onorat funcția timp de 15 ani.

Așadar, biblioteca, prin materialele de lucru, așezată în funcție de tematică, de boli, apoi pe autori, fără nici o excepție fiind aduse la zi ultimele date din cercetarea în domeniu, fiind făcute cunoscute publicului avizat, dar și publicului larg, te provoacă să citești, să consulți, prin intermediul instrumentelor clasice și moderne de lucru, noutățile, să ții cont de *adequatio rei et intellectus* specific științei. ■

Lucia Dărămuș

Corespondență din Paris:

Pe marginea unui recital la ambasadă

- note subiective de reporter -

Joi, 18 septembrie 2008. Iată-mă din nou în „Salonul de Aur” al hotelului „Béhague” al ambasadei, după două luni de séjour neprevăzut în țară. Știu, și vă cer iertare, e pentru prima oară când vă scriu despre acest salon în care se țin seările culturale românești sprijinite de înalții reprezentanți ai corpului nostru diplomatic la Paris. Cu îngăduința domniilor voastre, despre istoricul acestei săli vom vorbi altădată. Acum voi încerca să vă spun ce caut aici, în această seară, în care șase tineri artiști au venit din București pentru delectarea unui auditoriu cvasifidel.

Pe scurt am întâlnire cu Marieta Bratu, fondatoarea unei asociații culturale la Paris. Este prima asociație culturală a românilor de care aud că există aici, după aproape opt luni de căutări și investigații în micul meu univers românesc parizian. Știți, pentru proiectul meu „Edith Piaf și Mitty Goldin în România” (la care lucrez în Franța de un an), am nevoie de o „structură”, de o asociație culturală; dar nu orice fel, ci una autorizată în organizare spectacole. Ei, după ce am răscolit Parisul în căutarea uneia (găsisem, dar fondată de un tânăr acustician francez; cum Mitty Goldin e născut la Focșani, țineam să fie musai fondată de români, nu?!), am norocul să aflu că există, în august, la... București, de la Titus Andrei! Perfect pentru reușita proiectului meu – gândesc, telefonându-i de îndată Marietei Bratu. Surprinsă de știrea că legendarul Mitty Goldin, proprietarul music-hall-ului „ABC”, un templu al muzicii interbelice, e născut în România, distinsa doamnă îmi propune să ne vedem în Paris, în septembrie. Îi promit că voi fi acolo pe la jumătatea lunii. Zis și făcut!

La jumătatea lunii septembrie m-am îndurat să-mi părăsesc piste românești, după două luni de alergătură năucă între Pitești, București, Focșani, și iarăși București și iarăși Pitești, pentru împlinirea proiectului amintit, și am revenit la Paris în căutarea altora.

Ce să vă povestesc mai întâi? Am călătorit bineșor. Cu autocarul, evident. Puținătatea bugetului meu de ziarist independent nu-mi permite alt confort decât acela al sutelor de români care pendulează zilnic între România și seducția Occidentului. Al Aici merită să vă împărtășesc două istorioare, cât să vă descreșcă frunțile preocupate, poate, de calitatea gogoșarilor, verzei, castraveților, gogonelelor pentru murăturii de iarnă care nu prea mai „țin”. Nu mai punem zahărul pentru dulceturi. Nu se știe de ce, nici acesta nu mai „leagă” - mi-au zis prietenele mele, intelectuale „demodate”, tradiționaliste, tributare conservelor de casă, femeii care încă nu merg la supermarketul de pe autostradă pentru a cumpăra gata fabricat ceea ce se mai poate pregăti în propria bucătărie. Prima istorioară e de fapt un sfat: dacă vă trece prin minte să vă aventurați într-o călătorie cu eurocarul spre Vest, e bine să aveți la domniile-voastre 5 (cinci) euro mărunt. La vama cu unghurii se dă bacșiș. Cine vrea, evident, nimic nu este impus; dar, dacă nu-i „de-ajuns” în plic, românii riscă să coboare cu bagaje cu tot la controlul cu amănuntul. A doua, este o confesiune. (Sper că redactorul nostru șef, care nu agreează stilul meu „intimist”, nu mă va cenzura! Dar, aflându-mă în plină maturitate intelectuală, spirituală și profesională, îmi asum și ideile și stilurile.). Vă spun cu mâna pe inimă, era cât pe ce să-mi „las baltă” interesele - vorba poetului și să cedez invitației unui trubadur plecat pe 60 de ani de a-l însoți la Bordeaux la cules de struguri. „Cazare pe mai nimic, o masă pe zi gratuit. Nu da cu piciorul norocului. Am acolo relații de zece ani; îndată ce ajungem îți găsec ceva de lucru cu 10 euro pe oră. Nu sunt înșurat și am ajutat multe românce” – îmi șoptește ispititor coechipierul meu de eurobuz. „Sunt textier și compozitor de romanțe. Merg să-mi strâng ceva bani pentru a-mi înregistra un dvd” - îmi ex-

plică omul. Privindu-l admirativ, imaginația mea o ia razna: pelerinajul unui rapsod în renumitele podgorii bordoleze! Ah! Ce reportaj social superb aș putea avea sub condei! El-dorado spiritual! Mină de euro! Ar fi excelent chiar și pentru echilibrul meu financiar! Să stau o lună în orașul lui Montesquieu, să pot schița (după șase-opt ore de cules struguri și perspectiva a 1.800 de euro pe lună, mi-ar rămâne timp berechet, nu-i așa?) - niște „considerații” asupra „cauzelor grandorii românilor și decadenței lor”. Vedeți? Cochetez cu operele contelui! Dar, pot eu să îi trădez pe Edith Piaf și pe Mitty Goldin?! Tocmai eu?! Uite că nu pot. Așa că mă îndepărtez cu brutalitate de „vânzătorul” de speranțe și romanțe; îl las să-și continue singur drumul spre Bordeaux, spre succesul de rapsod național. Cobor la Paris.

Marlena Lică Mașala

Șșș! Liniște! Intru în vârful picioarelor în „Salonul de aur”. Tinerii artiști își țin deja recitalul. Am întârziat. Cât am stat în țară, mi-am „pierdut” garsoniera de la Porte de Bagnolet, plătită până la sfârșitul lui august. Cu ajutorul prietenului unui prieten al unuia dintre prietenii unui diplomat care mi-a înțeles pasiunea pentru Piaf și Mitty Goldin, găsec temporar, dar gratuit, o locuință într-un îndepărtat banlieu parizian. Încă nu știu să-mi apreciez timpul pentru a fi punctuală la o întâlnire. Dar de ce îmi fac atâtea griji?! Parcă am ajuns la vreun rezultat în viață din cauza scrupulelor! Aș! Da' de unde! Am ajuns la 50 de ani un fel de Don Quijote feminin: fără nici o bătălie câștigată, dar nici învinsă! Parcă mie nu mi s-a întâmplat nu de mult, în iulie?! Am reușit eu să ajung din Paris la o întâlnire cu deputatul Mihai Mălaimare, în București, la orele 10, la teatrul dumisale, pentru a-i prezenta proiectul în memoria lui Mitty Goldin, iar dumnealui, dîtamai deputatul și președintele Comisiei permanente de relație cu UNESCO a Parlamentului României, cu mașină la scară, cu buget de deplasări în susul și-n josul istoriei artei, pas! Dar - să uităm și să iertăm.

Grija mea este alta acum: cum o mai identific pe Marieta Bratu? Ce femei distrase putem fi! Nu ne-am dat nici un reper de recunoaștere. Privesc în jur. Mă liniștesc - în sală nu sunt nici 100 de persoane. Nu-mi va fi greu să o găsec la cocktail - gândesc, încrezătoare. O româncă, într-un spațiu bine delimitat, nu se poate pierde înconjurată de o mână de români.

I-am ascultat cu interes pe tinerii artiști: Sabina Dascălu-vioară, Albert Mădălin Codreanu -clarinet, Eliza Gabriela Puchianu - pian, Angelica Mihalache - vioară, Ana Maria Samson și Carmen Popa, voce. După microconcert, la un „pahar de vorbă”, au fost înconjurați de spectatori, felicități, adulați. Merg să schimb câteva cuvinte cu Eliza Puchianu și Albert Codreanu. Eliza este elevă în clasa a XII-a la liceul „George Enescu” din București, clasa profesor Olga Szal, iar vrea să participe la cursuri la Viena. Ar vrea să-și continue studiile acolo, dar, reacția publicului prezent la acest recital, îi clatină convingerile. Albert are 22 de ani, este student la Conservator, clasa Valeriu Bărbuceanu. A început studiul clarinetului la 10 ani, la Ploiești, cu profesorul Florian Nistoroiu. Au sosit la Paris, pentru a doua oară, la invitația unei fundații culturale bucureștene pentru promovarea și afirmarea în viața publică românească și internațională a tinerilor talente. Fondatoarea este chiar acolo - îmi spune un alt tânăr. Privesc în direcția arătată și plec să o abordez pe binefăcătoarea tinerilor. Pas de chance! Alexandrina Ardelea nu-și asumă rolul Scufiței Roșii. Ostentativ, se strage dialogului cu necunoscuții, dându-se fanilor fundației dumisale. Nu problematizez și mă întorc la „oile” mele: identificarea Marietei Bratu.

Ironia a sorții - româncă pe care o căutam febril de la jumătatea lunii august pentru a-i vorbi de focșăneanul Mitty Goldin și rolul lui în viața Edithiei Piaf plecase de cinci minute...

“PREMIUL NOBEL SAU GAURA NEAGRA”

În natură nimic nu este întâmplător. Există o cifră a lui Dumnezeu. Iată, de curând am aflat că există *particula Dumnezeu* care deține tot soiul de informații. Captivat de acest subiect și de întreaga tevdatură pe marginea acestui subiect **lord Denciu**, recent reîntors din Elveția (țară tangentă cu evenimentul) citește un fragment din **jurnalul** său **intim**. Alcătuit în maniera jurnalului, textul redă parțial evenimentele zilei. Pe ore, pe evenimente. Printre ele, mult mediatizată știre cu descoperirea... *increatului*. Text profund, umoristic, bine temperat. Dar, să vedem reacțiile, vis-a-vis de textele ascultate. Salutăm cordial o tânără prezență, binevenită printre noi, la cenaclu. Se numește **Nira Costaleco**, semnatara – deja – a unui roman. Într-o manieră deloc în acord cu vârsta, domnișoara Nira citește un scurt fragment din viitorul roman *Plânsul șopârlei*. Și, un alt fragment, un fel de prefață a cărții. Care, se vrea de fapt, replică la romanul lui Mircea Cărtărescu: **De ce iubim bărbații?** *Un sâmbure de talent ar exista*, cum zice Sava Francu. Dar, paginile ascultate n-au fost altceva decât *un proces-verbal erotic*. Are nevoie de îndrumare și exercițiu. Constanta Cornilă este delicată ca întotdeauna și-i recomandă să persevereze. Florin Paraschiv o avertizează de lipsa mesajului (în fragmentul de roman); cât privește replica, zice Florin Paraschiv, să nu uităm: *Mircea Cărtărescu este un tarat șmecher, nu miorițic. Comunici bine realitatea, așa este. Dar... mă adresez unor taraiți?* Lili Goia punctează două lucruri importante, izvorâte din comentariul prof. Florin Paraschiv:

1). Lumea nu e formată numai din cei care iubesc cultura. Se vede deja superficialitatea unui produs de roboți;

2). Codul culturii românești *codește* erotic. Erotismul îl găsești în iubire. Ștefaniei Oproescu i-a plăcut cum a scris “replica”. În rest, are multe de rectificat. Gheorghe Andrei Neagu nu face aprecieri asupra fragmentului de roman. Nu se cade. De departe are nevoie de îndrumător. Dă câteva sugestii, recomandă exercițiul, tratarea graduală. Dna Catela Coroiu susține un recital poetic impresionant. Constanța Cornilă, în replică, ne cânta un fragment dintr-un cântec al său.

La a doua întâlnire, Nira Costaleco, hotărâtă să (ne) demonstreze, citește un alt fragment din roman *Fata din geam*. Seara a fost, în unanimitate, a lui Ionică Denciu cu fragmentul de jurnal, despre care vorbeam în primele rânduri. De notat comentariul prof. Florin Paraschiv. După felicitări, recunoașterea aptitudinilor de acest gen, a urmat de la sine.” Și, când vrea Ionică să-și coboare sfințele scule, surprinde plăcut, așa cum s-a întâmplat cu textul de azi. Prin capacitatea mișcării cu haz și aplomb. Hazul rămâne, aplombul e ambiguu. La experiment au participat peste șaptezeci de savanți. Textul e într-o linie foarte bună. Poate ar fi trebuit accentuată mirarea țărănească gen Păcală, Moromete. Să isbești puțin în civilizația fanatică. Bate în civilizație, așa cum o făcea Cioran când auzea de progres”. Despre vizita dl. Puiu Siru, director al Direcției pentru Culte Cultură și Patrimoniu, despre cele discutate, altădată. Sau, niciodată.

La următoarea întâlnire a citit dl. dr. **Mihai Ganea** un fragment de roman intitulat **Loli**. Redau doar câteva idei. Prof. Florin Paraschiv, vădit șifonat pentru timpul irosit, spune: “Nu văd unde bate lucrarea. Mi-e teamă că nu veți convinge. Ați pronunțat un nume fantastic: Soljenitîn. În că-

teva pagini lămurește problema sistemului. Ori în textul dvs. unde-i mesajul, care-i scopul?” În aceeași manieră, Lili Goia atrage atenția că “pretenția de memorialistică este o mare responsabilitate. Este greu de refăcut. Pentru acest gen există o revistă specială. Literatura redă sentimente”. Nici Gheorghe Andrei Neagu n-a reușit să fie prea blând. Genul epistolar s-ar preta la ceea ce vreți să faceți, spune Gheorghe Neagu. Din cele auzite evenimentele nu sunt dramatice, nu stârnesc interes. Nu-și tușează epoca, nici acțiunea. Fă-le digerabile prin genul epistolar, cum am spus. **Într-o noapte cu eclipsă de lună**, text dintr-o singură frază a lui **Gheorghe Suchoverschi**, este o reușită. Cu această *glumiță cosmică*, cum a numit-o Florin Paraschiv, ne salutăm, cu drag până la o nouă revedere. Printre noi, o altă tânără: Georgia Nedelcu. Citește, o face îndrăzneț, și-și merită felicitări și un sincer bun-venit în cenaclu. Poetul Nicolai Tăicuțu, mai noul nostru coleg de cenaclu a venit împreună cu un alt citadin al domniei sale, poetul Sălăgean.

Primul cititor al serii, **Gheorghe Mocanu**, cu două texte: un punct de vedere, intitulat **Într-o vreme, neașezată, cum e la noi și un fragment de roman** - câteva pagini la întâmplare (oare?). Discuțiile au fost prea ample, contradictorii, de parcă textul nu ar fi fost prea limpede. Din acest motiv nu voi reproduce decât fragmente din cele spuse. Lord Denciu plasează fragmentul de roman în genul fantastic. Unde personajele sunt robotizate, într-o lume ireală. “Nu pot să gust această literatură, decât dacă o gust ca pe o literatură fantastică – a spus lord Denciu”. Despre atitudine, numai de bine. Un text bine scris. Memorialistul Petre Abeboeru avertizează autorul asupra câtorva lucruri: dialogul dintre gardian și deținut nu pare real. Formula de adresare era cu totul alta, nicidecum plină de politețe. Cât privește ironia la adresa sponsorilor mi-e teamă că nu va fi bine receptată. Și, nu toți sponsorii se comportă la fel. Gabriel Funică atenționează asupra tonului reportericesc abordat în roman. Nici despre atrocitățile vremii nu se prea vorbește. M-aș opri, pentru că așa se petrece citind un fragment la întâmplare. Smuls din întreg, fragmentul este judecat prea aspru, nemeritat. Intercalarea realității cu delirul, întâmplarea din celulă, și cea de pe masa de operație sunt niște subtilități sesizate doar de Gheorghe Andrei Neagu. O fi fost cel mai atent ascultător, dar în acest fragment constă cheia, trucul scriitoricesc. Talentul, cum a spus poetul Nicolai Tăicuțu. Auzim și textul dlui Stan Budeanu intitulat **Love-mess**. Un bun stăpânitor al condeiului reușește o proză modernă, vioaie, cu o frazare atractivă. Proza are poantă. Este una cerebrală. Dl. Sălăgean, amicul poetului Nicolai Tăicuțu, crede că, textul ar fi putut fi mai haotic. Mai diversificat, mai adâncit în necunoscut. Mi se pare cuminte, zice el. Mi se pare că autorul își caută vârsta (ce frumos!). Fiecare scrie dorind să descopere cine este. Chiar dacă n-am înțeles mai nimic din cauza termenilor tehnici, proza are magnetism. Cucerește, zice și lord Denciu.

Cică fugărită de un câine o oră și jumătate, dna Catela Coroiu, a fost totuși în stare să ajungă și să recite pentru noi, poezii... Respectăm momentul... ■

Mariana Vărtosu

Moștenitorii Profetului Mahomed

u întotdeauna pentru omul occidental sunt foarte clare liniile de demarcație despre ce se întâmplă în interiorul islam, despre šiism și sunnism, sau sufi, khareghii ș.a. De altfel, și în lumea islamului, în pofida imaginii de „monolit”, de bloc pe care o are în Occident, sunt și azi dispute/ divergențe între šiiti și sunniți. Dar cine sunt šiiti și sunniți?

O carte care propune o viziune asupra evenimentelor – încă sub semnul legendei și controverselor – care au dus la scindarea formală a comunității islamice este *Moștenitorii Profetului Mahomed. Cauzele schismei dintre šiiti și sunniți*, semnată de Barnaby Rogerson.

În prefață (cu „evenimente” derulate în Bagdadul sfâșiat de război), autorul întâlnește o familie de šiiti irakieni, cu studii în Occident („occidentalizați”, spune Rogerson) în a cărei casă vede pânze care zugrăveau trecutul oamenilor locului, de la zeei din Sumer, Akkad, Caldeea și Babilon, și, într-un raft, cartea Imamului Ali – venerat de bunicul familiei. Este începutul pentru o „poveste tragică”, care „poate fi și complexă, pentru că islamul cuprinde două narațiuni diferite... codificate doar ca interpretări diferite ale istoriei” – a šiitilor și sunniților. Dacă este o „unitate de viziune” în ce privește viața lui Muhammad, moartea lui înseamnă începutul disensiunilor: „șiiti cred că a murit în brațele lui Ali, sunniții... că a murit cu capul în poala Aisei”.

Vom încerca să relatăm, pornind de la cartea lui Barnaby Rogerson, având în vedere și opiniile ale šiitilor și ale sunniților, cum ar putea să fi decurs evenimentele.

Pornind de la premiza că „este posibil ca ambele povești tradiționale să fie literalmente adevărate”, autorul oferă o versiune documentată, nepărtinitoare, a modului în care comunitatea islamică ('umma) s-a scindat – în mare (kharigii) sunt prima sectă din Islam, cronologic), în šiiti (shi'a – grupare separată, partizani ai lui Ali, pe care îl recunosc drept urmaș legitim al Profetului) și sunniți (sunna(t) an nabiy – obiceiul, modul de a proceda al Profetului, tradiție) – majoritari. Șiiti cred că 'umma trebuie condusă numai de familia Profetului și cei care urmează acesteia (ahl al-bayt), spunând că, pentru šiism Alî este primul imam, și punând sub semnul întrebării catalogarea după care ar fi fost al patrulea calif raședin/ rașidun.

La moartea lui Muhammad nu exista o „lege” care să reglementeze succesiunea, și nu e cert dacă își desemnase urmașul. 'Umma se vede în fața dilemei desemnării primului calif. După moartea profetului s-au succedat patru khalifi (khalifa, de la *klf*: a urma; persană: *khalife*), numiți în ortodoxia islamică *ar rāšidūna*, cei călăuziți, care urmează calea adevărată (trei au murit asinați, acest fapt constituind sâmbînța/ fiind generat de disensiuni, războaie fratricide și un lung șir de violențe).

În tradiția šiită sînt referiri la faptul că Profetul l-ar fi dorit ca urmaș pe Ali/ l-ar fi fost desemnat încă din primii ani ai *profetei*. Șiiti spun că e foarte posibil ca Ali să fi fost desemnat urmaș, dar nu a fost să fie. Argument: cea mai apropiată soție a Profetului era cointeresată în alegerea califului și ar fi putut tăgădui intențiile/ spusele din urmă ale lui.

Faptele s-ar fi derulat, spun unele tradiții (*hadith*), astfel: după moartea Profetului (632 e.n.), cînd vărul/ ginerele 'Alî ibn Abî Tâlib (în farsî: Ali pesare Abu Taleb) și unchiul său Ibn 'Abbas îi privergeau trupul, au început discuțiile despre transmiterea puterii temporare, *dawla* (persană: *dawlat*). Altă dispută a privit ce trebuia să reprezinte acest *inlocuitor* al profetului (calif/ khalifa). Atribuțiile se întindeau de la perpetuarea/ aplicarea gândirii Profetului, pînă la cumulara tuturor semnelor puterii, inclusiv justiției. Acestea nu aveau cum/ nu trebuiau să fie despărțite de izvorul credinței care, într-o accepție šiită, trebuia să fie mereu reînnoit prin descendenții lui Ali, fiecare devenind astfel *imam* (emam), ghid spiritual al întregii 'umma. Deci ar fi prevalat principiul dinastic în fața celui electiv.

Începe un lung șir de dispute. Prima este între Abu Bakr, socrul și tatăl soției favorite a profetului (Aîșa), care adesea îl înlocuia pe Muhammad la slujbe, și Ali, soțul Fatimei, fiica de la prima soție a profetului. Dar, dacă avem în vedere cum au fost formulate ultimele luări de cuvînt ale lui Muhammad (exemplu: tema *rămasului bun* din cadrul ultimului pelerinaj), e greu de crezut că nu s-a gîndit la succesiune. Istoricii dinăuntrul/ din afara islamului au încercat să răspundă la întrebări ca: a judecat greșit forța de coeziune a noii comunități? A considerat că, odată răspîndit mesajul coranic, 'umma va ști să-și găsească calea cea dreaptă? A lăsat viitorul să rezolve conflictele (antagonismele) latente, crezînd că acest proces nu va afecta coeziunea comunității? P. Casanova¹, după ce mai întîi scrie că doctrina lui a fost „dacă nu falsificată, cel puțin disimulată cu cea mai mare grijă” de Abu Bakr, apoi Othman, care au „modificat” textul Co-

ranului, enunță că: „Mohammed nu s-a gîndit că va muri, și că va avea urmași, ci a crezut că sfîrșitul lumii se apropia și chiar va asista la el”. Mai scrie că se considera „ultimul profet anunțat de Isus Hristos, chemat să-l întregească și să îi desăvîrșească doctrina. Ea a fost a primilor musulmani, ca și a lui Mohammed însuși.” Oricum, e greu de crezut că a privit superficial problema succesiunii/ implicațiile ei, rămî-nînd incert rolul apropiaților, după moartea profetului. Erau destule probleme legate de succesiune; prima: regulile de bază ale Islamului fuseseră stabilite? Sunnismul a pornit pe calea consemnării tradiției (*hadith*), prin care se dorește fixarea (în forma *definitivă, de necontestat*) toate atitudinile/ gesturile profetului în varii situații, care să constituie un model de abordare pentru orice situație de viață în viitor. Modelul šiit pleacă de la ideea că moștenirea Profetului, „scînteia divină” (A. Miquel²), va supraviețui numai în descendenții pe linie masculină ai familiei lui, pornind cu Ali, văr și ginere al acestuia, apoi descendenții lui.

Să revenim la moartea lui Muhammad. Cu toate că se cunoștea preferința lui pentru Ali (pentru merite religioase/ militare), se decide să fie calif Abu Bakr, cu autoritate printre meccani. Varianta vehiculată cel mai des, mai ales în mediile šiite: poate pentru a salva unitatea comunității, Ali și adepții au recunoscut alegerea, deși nu era pe placul majorității cetățenilor din Medina și unei însemnate părți a triburilor arabe. Dar pericolul unei scindări totale a 'umma părea să poarte semnul fatalității. Ali se poate să fi gîndit că Abu Bakr era în vîrstă, nu va trăi mult. Astfel, partida meccană va desemna (nu în ultimul rînd datorită Aîsei) trei dintre califii „ortodocși”, va determina abdicarea celui de-al patrulea calif, Ali, și, în cele din urmă, venirea la putere a dinastiei Omayyezilor. Pentru Islam, istoria înseamnă și un șir lung de hadise (cum se învață limba arabă în *muktab*, școala religioasă din Iran, singular: *hadisha*, plural: *ahādish*), *hadis sahih*: transmis în mod autentic și sigur de la Profet, și de altele altele hadise pe care este greu să le despartă de ceea ce ar trebui să numim istorie.

Imediat după moartea Profetului, în rîndul triburilor încep revolte care puneau în pericol unitatea lumii arabe și, implicit, supraviețuirea/ perspectivele islamului. Abu Bakr a trebuit să se ocupe de asta chiar din primele zile ale guvernării. Deși a condus comunitatea destul de puțin (632-634), a reușit să unească Peninsula Arabă. Mai mult, și-a desemnat succesorul, Omar, conducător militar, apropiat al profetului. Omar a fost geniu militar de excepție. A inițiat o serie de reforme, printre care, important, a înlocuit vechiul sistem de împărțire a prăzilor/ pămînturilor cu plata soldel. Astfel, armata a ajuns în totală dependență față de conducerea califatului, sporind în mod direct autoritatea puterii centrale, consolidînd disciplina. Astfel se distrugeau și unitatea/ colaborarea dintre armată și popoarele din teritoriile în care era dislocată³. În timpul lui Omar (634-644) califatul are importante succese militare. Arabii, care n-au pierdut ocazia de a se răscula la moartea lui Abu Bakr, se vor aduna iar. Luptătorii din întreaga peninsulă sunt conduși contra Bizanțului și Iranului sasanid. În 636 e ocupată Siria, în 637 Irakul, în 641 Mesopotamia, în 642 Egiptul. Asasinarea lui Omar va întrerupe, temporar, expansiunea. Deși nu a numit un succesor, a desemnat 6 sfinctici care l-au ales calif pe Osmân⁴ (644 - 656), alt ginere al profetului, de multă vreme în lumea afacerilor din Mecca. A fost ales, se pare, pentru că părea să fie cel mai puțin primejdios. După obicei, a împărțit posturile cheie ale califatului între rudele lui din Mecca, majoritatea, ironie a sorții, inițial ostile familiei profetului.

Marius Chelaru

(continuare în nr. viitor)

¹ Mohammed et le fin du monde, Paris, 1911 p. 4 și 12.² Islamul și civilizația sa, Ed. Meridiane, București, 1994³ Eliade, M., *Istoria credințelor și idelilor religioase*, III, p. 88; McNeil W.H., *Ascensiunea occidentalului: o istorie a comunității umane și un eseu retrospectiv*. Ed. Arc, Chișinău, 2000, p. 416-417.⁴ Osman, scris cu litera se, se pronunță în arabă, spre deosebire de farsî, Utman, cu un th asemănător celui din the englezesc. Dacă numele Osman s-ar scrie tot cu S, dar cu litera sad, din farsî, s-ar citi în arabă tot Uthman, dacă s-ar scrie cu sin s-ar citi Osman. De aici, din aceste diferențe între alfabetul persan și cel arab, au apărut uneori confuzii legate de numele acestui calif.

RADU COMĂNESCU

Crez

Și ce deplin muream de unul singur.
Dar ai venit în viața mea și-ai spus:
Nimeni nu este singur când e singur,
Singur a fost numai Iisus.

Și ce deplin muream de unul singur.
Dar ai venit în viața mea și-ai spus:
Este un privilegiu să fii singur,
Dar tu nu vei muri, ci doar Iisus.

Și ce deplin muream de unul singur!
Dar ai venit în viața mea și-ai spus:
Privește-n sus, în jur și împrejur,
Nimic nu moare, totul e Iisus.

Și am murit deplin, de unul singur.
Dar am murit crezând în ce mi-ai spus.

Țara

Această țară e o țară de dor,
O țară a pierderii care te doare,
O țară a celui mai bun care moare
Știind că nu are vreun ajutor.

Această țară e o țară de dor,
Iubită frenetic, urâtă la fel
De ciobănașii trași prin inel
Uciși de nemernici în zori.

Această țară e o țară de dor.
Unde Dumnezeu plânge oleacă
Pentru cei ce vin și cei care pleacă
Lăsând legende în urma lor.

Această țară te uită ușor.

O masă rotundă

Ce straniu și ce alb, sir Galahaad,
L-am întrebat doar dacă mai există.
El s-a retras, sub frunze care cad,
În timp ce lumea devenea mai tristă.

Ce straniu și ce alb, sir Perceval,
În el mi-a fost speranța și splendoarea,
Pentru că-l rotunjise depărtarea
Și semăna acum cu Sfântul Graal.

Ce straniu și ce alb, sir Lancelot,
Cel mai viteaz și cel mai plin de lume.
Abia am îndrăznit să-i dau un nume,
Fiindcă o soartă – iată - nu mai pot.

Câmpia albă

O, ce lumină neînserată
Pătrunde-n lumile deodată,
Tăcută, binecuvântată.

E un izvor? Este o mare?
Nu am văzut-o-n nicio zare.
Ca o deschidere răsare.

Și simt că urc de pe pământ.
Sunt vindecat! Aș vrea să cânt.
Mă subțiază ceva sfânt.

Ființa tremură, albește.
Curg lacrimi. Sufletul țâșnește,
Nu mai încape în cuvânt.

Câmpia albă se ivește.

Cântec de iubire

Televizorul strigă vehement,
Perdeaua cade-n falduri ca schemele
lui Vico;
Și-n staticul acestui lung prezent
Doar tu lipsești, sublîmo, calmo, mîco.

Prin aer sâniî tăi lăsară forme mute.
Hieratice imagini îmi vin acum pe
buze,
De parc-aș fi creștinul din anul 200
Ori prințul enigmatic ucis de arche-
buze.

Și-n față cu odaia, vibrândă ca o
rugă,
Metafore croiesc, zadarnice și pure,
O mistică, albastră și fragedă pădure
Unde făptura ta sfioasă o să fugă.

Diegis către capul lui Decebal

Frate, este adevărat că te-am trădat.
Nu este greu să trădezi, este chiar mai
ușor decât să omori. Dar atunci când
mi s-a arătat capul tău și mâna ta
dreaptă, iată, nu știi de ce, m-am
semețit și am zis: „Romane, el a fost
fratele meu. De ce i-ai tăiat capul și
mâna? Crezi că astfel n-o să mai fie
fratele meu și regele dacilor?”

Dar noi, oștenii tăi, noi care râdem rău,
Pentru că până azi nimic nu ne-nspăimântă,
O să ne deșeptăm pentru poporul tău
Cel umilit de jalea care-o cântă.

Dar noi, vechi tarabostes, care am
plâns în barbă
Când te-ai născut, tu, rege; și când ți-
au dat tuleie,
Te întrebăm: de ce nu ieși din iarbă?
Căci moartea, ca și faima, e numai o
femeie.

Diegis a fost ucis după aceea, căci era
de neam regal, iar Imperatorul se să-
turase de regi daci. Cel care l-a sugrumat
a fost un auxiliar iazig, adorator al
cerului albastru.

ROBERT TOMA

Ultimele

Bolnavii, șugubeți, mai
dau binețe,
Cu răsufări și gesturi
de final.
Printre saltele doamne
roșcovane
Strecoară câte-un zâm-
bet mașinal.
Lumina se agață de fereastră
Cu ultimele forțe ale zilei,
Și apa-n vază, ca un ochi holbat,
De multă vreme rostul și-a stricat.
Cu fălcile-nceștate, în sudori,
Un ins alungă duhul din fiertură,
Iar duhul vinețiu abia se-ndură
Și sfârșie pe loc de-atâtea ori...

Pivnița

Flămândul câine iar s-a strecurat,
Și dopul va țâșni – zig-zag rebel!
Gâtjelele se fac bulboane,
Prin aburi ochiul fulgeră hoțește.
Râd lunguieț curtenitoare chipuri,
Adulmecate, pletele foșnesc.
Vesela fată frânghia cere-ntr-una
Și-amanțul frânge fălcile de lemn –
Glumețele convulsii plac,
În fiecare sfârșie un drac.
Prin fum înțepător de pipă
Alungă unul, încalcindu-și limba,
Nălucile ce nu se mai risipă...
Un eremit privea, șuierător
Ca un ținut impresurat de brumă
Și buruieni lăsate-n voia lor...

Ascensiune

Bârfa-n aer se destramă.
Zâmbetul – tăș de lamă,
Rochia ta parcă se-nmoaie
În zvâcnire de vâpaie...
Talpa ta acum strivește
Un părinte cât un dește,
O prietenă uitată –
Bute cu breton – în zloată.
Pistruiați copii din flori
Râd cu tuse, uneori.
Și țintești cu arătătorul
Mâinii tale drepte, Forul –
Pentru tine, urcă-n slavă
Osanale cu otravă.

Contraste

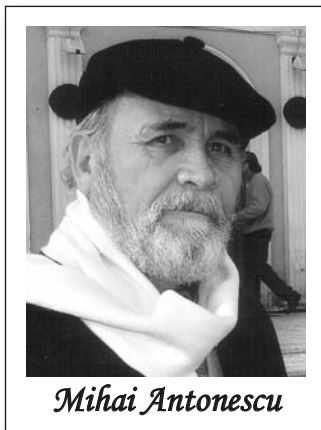
Stau gândurile noastre împreună,
Sclipind pieziș ca focul din fântână.
Mi-e dor de ochiul verde cum altul
poate nu-i...
Și-l vad pe cel gălbui.
De-ar fi să vină spiritul, să poată
Albastru să se miște, ca o roată!
Nu aburul cleios ce soarbe-alene
Tot sângele din vene...
Nu știu ce ne unește. Nu știu ce ne
desparte.
E nuntă. Și e moarte.

Florin Dochia: 33 piatră, pasăre, duh; Editura Fundației Culturale Libra, 2007

ată, primesc în dar acest frumos volum de versuri, „33 piatră, pasăre, duh” cu 33 de desene de Lidia Nicolae, apărut la Editura Fundației Culturale Libra în anul 2007, chiar

din mâna bunului și dragului Florin Dochia! Acum, și eu îl cunosc pe poetul Florin Dochia. Pare un ins comunicativ, jovial și prietenos, de nu am vorbi decât de bunul lui simț și o educație pe măsură, cum au mai toți oamenii de spirit prahoveni. Dar, Doamne, cum altfel să treci printr-o așa luminoasă armură, să-i dibui omului adâncimea rânilor și muta neliniște, decât citindu-l? Căci, poetul a învățat să se apere, acceptând conversația și mofturile unei lumi pierdute, scăpate oriîncotro de la căruța timpului ei: „lumea nu mai încapă în cuvântul / din care a ieșit atât de grăbită /

Mihai Antonescu

degeaba încerci să-i aduni rămășițele / aflate în afara tiparului / s-a lăbărit peste toate cotloanele / a umplut toate fisurile / a închis toate intrările dinspre / pustie și toate ieșirile suntem în siguranță / zeul ne-a lăsat nouă / în stăpânire / haosul” (25). Din bun simț și dintr-o explicabilă singurătate va să zică, își asumă Florin Dochia răstignirile pe furis, pe dinlăuntrul ființei cum ar veni, pe cuie și semne al căror tâlc numai el îl desface și cuprinde, până la credință. Până la credința izvorâtă din însingurare, până la speranță: a timpului numărât, (Hristic) a neclintirii în promisiune, a zborului printr-un albastru anume de nepătruns, să nu ajungă orice nătarău la surăsul bunului Tată, și a duhului, ce în toate este și pre pământ, din mare mila Lui: „sfântă fi-va lancea care m-a pătruns / și plină de taine vesel fi-va soldatul strivindu-și o lacrimă / la amintirea copiilor săi nenăscuți Trist marinarul care ajunge la țarm / și pierde leagănul valurilor mândru pescarul târând pe nisip / scheletul chitului cel mare / smuls cu harponul din furtună singur e meșterul privind orașul / din vârful turlei de unde-și va lua zborul strămtă fi-va nemărginirea / în care vă las” (22). Între scutele și moarte, între înviere și etern, poetul își alege loc de penitență și îndumnezeire, făcându-se trup și carne pe mușcătura aceleiași divine suferințe, din prea multă iubire: „din când în când cineva îmi spală / buzele de gustul terorii: atunci / sunt lacrima din visul tău în altă / lacrimă ascuns: apoi vin ei, ucenicii, / cei care m-au închis în temnița luminii / cei care m-au răstignit pe retina cerului / înflorit: știu că v-a orbit transparența / trupului meu și nu mai vedeți livada de măslini: / curând singura prezență va fi absența mea: / și ei se vor speria și se vor bălăci în / deznădejde: curând vor afla că o singură zi / e pentru moarte - dar celelalte pentru / ce sunt? vor întreba, dar eu nu sunt / acela care le-ar putea răspunde: / de la mine vin numai binecuvintele / și hrana pentru zborul păsărilor”. (14) Uluit, am trecut cu mult dincolo de buna formă lirică a textului, cum spune fratele Ion Stratan, ba chiar, cântecul știrbind aura misterului cu un ochi dezvelit, nu mă mai însoțește, și iată-mă ajuns umbră fără pom și rod, pipăind mâini tremurânde contururile unui univers, arhicunoscut poate, dar năicând trăit la intensitatea și dimensiunile pe care le propune Florin Dochia. E aici, un pariu cu sinele, o promisiune de izbândă pe care poetul, lunecând de pe cuiele propriei jertfiri, vine să o împartă cu noi la o posibilă cină de taină, dintr-un eventual timp apostolic: „sfâșiat întunericul de steaua mea / (cineva mi-a trimis o stea!) / sfâșiat întunericul de lampadofori / trupu-mi atârna – păpușă agățată în sfori / zdrențe de petice rupte culori furați-mi trupul și dați-l soarelui! / se va deschide-n zori ca un iris / spre a hrăni albina furați-mi cearcănul și ridul / umpleți cu magmă vie vidul / că astăzi noaptea de e blândă / oricine poate să mă vândă spălați-mi trupul cu unsori celeste / de voi pleca / trimite-voi o veste-n zori / trimite-voi o stea” (31).

Astfel, poetul Florin Dochia stă singur și dărnac la rădăcina semnelor mustind a primăvară, învelit în mantia-i de bunătațe și lumină, la care imbecilii se uită, și iată, nu orbesc, la care înțelepții se uită și ei, și iată, nu mai par așa înțelepți pe cât se credeau.

Aporii metafizice, Mircea Homescu, Editura Valman, Rm. Sărat, 2007

Traian Gh. Cristea

La Editura „Valman” din Râmnicu Sărat, a apărut, în anul 2007, cartea „Aporii metaforizate”, semnată de Mircea V. Homescu, cunoscut eseist, apreciat pentru numeroasele articole publicate în presă de-a lungul timpului.

Dar mai întâi să facem cunoștință cu autorul, pentru a motiva personalitatea Domniei Sale. Așadar, cine este Mircea V. Homescu?

S-a născut în Craiova și este absolvent al Facultății de Medicină Generală (1954) și al Facultății de Psihologie (1957). Profesează timp de peste 50 de ani ca medic chirurg primar, stabilindu-se definitiv la Râmnicu Sărat (1968). Paralel cu profesia, scrie studii și eseuri ce se bucură de o bună apreciere din partea cititorilor. Din 1970 și până în prezent, publică numeroase lucrări cu caracter filozofic în diferite reviste din țară și în publicații locale. Scrierile sale îl recomandă drept un analist pătrunzător, un spirit cartezian cu o extraordinară mobilitate a conexiunilor din diferite domenii, cum ar fi filozofia, religia, istoria, artele.

Revenind la cartea „Aporii metaforizate”, apreciem că în cele 16 eseuri cu caracter reflexiv – filozofic, autorul se dovedește a fi un spirit scânteietor, incisiv, care probează o vastă cultură fără să și-o etaleze ostentativ, ci doar pentru a-și argumenta afirmațiile. Are și o admirabilă obstinație în a-și susține aserțiunile, nu puțin șocante. Cităm la întâmplare câteva titluri de eseuri: „P o l i t i c a... fără nicio culoare politică”, „Bazarul cu scriituri fracture”, „O psihologie a minciunii... în om și în lume”, „Umorul lui Iisus”.

Mircea V. Homescu mărturisește cu dezinvoltură scopul demersului său analitic: „la, acolo, am încercat să arunc o privire în mintea omenească cea cugetătoare (credem noi) și să aflăm niște raporturi între adevăr și iluzie, recte între înțelepciune și gândirea / cugetarea noastră”.

Trebuie să recunoaștem, această „încercare” o face cu franchețe și pricepere, stabilind reale corespondențe cu cititorul care se lasă cucerit de interogațiile, iscodirile și tâlmăcirile homosciene.

Autorul abordează teme incitante: politica, istoria, filozofia, religia, psihologia umană, minciuna, adevărul, relațiile interumane.

Mircea V. Homescu are stilul său inconfundabil de a supune atenției cititorului o anumită problemă. Își formulează punctul de vedere, aduce martori din rândul marilor personalități ale timpurilor pentru demonstrație, le comentează opiniile și trage o concluzie. Această tehnică geometrică a discursului conferă, îndubitabil, farmecul scrierilor sale și calea prin care ne captivează.

Iată o ipostază. Cu minuțiozitate, M.V.H. oferă cititorului diverse definiții ale conceptului de „politică” citând din gânditorii, artiștii, oamenii politici, filozofii reținuți de istorie.

Ofерim doar un exemplu. După ce apreciază că Balzac a formulat aprecieri pertinente despre politică, dând un citat, autorul își expune părerea personalizându-și discursul: „Eu cred că Balzac avea în vedere, când gândea astfel, faptul că în tezaurul comun al întregului glob se află destul de puține valori, din care mereu se consumă și rareori se mai depozitează câte ceva; astfel încât orice acaparare abuzivă și necuvenită adâncește **inegalitatea și concomitent accentuează ilegalitatea**”. Urmează demonstrația care este punctată, luarea atitudinii fiind promptă, afirmațiile incitând și provocându-ne. În final, apare concluzia tăioasă: „**Politică înseamnă tot ce îl leagă pe om de om și chiar mai mult**”.

(continuare în pag. 3878)

LOVE-MESS

Stan Budeanu

oșile mușcară din asfaltul străduței liniștite la acționarea bruscă a frânei automobilului. Mihail Drăgănescu, *Mihăiță, pe numele lui de fată*, cum îi plăcea Alexandrei să-l tachineze, un bărbat la vreo 30 de ani, corpolent, cu mișcări domoale, coborât din mașină, aruncă așa cum făcea de obicei o privire în lungul străzii, blocă portierele și cu pas măsurat se îndreaptă spre căsuța cochetă, ce părea că-l așteaptă după mai bine de două luni de absență.

Îl aștepta în prag, făcuse deja *boticul* pentru a fi sărutată. Sărutul primit pe frunte o descumpăni, *necazuri la servicii* își zise, îl radiografie, *i-a apărut un rid în colțul ochiului drept*, nările i se umplură de mirosul lui de bărbat, *il amușina*, îi era dor de el, două luni treceau tare greu singură. Era inginer petrolist la o companie transnațională, munca-l arunca dintr-un colț în altul al lumii, lucra *două cu una*, oricum o lună va fi al ei și numai al ei. Se căsătoriseră acum 2 ani, *văzut, plăcut, luat*, cum zicea bunică-sa, căsnicia mergea bine,

Mihăiță era un tip rațional, calculat, pe care te puteai baza. Îl privea acum cum mănâncă, liniștit, așezat, temeinic. Îi căuta privirea, acesta și-o ferea preocupat de bucatele de pe masă,

intuia că e ceva în neregulă, era curioasă, *lasă că mi-o spune el cândva...*

Îl așteptă în pat, i se dăruie cu aceeași dorință, așa cum o făcea de obicei, *de 5 ori pe an câte o lună*, cum glumea ea, îi pare rău că natura o potcovise cu o făptura silfodică, finuță, perfect proporționată dar fragilă, ar fi vrut să poată să-l cuprindă în totalitate în brațe, ca pe un copil. Îi plăcea să-l necăjească cu nazbâtiile ei conjugale, *hai, măi Urs, te-ai supărat?* așa-l alinta ea în intimitate, el îi spunea Dia...Avu brusc revelația neparticipării bărbatului la jocul lor, Mihăiță se achitase mecanic de obligațiile conjugale, acum adormise, îl mângâia dragăstos pe umăr, *mă Urs, mă Urs, cum mă necăjești tu pe mine...* Figura mamei ei îi apăru în gând, în copilărie o văzuse o dată plângând, *de ce plângi mamă?* ei, *asa plâng femeile, Alexandră, din senin, fie de fericire, fie de necaz...* Ochii i se aburiră, lacrimi grele i se scurgeau pe obraji, le lăsa să curgă, nu mai avusese asemenea experiență, se simțea amenințată, nesigură, în aer plutea un iz ciudat de inevitabil...

...Pe C-3PO îl cunoscuse încă din anul întâi de facultate, o luase și pe ea valul internauticii, o fascina spațiul virtual cu posibilitățile lui nelimitate. Avea ca ID *LeiaOrgana*, era o împătimită admiratoare al lui *George Lucas* cu *Star Wars*-ul lui, *visa ca și celelalte colege de generație să fie salvată de necazurile vieții de un Luke Skywalker, Făt-Frumos și calul lui alb* fusese înlocuit de nave spațiale intergalactice, *Zmeul zmeilor de Darth Vader, cea mai bună prietenă de Chewbacca, visele îi erau păstorite de Yoda...*

Frunzărea un forum, a surprins-o *nickname-ul* necunoscutului ce polemiza argumentat ceva despre triada arhitecturală *firmitas, utilitas, venustas* a lui Vitruviu, *s-a băgat în seamă și ea, o primise peste bot...* important era că uitate, trecuseră aproape 4 ani și prietenia ei cu necunoscutul C-3PO se stabilizase, devenise trainică, durabilă, ca un dat.

Avea propriile ei păreri despre loialitatea în prietenie, le respecta, oricum cam două ore pe zi i le acorda povestindu-i toate micurile vieții, cerându-i câte un sfat sau pur și simplu stând la taclale. Nu dorise să-l cunoască fizic, el nu-și exprimase dorința, era Yoda al ei, sub bagheta căruia creștea, se instruia, înflorea. Constatase că un singur lucru nu-i spusese, acela că între timp se căsătorise, nu știa de ce, o înspăimânta gândul că-l va pierde, că va rămâne singură, că va trebui să renunțe la o părticică din viața ei, la clipele când era doar cu ea însăși, distanța și virtualitatea spațială a discuțiilor dându-i senzația de siguranță, de perenitate.

Se trezi a doua zi pe la 9, mâna întinsă leneșă de-a latul patului nu avu nici o opreliște, o înspăimântă golul lăsat, *era duminică doar*, o zbughi la bucătărie unde pe masă, bilețelul lăsat o nedumeri și mai abtîr, *trebuie să plec de urgență!*

...Avusese o zi idioată, totdeauna luna părea cea mai grea zi a săptămânii, ieșise de sub duș, își încropi la repezeală ceva de îngurgitat, și înfășată în halatul pufos de baie încercă să-și contacteze telefonic soțul. Nu reuși, sentimentul acela de nesiguranță iar îi dădea târcoale, becuțelul verde al calculatorului clipea ademenitor...*ia să vedem noi ce face concurența...*

Buzzz!

Leia: hollas!

3-CPO: sar'mâna!

ce faci man?

pe lângă butoi...

te-ai mucit?

încă nu

păi și de ce o faci pe Diogene?

asa.. am de luat o hotărâre...

aaaaa... și deja cauți un țap is-

pășitor, în speță alcoolul

'te'n ma-ta!

hai băi, că și eu am necazuri,

da' nu-mi vine să mă îmbăt încă

ce necaz ai mândro?

ei... lasă

hai, spune-i lu' tetea!

mai lasă-mă câteva zile..

ok! noutați?

păi nu prea am, tu?

eu mă învăț de vreo câteva

zile în jurul cozii...

de ce? ori ți-ai găsit în sfârșit sistemul de referință?

pe dracu' e mai rău...

hai băi, nu mă fierbe că și așa-s neagră eu...

nu știi cum să-ncep...

de-a dreptul!

ok! fie! uite Leia... m-am îndrăgostit!

ei, na! o fi ajuns soarele și pe strada ta...da' de când te-a pălit *vaca neagră*? și apoi cred că era și cazul!

ei, nu-i chiar așa de simplu...apropos, ți-am găsit

...ISME a lui Jeremy Melvin...

să ți-o trimit?

da, decartează!

Înțelesese, 3-CPO avea nevoie de timp, voia să-și ordoneze ideile, pentru prima oară voia să afle cât mai multe despre prietenul ei, *în ce belea o fi intrat și ăsta?* Doamne, și rahatul ăsta de telefon care se încapățâna să-i dea de fiecare dată același mesaj...*abonatul nu e în raza de acoperire... Mihăiță, tu o să mă omori într-o zi...*

Avu brusc revelația *comorilor* ei, cei doi bărbați pentru care și-ar fi dat și viața, pe care constatase că îi iubea cu aceeași intensitate, mutul de Mihăiță, tandru, degajând forță, siguranță, ce privea viața cu calm, cu seriozitate, căutând rezolvări ale cotidianului, lângă care se simțea protejată și aiuruită ăsta de 3-CPO, un visător incurabil, debordând de inteligență, *mereu pe fază*, eternul optimist, despre care nu știa mai nimic, cum arată, ce învărtește, sau de unde era. După temele discuțiilor lor pe mess părea *băiat citit*, nu îndrăznise să intre în amănunte, respecta intimitatea altora și nici nu-i furnizase acestuia date despre situația ei socială sau profesională. Era oaza ei de liniște după zilele pline de proiecte de la facultate, terasa primăvaratică pe care își odihnea sufletul, micul ei secret extraconjugal pe care și-l permitea în zilele lungi de așteptare a lui Mihăiță.

Fișierul se descărcase, curiozitatea o măcina, *gata, te-ai ordonat destul flăcău...*

Leia: așa...și ce spuneai?

3-CPO: păi... spuneai că te-ai

îndrăgostit...cine-i iepuroaica,

cum ai dat peste ea, ce calități

are, cum s-a întâmplat...hai,

bagă, mor de curiozitate

ok! s-o iau cu începutul..

daca are și început... e parfai!

uite, am constatat ca tu de

fapt nu prea știi nimic despre

mine.. știi.. sunt căsătorit!

foarte bine! ce e un păcat?

sper că cea după care-ți curg

balele e nevastă-ta..

pai... asta e, că nu prea!

?? dezvoltă, dacă se poate

am impresia că am comis o

mare tâmpenie..

ei, nimeni nu-i perfect

....

și? totuși cine-i bimbina pe care vrei s-o ferești?

ooof! mi-e greu...de fapt tot trebuie s-o fac odată și odată

asa...pai dă-i drumu!

uite, îți trimit un fișier care

poate îți va explica totul... Te

iubesc, Leia, de foarte mult

timp te iubesc!

Ceeeeeeeeeee? hey, man!

.....

3-CPO is sending you 1 file:

cerere.doc (29 KB)

.....

You have received 1 file from **3-**

CPO

cerere..doc

Domnule președinte,

Subsemnatul **Mihail Drăgănescu**, domiciliat în..., județul..., chem în judecată pe soția mea **Alexandra Drăgănescu**, domiciliată în..., județul..., pentru ca prin hotărârea pe care o veți pronunța să desfăceți căsătoria încheiată între subsemnatul și

Auzi zgomot afară, sări la geam, poștașul tocmai ieșea din curcica lor, plânsul o podidi instantaneu, avea senzația că se scurge prin lacrimile acelea, *oof, măi Urs, măi Urs, numai tâmpeni știi să faci!* Simțea o nevoie năvalnică să meargă la furat cireșe....

septembrie 2008

Oare Brâncuși n-ar mustăci ?

(urmare din numărul anterior)

Important este și rămâne însă interiorul – fiindcă acesta trebuie nemurit în integritatea și atmosfera lui, unde, cum își amintesc cu bună dreptate soții Istrati, până și spațiul din jurul lucrărilor „devenise operă de artă”. Reconstituirea nu s-ar fi putut face fără ajutorul sutelor de fotografii executate de sculptor însuși în răstimpul celor peste trei decenii cât a avut reședința în Impasse Ronsin; desigur și cu ajutorul dat, în primul rând, de cel mai fideli martori care au trăit din 1949 și până în 1957 alături de el, investiții în plus și cu rangul de „legături universale”: pictorii Natalia Dumitrescu și Alexandru Istrati. Aceștia, împreună cu buna cunoștință a vieții și operei brâncușiene, Marielle Tabard, și cu Isabelle Monod Fontaine – coautoare a albumului **Brâncuși photographe** – au reușit exacta distribuire a lucrărilor în cele patru încăperi, din care nu lipseau nici panoul cu unelte, nici culcușul cățarat și având alături globul pământesc de sticlă albastră (astăzi spart), nici ceaunul de mămăligă, ori gramofonul ascuns într-o scorbura de piatră, sau toiagul pe care-l cioplise octogenarul. Dar, mai presus de orice, fascinatul ansamblu al operelor care se mai găseau acolo, la săvârșirea lui din viață, totul într-o fericită orânduire.

Din păcate însă, din 1977 și până în 1985, Atelierul-Muzeu s-a colbit și s-a deteriorat, Bugetul Ministerului Afacerilor Culturale a fost mereu redus. Printre multe alte măsuri parcimonioase, economiile s-au abătut și asupra personalului calificat, începând cu muzeograful și sfârșind cu paznicii. Exponatele au rămas astfel mai mult în paza și plata Domnului – sălile, ca și luminile, fiind alternativ deschise și închise.

Drept consecință, din cele patru încăperi inițiale – numai una mai poate fi astăzi efectiv vizitată (și aceasta „la cerere”) – celelalte fiind barate cu șnururi care permit doar de la depărtare privirii să atingă pe „Mademoiselle Pogany”, ori alte colțuri din atelier. Trepțat, treptat s-a lăsat parcă și aici frigul. Vatra lui Brâncuși zace prăfuită, iar îngrijitoarea „de jurnă”, deschide plictisită, după ce ai bătut zdrăvăn în ușă și domnia-sa s-a sculat de pe o oribilă canapeluță care n-ar avea ce căuta în nobila, sobra, dar zgribulita ambianță brâncușiană.

Operele sculptorului pot fi desigur văzute nu numai în țara lui de adopțiune, ci și în alte prestigioase muzee din America, Australia, India, Japonia, în principalele metropole europene, - dar, precum e și firesc, în țara lui natală.

Ne întrebăm însă, dacă felul cum păstrăm aceste minunate daruri nu lasă de dorit.

Nu s-a subliniat îndeajuns, poate, faptul că în toată viața lui, în toată cariera lui, Brâncuși nu a realizat decât două ansambluri sculpturale – și că ambele se află, în aer liber, în România. Și nici împrejurarea că tezaurele noastre nu sunt comenzi de Stat, ci se datorează curajoaselor inițiative particulare a două femei, în anii 1907 și 1937. Este vorba de:

I. Ansamblul funerar de la Buzău (Rugăciune – și bustul monumental al unui parlamentar) – operă de răscruce în

cariera sculptorului, marcând și detașarea de înrăurirea rodiniană, comandat de văduva Elisa Petre Stănescu.

II. Ansamblul de la Târgu Jiu, consacrat eroilor căzuți în războiul de reîntregire, ridicat la Târgu Jiu între 1937-1938, prin truda președinției „Ligii femeilor române din Gorj”, Aretia Tătărescu.

Am semnalat odinioară unele neajunsuri, sugerând și posibilele remedii privitoare la ambianța acestor importante capodopere. Ne-am obișnuit însă cu ele și, blazați, cu ochii oboșiți, am ajuns să le privim ca printr-un ocean întors și aburit.

Dar iată că recent, în revista **ARTA**, un invitat de marcă, criticul și istoricul de artă britanic, profesorul Eric Shanes, își exprimă dreapta lui nedumerire și judecată asupra felului cum s-a săvârșit la București asamblarea celor două bronzuri de la Buzău. „Impactul vizual” voit de artist a fost schimbat la București în mod arbitrar. Criticul de artă crede că nimerit ar fi să se revină la deplina polaritate triunghiulară, prin regruparea celor două piese – astăzi insolit separate – păstrându-se și exacte atât distanța dintre ele, cât și proporțiile originale ale soclurilor cioplite de Brâncuși în 1914 în piatră de Măgura – în locul actualilor piloni care au o „înălțime arbitrară”.

Într-un alt paragraf, Eric Shanes se referă la ansamblul de la Târgu Jiu, exprimându-și de asemenea regretul pentru faptul că aceste lucrări majore nu pot fi văzute în condițiile cele mai avantajoase. Spiritul în care au fost create este astăzi nesocotit; **Masa Tăcerii** de pildă ni se înfățișează cu cele 12 scaune așezate la distanțe egale, în loc de a fi orânduite perechi-perechi; dar, mai grav lucru: în jurul ei s-au construit platbandele ornamentale semicirculare „cu straturi de flori” – **Masa Tăcerii** având proptită drept în față o tăblie de tichie cu o interdicție de ordin administrativ. Acestea toate compromit vizual opera – astfel că „integritatea sculpturală” apare „mult diminuată. Este ușor de presupus că Brâncuși ar fi fost îngrozit de această adăugire” care – afirmă criticul – reduce „una din cele mai importante sculpturi ale secolului al XX-lea la statutul unui ornament de parc”⁵.

Ochiul criticului englez a sesizat deopotrivă dezarticulata re-amplasare a monumentelor de la Buzău ca și inutila și desigur costisitoare împoșonare a celor din parcul de la Târgu Jiu.

Țăranii noștri aveau bunul obicei de a respecta pe bătrâni, de a le ocroti și onora cititoriile.

Ce-ar fi să fim și noi țărani, lăsând în pace pe Brâncuși, care ne-a lăsat în păstrare zestrea lui fără de seamă pe lume?!⁶

⁵ Eric Shanes, **Reîntâlnire cu Brâncuși** în *Astra*, nr. 3/1984.

Aporii metafizice

(urmare din pag. 3876)

decât atât. După ce oamenii nu s-au mai putut „conexa” unii cu alții, în mod direct, a intervenit o altă formă de legare / comunicare cu operanță între ei, care s-a numit societate / colectivitate. Iar când această formă n-a mai fost suficientă, a apărut „**reprezentarea**” **mai multora în fața mai multora**, politica adică. Atunci a apărut haosul care azi îl deplângem sau îl elogiem, după cum facem parte din grămada mare a păcăliților sau din grămada păcălicioșilor”.

Tehnica scriiturii, tonalitatea incisivă a afirmațiilor se menține constant în fiecare eseu. Să mai luăm un exemplu, convingător pentru modul curajos în care autorul abordează subiecte de-a dreptul șocante. Chiar titlul eseului perplexează pe unii sau sperie pe alții: „Umorul lui Iisus”. Această atitudine este reacția omului limitat, îngrădit de dogme și practici bine înrădăcinate în sufletul și mintea sa. Autorul își formulează teza cum nu se poate mai simplu:

„Om și Dumnezeu în aceeași persoană, Iisus nu putea fi lipsit de acele componente ale ființei, cărora le zicem trăsături psihologice, ca atare nu putea fi lipsit de umor și ironie”. Argumentația tezei este amplă și pătrunzătoare. Convingerea că Iisus „nu putea ocoli forma stilistică a umorului, pentru a-și atinge scopul moralizator al predicilor sale”, este susținută cu douăzeci și nouă de texte exemplificatoare.

La capătul demersului său, Mircea V. Homescu formează sinteza eseului la fel de clară și categorică: „... am vrut să dovedesc că Iisus-Om și Dumnezeu fiind – nu a ezitat – și nici n-a evitat-umorul (componenta specific umană a „persoanei” Lui), ci l-a folosit cu finalitate moralizatoare, de cele mai multe ori”.

În afara tehnicii analitice, de certă originalitate, rețin atenția, în această carte, atât densitatea ideilor, cât și mobilitatea spiritului enciclopedic care pecetluiesc fiecare eseu.

Încheiem prin a invita cititorii la lectura aprofundată a acestei cărți, singura modalitate de a-i descoperi adevăratele dimensiuni valorice.

SINGURĂTATEA CRITICULUI

le dădea, vara, urzici fierte, ca să-i fortifice, ele conținând ceea ce nu are îndeobște niciun artist, fier” (Constantin Țoiu, **Însoțitorul**)

mi plac reeditările pentru că reacția la respectiva carte arată în ce măsură s-a modificat perspectiva intelectuală. Reeditarea este o verificare – ia să vedem, paginile astea mai trăiesc sau aparțin exclusiv arhivei? Am în vedere **Singura critică**, colecția de eseuri a lui Mircea Martin. Deși titlul are o rezonanță monist-totalitară, eșafodajul de idei este unul de bun simț. În sensul că expertului literar i se cere, fie că se situează de partea impresionistilor, fie de cea a pozitivistilor, fie că face critică de întâmpinare sau studiu monografic, să încerce să fie cât mai obiectiv cu putință. Plutind între *valorizare* și *orientare*, critica se cuvine să nu alunece înspre poziții extremiste: „absolutizarea sau negația pasională sunt, eventual, de înțeles numai atunci când se confundă cu un act de creație”. Mircea Martin vede, totuși, în critic un creator de o specie aparte, mai rațional, cu sistem – o structură beethoveniană, iar nu una mozartiană, să zicem. Critica percepută ca „un mod de a gândi despre un alt mod de a gândi” primește demnități filosofice, olimpiene. Șoseaua demonstrației trece prin burgul lui Maiorescu, care și el socotea artistul un *dezlănțuit*. Dacă scriitorul pur sânge este tubul prin care se scurge mesajul zeului, cum vedea lucrurile Socrate-Platon în dialogul **Ion**, criticul, zice Mircea Martin, nu se hazardază în puseu și vasalități, ca să nu-și piardă credibilitatea. Să mai nutrim entuziasme celulozice lovinesciene: „cu ajutorul unei foi de hârtie putem cuceri tot universul?” Până la urmă, amfitrionul de la *Sburătorul* rămâne exemplar prin capacitatea lui de a-și revizui anumite aprecieri, ceea ce dovedește flexibilitate mentală și forța evadării perpetue din zodia autosuficienței. *Homo sunt et...* Câtși respectabili merceologi literari mai au puterea de a admite că au greșit, că nu sunt întruparea vreunui *deus in terra*?

Criticul fără Eva

De la **Singura critică** o să mă întorc spre *criticul singur*. Dacă ar exista un Dumnezeu al criticii, am senzația că ar fi zis *in illo tempore*: și a văzut Dumnezeu cât de singur era criticul și a zis că e bine așa! (Eva fiind scriitorul).

Citesc opurile și articolele criticilor care arbitrează în ringul literaturii contemporane și ce văd? Cel mai adesea rânduri encomiastice. Dacă te-ai lua după ele, ai zice că literele românești sunt copleșite de capodopere, încât nici nu mai are rost să fie puse în balanță cu ce se scrie pe alte meleaguri, ca să nu stârnească invidii și complexe de inferioritate. Când nu sunt encomioane, apar desființările nemotivate, execuții cu un zâmbet șugubăț în colțul buzelor. Prea puțină analiză literară, însă. Cartea asta e genială, astalaltă e mizerabilă. Critica românească face un joc de-a alba neagra, dovedindu-se extremistă, superficială și săracă în nuanțe. Jocurile se fac în funcție de prieteșuguri/inimiciții. Laudele sunt însoțite de calificative de genul: cutare autor e un Joyce, altul un Faulkner al zilelor noastre. Îmi vine imediat în minte că și analistul respectiv e un Decebal contemporan cu noi, simplii cetățeni. Concluziile sunt trase înainte de enunțarea premiselor. În niciun caz nu se mai vizează conceptul de *serendipity* („faptul de a căuta ceva și de a găsi cu totul altceva”), cum îl definea Jean Baudrillard. Cercetarea nu are deloc porniri euristice, nu mai caută nimic pentru că deja a găsit.

Ierarhii, topuri, clasamente

Fie că semnalizează, interpretează sau valorizează, actul critic este generator de ierarhii. Revista *Cuvântul*, de exemplu, este plină de clasamente. Ca și cum jurizarea estetică ar fi la fel de univocă precum boxul! Dincolo de nemiloasele desființări bazate pe atacarea unei scrieri artistice cu argumente antropologice, istorice, sociologice ș.a.m.d., non-literare, deci, revistele culturale sunt populate cu o puzderie de cronici amabile. *Critica amabilă* - cea care se ascunde după formulări vagi sau pretențioase, ininteligibile. De

fapt nu critică, ci recenzie și de fapt nu recenzie ci un fel de hi 5! de cuba! ori o bătaie amicală pe umărul autorului.

Un filosof de la Princeton, Kwame Anthony Appiah, crede că „în viață, provocarea nu este să înțelegi cum ar fi mai bine să-ți joci rolul, ci să-ți dai seama ce rol joci”. Cine își asumă condiția de critic n-are încotro, trebuie să privească problema din unghiuri diferite și să se ferească de omagii sau canonade. Odată trebuie înțeles demersul auctorial, după care intervine umanizarea, „servirea” operei publicului degustător. Nu cred că interpretul, *traducătorul estetic*, se cuvine să se raporteze la publicul profesionist, alcătuit tot din scriitori, fie ei confirmați sau veleitari.

„Parlando rectalis”

Și totuși, criticul e și el om, n-avem ce-i face! Fiind parte jucătoare, nu poate fi neutru. Gheorghe Grigurcu a dezbătut asupra *imposibilei neutralități*. Bine, el avea în vedere implicațiile etice, colaterale, dar necesare ca pendant aspectului estetic. În sensul acesta considera că „Eugen Simion e, până una alta, un E. Lovinescu cu capul în jos”. Nu știu ce vrea să spună acel „până una alta”. Acuma, dacă întoarcem **Divina Comedie** cu fundul în sus, e adevărat că Lucifer din ilustrațiile lui W. Blake va părea că se află în poziție normală, nu cu cracii în sus! E doar o iluzie, însă, pentru că dacă vrei să citești o carte de-a-ndoaselea, trebuie să te răstorni și tu, deci susul devine iar sus și josul jos, oricât s-ar căzni Sextus Empiricus să demonstreze că nu-i așa. Pe mine, însă, mă preocupă subiectivitatea „ereditară”. Criticul, fiind și el un biped cu unghii și fără pene, are dușmani și amici. Pe unii va tinde să-i nimicească, pe ceilalți să-i preamărească. Dacă dă curs acestei porniri firești, poate fi numit cel mult scriitor în devenire, dar nu *raisonneur*. M. H. Simionescu semnala că trăim în „societatea celor care se folosesc de circumstanțe”; iar scriitorii sunt atât părinții, cât și copiii ei: „cu apucăturile acestei branșe îți poți ucide și mama”. Vorbind „în seriosul glumei”, ingeniosul bine temperat considera lipsa de moralitate o boală contagioasă: „era suficient să fii de față din toată inima”. Și un psiholog ca Stanley Milgram îi dă dreptate. El e sigur că poți determina un om obișnuit să facă lucruri teribile, inclusiv să tortureze și ucidă, doar configurând contextul într-un anume fel. Bineînțeles, criticul nu e un om obișnuit, căci critica, ne învață Mircea Martin, nu e conștiința literaturii, ci se raportează la ea însăși.

Piruetă: criticul, fiind și el o trestie gânditoare, rege și vierme al universului, e în mare pericol să se molipsească de *omenitate*. Neagoe Basarab povățuiește pe oricare Teodosie, din Renaștere până în postmodernism: „nu pohti să auzi păcatele nici unui om, ca să nu să lipească vreunul de inima ta”. De aceea e bine să spovedească criticul cartea, iar nu pe autorul ei. Să stea deoparte de breaslă, să-și închidă telefonul de serviciu, să iasă în parc, să șadă pe banca din fața blocului cu vecinii și, din când în când, să mai și citească. Asta nu înseamnă că eliminăm cu totul critica genetică, că întoarcem spatele autorului de-abia întors în literatură. Dan C. Mihăilescu e foarte curios de personalitatea scriitorului care se află în spatele unei cărți. Și bine face! Dar nu apropiază autorul prin apropiere spațială ori telefonică. În general, se vorbește prea mult despre autori și prea puțin despre cărți. De aici și snobismele derivate: un autor care contează, o editură care contează! Eu am găsit scrieri terne promovate feroce de mari edituri și altele, nemaipomenit de interesante, publicate la edituri cu buget minor. Un caz ar fi cel al romanului **Abisex** al lui Sorin Delaskela, scos la Brumar. Din lipsă de marketing, cartea se va pierde rapid în anonim. Carveasăzică nu ajunge să scriem despre cărți, mai trebuie să și scoțăm după ele, altminteri unii cântă, alții aplaudă și foarte puțini ascultă cu interes. ■

Felix Nicolau

Dialoguri bucureștene

De la Rugova la Bruxelles, pe drumul „plecat în exil” al poeziei
intervi cu Jeton Kelmendi, poet și publicist kosovar -

- Sunteți ziarist. Care este domeniul pe care îl practicați și ce anume v-a determinat să-l urmați?

- Lucrez în serviciul opiniei, comentariului, analizei politice, domeniul de specializare fiind Balcanii, prin intermediul presei, fie scrisă, fie electronică, pentru că îmi place ziaristica. Dealtfel, sunt membru al Asociației Jurnaliștilor Profesioniști din Europa.

- Trecerea dumneavoastră de la biochimie, prin poezie, la specializarea în mass-media și diplomație derutează. Poate biochimia să formeze un poet și un comentator politic?

- Precum știți, am studiat Biochimia, dar nu am lucrat în această profesie. Era un domeniu pe care nu-l vroiam tot atât de mult ca ziaristica, dar, când încep un lucru îl duc până la capăt. Așa că mi-am terminat studiile în acest domeniu. Biochimia mi-a dat cunoștințele cele mai bune de care are nevoie un om ca să înțeleagă secretele vieții și o metodă de studiu și înțelegere. Din aceeași motive mi-am propus un masterat în ziaristică și diplomație. În biochimia corpului uman se petrec reacții care pot scăpa de sub controlul cortexului. În psiho-social au loc interrelaționări similare corpului uman. Dacă se destabilizează o zonă, de exemplu, în Balcani, efectele se resimt la distanțe mari.

- Poezia dumneavoastră este percepută de criticii români ca aparținând „câmpului de expresie kosovar” (Marius Chelaru) ori „meditațiilor în fața trecerii timpului și condiției umane” (Florentin Popescu). Personal o percep ca fiind militantă. Să admitem temporar această apartenență. Prin extenso, credeți că dimensiunea militantă a poeziei poate fi o condiție a renașterii spiritualității Balcanilor contemporani?

- Sunt tare recunoscător criticilor români pentru că au scris despre poezia mea, în care încerc să fiu practic și clar pe cât este posibil. Iar în ceea ce privește militantismul, nu știu ce să spun, în viața mea încerc să fiu cât mai cooperant. Balcanii au nevoie de cooperare, de pace, de dezvoltare.

- V-ați născut în Rugova, trăiți la Bruxelles, studiați în Londra. Cum mai sunt văzute, la nivelul instituțiilor europene, guvernele, statele din Balcani, bine știut fiind faptul că acuzațiile de corupție. și export de criminalitate nu erau fondate pe mituri, domnule Kelmendi?

- Eu m-am născut (1978 - n.n.) în Peia, un oraș în vestul Kosovei, fiind originar din Alpii Albanezi. Concret, din Rugova, de unde au ieșit multe mari personalități, precum Ibrahim Rugova, fostul lider istoric al Kosovei. În ceea ce privește guvernele țărilor din Balcani, în ochii Europei, se știe că au probleme mari cu democrația, corupția etc. Mass-media a relatat pe larg. Important este că Balcanii sunt parte a Europei, aflându-se pe drumul integrării în Europa Unită.

- Recent, la Paris, în cadrul unei conferințe organizată de Senatul Franței în colaborare cu Ambasada Albaniei, s-a afirmat că Albania a fost, referitor la politica față de evrei, o excepție a Europei hitleriste. Salvarea evreilor a fost posibilă în primul rând datorită codului onoarei albaneze, besa – a declarat revistei noastre E.S., dl. Ylljet Aliçka, ambasador al Republicii Albania la Paris. Acest cod al onoarei albaneze a suferit mutații în timpul regimului dictatorial comunist și în ce sens?

- BESA (cuvântul de onoare) este specific numai albanezilor. Când albanezul și-a dat besa al său, el e în stare să moară, dar nu-și trădează cuvântul dat. În decursul celui de-al Doilea Război mondial, este adevărat că Albania i-a apărut pe evrei de naziști. Ei au fost primiți în familiile albaneze și li s-a modificat identitatea prin nume albaneze. Astfel, în Albania evreii au fost salvați. În acest context BESA este o caracteristică albaneză care a fost studiată de către mulți cercetători străini. În cursul perioadei comuniste multe lucruri au fost schimbate. Dar treptat se trece la normalitate. Besa revine așa cum a fost în istoria tradiției albaneze.

- În convorbirea purtată pentru pregătirea acestui interviu îmi spuneți că în Balcani drumul nașterii unor democrații cu „trupuri” noi este lent și greu.

- Albanezii și românii sunt nu numai popoare ale Balcanilor, ci și veri de sânge. Firește că au multe similitudini comune. Tracii și ilirii, precursori ai românilor și albanezilor, erau popoare vechi, antice balcanice, fiind buni vecini. De cealaltă parte, se pune problema popoarelor slave venite mai târziu, în evul mediu timpuriu în Balcani, problema albaneză, până în zilele noastre, rămânând încă nerezolvată just. Ceea ce nu ne împiedică să constatăm că în Balcani se distinge un stat: Slovenia.

- Aveați 21 de ani când ați debutat ca poet. Ce semnificație

avea pentru dumneavoastră „Secolul promisiunilor”?

- Poezia pentru mine este acel ceva ce poate trece dincolo de hotare. Prima poezie am scris-o la 9 sau 10 ani, iar prima mea carte a apărut în 1999, după eliberarea țării mele. La 21 de ani, totul îmi era ars de război, inclusiv multe poezii și alte scrieri. M-am bucurat că atunci a apărut prima mea carte. Am hotărât s-o denumesc “Secolul promisiunilor”, fiindcă în secolul pe care l-am lăsat în urmă au avut loc multe schimbări, dar și multe promisiuni pe plan internațional. Vă puteți imagina câtă importanță a avut această carte pentru mine, un căutător de libertate căruia totul i-a fost “mâncat” de război, dar căruia îi rămăsese doar libertatea și o primă carte.

- După aproape 10 ani, timp în care v-ați afirmat și ca ziarist, mai credeți că realitatea albaneză, realitatea balcanică, realitatea din „Dăruiește-mi un pic de patrie” este tentantă pentru poezie?

- De un deceniu lucrez în mass-media și aceasta m-a ajutat să cunosc cât de puțin realitatea albaneză, dar și cea balcanică. Ca un căutător al libertății și punându-mă în slujba păcii (misiune pe care am simțit-o ca obligație morală), este normal să te superi când vezi că lucrurile nu merg așa cum trebuie. Aceasta m-a determinat să intituliez acest volum “Dăruiește-mi un pic de Patrie”. Cred că îi șade bine ca titlu. Dacă ne întoarcem în istoria literaturii, vedem că poeții totdeauna au văzut cu un ochi mai altfel istoria. Ei știu și să iubească și să critice când sunt dezamăgiți. Dar ce nu știu poeții... Eu cred că sunt poet.

- Poeții kosovari, poeții albanezi în general - tălmăciți în limba română de neobositorul intermediar bilingv Baki Ymeri - plac cititorului român. Cum comentați?

- Da, cred că Baki Ymeri este un mare bărbat care face mult pentru poezii albanezi și români, traducându-i în limbile celor două popoare. Din ceea ce am citit până acum, știu că sufletului meu îi plac atât poezia albaneză cât și cea română. Mai mult, cred că sunt prin cele mai frumoase poezii ale Europei. Este normal ca cititorii români să placă poeziile poezilor albanezi, fiindcă ei știu că este poezie bună, că exprimă sentimente simțite, trăite.

- Ce se află domnule Jeton Kelmendi „Dincolo de tăcere”?

- Am plecat de la principiul că tăcerea deseori spune mai mult decât ceea ce se spune cu glas. “Dincolo de tăcere” numesc timpul care se joacă cu zilele noastre. Doar am început să spun, încă nu arăt ce se ascunde dincolo de tăcere. La fel, când e vorba despre strălucitoarea FEMEIE, când vreau să spun ceva, atunci trec dincolo de tăcere.

- Sunteți unul dintre cei 44 de poeți și 29 de ziaristi din cele 25 de țări (Alex Cetățeanu, „Curierul de Vâlcea”, iulie 2008), prezenți la festivalul internațional „Nopti de poezie” de la Curtea de Argeș. Sunteți pentru prima oară în România? Cu ce impresie vă întoarceți la Bruxelles?

- Nu, nu sunt pentru prima oară în România. Am mai venit în primăvară, ca ziarist, la summitul NATO. Mă simt bine în țara dumneavoastră și am o amintire frumoasă despre zilele petrecute recent la Curtea de Argeș. M-am simțit ca în patria mea, fiindcă am văzut multe lucruri similare popoului meu. A fost tare frumos, fiindcă acolo am petrecut cu colegi din diferite țări ale lumii. Timp de o săptămână am devenit ca o familie. În ceea ce privește acordarea premiilor, cred că nu are importanță cui au fost date. Eu unul nu cred că sunt conforme valorilor reale, ci mai mult din respect pentru țările îndepărtate din care au venit participanții. A fost însă o săptămână frumoasă. Le mulțumesc organizatorilor, Dumitru M. Ion și Carolina Ilica, pentru invitație.

- Ne-ați permis să încercăm să înțelegem „Unde se duc venirile” unui tânăr kosovar. Vă rugăm, un ultim cuvânt către cititorii revistei „Oglinda literară” (Pasqyra letrare).

- Sigur că “venirile” se duc undeva, dar, unde?!, mai așteptăm! Desigur “venirile” se vor duce în Europa, acolo unde își au locul. Pentru “fanii” poeziei mele, trebuie spus că multe din poemele acestei cărți sunt traduse în limba română. Pentru redacția revistei “Oglinda literară” am o salutare și o urare sinceră fiindcă este vorba despre o tribună a valorilor literare. Cititorilor le doresc “să li se prelungească viața”! Este o urare tradițională traco-iliră din partea unui poet din ținutul Dardaniei.

Marilena Lică-Mașala

(dialogul a fost posibil datorită traducătorului Baki Ymeri, a cărui tălmăcire din albaneză îi aparține)

„MARELE SINGUR”, POETUL

Purtând un nume de împărat roman, Traianus (**Traian Vasilcău**) își propune să fie un poet al vechimii zeești, invocând mitica vreme ca pe un vis albastru.

Vremile se adună în el ca într-o cutie de rezonanță; trecute prin suflul lui fraged ele apar cu ecouri prelungite, stinse sau vii, având un nobil răsunet. Îmbrăcat cu o pelerină romantică, poleită cu pulbere lunară, el este un „vagabond”, un zeu tânăr sau bătrân, un călător în stele și în ere străvechi. Discursul îi este neoromantic și neosimbolist cu inflexiuni de lirică galantă medievală, îmbinate cu tonalități de colind, romanță, cântec, de poem „bolnav” sau senin. Se erijează ușor, cu aceste mijloace, în postură de Marele Singur, într-un risipitor de tristețe, de rege necunoscut de lume și, bineînțeles, de veșnic cavalier îndrăgostit, trubadur și colindător modern.

Bun creator de atmosferă, Traianus scrie de fapt un singur poet constituit dintr-un continuu rapsodic cu variațiuni, cu reluări și bu-tășiri de motive și cu dispuneri de momente și stări afective în contrapunct. Firul poetic se toarce dintr-un caier, ca în continuare să se resfire el însuși în alte fire.

Cel ce prezidează o astfel de poezie de stări de târziu autumnal sau hibernal este, bineînțeles, Bacovia, invocat de mai multe ori și prezent subtextual cu motivele sale nevrotice: „Vino cu Bacovia, dulce lumină / Spune-i că este și nu a murit”.

Discursul poetic curge torențial, ca pâraiele umflate de primăvară, cu viitură cu tot, și această năboire de momente sentimentale impune la un moment dat o rețetă contraplînului: „Doctore, sufăr de foarte mult timp / Ca rezultat sunt bolnav de poezie / Într-adevăr, dacă-mi voiești binele / Prescrie-mi în iarnă zăpezi pe streșini / Cu floare de măr”.

Autocaracterizarea este exactă: Traianus e un *bolnav* de poezie, care produce continuu stări bolnave cu o mare degajare și pro-spețime, *au courant de la plume*, adică din zborul condeului...

În torențul spumos de imagini, momente sentimentale și mărturisiri sincere (Sinceritatea ca sentință, zice poetul) străfulgeră poezii dens-sugestive: „Bate în porți lumina fulgerând / Biserica îmi dă cu mir pe gând / Și plânge-nchis în ea un zeu flămând”; „Floare de colț, și rară, și sihastră / Pe munți amari crește iubirea noastră”; „Iubirea cântă-n ochii tăi, / Domnește peste tot și toate, / Din visul ei la toți împarte // Tu nu-ți mai aparți de-un veac, / Ești trandafirul plâns din văi - / Și de-al tău dor îngerii zac”.

Mihai Cimpoi

Traian Vasilcău

La revedere, dragostea
mea veche,
O nedreptate mă vî-
nează iar,
Viața plînge-n prag să-i
dau în dar
Singurătatea-mi fără
de pereche.

Orb, vîntul prohodește-n drum tăcerea
Și fuge-apoi în casa lui din stea.
Nu-i cîntec mai frumos precum durerea,
Ce se îmbracă-n amintirea mea.

Poem smuls din Acum

În ochii mei e-un cimitir ce crește,
Atîta lume se îngroapă-n el,
Paznici sunt florile de mușețel,
Ca o grădină liniștea-nflorește,

Culeg de jos lumina pe fărăș,
Șoapte-mi fac din tăceri de heruvim,
Gropari bătrîni — copacii n-au sălaş.

Se pot ascunde în privirea mea,
Casă-și pot face-n amintiri de stea,
Cît noi statui iubirii devenim.

Ultimul stingher (II)

Casă de pămînt avea-voi
Într-un cimitir din cer,
Nimeni să-mi deschidă poarta,
Fi-voi ultimul stingher.

Cel mai trist! Laudă vouă
Că o să ajung așa.
Numa-n mănăstiri de rouă
Un copil va lăcrima

Și-n cel ceas sub stele-salbe
Ninge-va cu liniști albe.

Pe apa mării scriu poemul lunii,
Îl scriu la nesfîrșit și-l vor citi
Aleșii universului, — nebunii
Din zi în noapte și din noapte-n zi.

Tot săruta-ți-aș numele, iubire,
Că doar de dorul tău încerc să scriu
Din noapte-n zi și din zi în tîrziu,
Încît aduc a iad și-a nemurire.

Numele morții nu-mi mai este drag,
Dar o visez și-odată, surfîzînd,
Am pus visul la zid și cînd să trag
L-am auzit pe Dumnezeu plîngînd.

Cînd te aveam pe tine umblam ca un
nebun,
Ce copt era cuvîntul, ce sunător și bun,
Durerea-mi da procură, în numele-i să
cînt,
Preot mi-era tăcerea, spunîndu-mi: «Fii
cuvînt».

Mă tot soma tristețea, mă obliga un dor
Să fiu în orice clipă visarea tuturor,
De-o viață-apus și încă fiu nenăscut al
sorții,
Citea în ochi-mi noaptea metaforele morții,

Și întreba aiurea instanțe de resort
Cînd va veni poștașul îmbătrînit de tot.

Verdict

Să iau paharul plin cu vin — să-l sfarm,
S-arunc pachetul cu țigări în vînt
Și revolveru-n trupu-mi să-l împlînt
Fără vacarm.

Spre cer să zbor ca Phoenix și să ard
În flăcările marelui cuvînt
Și în pierzare fericit să cînt
Și-n voi să cad.

GAPȘA IONUȚ

Clasa a VII-a Școala Nr 139
Prof. îndrumător Ștefan Bianca Șc nr 130
Cercul de creație literară „Visătorii”

Sunt lacrima ploii purtată de vînt

La răscrucea dintre noapte și zi
Cînd zorile-ngănă un cântec duios
Tatăl meu “Vîntul”
Și mama mea “Ploaie”
Aleargă-mpreună
Pe câmpul întins.

Mama “Ploaie”
Pletele-și răsfire
Și udă iar pămîntul însetat,
Iar tatăl meu “Vîntul”
Ușor norii-i plimbă.

Eu,
Lacrima ploii,
Mîngăiată de vînt,
Mă-ndrept cu căldură
Spre-nsetatul pămînt.

Jar în zadar

Dintr-o mână de cărbuni încinși... în-
cinși...
O mică parte de piatră arsă
Simțitor cedează-n moarte,
În cenușă.

Până și ea,
Crăpată de-ale focului puteri,
Ca o flacără-și trimise
Fumul spre cer
Învingînd ploaia și vîntul.

Și cerul fumegînd ale sale
Șparte umbre,
În vuietul masivului tunet
Aproape stinse flacăra
Înviind Forța Vietții Nemuritoare.

Fumul morții,
Pleacă la cer ducînd răul,
Viața-nspre pămînt
Începe a curge.

DEBUT

AJUTOARE PENTRU SINISTRATI

(fragment)

...și nu se mai oprea. Oprea Pandelescu, primarul comunei, continuă să creadă că e o ploaie de scurtă durată care nu-i va face nicio problemă. "Mă mânăncă palma dreaptă" zice el, scărpinându-se, și un soi de satisfacție i se citea pe chip, deoarece știa că de fiecare dată când avea mâncărimi în palma dreaptă, îi creștea vertiginos contul în bancă și purceii de la scroafa Mițica se îngrășeau mai bine. "Mai bine s-ar opri ploaia asta odată, că nu-i a bună" șuiera baba Eudochia, care știa, din visele-i prevestitoare, că începeau necazurile peste acea parte de lume.

Ploua încontinuu de câteva ore, ploua puternic, agasant, perfid... apele ajungeau deja până la fundația caselor... până sub ferestre... până la acoperișuri... Șuri de tot felul se prăbușeau ca un castel de nisip, una câte una. Câte una, mai viguroasă, se încăpățâna să nu cadă, să reziste furiei apelor. Apelul la evacuare rostit de autorități fusese tardiv, cum tardiv s-a dovedit a fi și apelul la calm.

Acalmia era o vorbă în vânt, nimeni nu mai putea să fie calmă în condițiile date, când puhoiul ducea cu el animale moarte, recamiere, portofele cu pensiile agricultorilor, cupoane de privatizare, pufuleți, sucitoare și multe alte nimicuri existente într-o gospodărie țărănească. Căutând știri de senzație, își făcu apariția prin zonă televiziunile... Viziunile babei Eudochia se adevăra. În premonițiile pe care le avusese într-o seară de Liga Campionilor, i se arăta întreaga nenorocire. O vedea întâi ca prin ceață, apoi ca prin sită și la urmă clară, mare și semeată, ca un bolid puternic precum mașina primarului, rupând porți și poduri, intrând în case și nimicindu-le. Nimic din cele relatate de bătrână, nu făcea obiectul îngrijorării autorităților; preotul râdea de ea, primarul considera că-i o nebună care sugerează banii statului, prin pensia ei de 60 lei, sătenii o credeau vrăjitoare, iar nepoții ei o catalogau ca sărită de pe fix. Fix la ora 01.13 a venit potopul peste comună. C-o mână pe biblie, baba Eudochia prevăzuse dezastrul, deschizând cartea sfântă de mai multe ori exact la pagina 13. "130 de oi și 5 capre îmi sunt luate de ape", se tânguia un păstor, înjurând, de-acolo de sus, din podul casei, divinitatea pentru necazul care se abătuse peste el: "futu-i potopul mă-sii!" Mașinile salvării și cele cu ajutoare nu puteau ajunge în comună afectată de viitură, fiind blocate pe traseu. "Doar cu elicopterul se mai poate ajunge aici", conchidea deznădăjduit un om cocoțat pe-o antenă, apa ajungând până aproape de streșină. Șina de cale ferată era și ea supusă furiei naturii făcând practic imposibilă deplasarea trenurilor înspre localitățile limitrofe comunei afectate. Tempesta până la urmă s-a oprit, norii dispersându-se, apele învolburate revărsându-se haotic și zgomotos.

Panica pusese stăpânire deja pe toată suflarea comunei. Unei femei în vârstă îi venise amețea când văzuse atâta apă în curtea ei, și leșină, fiind luată imediat de-o viitură puternică...

Nică Toderaș, prefectul județului, își făcu apariția în zonă, însoțit de doi consilieri județeni pentru a evalua situația delicată. Tâmbăie din belșug se aprindea la bisericile din zonă, pentru alungarea duhurilor rele, iar unii enoriași, adăpostiți de frică în sălașele de cult, erau convinși că vine sfârșitul lumii. Umilă și neputincioasă, o mamă cu un copil în brațe, încredințată că nu poate să-și ducă la spital pruncul cu frisoane, febră și cu simptome, parcă, de "gripă aviară" striga obsesiv "Unde-i salvarea...?" "Salvarea e la Dumnezeu!" sunt ferm convinși niște predicatori, iviți cine știe de unde, și care anunțau că vine apocalipsa.

Lipsa de reacție a autorităților le-a dat motiv partidelor de opoziție să critice dur atitudinea avută de coaliția aflată la guvernare, arătând că la necazurile oamenilor simpli, atât miniștrii cât și președintele țării sunt nepăsători, demagogi și fățarnici: "Niciun reprezentant al puterii nu s-a dus încă la fața locului pentru a evalua pagubele și a acorda primul ajutor."

"Ajutooor!" strigă un bărbat de vreo 56 de ani paralizat pe pat, luat brusc de apele învolburate... Atenționat la riscurile la care se expune, un reporter de televiziune, aflat într-o șalupă a armatei, relata de la fața locului evenimentul, exagerând proporțiile dezastrului.

Porțile cu ajutoare pentru sinistrați se împărțeau haotic, iar camioanele cu alte transporturi de acest gen începeau să vină din ce în ce mai multe.

Mai multe zeci de milioane lei promise guvernul că vor aloca sinistraților. Lor li se adaugă și donațiile substanțiale în bani, bunuri

Bogdan Groza

și materiale de construcții, oferite de diverși particulari, impresionați de necazul care s-a abătut asupra semenilor săi. "Să-i dăm bătaie cu descărcarea rapidă a proviziilor, până nu se întunecă" zice prefectul, dând indicații jandarmilor cum să asigure ordinea și disciplina.

Plină de compasiune a fost atitudinea președintelui țării când a aflat bilanțul provizoriu a victimelor inundațiilor: 18 morți, după alte surse 35, șase dispăruți, 179 refugiați, și peste 40 de case distruse în totalitate, pagubele materiale ridicându-se la zeci de miliarde de lei vechi. "Vechi și nesigure sunt digurile astea- își dădu cu părerea pe un post de televiziune un inginer constructor- ar trebui altele, mai puternice, care să reziste vânturilor, valurilor, făcute din metal și piatră..." "Podul de piatră s-a dărâmat/ A venit apa și l-a luat" fredonează ironic un reprezentant al opoziției, la auzul veștilor că cinci din cele șapte poduri au cedat viiturilor.

Îmbulzeala de la camioanele cu ajutoare a rupt fragilul cordon al jandarmilor și fiecare sinistral dorea să intre în posesia a cât mai multor pachete cu hrană, îmbrăcăminte și ce-o mai apuca. Ca ciupercile după terribila ploaie se iviseră în comună afectată ploaie politicieni de toate soiurile, oferind televizoare color, tigăi și oale de teflon, termoplonjoare, și alte bunuri nepotrivite stării de fapt, rețelele de energie electrică fiind grav avariate. Variate erau știrile despre situația catastrofală în care se găseau nefericiții din zonele calamitate. Proteveul pune accentul pe latura emotivă a informației, exploatând la maximum sensibilitatea umană prin relatări lacrimogene, menite să înduioșeze chiar și cele mai împietrite suflete; anteniștii erau interesați de bărfă selectă și acuzau autoritățile statului că nu se implică îndeajuns pentru a curma suferințele năpăstuiților, iar postul național de televiziune a organizat ad-hoc un teledon pentru strângerea de fonduri care să ajungă la sinistrați ce dorm sub cerul liber și peste care s-a abătut mânia lui Dumnezeu. Euro, dolari, lei, orice era binevenit în sprijinul acestora, făcându-se apel la telespectatori să doneze bani într-unul din conturile afișate pe ecran. O ecranizare după catastrofa inundațiilor vroia să realizeze postul de televiziune Discovery chanel, în care să arate solidaritatea oamenilor în fața calamităților naturale... "Natura e dezlănțuită. Nu se mai poate face nimic pentru a opri distrugerea omenirii" spune ritos, pe un post privat de televiziune specializată pe tocșouri, un "specialist" în fenomene paranormale și meteorologice. "Toate explicațiile sunt logice, continuă invitatul emisiunii. defrișarea bezmetică a pădurilor, poluarea continuă a apelor și aerului, experimentele chimice ale marilor puteri străine ce vor să destabilizeze Europa de Est..."

"Este nevoie de timp pentru o infrastructură modernă a drumurilor, șoselelor, podurilor, e nevoie de sprijin politic, economic și financiar, pentru a duce la bun sfârșit dezerdatele pe care ni le-am propus, în virtutea aderării României în UE" menționează, într-un limbaj de lemn, ministrul lucrărilor publice. Publicitate cu orice preț, asta vor ahtiații politicienii, afișându-se cu declarații sforăitoare în fața carelor de reportaj aflate în zonele calamitate....

"Tatăl îndurerat al unui copil de 4 ani, dispărut în viitură, acuză autoritățile că i-au ucis băiatul" titrează pe prima pagină ziarul "Vocea tă". Ceata de reporteri aflată pe teren, se îndreaptă grăbiți spre malul unui râu, pentru a filma un supraviețuitor, stârnind astfel dorința tuturor pentru un interviu de senzație cu omul apelor, care abia respira după efortul depus în lupta cu torențele. Televiziunile își fixau aversele camerele pe om, dornice să ia un interviu. Viu pe jumătate, acesta era consultat de un asistent de pe amblanța care ajunsese în comună, pentru a-i acorda primele îngrijiri medicale....

De îndată ce intra în posesia mai multor date importante președintele se întuneca. Necaz mare; pe față i se citea îngrijorarea de a-și vedea mandatul compromis dacă nu acționa urgent pentru a contracara atacurile dese ale adversarilor politici. Ici-colo primea semnale că încă un pod peste Olt e gata să se prăbușească și că alte case sunt la un pas de-a fi luate de apele furioase. Oasele îl dureau de la atâta umezeală, semn că reumatismul încă îl măcina pe primul om în stat; nu putea accepta ca natura să-l umilească în așa hal, să fie mai puternică decât el, el care a supus muntele, îmblânzindu-i stâncile. Sentimentul de neputință asupra apelor îl exaspera, îl înclădia, îl înverșuna. ■

Colocviul Național de Lirică Japoneză, ediția a XV-a:

Haibunul între jurnal de călătorie și proză poetică

„Cu tristețe mă despart de voi
ca o scoică ruptă din carnea-i,
plec, iar toamna se-ndepărtează”
(Bashō – Călătorie spre nord)

Articolul de față este ca o continuare a celui semnat de Iulian Băicuș în eseu **Japonia într-o ceașcă de ceai aburindă (Sporovăind despre Japonia cu Roland Barthes, Nicolae Steinhardt, Okakura Tenshin, Claudia Golea și Mircea Eliade)**, a se vedea **Contrafort**, nr. 7-8, (165-166), din iulie-august 2008. Mi-a fost dat să mă întâlnesc și eu cu miracolul japonez, mai precis cu fenomenul HAIKU și cu revista **Albatros** la Constanța, unde anual se organizează colocviul național. S-au împlinit 16 ani de la fondarea Societății de Haiku din Constanța, înființată la 18 ianuarie 1992 de I. Codrescu. M-am atașat de lirica japoneză tocmai datorită simplității cu care transpune esența în câteva stihuri asemeni unui diamant, ca o ceremonie a ceaiului, ca o ikebana, ce surprinde, impresionează, captează clipa, sustrăgându-ne din contingent. Așa am devenit membră a societății de Haiku, așa am cunoscut personalități din lumea literaturii.

În zilele de 5-6-7 septembrie anul curent am participat în la Colocviul Național de Lirică Japoneză, ediția a XV-a. Programul a fost interesant și variat: lansări și prezentări de carte, atelier de creație, comunicări, eseuri, expoziție de haiga. Invitații numeroși: din Constanța, București, Bacău, Slobozia, Iași, Cluj, etc au susținut lucrări și au participat la dezbaterile: **Haibunul între jurnal de călătorie și proză poetică**.

Enumerăm câteva titluri ale lucrărilor: „Biotehnologiile și poezia vizuală, cu foto-haiku în lumea clonelor” -Cornelia Atanasu (București), „Autoare haijine din România” -Florin Grigoriu (Lehliu-Gară), „Haijini români premiați în țară și străinătate” -Adina Enăchescu (Râmnicu-Vâlcea), „Proză scurtă” – eseu, Arthur Porumboiu (Constanța), „Jurnalul de călătorie vs proză poetică”, Anastasia Dumitru (Constanța), „Haibun între teorie și practică”-Alexandra Flora Munteanu, „Potențialul haibun, în era hypertext, sau despre web 2.0 în versiune japoneză”-Petre Fluierașu (București), „Precursori ai jurnalului de călătorie”-Laura Văceanu. Deasemenea s-au lansat cărțile: „Haiku pre limba românilor” de George Pușcariu (Brașov), „Efigiile clipei” de Ana Ruse (Constanța), „Degete pe pian” de Midori Tanaka (Japonia), „Valea cu dropii” de Ion Faite (Constanța), „Scrisori pe frunze” de Rafila Radu (Iași), Testamentul din strada nisipuri, de Șerban Codrin (Slobozia), „Cioburi în noapte” de Petre Fluierașu (București), „Și copiii se îndrăgostesc” de Florentina- Loredana Danilă (Slobozia).

La acest eveniment cultural au mai participat și Ovidiu Dunăreanu, președintele Filialei Constanța a Uniunii Scriitorilor din România, epigramistul de la Cluj, Ioan Marinescu, Stela Moise, Radu Crețu, Mihaela Petroșan, profesori de limba română și elevi ai Colegiului C. Brătescu și ai Liceului Teoretic L. Blaga din Constanța.

Congresul a fost o reușită, s-au acordat diplome pentru cea mai bună carte de haiku și pentru haibun. La sfârșitul colocviului, în cadrul concluziilor i-am rugat pe toți participanții să scrie un feed-back al celor trei zile. Citez din chestionare: „bine că sunt evenimente de acest fel, așa cunoaștem oameni de calitate, cu înalt nivel spiritual, talentați, cunoaștem lirica japoneză, specii și genuri literare noi, apariții editoriale”. Totuși au fost și mici reproșuri semnalandu-se lipsa edililor locali, care a fost compensată cu discuțiile uneori contradictorii ale participanților privind fenomenul literar, în general. Laura Văceanu, președinta Asociației a anunțat tema următorului congres din septembrie 2009- **Haiku-Haiga**. Detalii vor fi și pe site-ul **Roumanian Kukai**.

Lăudabilă este inițiativa de a fi editat **Cartea Congresului Internațional de Haiku**, ed. Ex Ponto, Constanța 2008, (primul congres de acest fel din țară, desfășurat anul trecut, având ca temă: HAIKU – PUNTE ÎNTRE CULTURA ORIENTALĂ ȘI CEA OCCIDENTALĂ,) dar lansată acum, la acest colocviu. Iată cum poezia devine o punte ÎNTRE CULTURA ORIENTALĂ ȘI CEA OCCIDENTALĂ, o punte prin poezie, căci alte poduri de flori, din păcate, sunt uitate, timpul le-a oprit, nu mai există.

Ne rămâne trăirea intensă într-un estetic, căutarea originilor în natura genuină, rămâne sentimentul înălțător, care face să dispară granițe de spațiu și de timp. Același lucru simte și un japonez sau un român în fața unei flori, același lucru îl simt eu, acum, sau Basho prin sec. al XVI-lea sau Eminescu prin sec. al XIX-lea ca ultimul mare romantic. Suntem câțiva, pe o insulă a speranței, a poeziei, câțiva mai suntem, neînțeleși care trăim în verbul „a fi”, că ceilalți trăiesc în „a avea”, noi ne ulem buzunarele cu iubire, cu credință, cu stimente de armonie, ne învelim în curcubeie, ceilalți în conturi bancare. Nu ne întrebăm „ce ne iese la afacerea asta, de ce ne pierdem timpul cu nimicuri”. Le răspundem „nu e o afacere”, e o dăruire de sine. E liberul arbitru. Fiecare își alege zeul și țelul său. De suntem neînțeleși, ne retragem pe o insulă, mai aproape de noi, de Dumnezeu, rămânem liberi și urcăm pe trepte de lumină. Este o estetică simplă:

„Esența ceremoniei ceaiului
Este pur și simplu a fierbe apa
A face ceaiul
Și a-l bea-nimic altceva!
Fii sigur că înțelegi asta”.

† Acesta a fost motto-ul de pe programul colocviului.

BALCIC, 2008 - IMPRESII -

Gheorghe Neagu: La ce vă așteptați de la acest forum?

Daniel Săuca (Caiete Silvane): Prietenie, solidaritate, împlinire.

*

Menachem M. Falek (Israel): Ce m-aș aștepta de la Congresul al doilea a federației APLER? În primul rând, legătură între scriitori, revistă și editori (traduceri, publicări și dezbateri literare. În al doilea rând, apropierea tineretului din toate țările participante spre artă și în special literatură.

În al treilea rând, lucru – discuții și încercarea de-a ajunge la concluzii precum: folosirea internetului în favoarea noastră, apropierea tineretului spre literatură, arătându-le că mai puternic poate fi cuvântul literal decât cuvântul politic sau birocratic.

*

Gelu Dorian (Hyperion): În primul rând mă așteptam să fie prezente la această a doua ediție mai multe reviste literare din Europa, cu adevărat importante, cum ar fi din Marea Britanie, Spania, Italia, Germania – țări care chiar contează în promovarea literaturii române peste graniță, în limbi de circulație. Dar, probabil, nu s-a putut din cauza fondurilor reduse. Așa că ne-am mulțumit cu reviste de mai puțină importanță, dar suficient, totuși, de active. Oricum, numărul mare al participanților, aici la Balcic, dovedește interesul acestor reviste prezente, pentru o mai bună comunicare între literaturile care sunt exprimate în paginile lor. Meritul este al organizațiilor care, pe viitor, ar trebui să caute și contacte cu marile reviste ale Europei, măcar de calibrul și tradiția revistelor românești, cum ar fi: „Convorbiri literare”, „Contemporanul”, „Manuscriptum”, „Poesis” și altele.

La ce mă aștept? La discuții bune, de efect, nu numai în timpurile celor prezenți ci și a celor care ar trebui să deschidă aceste porți de comunicare, cum ar fi – Institutul Cultural Român și Ministerul Culturii și Culturii, instituții absente la această a doua ediție a Forumului Revistelor Literare din Europa, chiar dacă MCC a sprijinit parțial, această a doua ediție. Oricum, și așa este bine că ne-am întâlnit la Balcic, loc de aleasă amintire pentru ceea ce Casa Regală a României a făcut pentru cultura românească. Ar putea fi un exemplu și pentru regimul prezidențial de azi.

*

Florin Dochia (Revista Nouă, Câmpina): Îmi pare că Forumul cată a fi o oglindă a bițiilor ficționali care visează să facă reviste literare și chiar fac, care cum poate, totdeauna cu sacrificii de timp și de bani și cu mare grijă pentru calitatea comunicării. Nicum nu am a mă bucura că iarăși (după Mamaia de mai an) ne adunăm să ne cunoaștem și să facem schimburi de reviste, de idei, de texte, de visuri... Ce bine că existăm!

În final, ce ne-a plăcut la Balcic? Păi... oame-nii – prietenii noștri dragi -, Palatul Reginei Maria și... masika bulgărească!
Dobrii vecer!

*

C.Carbarău (revista Sud): Mă aștept la o nouă întâlnire a forumului. Restul rămâne de văzut!

MAESTRUL

(urmare din numărul anterior)

Drumul către munții cei mari dură aproape un an. Se oprea prin sate, la mânăstiri, căuta înțelepți de la a căror cunoaștere să se împărtașească. Dezamăgirea îi creștea pe măsură ce urca spre munți și pe măsură ce se convingea că nici unul dintre cei care aveau renume de înțelepți și pe care-i găsea, îndrumat de oameni din partea locului, nu se dovedea a fi în stare să-l convingă. Găsi chiar că mulți nici la nivelul fostului său Maestru nu ajunseseră. Oamenii însă îi prețuiau și le cereau sfatul pătrunși de respect. Mai constatase ceva. Tot discutând cu atâția înțelepți, unii numai sofiști deosebit de abili, își simțea sporită elocința, observa cum propria argumentație devine din ce în ce mai subtilă. Manuscrisele pe care le citise prin diferite mânăstiri îi deschiseră ochii către lucruri noi, nebănuite până atunci, și se minunase încă mai tare de cât este lumea de diversă și de puțința omului de a privi și a vorbi despre același lucru în multiple feluri. Cu toate acestea, constata că întrebările care nu-i dădeau pace nu deveneau deloc mai simple, că nici acum nu reușea să găsească răspunsurile.

Fu curios să afle și ce gândeau oamenii simpli. Cei mai mulți se arătau mirați de astfel de probleme, unii chiar râdeau spunându-i în față că umblă după prostii.

- De ce vrei să știi dacă are rost să trăiești – îi vorbise un țăran în casa căruia rămase pentru o noapte -, la ce-ți folosește? Uite, eu sunt foarte mulțumit. Mă bucur când vine primăvara, când zeii îmi dau recolte bune, îmi iubesc soția și copiii, particip la sărbătorile satului, mai beau din când în când o ulcică de vin. Viața e frumoasă, până la urmă. Într-o zi voi muri și mă vor înmormânta în cimitirul din marginea satului. Sufletul meu poate se va duce la zei, trupul va fi țărână și părți din mine vor fi poate toarta unui urcioc sau voi hrăni și florile. Vezi, totul e simplu!

- Da, dar pentru ce toate acestea?

Replica fu rostită numai în mintea sa. Nu avea rost să încerce să zdruncine siguranța și mulțumirea țăranului.

Obosit, slăbit de hrana puțină, scârbit de nenorocul care-l urmărea, ajunsese într-un târziu la un sat aflat sub geana unei păduri. De acolo, începea muntele; numai piatră până în țările albastre ale ce-

rului. Își încropi o colibă lângă ultima casă și decise să trăiască acolo.

Tânjea, cu anii, din ce în ce mai tare. Il apăsa o singurătate pe care își dădea seama că n-avea cum s-o umple niciodată, iar răspunsurile la întrebările sale întârziu să apară. Zile în șir stătea în ușa colibeii cugetând, refuzând chiar să mai iasă pentru a se plimba prin împrejurimi, așa cum făcea la început. De-abia se atinse de mâncarea pe care în fiecare dimineață i-o aducea câte un copil ori câte un tânăr. Devenise și mai slab, era o umbră colilie măcinată de gânduri. Apoi nu mai avu nici putere și nici nu mai simți vreun imbold să mai iasă, nici măcar în pragul colibeii. Zăcea în pat tot timpul, iar cei care mai treceau pe la el erau izbiți de strălucirea neobișnuită a ochilor, singurii care își mai păstrasera viața din trupul acoperit de zdrențe.

Până când, după alte zile și săptămâni, pe când prin fereștrua îngustă de deasupra patului se iveau zorii unei noi dimineți, tresări. La început neclar, apoi din ce în ce mai limpede un gând se nfrirpa.

- Poate că e nevoie să păstrăm ce știm și să transmitem celor care vin după noi, așa încât cei care vor fi atunci, acolo, la capătul drumului, să poată avea în față tot lanțul. Poate aici e răspunsul! Poate... Dar...

Rămase cu ochii deschiși, simțind cum se amestecă în lumina mată a zorilor.

*

După ce trecu anotimpul ploilor, într-o seară, apără la marginea aceluia sat un bărbat slab, îmbrăcat în haine simple, sărace.

- Caut un înțelept, un Maestru care se spune că locuiește prin aceste locuri – se adresa el unui bătrân pe care-l întâlni pe uliță. Aș vrea să-l rog să-mi dea din învățătura lui.

Bătrânul dădu din cap de câteva ori, apoi, fără un cuvânt, îi arătă cu mâna către locul unde, peste coliba singuratică, se așterneau umbrele înserării. ■

Radu Voinescu

Nomazii

Felix Nicolau

„Sforăia. Da, scaunul sforăia”
(Fănuș Neagu, **Scaunul singurătății**)

insistă Seralompu depărtându-se țepăn printre scaunele cu pluș roșu

Într-adevăr

hublourile începuseră să absoarbă o lumină verde-albăstruie iar aripile mușgăite se bălăceau într-o îmbietoare ciorbă solară. Fără efect gomotul motoarelor.

nu, nu, noi vrem afară!

unde afară? unde vedeți voi afară?

vrem în curtea avionului

liniștiți-vă copchilași, racheta noastră nu are curte nici balcoane nici școală, zâmbi Botros mătușii mărunte, invincibile

Apoi frații Abilută strigară cum că să vină masa acolo jos, pe culoar, între scaune și calorifere și Botros, chelnerul uriaș de chel, le depuse la picioare ofranda de fistic făcăluit întins frumos pe feliile de vită și, bineînțeles, nelipsita înghețată de ciupercuțe.

Degrabă se revărsă din toate colțurile întreaga familie Meiar, academicianul nostru și soția (în funcție propriu-zisă) pilotului își ocupară locurile între taburetul marsupialului și cel al pilotului stil „Ludovic seize foncé”. Căprioara, dna Meiar, îl plesnește grațios pe profesor, care își scoate inelarul din nas în schimb unei strămbături universitare tip psiho-cibernetice (un fel de enjambament al nasului după biftecul ochiului stâng).

tăiteii, tăiteii! urlă și mătușa Frela, întrerupând rugăciunea clefăită a dnei Meiar cu un râg mic și o ploșcă scurtă sub coasta lui Abilută cel Stâng care venise zadarnic în dreapta lui Abilută cel Drept pentru a o deruta.

idea à la nocos, se pripri Botros și Seralompu ateriză pe

locul discret unde avea să vină tortul, cu parașuta lui bine uscată verde bine umplută cu conserve. Păreau însă toți acești nomazi pirați, brigadierii scelerați mai uniți în jurul lumânării sinistre a primei lor aniversări post-egiptene via Gorla, Altania și în sfârșit Polita prima pe dreapta?

că vreau afară, ția Frela se ghiduși Abilută cel Stâng și brusc sesizară contrastul sever dintre sfecla măreață a soarelui și țeasta rectangulară a lui Abilută cel Drept (1998?)

mai e și verzulie, gemu cineva în timp ce ea își pieptăna revărsarea aia inodoră peste pieptul opalin pântecul turcoaz și jambele cu solzi de agată.

atunci, o, cine-ar putea uita? țipă Seralompu, uscat că survolaseră o dictatură și o revoluție și că el coboară la prima democrație; și ția Frela își smulse dantela cu plasture roz arătând că, deși izobară după marchizul Zalobir:

nu mai pot sta așa fată bătrână cu doi Abilută de fusta mea prin avioane, cu speranța și amintirile între o decolare și câteva posibile prăbușiri!

când Botros instalează menuetul de adio – alternativă trădătoare bine ticluită după cum avea să reiasă la cercetările ulterioare întreprinse asupra cutiei negre – menuetul de adio – chestiune de bon goût în care maestrul Meiar fusese doctorand 3 luni, ceea ce sporise imens venețiile ritualului nupțial al demoazelei Robela, *hic et nunc* resemnată Meiar.

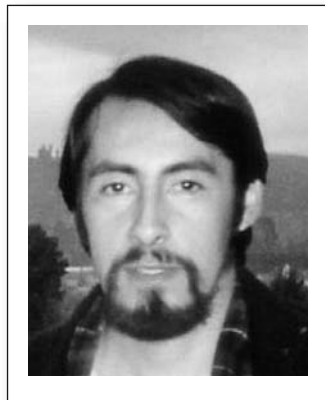
CAPITOLUL II

Imediat după catastrofă și în virtutea inerției, Abilută cel Stâng avea să continue invazia ameteitoare a tinereții sale – în registru minor acum – fără ca însă – lipsit de geniul lui Abilută cel Drept și măcinat de nostalgii – să poată duce la bunsfârșit elogiul nomad închinat de acel echipaj de pioasă amintire libertății purității și modestiei.

Abilută cel Gras a domnit între 1999 și 2000, având ca principale repere istorice îndelungata Pax Abilutica și capitala sa cu foșor dantelat verde în memoria celui care, în pofida exploziei, sfârșise într-o verticalitate sublimă: Seralompu. ■

Chile

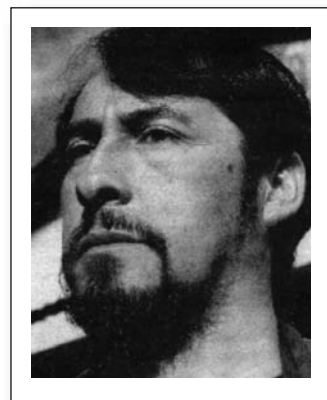

Elicura Chihuailaf

Elicura Chihuailaf, poet araucan (Mapuche) din statul Chile, cunoscut prin publicatii bilingve (castiliană-araucană), traducător în limbă poporului său a unei selecții de poeme ale lui Pablo Neruda. Limbajul său este fluid cu un stil natural și elegant atât în limba sa de tradiție orală cât și în limbă castiliană. Actualmente este Secretar General al Organizației scriitorilor indieni din America. Opera sa a fost tradusă în șapte limbi. Poezia lui Elicura Chihuailaf, precum eseurile, interviurile și orice gând exprimat, țin de o axa centrală și anume dorul de pământul străbun ce i-a fost luat, exprimă durerea acestui popor care este cunoscută în întreagă lume prin rezistența opusă conquistadorilor spanioli timp de aproape trei secole și se asemena luptele duse împotriva statului chilian care a continuat precum spaniolii distrugerea acestui popor. Mapuches (araucanii), deși trăiesc laolaltă cu chilenii se simt un popor exclus și marginalizat...Dar să lasăm pe acest mare poet să ne explice prin cuvântul lui patimile poporului Mapuche (Araucan).

Națiunea Araucană

ÑI PEWMA MEW GÜMAN ÎN VISELE MELE*	EN MIS SUEÑOS ÎN VISELE MELE*	EN MIS SUEÑOS ÎN VISELE MELE*
(Araucană) Ka mapu mülepun gümaken ñi pewma mew rofülenew ti pu wechun wenu ñi pu mawidantu mew Müte alütuwlay ti rūpū pu lamgen, pu peñi ka witrallen mülen tūfachi Ko mew, pifiñ Küpalelmu chi tamün Kalfü Kawell wirafkülen wiñotuan Kamapu kūpan, welu ñi kúmel kaley ñi piwke Eymün mew ta choyügen Femgechi duguafiñ taiñ ayin pu Che.	(castiliană) Lejos de mi tierra añoro cuando en mis sueños me abrazan las altas cumbres de mis montañas. No es tan ancho el mar hermanas, hermanos y de pie estoy sobre estas aguas, les digo. Envíeme vuestro caballo azul, galopando volveré De lejos vengo, pero mi corazón resplandece De ustedes soy hijo, pues Así hablaré a nuestra Gente Amada.	(română) Departa de pământ mi-e dor cînd în visele mele mă îmbrățișează culmile înalte ale munților mei. nu-i atât de largă marea surori, frați și stau în picioare în aceste ape, vă spun. Trimite-mi calul vostru albastru, galopînd ma voi întoarce De departe vin, dar inimă mea stralucește Fiul dumneavoastră sînt, deci Așa voi vorbi cu Oamenii Pămîntului Iubit

*Poezia În visele mele, este redată în limbă Mapuche (araucană), spaniolă și română

Prezentare și traducere
Mario Castro Navarrete

MESAJ CONFIDENȚIAL CHILIENILOR

Nu am pretenția ca dumneavoastră să mă cunoașteți și nici nu cred că vă interesează să știți cine vă vorbește, de aceea în prezentul mesaj vă povestesc un pic din viața mea, ceva puțin despre cine sînt eu (în diversitatea mea de a fi mapuche (araucan), și despre cum mi –a fost dat să trăiesc –la fel ca orice muritor de rînd- o istorie particulară în cadrul istoriei generale a poporului meu.

În cultura mea numele exprimă o dorință împartășită de părinți: Elicura înseamnă Piatră transparentă (Igv. Transparent: kura :piatră).Chihuailaf: ceață întinsă pe de asupra unui lac (Chiwai: ceată, lafvn/lafken: unire de întins și lac). Nahuelpan: Tigru-pumă (Nawel:Tigru, pangi : pumă).

Cum v-am spus, m-am născut și crescut într-o comunitate numită Quechurewe, Cinci locuri de puritate, o “reducție araucană” ce se află aproximativ la șapte zece și cinci de kilometri la sud-est de orașul TEMUCO, un loc în care dealurile pregătesc zborul anizilor. Acolo am început școala și să cunosc cărțile ce mi au aratat alte culturi, alte forme de a trai... și de asemenea pe « araucani ». Erau cărți ce îmi vorbeau, că ne vorbeau, de lucruri ce nu aveau aproape nici o legătură cu viața de zi cu zi, cotidiană și transcendentală pe care o experimentam în comunitatea noastră.

Poate de aceea, cred eu astăzi –cu tăria multor întrebări-, am văzut cartea ca ceva ce aparținea “celorlalți”. De aceea și interesul meu de a aborda cărțile ca un cititor motivat în a ști ceva mai mult despre acel “celalalt”. Adică, trag concluzia, că mereu acel celalalt l-am văzut ca ceva care nu mai puteau să fie făcut de ceilalți. Ba mai mult, înfruntînd realitatea acestui text ce pretinde să se încumete în a vorbi despre cîteva aspecte ale gîndirii și ale luptei poporului meu . Cum să fac?:

Ascultînd imi spun –pentru ca dumneavoastră să ascultați, cuvîntul celor mai înțelepți.

INTERESE OCCIDENTALE ÎN RUSIA REVOLUȚIONARĂ

(urmare din nr. anterior)

nainte de a pleca din Rusia, Thompson a participat la elaborarea unui memorandum destinat colonelului House din Paris, iar una din declarațiile sale suna în felul următor: Dacă SUA recunoștea mai repede conducerea bolșevică, cred că acum am fi controlat surplusul de resurse din Rusia și am fi avut ofițeri de control la toate punctele de frontieră. Remarcăm, așadar, interesele financiare ale acestuia în Rusia postrevoluționară, scopuri justificate prin cariera profund implicată în lumea finanțelor americane a lui Thompson. Inițial, acesta era specializat în tranzacționarea acțiunilor miniere, unul din cele mai profitabile plasamente cu risc ridicat de pe piețele bursiere. Înainte de Primul Război Mondial, Thompson administra investițiile fraților Guggenheim pe Wall Street și era managerul companiei Kennecott a acestora, estimată la o valoare de 200 de milioane \$. Abilitățile sale deosebite în acumularea rapidă de capital, prin operațiuni bursiere, i-a produs o avere considerabilă, precum și numiri la conducerea mai multor companii de profil: Inspiration Consolidated Copper Company, Nevada Consolidated Copper Company, Utah Copper Company; toate erau specializate în exploatarea minereului de cupru, materie primă esențială în producerea de armament. De asemenea, Thompson mai era directorul unor companii feroviare și a unei companii de asigurări, dar și unul din marii acționari la Chase National Bank, devenită ulterior Chase Manhattan Bank, proprietatea familiei Rockefeller. Președintele Chase Bank din acea vreme, Albert H. Wiggin, l-a promovat apoi pe Thompson la conducerea Federal Reserve Bank of New York (Banca Rezervelor Federale din New York), una din cele mai importante bănci din districtul financiar Wall Street.

După ce fragmentul de memorandum conținând declarația lui Thompson ne poate da un indiciu asupra scopurilor sale, acestea sunt detaliate de afirmațiile celui rămas la conducerea misiunii Crucii Roșii în Rusia, Raymond Robins. Într-o scrisoare trimisă unui anume Bruce Lockhart, demonstrat, ulterior, a fi agent al spionajului britanic în Rusia, Robins prezintă într-un mod foarte expresiv misiunea sa și a grupării financiare din țara respectivă: Veți auzi spunându-se că sunt un reprezentant al Wall Street; că sunt asistentul lui William Boyce Thompson în obținerea cuprului din Altai pentru uzul acestuia; că deja dețin 500.000 de acri din cel mai bun teren forestier al Rusiei pentru mine însumi; că deja mi s-a dat un monopol al platinei din Rusia; că asta explică munca mea în sprijinul sovieticilor... Veți auzi astfel de discuții. Nu cred că sunt adevărate, dar să considerăm că sunt. Să considerăm că sunt aici în scopul capturării Rusiei pentru Wall Street și oamenii de afaceri americani. Să considerăm că dvs. sunteți un lup englez, iar eu, unul american, și că atunci când acest război se va fi terminat ne vom mânca unul pe altul pentru piața rusească; să facem asta, dar să și considerăm că suntem lupi inteligenți și că, în cazul în care nu vânam împreună în acest moment, lupul german ne va mânca pe amândoi.

Din prezentarea metaforică a raporturilor dintre cei doi, putem trage concluzia că, în situația în care germanii nu erau înfrânți, aceștia aveau să constituie o amenințare pentru controlul economic al capitalismului american asupra resurselor rusești. Și, desigur, spre beneficiul acestuia din urmă, Germania a fost perdanță în prima conflagrație mondială, fapt care, asociat cu buna îndeplinire a obiectivelor revoluției bolșevice, a deschis calea exploatarea comercială a Rusiei. Astfel, pe data de 1 mai 1918, devenită, într-o coincidență notabilă, Ziua Mondială a Muncii, în Washington D.C., clădirea Senatului, se înființa Liga Americană de Ajutor și Cooperare cu Rusia, exprimarea cea mai vădită a scopurilor capitalismului american, avându-i în componență pe deja cunoscutul William Boyce Thompson, Oscar Strauss și James Duncan, bancheri, precum și Frederick C. Howe, care, printre altele, fusese autor al lucrării Confesiunile unui monopolist. Trezorer al Ligii era George P. Whalen, vicepreședinte al Vacuum Oil Company, deținută de familia Rockefeller. Latura politică a organizației era reprezentată de șase congresmeni, mare parte din comisia pentru relații externe a Camerei Reprezentanților, dar și din comisia buget-finanțe a Senatului, al cărei președinte era anterior menționatul Robert L. Owen, adept al recunoașterii Rusiei bolșevice. De asemenea, alți oameni de afaceri din Ligă mai erau Henry Ford, fondatorul companiei producătoare de mașini cu același nume, Charles Coffin și M. Oudin din partea General Electric, Daniel Willard, președinte al Baltimore & Ohio Railroad, din domeniul căilor fe-

rate. Bineînțeles că și sus-menționatul Raymond Robins era în componența Ligii, iar, pentru a înlesni colaborarea cu Rusia, în cadrul organizației erau prezenți și comuniști precum Lincoln Steffens, menționat la începutul lucrării de față, și Henry L. Slobodin.

Între timp, situația economică din Rusia îi făcea pe liderii bolșevici conștienți de necesitatea sprijinului economic american. În acest sens, Lenin avea să declare la al X-lea Congres al Partidului Comunist Rus, că fără ajutorul capitalului va fi imposibil pentru noi să deținem puterea proletară într-o țară incredibil de ruinată, în care țărâniimea, de asemenea ruinată, constituie majoritatea istovitoare – și, desigur, pentru acest ajutor, capitalul va scoate de la noi sute la sută. Acest lucru trebuie să-l înțelegem. Alegeți între aceste relații economice sau nimic. Prin urmare, în timp ce Rusia, exploatăată și sărăcită timp de secole de categoriile privilegiate ale sale, precum marii proprietari funciari, sau cercurile apropiate țărului, își revenea, treptat, în mod miraculos, prin dezvoltarea industriei, mecanizarea agriculturii colectivizate și numeroase alte măsuri adoptate în mai toate domeniile, recunoștința față de sprijinul american era exprimată printr-o serie de contracte oneroase oferite companiilor americane. Astfel, cea mai mare comandă a Rusiei pentru anul 1919-1920 a fost făcută companiei alimentare Morris & Co. Chicago, având o valoare de zece milioane de dolari. O altă companie, de data acesta din New York, Weinberg & Posner, specializată în comerț, a primit o comandă de trei milioane de dolari.

Plata pentru acestea și multe alte contracte, ce aveau să vină, se făcea doar în aur, iar bancherii străini chiar facilitau multe din transporturile metalului prețios cu propriile mijloace. Astfel, exporturile de aur rusec, de obicei, sub formă de monezi imperiale, au început în 1920 și s-au făcut către Norvegia sau Suedia, de unde erau ulterior transportate pe vapor către Olanda și Germania, urmând ca apoi să ajungă în destinațiile finale, mare parte din ele în SUA. În august 1920, un transport de monezi de aur rusești a fost primit la Den Norske Handelsbank în Norvegia ca garanție la plata pentru 3.000 de tone de cărbune ai Niels Juul & Company din SUA. Un alt episod de acest tip este cel al Robert Dollar Company din San Francisco, destinată a unor lingouri de aur în valoare de 39 de milioane de coroane suedeze, depozitate la o bancă din Stockholm, care potrivit examinării făcute, purtau marca vechiului guvern țarist; trebuie menționat faptul că Robert Dollar era unul din directorii American International Company a lui J.P. Morgan. Se mai știe că alte trei transporturi de aur au plecat din portul Reval de la Marea Baltică, având destinația SUA: vapoarele S.S. Gauthod și S.S. Carl Line încărcaseră fiecare 216 cutii cu aur, iar vaporul S.S. Ruheleva, 108, fiecare cutie conținând 3 livre de aur, adică puțin peste un kilogram de aur într-o cutie. Valoarea totală a transporturilor de aur era de aproximativ 35 milioane de dolari, iar, prin intermediul băncii suedeze Svenska Ekonomi A/B, deținută de Olof Aschberg, ajungeau la Guaranty Trust Company și Kuhn, Loeb & Company din New York.

Numele Olof Aschberg, alături de Jacob Furstenberg și Max Warburg apar frecvent în ceea ce este cunoscut istoricilor ca documentele Sisson. În anul 1918, Edgar Sisson, reprezentantul Comitetului pentru informații publice, aflat în componența ambasadei americane din Petrograd, a cumpărat, la propriu, o serie de documente, ce trebuiau să ateste finanțarea de către germani a mișcărilor bolșevice. După studierea lor în detaliu de către istoricii J. Franklin Jameson și Samuel N. Harper, s-a ajuns la concluzia că, în cea mai mare parte, documentele Sisson sunt plăsmui, falsuri grosolane. Totuși, câteva din ele erau bazate pe fapte reale, după cum afirmă reputatul diplomat american George F. Kennan. Olof Aschberg este menționat de documente ca fiind „bancherul bolșevic” și, se știe, de altfel, că el însuși s-a descris astfel. Opinia științifică asupra documentelor a constatat în observația că ele cuprind o serie de nume de companii, bănci, persoane, dar între care nu se poate stabili o legătură clară. Acest lucru a fost motivat de studii ulterioare, prin faptul că cel care a fabricat documentele pentru Edgar Sisson se numea Michael Gruzenberg, alias Berg sau Alexander Gumberg, spion al bolșevicilor în Scandinavia, care, după re-revoluție, a devenit consilier al lui Reeve Schley, președintele din acea vreme al Chase National Bank, și viitorul director al Camerei de Comerț Ruso-Americane, precum și al lui Floyd Odium, director al Atlas Corporation.

Sergiu Matei Lucaci

(continuare în nr. viitor)

EFIM TARLAPAN

CU MUZA ALTORA ÎN BRATE...

(o antologie a parodiei românești de pretutindeni)

ALECU VĂCĂRESCU
1769 - 1799
Tulcea, Poet

TATĂL NOSTRU

Tată, tu te duci răpind avutul – *nostru*,
Deci ai lucrat împotriva celui ce-ți po-
runcește – *cel din ceruri*,
Ai luat cu totul în deșert cuvântul – *sfin-
țească-se*
Și suntem siliți să blestemăm - *numele
tău*.
Căci tu, abuzând de puterea ta, ai zis:
– *vie*,
Însă din nelegiuitele tale jafuri s-a um-
plut – *împărăția ta*.
Dacă Dumnezeu te va pedepsi, noi
vom zice: – *fie*,
Pentru că întotdeauna s-a arătat nouă
silnică – *voia ta*.
Fie ca de-acum să putem trăi și noi –
precum în cer,
Adică fără necazuri și nedreptăți – *așa
și pe pământ*.
Iar dacă tu ai furat pe nedrept de la noi
– *pâinea noastră*
Și de nevoie ne-ai lăsat plângerea –
cea de toate zilele,
Măcar ceea ce ne-a răpit lăcomia ta –
dă-ne nouă.
Pentru că abia ne-a rămas ce ne tre-
buie ca să trăim – *astăzi*.
Zadarnic și-am strigat în gura mare –
iertă-ne nouă,
Fiindcă tot ai făcut să crească – *dato-
riile noastre*.
Cum dar vom putea fără a minți să
spunem – *precum și noi iertăm*
Ție, tiranule, și celor din jurul tău – *gre-
șiților noștri?*
Mai degrabă plângând și strigând cu
mare durere fiecare – *dintre noi*:
„Scapă-ne, Doamne, de el” – *și nu ne
duce pe noi*,
Cu căldură te rugăm, fă-ne grația – *în
ispită*,
Și nu trece cu vederea astă rugăciune
a noastră – *și ne izbăvește*
Ca pe oricare neam și supus – *de cel
rău*.
De fiorosul și cruntul păstor – *amin*.
1799

VASILE ALECSANDRI
1821 - 1890

Bacău
Poet, prozator, dramaturg

DECLARAȚIA DE DRAGOSTE A LUI IONUS GALUSCUS DIN PIESA RUSALIILE

Suzană, ești belă, ești chiar florelinte,
Ș-a tale belețe mă scoate din minte!

Ești belă! și chipu-ți treptat se belește,
Și inima-mi, belo, amând vestezește!
Te am cu pășiune, te am cu ardoare
Ș-amoarea-mi vibrează lâng-a ta pu-
doare,
Te am, și de-acum viața mea toată
Va fi pentru tine oficiolată!

ION LUCA CARAGIALE
1852 – 1912
Haimanale, Dâmbovița
Dramaturg, prozator

CAMELEON - FEMEIE Sonet colorist*

Icoană străvezie, în cadrul *sumbru*-al
vieții,
Cu părul ei *sur-galben*, cu ochi *închis-
albaștri*,
Sclipi deodată *clară*, vis roz al tinereții,
Cum în *obscur*-*azururi*, apar, pribeji,
blonzi aștri

O văz fugind prin *codrul* cel *verde*-ntre
jugastri –
Era Erato *albă* *iluminând* poezii –
De-a ei *priviri* *focoase* ar fi *roșit* *sihastrii*
Păliți, *chlorotici*, *vineți* de greul bătrâne-
ții.

Purta bacanta-mi *nuferi*, *bujori* și *vio-
lete*,
Înveșmântată magic în *daurite* plete
Și-n *vării* *polichrome* bibiluri și altițe...

Îmi arunca *pupila-i* divine curcubeie;
Dar eu, nebul! zic: „*Spectru!* *Came-
leon-femeie!*
Fugi! sufletul ți-e *negru* și mațele *pes-
trițe!*”

* În 14 versuri, 32 de noțiuni
simboliste, dintre care 9 pur vizuale, iar
23 propriu-zis coloriste și dintre ace-
stea 21 simple și 2 compuse (nota poe-
tului).

PRIMĂVARĂ

I. Pastel optimist

Când plouă lin în primăvară,
Toți zic: „Să dea Domnul, să dea!”
Și de te culci pe prispă-afară,
Mai vezi pe cer și câte-o stea...

E cald, și ploaia răcoroasă
Ozon în aerul curat
În urmă-i lasă; drăgostoasă
Natura toată-i un pupat.

Se pupă corbi, de bucurie
Că au scăpat de iarna grea;
Se pup' brabeți cu gălăgie,

Ignorată total de presa literară
„centrală”, uitată de critică, practică,
îndeosebi, de veleitari și nechemați,
PARODIA ROMÂNEASCĂ dăinuie în
timp prin excelențele realizări ale unui
trecut îndepărtat sau mai puțin înde-
părtat...

Antologia de față (premieră în
domeniu!) are menirea nu doar să „de-
poziteze” aceste strălucite realizări, ci
și să pună la îndemâna consumatoru-
lui de literatură satirico-umoristică mos-
tre parodice, generatoare de
savuroasă lectură, iar pentru creatori,
pilde vrednice de urmat.

EFIM TARLAPAN

Și iată și o rândunea...

Și-o barză... calcă cu măsură,
Cu pasul grav, explorator,
Se plimbă chiar prin bătătură
Cu aerul nepăsător.

Când plouă, toate germinează;
Pământul liber de zăpezi,
Spălat de ploi, se decorează
Cu mii de mii de muguri ve'zi...

În țărini grâul încolțește,
În dealuri via o dezgrop;
De ploaie tot se-nveselește,
Pe orice frunză e un strop.

Și soarele o caldă rază
Trimite pe furiș prin nori;
Iar flori și păsări, ca să-l vadă,
Se-nalță, zboară către zori.

II. Pastel pesimist

Tot plouă! A! ce primăvară!
Cum curge fără să mai stea!
Se-ntinde ceața grea p-afară,
Pe cerul sumbru nici o stea.

E frig... și apa mocirloasă
Infectă aerul curat,
La câmp e baltă mlăștinoasă
Și codrul doarme întristat.

Sunt triști și codri-n deal la vie,
Cobesc din nou a iarnă grea;
Plouate vrăbii cad o mie,
Nu vezi zburând o rândunea.

O barză, cu pas de măsură
Sosește ca explorator...
Și plouă... plouă... -n bătătură
Pustiu... Departe pleacă-n zbor.

Tot plouă, plouă, inundează...
Mai vin și ape din zăpezi;
Umflate, apele spumează,
Torente curg din codrii ve'zi.

În țărini grâul putrezește,
Sub piatră-n deal vîi se îngrop;
De ploi plugarul sărăcește,
Mălai, făină, nu e strop.

Și soarele, o slabă rază
Când o mai pierde printre nori,
O tristă baltă luminează
Fără apus și fără zori.

15 noiembrie 1987-Ziua Demnității

**Capitolul III
Noiembrie Fierbinte**

Ultimele zile de frică

*

În fine, la 17³⁰ vin banii la 525. Pentru secția mea, rețineri de 25 %. Merg pe linia de lucru și iau parte la împărțirea banilor. Nu văd un singur chip mulțumit. Nu am chef de vorbă fiindcă vreau să ajung repede acasă; voi veni și schimbul III pentru a munci în locul lui Viorel Garcea. Suntem prieteni și ne mai ajutăm așa din când în când, de data asta el trebuia să meargă la o nuntă.

*

Schimbul I se termină ca de obicei – curățitul mașinilor. Oricum, după ce s-au dat fluturașii nu s-a mai lucrat.

*

Schimbul III oprește lucrul

Unul din amănuntele vieții sub comunismul ceaușist era economia de energie. Asta înseamnă de fapt lipsirea de energie, fie ea electrică sau termică. În felul lui de-a cârpăci sistemul, Ceaușescu ordonase în toamna lui '87 ca schimbul II din unele întreprinderi să nu lucreze; erau orele când majoritatea populației ajungea acasă și, de bine de rău, "consuma" energie.

De aceea, la "Steagul Roșu" nu exista schimbul II. Dar schimbul III, da. Muncitorii de la schimbul I au avut opt ore să vorbească și cu cei de la III. Astfel, că la orele 22⁰⁰, când se relua munca în secții, la 440 s-a știut de dimineață că "s-a ieșit".

Aurel Huian îi spuse soției ce s-a întâmplat. Maria pleacă la serviciu cu o observație: "Ne comunică, ne comunică, dar nu ne umple buzunarul".

La 22³⁰, când toți cei din schimbul III își primesc "fluturașii" lor, mașinile sunt oprite. Oamenii se strâng în grupuri și vorbesc. Maria Huian urcă la locul la locul ei de muncă, ia comenzile podului rulant. De aici are o vedere de ansamblu a secției.

Maiștrii trec printre muncitori și le cer să pornească mașinile. De formă sau fiind mai slabi de înger, unii ascultă, dar după plecarea maistrului le opresc din nou sau le sunt oprite de câte un coleg mai "bătăios". Maria Huian nu pornește podul rulant, dar nici nu coboară din cabină.

Începe o noapte lungă, în care muncitorii rezistă pasiv, nepornind mașinile, iar câțiva chiar argumentându-și poziția, tuturor celor care vin să-i forțeze să înceapă lucrul. Și nu au fost puțini cei care au încercat să îi determine să-și reia munca.

Inginerul Ghelasie a lucrat și schimbul III. Obosit, atât de obosit cât putea fi după o zi de stat în birou și apoi după trei ore acasă, el coboară în secție și se răs-

tește la muncitori. Îi amenință: "Să vă băgați mințile-n cap, auziți! Chem Securitatea!", ceea ce și face. Securistul care răspunde de "Steagu' Roșu", sau unul dintre ei, vine și el și le vorbește oamenilor, nu pe același ton. Nu are nici el succes, cu toate îndemnulile și amenințările lui voalate. Tot Ghelasie este cel mai pornit. Apoi apare ofițerul de serviciu pe întreprindere. Degeaba. Există oameni care le spun în față că nu vor să muncească pentru că nu sunt plătiți. În primul rând, Ion Șerb. Dar i se alătură Nicolae Ciaca, Stan Voinea, Vasile Trofin, Lucian Crăciun, Cornel Haida, Gheorghe Opreșan. Femeile nu se lasă mai prejos. Lenuța Bobelică și Floarea Călugeru - "Dom'le păi, cum mă pui la treabă? Copii îmi cer mâncare, îmi cer haine. Bărbatul îmi cere mâncare, îmi cere haine. Dumneata nu mă plătești. Eu trebuie să le dau ce-mi cer. De unde, dacă dumneata nu mă plătești?" Vine și Miliția întreprinderii, se plimbă printre oameni. Degeaba.

Nu am reușit să dorm deloc după-amiază. Mă mișc ca un automat. Am mult de lucru și, ciudat, maiștrii parcă mă supraveghează, îmi zic apoi că mi se pare, dar au grijă să îmi dea tot timpul ceva de făcut. Mă plimbă așa prin toată secția. Șefu' nostru de secție, Marin Constantin, este ofițer de serviciu. La fel ca mine, a fost și schimbul I. Se plimbă printre mașini. Nu pare în apele lui. Pare că verifică pe fiecare în parte. Sunt convins că este din cauza celor de la 440. Cineva de la dispecerat îmi șoptește ce se întâmplă acolo. Mă întreb ce să facem. Nu prea îmi stă capu' la asta, să termin ce mi s-a dat și apoi... Dar primesc ceva nou imediat, ca și colegii mei. Vine pauza de masă. Reușesc să dorm 30 de minute, stând pe scaun și cu capul pe brațe. Mă trezesc și încep din nou să muncesc.

*

Noaptea trece și nu se întrevede nici o rezolvare, într-un fel sau altul, a situației.

15 Noiembrie. Ziua care nu se poate uita

Duminică, zi de vot

Ceaușescu și cei de lângă el au avut un dispreț pentru oameni pe care numai o putere în aparență fără limite poate să-l provoace. Duminică își pierduse orice înțeles special, trebuia să fie o zi ca oricare alta, de control și de muncă forțată, ca într-un lagăr. Cât de departe de Dumnezeu trebuie să fie gândirea unor oameni ca să oblige pe ceilalți oameni la așa ceva! Mergeam la lucru cu o silă din ce în ce mai mare și nu știu câți îi cereau iertare lui Dumnezeu pentru acest gest păgân. Ceaușescu și comuniștii activi sigur nu făceau asta.

Iar punând ziua de vot de duminică. Ceaușescu și comuniștii săi au încununat cu o ceremonie neagră sacrilegiul

Mircea Sevaciuc

deja făcut. Spun asta în cuvinte mari, dar trebuie să fie un sens în toate ticăloșiile pe care comuniștii le-au făcut în România, așa cum trebuie să fie un sens în faptul că aceste ticăloșii, sau măcar o parte din ele, și-au primit pedeapsa chiar în acea duminică a lui 1997.

*

Aurică Geneti "votează" printre primii, pe la șase. "Am intrat și am ieșit din cabina de vot".

*

Werner Sommerauer și Gheorghe Duduc nu merg și vor merge la vot.

*

În interiorul întreprinderii. De la secția 440 la Palat.

La 6³⁰ începe lumea începe să vină la schimbul I din "duminica lucrătoare", la întreprinderea de Autocamioane. Printre cei care intră în întreprindere se găsesc și Aurică Geneti și Aurel Huian. Geneti nu se schimbă în salopetă deoarece venise să se învoiască să plece la țară să pregătească botezul fiului său. Imediat văd că peste noapte s-a întâmplat ceva. Aproape tot schimbul III nu lucrase și, mai ales în față la secțiile 440, 420 și cele de lângă ele, muncitorii din schimbul III stau grupați și continuă să vorbească despre bani, despre oprirea lucrului și "explicațiile" conducerii. Nimeni nu a îndrăznit să îi silească pe muncitorii din schimbul III să părăsească întreprinderea, iar ei erau hotărâți, după o noapte de fierbere, să comunice starea lor și colegilor din schimbul I. Era aici un germe rudimentar de organizare. Cheia izbucnirii revoltei s-a aflat aici.

*

Geneti se alătură grupului de nemulțumiți din secția sa, Turnătorie.

*

Trebuia să rămân și schimbul I, de data aceasta pentru mine.

(continuare în nr. viitor)

CAPELA EXCOMUNICAȚILOR

Adrian Buzdugan

**Gott ist ein lautes Nichts
ihn rührt kein Nun noch Hier**

În fiecare dimineață trebuie să reconstruiesc lumea.

Știu că e mult mai comod să lași divinitatea să-ți ofere una gata făcută, tu doar s-o ajustezi, dar asta-i alegerea mea, să fiu zidar, nu chiriaș!

Ei, tocmai în zorii unei zile, când încă buimac îmi regurpam amintirile în spatele intențiilor, i-am văzut! Scunzi, crăcănați, colorați diferit și îngreunați de zeci de aparate. Într-un cuvânt, dezgustători!

Își zgâiau ochii mici, bilobați înspre noi...

După un timp, doi dintre și-au făcut curaj și s-au apropiat de mine. Prin semne ne-am asigurat că aparentele sunt dublate de lipsa unor gânduri belicoase. Mai târziu, aveam să aflăm că erau Cavalerul Montprier și Sir Candlewick, doi dintre conducătorii misiunii de *cucerire spirituală a raselor primitive*.

În urmă cu zece cicluri atiliene, se hotărâse că trebuie să reflectez la problema timpului. Ieri însă, cei din Pisc mi-au retras domeniul; de-acum trebuie să acumulez noi cunoștințe doar despre ei și despre cultura lor.

Ca persoană de contact îl voi avea la dispoziție permanent pe călugărul Javier Manuel de Solestoya y Rubajar; el va fi de altfel și cel care va traduce aproximativ zicerile mele.

- Fără nicio cenzură!

- Bineînțeles, domnule Harian Kărsadusar! și mi-a zâmbit familiar, plin de groslănie.

După primele atribuirii empirice, pentru stabilirea unei judicioase corespondențe lingvistice am tălmăcit împreună „Hamlet”, operă considerată reprezentativă pentru cultura lor laică. M-am îngrozit! Adulter, tălănirii, crime, otrăvă, nebunie, sinucidere, fantome și dueluri formau *versificat* o cheie de boltă a inconștienței amorale ce pare că îi caracterizează!

Seminița lor este divizată în „națiuni”, grupuri mari care-și apără cu arma în mână trăsăturile specifice: albeața dinților și dorința de a stăpâni lumea, hoția și lenea, spiritul ordonat sau meschinăria și ranchiuna etc.

Comunică doar în scris sau oral și au un vocabular oarecum fix, tare sărăcăcios.

Până acum câteva sute de ani, acești primitivi credeau că planeta de pe care vin e PLATĂ! Că lumea are capete și că totul gravitează în jurul lor!

Sute de milioane dintre ei lucrează în industria „*diversimentului*”. Sunt angajați de ceilalți, care nu posedă capacitatea de a se distra singuri și fac tot ce li se cere: de la mimarea morții!!! și înghițirea de obiecte tăioase până la sex și portretistică.

Știrile despre lumea lor nebulnă sunt prezentate pe mii de canale video de femele care sunt plătite și operate periodic. Zâmbind mereu, ele citesc – pentru că oricum n-ar fi în stare să țină minte mare lucru – ce nenorociri s-au mai întâmplat.

Masculii, în schimb, sunt adulați dacă se bat bine sau c@nt', dacă intră pe „scena politiciii” sau aleargă de bezmetici

(fragment)

după niște chestii umplute cu aer de-al lor – mai mari sau mai mici, în funcție de dioptriile privitorilor.

Între altele, vor să aibă și să risipescă! Pun mare preț pe diverse metale inoxidabile, pe obiecte fără rost numite *lux* (într-o limbă antică de-a lor, înseamnă lumină!!!) și pe mijloacele de locomoție, întrucât călătoresc și caută zadarnic, nedorind să recunoască sau pur și simplu neștiind că individul conștient s-a născut cu rost într-un loc. Că au totul în ei!...

Le place să bea *alcohol*, o substanță care-i dezumanizează și-i ajută să depășească limitele prostiei.

...Și sunt plini de tot soiul de boli! Norocul este că pe Atilia, nicio infecție nu se transmite în regnul animal de la inferior la superior. Natura, atât de îngăduitoare la ei, nu permite aici acest lucru care i-ar prejudicia lucrarea.

Altă treabă a fost cu lectura unaieia dintre cărțile lor sfinte – au câte una de fiecare mare religie! Am început să râd cu lacrimi. Conform summum-ului de informații *developate*, Divinitatea făcuse Universul cu aproximativ 7600 de ani în urmă și asta la viteză, doar în câteva zile de-ale lor.

La început la ei ar fi fost știința! Dar nu știința despre ceva anume, ci știința așa, în general și, întrucât nu putea fi cuprinsă, a trebuit luată drept ceva divin... Zeul a instituit apoi Ordinea, a separat negurile de străluciri, solidul de lichid, iar steaua centrală a sistemului a alcătuit-o *după* ce făurise planeta lor atât de specială! Apoi Demiurgul a creat virusii, plantele și animalele; ei sunt cică *încununarea creației!*

Mai întâi a desăvârșit un *el*, Acest model original, ca să nu-nnebunească de sigurătate, a început să vorbească cu lucrurile din jur; ca să aibă o oarecare decență și coerență, le-a numit mai întâi, frunza *frunză*, cocorul *cocor*, ciuboțica cucului *ciuboțica cucului* ș.a.m.d. (Nici nu vreau să-mi închipui ce s-ar fi întâmplat în cazul unui prototip afazic!...) Mai târziu, plinindu-și greșala, Marele lor Ild o crea prin *clonare adaptată* o femelă-ajutor.

Apoi ... și-a alungat culmile creației din Grădina (pentru că doreau să știe!), și-a mazilit poporul ales, a făcut o groază de victime printre nonconformiștii de-atunci, a coordonat o succesiune de plăgi și dezastre climatice, a omorât odraslele *egipeților* etc.

Specialist în rostirea despre Dumnezeu, călugărul Manuel m-a stropșit și mi-a spus că nu trebuie să interpretez nici literal, nici uzitând extensii alegorice ori simbolice! Altcumva trebuie, *con sentimentu, amor Dei* și altele!...

S-a autoflagelat, reproșându-și faptul că se grăbise, că nu eram încă pregătit pentru studierea *holibibiliei*.

Cartea lor *revelată*, apoi tăiată, corectată și adăugită de înalții ierarhi e în *două părți!* În prima, Zeul lor e neiertător, setos de sânge, aducător de molimi, bombe, fulgere, împotriva oricărei emulații dărâamă orice altceva ajunge până la cer etc. În partea a doua, e plin de speranță și iubire, dar nu se poate stăpâni să nu povestească în *patru rânduri* cum i-a pus să-i omoare fiul!

Da! i-au născocit și un fiu, întrupat într-un membru din specia lor! După ce a

murit însă, l-a înviat, căci trebuia să-i ia locul în ultimul *capitol*, unde, în *n u m e l e* drepte credințe, le-a promis că va rade aproape întreaga populație a planetei!

Cei din vechime, care au sesizat uriașa ipocrie a consubstanțialității, au fost *arși de vii* cu tot cu scrierile lor. Arse au mai fost și alte sute de mii de pergamente și persoane, iar mai târziu chiar au întemeiat o instituție care să se ocupe cu asta. Complementar, au făcut și un lagăr, Skyt-hopolis, unde au ucis și torturat alte mii de *eretici*, cei care *credeau altfel!*

- Păi de ce e revelația divină se manifestă individual? mi-am călcat eu pe inimă și l-am întrebat.

- Divinității nu-i poate fi imputată neputința de a se adresa unei mulțimi! El îi caută pe Cei Alesi, revelația fiind o chestiune tainică, intimă!...

- Aha! neverificabilă, vecină cu fabulația, delirul mistic și schizofrenia! Ai observat că întotdeauna când nu știi să explici ceva sau să răspunzi, folosești cuvântul „taină”?

- Și până la urmă, ce vrei tu, dragă Harian? gura îi puțea a mâncare nedigerată, așa că l-am îndepărtat ușor. Ca toți să dea în demența raționalității?! De ce să aduni cunoștințe despre tonalități sau vaalbara, să te încurci în miliarde de ani temporali sau luminici, când e mai simplu să te închini... fericit?

- Fericit sau ignorant? Din câte am citit, marea masă a practicantilor nici nu știe ce înseamnă „Aleluia” sau „Bogdaproste”. Nu știu de ce se prosternă în fața crucii și nu a peștelui, cum îi cheamă pe cei doi sprezece apostoli sau pe protagoniștii *cântării iubirii carnale*. Câte cărți are prima secțiune a scrierii în numele căreia vi le-ați distrus pe celelalte? A meritat să distrugeți mare parte din știința anterioară sau care încerca să se dezvolte simultan, pentru ca zeci de generații să nu știe câte epistole sunt în *noua scriere*?

Era vizibil încurcat... Clar, nici el nu știa unele răspunsuri! Am pufnit:

- Ferițiți și mulți! Două miliarde de impostori!...

A dat-o la-ntors cum că astea sunt presupuneri diavolești! Mult mai important era că legile morale, sacrosancte fuseseră inculcate și că viața în univers avea aceeași sursă, provenea din același germene...

- ... Sigur avem strămoși comuni!

- Noi?! am zburat de-acolo, simțind pentru prima oară ce-nseamnă să-ți pierzi cumpătul!...

Gestual, își fac cruce (un simbol al torturii și al Morții!!!) când trec doar pe lângă anumite clădiri, așa-zise Case ale Domnului, de parcă Dumnezeu, Zeul sau Omphal nu ar fi pretutindeni și ar avea nevoie de anumite așezăminte, precum și oameni specializați în intermediere!

Suflete în singurătate

„Conjuncturi de iubire” de George Băiculescu a apărut la Ed. Alpha MDN 2008 și cuprinde nouă povestiri în (200 pag.). Am dobândit această carte prin intermediul poștei; venită într-un plic tocmai de pe meleagurile Nehoiului. Lectura acestora îi poate vesti cititorului că emoția epică a trăirilor interioare la personajele întâlnite în carte – și nu fascinația sau amplitudinea ori efervescența acțiunii epice – este ceea ce îl așteaptă. Dar cititorul care va avea fericirea de a pune mâna pe carte, va descoperi în cele nouă povestiri scrise cu cerbicia unui autor care știe să extragă esențele din dramele trăite, și să ne redea într-un mod realist (pagini ce au înțeles-tarea scriitorilor ruși), întâmplări și trăiri interioare despre frumusețea unor suflete aflate în singurătate. Personajele lui George Băiculescu, ar spune cititorul, au sufletele încărcate cu povara unor trăiri neînțelese. Aparent însă, pentru că autorul, un maestru al scriiturii, le aruncă intenționat „dintr-un val în altul ca pe o barcă ușoară, fără cârmaci”. E o goană continuă a căutărilor și întrebărilor puse în tăcere, cu scopul de a face lumină în nedumeriri și întâmplări tănuite de ceva timp în sufletele personajelor. Uneori personajele, ca două jumătăți, caută mereu să se apropie. (Ex. povestirea „Acasă”) Măiestria autorului, care ne lasă să visăm într-o limbă care nu pare a înaintașilor noștri în literatură, constă în naturalețea cu care „umblă prin buzunarele sufletului, scotocindu-le”; și asta pentru că în lumea noastră, frumusețea și acuratețea scriiturii trebuie să aparțină tuturor, atât celui care scrie cât și celui care citește. La George Băiculescu „omul, în drumul lui spre fericire, spre desăvârșire, se află într-o permanentă zbatere și acest laitmotiv dă prozelor sale consistență și autenticitate” – după Alex Oproescu din referințe critice. Pe Nicolae Stavru, eroul din „Lumină singuratică” îl macină un trecut dureros. Despărțirea de prima lui soție Maria și de copilul său Ionică, e o rană încă vie în sufletul său: „Nu era oare prea târziu?!...” Întrebarea pe care și-o pune acesta, încercând să lămurească episodul întâlnirii cu propriul său fiu, i se răsucesce ca un cuțit în rana crezută închisă de când se căsătorise cu altă femeie, mai tânără, mai frumoasă, și se credea fericit. Lumina vie din fereastra propriei case, în noaptea când întârziase la fabrică pentru o defecțiune la unul din gateri, e oare lumina care să-i alunge povara de pe suflet, ori îl va cufunda mai adânc în „focul” unei vieți care arde fără nici o noimă? E momentul ca cititorul să răspundă, ori să asculte de îndemnul scriitorului: „Totul este limpede și clar... Filtrezi prin acea lumină, lucrurile sau întâmplările care te-au mișcat” ori „te pui tu sub semnul întrebării”, pentru că George Băiculescu are darul de a ne provoca și regăsi în fiecare personaj din povestirile pe care le-a scris. În „Cafeaua de la miezul nopții” cititorul va trăi intens deznodământul unei întâmplări oare-

care, dar puși în fața unei bălții imagine, personajele (Simina și mai tânărul coleg al soțului acesteia, Valeriu), își vor dezvălui până la capăt trăirile, sau vom afla la final cum s-au salvat „fiecare cum au putut”? Și aici George Băiculescu este un maestru, un strateg al bălții (care de fapt nici nu a avut loc, a fost doar o iluzie), dar care se duce în sufletul acestor personaje în mod real și din care cel puțin una, trăiește intens ca în drama condamnatului la moarte. În „Casa de la cotitură”, deși personajele sunt niște munteni duri „ca și piatra muntelui” și nu „treștii fragile și temătoare bătute de vânturi și de apele timpului” cum o spune altunde, și au trecutul și sfârșitul lor tragic, pentru că pot primi lovituri din toate părțile (aici George Băiculescu este un remarcabil povestitor care știe să-și captiveze cititorul), au și acestea povestea lor de dragoste. Zbuciumată, dar frumoasă e povestea de dragoste dintre Alex și Ștefana. Stilul realist, confesiv, fraza mănuită cu siguranță, descrierile căutate parcă să-și atragă cu „ceva deosebit” atenția. „Tatăl și fiul” este povestirea emoționantă întâlniri (taman de ziua lor) dintre tată și fiu, dar și a întorsăturii neașteptate pe care viața oprită cândva într-un anumit moment, o ia ca urmare a discuțiilor purtate de aceștia. Pentru că de ce nu, George Băiculescu lasă să se strecoare în viața personajelor sale ideea că pentru fiecare se întrezărește undeva la muchia zării „printre nori, un petic de cer albastru”, așa cum sună titlul unei alte povestiri scrisă cu sufletul. O zbuciumată și frumoasă poveste de dragoste este și cea din „Noaptea în care vom visa trandafiri” o poveste de dragoste irealizabilă dintre Ella și Radu. E ca un vis frumos născut dintr-un somn tulbure, pe care unul din personaje, sfidând legile firii ar fi vrut să și-l însușească și să-l readucă la viață. Succesiunea de planuri diferite cu alte trăiri și poate „aceleiași” personaje, care-și transmit una alteia sufletele lor trădate în dragoste, o mai întâlnim mai nou în romanul „Umbra” al scriitorului buzoian Titi Damian. Autentică fugă în timp și spațiu, interpretările date unor trăiri accentuate în plan real și ireal, trimit cititorul la mitul însuflețirii statuilor lui Fidias, ceea ce în epica lui George Băiculescu sunt elogii aduse tematicii iubirii și forței de desprindere a ființei umane prin dragoste. Personajele lui George Băiculescu nu sunt triste, ci lumea toată e tristă în acestea, dar deasupra fiecărui gând se boltește speranța că dragostea va învinge. Nu pot încheia aceste rânduri fără a-mi aminti cuvintele lui Arghezi: „Carte frumoasă, cinste cui te-a scris”. ■

Tudor Cicu

COMUNICAT DE PRESĂ

Premiile Festivalului-Concurs de Poezie „Avangarda XXII” ediția a VIII - a Bacău, 3 - 4 octombrie 2008

Sâmbătă, 4 octombrie a.c., la Sala „Ateneu” a Filarmonicii „Mihail Jora” din Bacău a avut loc festivitatea de decernare a premiilor celei de-a VIII - a ediții a Festivalului-Concurs de Poezie „Avangarda XXII”. Juriul - avându-l ca președinte pe criticul ieșean, universitarul Alexandru Dobrescu, Nicolae Tzone - director al Editurii „Vinea” București și Victor Muntearanu - președintele Fundației Culturale „Georgeta și Mircea Cancicov” - Bacău, a acordat următoarele premii:

1. Pentru poezii consacrați:

Premiul pentru cea mai bună carte de poezie a anului:

□ **Un carnaval în infern**, Editura „PIM”, Iași - 2007 - **Marian Constandache** - Bârlad,

2. Pentru poezii debutanți:

Premiul pentru cea mai bună carte de debut în poezie poezie

a anului:

□ **Eva nimănu**, Editura „Vinea”, București - 2008 - de **Ruxandra Aida Hancer** - Suceava

Premiul revistei **Cafeneaua literară** pentru cea mai bună carte de debut în poezie anului:

□ **Obsesii**, Editura „Lumen”, Iași - 2008 - de **Livia Ciupav** - Arad

3. Premiul pentru cea mai bună revistă literară și de cultură a anului:

□ **Revista „Orizont”** - Timișoara, redactor șef, Mircea Mihăieș, red.-șef adjunct, Cornel Ungureanu

4. Pentru poezii care nu au debutat editorial și nu au depășit vârsta de 35 de ani:

□ Premiul I și Premiul revistei „Ateneu” - **Gabriela Ivașcu** - Topoloveni, Argeș

□ Premiul II și Premiul revistei „Argeș”: **Simona Dumitrache** - Caracal

□ Premiul III - Nu s-a acordat

Jurnal de bibliotecă

(urmărire din numărul anterior)

“Suntem fără scăpare,
singuri în amiaza nopții”
Lucian Blaga

Sfânta Treime a lui Rubliov A.Schmemmann Taine: “Minunea ei este că, deși sunt înfățișați Trei, ea este în sensul cel mai adânc al termenului icoana, adică descoperă arătarea, și vederea Unității care este Înșăși Viața Dumnezeiască, ca Cel care este.”

Miracolul vieții creștine este Sfânta Treime. În numele Tatălui, al Fiului și al Sfântului Duh suntem născuți ...

Matei :...”Și apropiindu-Se Iisus, le-a grăit (celor unsprezece ucenici), zicând : - Datu-Mi -s-a toată puterea în cer și pe pământ . Drept aceea , mergeți și învățați toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh învățându-le să păzească toate câte v’am poruncit Eu vouă “.

Pavel : ...” Insuși Duhul mărturisește împreună cu duhul nostru că suntem fii lui Dumnezeu ...moștenitori ai lui Dumnezeu și împreună - moștenitori cu Hristos “...

Giorgio: Trei este primul număr adevărat , pentru că numai el, singurul, are un început, un mijloc și un sfârșit . Ca simbol al Treimii, e divin !!...

Eclesiastul

cap I – 4/7

“ O generație se duce , o generație vine
și pământul rămâne în veac “...

“Fluviile toate curg în mare
și marea nu se umple ;
fluvii se întorc de unde - au izvorât ,
ca de acolo să purceadă iarăși . “

cap II – 9/18

“ ...și m-am umplut de slavă
și i-am întrecut pe toți cei de dinaintea mea
În Ierusalim ;
dar și înțelepciunea cu mine a fost “

“Și am urât toată osteneala
cu care m-am ostenit eu sub soare
fiindcă o las omului care va veni după mine ; “

cap III -15/20

“...Ceea ce a fost, iată, este ;
ceea ce va fi, iată, a fost ;...

“ Toate se duc în același loc ;
toate din țărână s-au făcut
și toate în țărână se vor întoarce. “

cap IX -11

“M-am întors și am văzut sub soare
că întrecerea în alergare nu le este (hărăzită) celor sprinteni,
nici celor puternici bătaia,
nici înțelepților pâinea ,
nici celor mînțoși bogăția ,
nici cărturarilor bunăvoința ,
căci timpul și neputința pe toți îi vor întâmpina . “

cap X -19

“Pâinea se face pentru a râde ,
vinul îi veselește pe cei vii ,
dar de bani ascultă totul . “

“La Roma beau , iar Danil prea blîndul
Mănîncă în loc de pâine rugăciune”
Purgatoriul. cântul XXII – Dante .

Replica soției lui Pilat din Pont: “
Dacă nu vrei să auzi adevărul, nimeni nu
ți-l poate spune ! “...

François Rabelais (1494-1553):
Un om deștept poate să învețe și de la
un prost , invers e mai greu.

Garabet Ibrăileanu .(1871- 1936)
:Un prost nu spune lucruri inteligente, dar
un om inteligent spune multe prostii.

Vorba lui Dostoievski “asta nu se
poate scrie “. Dar Kafka a scris tocmai ce
“ nu putea scrie “ Dostoievski . Numai că
nimeni nu poate scrie ceea ce Kafka “ n-
a putut scrie “ !...

Mircea Cartarescu

“Si entete a tu plaza -y-no tenders que levantarte“ ...

Ocupă locul ce ți se cuvine, ca să nu fii invitat să te ridici .
Cervantes

Unul dintre primele titluri, ales de Tarkovski pentru filmul său
“Oglinda“, a fost

“Spovedania“...Titlul a trebuit să fie schimbat , cenzura so-
vietică era dură și vigilentă.

După finisarea filmului în 1975 , pelicula a trebuit să aștepte
câțiva ani buni până să primească “ bun de vizionare “și să poată
rula pe marile ecrane... Am înțeles târziu replica personajului –
narator al filmului “Oglinda“, Alexei, “vocea“ marelui actor Inokenti
Smoktunovski”: - “ La urma urmei nu am vrut decât să fiu fericit “...
Era de fapt cheia filmului și probabil și premoniția amară a
tot ceea ce avea să urmeze întru împlinirea destinului marelui ci-
neast...

...Pe 13 dec 1985 este diagnosticat, pe baza datelor clinice
și a examenelor de laborator, un cancer pulmonar...

...La 16 decembrie 1986 este internat de urgență la Clinica
Hartmann de lângă Paris, iar în noaptea de 28 decembrie 1986,
imediat după Sfintele Sărbători ale Nașterii Domnului, Andrei Tar-
kovski se stinge din viață la vârsta de numai 54 de ani .

Creator de excepție, înspăimîntător de exigent, a realizat
numai șapte (numarul Genezei) filme , toate capodopere ale cine-
matografiei mondiale: Copilăria lui Ivan , Rubliov , Solaris , Oglinda
, Călăuza , Nostalgia și Sacrificiul...

...” duhul mioritic cel mai nefățarnic “
Steinhardt.

Audiența – întâlnirea dintre Eminescu și Regina Carmen
Silva va fi un eșec. ...Gestul Reginei de-a prepara și servi, perso-
nal ,cu ceai pe Eminescu este concludent, dar singular.
În cadrul întâlnirii Eminescu a fost destul de stângaci și chiar reti-
cent, nu-i făceau plăcere întâlnirile protocolare, le evita pe cât posi-
bil, se închidea în sine, devenea un tip imposibil de mulțumit se
sufoca și abia aștepta să plece

În urma întrevederii, Eminescu va traduce din Carmen Silva
“ Vârful cu dor “

...Se pare că impresionat de motivația genetică și fascinat
de textul regal va compune mai târziu “ Mai am un singur dor “
...Elementele dominante munte-sus...mare –jos ...

Din cadrul audienței ne-a mai rămas și confirmarea Re-
ginei: “Eminescu avea o voce baritonală ca “ turturelele în
toamnă“....

Iubirea este tot, în rest singurătăți desarte...

Între Iisus și adevăr, eu îl voi alege totdeauna pe Iisus, pen-
tru că Iisus este iubire.

Dostoievski

Nu există morală civică, există numai morală creștină.

(continuare în nr. viitor)

M. de la Montreal – partea a II-a Cultură și civilizație. Circulație: reguli și absurdități

Dacă circulația rutieră înseamnă civilizație, dacă respectarea regulilor stricte de circulație ține de cultura noastră generală, atunci s-ar putea spune că poliția montreală a încercat și, în cea mai mare parte, a reușit să rezolve multiplele probleme pe care le ridică circulația într-o metropolă uriașă ca aceasta.

În primul rând a păstrat, așa cum arătam în numărul trecut, primele trei autorute, cărora li s-au adăugat între timp altele, gigantice, trecând unele peste altele și formând, uneori, adevărate «noduri» de câte 5-6 astfel de șosele. Acestea leagă districtele orașului de centrul său, de orașul vechi și, mai cu seamă, de minunatele puncte de agrement, suprapopulate la sfârșit de săptămână.

Autorutele cu câte 4 sau chiar 5 benzi de circulație pe fiecare direcție de mers, sunt excepțional inscripționate, anunțând, din vreme, intervențiile ocazionale ale celor ce repară drumurile, făcând cu ușurință legăturile cu străzile din interiorul megapolisului, astfel încât chiar la cele mai aglomerate ore ale zilei viteza poate rămâne, rezonabilă, la 30 sau 40 km pe oră. Pe aceste șosele uriașe viteza permisă este de minim 60 și maxim 110 km. pe oră.

Pentru o mai bună înțelegere a sistemului de circulație cred că este cazul să facem o ierarhie a străzilor din Montréal. În ordinea mărimii și a importanței, aici există: autorutele, cărora le urmează «avenue» adică șoselele oarecum mai mici și mai aproape de oraș, apoi bulevardele și, în sfârșit străzile, acolo unde se află locuințele, școlile, parcurile de agrement, sau utilitățile sociale. Cea mai mare autorută este Transcanadiana care străbate și Montréalul de la Est la Vest, oprindu-se undeva la Vancouver.

Cele mai importante bulevarde care străbat Montréalul sunt: Saint-Laurent, care împarte orașul de la Nord la Sud; Sainte Catherine care merge de la Est la Vest și Gouin care înconjoară orașul și are cea mai lungă pistă ciclabilă. Pentru a fi regăsit cu ușurință, este foarte important să specificeți exact în care punct cardinal locuiești sau cauți o adresă. Altfel poți face zeci de km. fără a fi găsit sau a găsi ceea ce cauți. Pentru ca numerele caselor sau ale altor locații, deși merg normal ca peste tot în lume, adică pe o parte numere cu soț pe cealaltă numere fără soț, când treci dintr-o zonă în alta ele reincep cu nr.1,2 etc. Rîșiți să fii debusolat și să rătăcești destul dacă nu știi în ce punct cardinal al orașului te afli. Și nu e greu să știi căci pretutindeni se specifică Saint-Laurent Est sau Vest (spre exemplu).

Nu se poate spune că la Montréal nu sunt ambuteiaje. La milioanele de autoturisme, autoutilitare, autobuze care străbat zilnic orașul ar fi chiar o minune să nu rămâi vreodată, la ore de vârf, blocat în trafic. Această minune nu se întâmplă, încă! Blocajele se rezolvă relativ rapid și mai ales civilizată. Nimeni nu claxonează în disperare (de altfel claxonatul este interzis), și, mai ales, nimeni nu înjură. (Și ce suculente sunt înjurăturile șoferilor din România! Ți țiuie urechile când le auzi!). Se așteaptă cu răbdare (cel puțin aparent) și respect reciproc, chiar cu curtuazie se oferă întâietate la trecerea de pe o bandă pe alta și toți participanții la trafic sunt conștienți că aceasta e unica soluție pentru deblocare și intrare în normal. Nu prea am auzit, în cele cinci săptămâni cât a durat vizita mea la Montréal, de accidente grave sau de evenimente nefericite petrecute pe uriașele autorute.

Oare cum s-a ajuns aici?

În primul rând printr-o infrastructură de excepție, care respectă arhitectura orașului, este în acord cu interesele cetățeanului și, cu periodicitate de ceașornic, întreținută și reparată. În al doilea rând prin respectul față de lege. Inscriptiile menite să reducă zelul unor șoferi sunt la tot pasul, mari, colorate, sau prezente pe panouri electrice pentru a fi ușor reperate noaptea. Aderabilitatea lor mi s-a părut mult mai umană și mai aproape de subiect de aceea voi reda câteva:

«Pentru că există și alții, gândește și încetinește!»

«Pentru că și tu ești pieton, te rog să mă respecti și pe mine!»

«Strada mea nu e pistă de curse!»

«Aveți grijă de copiii noștri!»

«Drum în lucru. Aveți grijă de muncitorii noștri!»

«Interzis telefonul mobil în mână în timpul rulajului!»

«Nu rulezi, oprește motorul!»

Iar vitezomanilor li se «promit» următoarele amenzi și sancțiuni:

«peste 130 km.la oră – 550 dolari și 2 puncte penalizare»

«peste 140 km la oră – 650 dolari și 3 puncte penalizare»

«peste 145 km la oră – 890 dolari și 5 puncte penalizare»

Și amenziile aici chiar se dau și chiar se plătesc. Nimeni nu parlamentează, nimeni nu comentează. Și nici nu poți plăti jumătate din minim al amenzii pentru că aici amenziile sunt fixe pentru fiecare fel de abatere. Sigur, ai dreptul să contesti! Dar, ce să contesti când pe aproape fiecare stâlp sunt prevederile legale pentru care poți primi amendă și pe care le poți citi zilnic! Iar pentru abaterile grave, cele care impiedică asupra circulației generale există un sistem bine pus la punct de supraveghere video, sau din elicopter, sau cu sisteme radar din mașinile poliției aflate unde nici nu te aștepti. Toate astea nu-ți prea

lasă loc de-nțors, cum zice românul.

Limitările de viteză sunt pretutindeni. Pe «coridoarele școlare», inscripționate astfel pe toate străzile care duc spre o unitate școlară, viteza maximă este de 30 de km. pe oră, iar pe străduțele ce formează cartierele de locuințe este de 50 de km. La fiecare intersecție a câte două străzi există un «arrêt». Absolut obligatorie această oprire contra unei amenzi usturătoare. Iată că amenziile au disciplinat pietonii și șoferii, au adus civilizația pe autorute, pe bulevarde și pe străzi. Aici legile sunt făcute să fie respectate și nu se discută! Aici îți țiuie...buzunarele! Dar dacă ai plătit o dată o amendă nu mai repeți greșeala.

Mai există o regulă care, însă, m-a surprins plăcut. În stațiile de autobuz și la ascensoarele din marile magazine sau din alte instituții aflate la etaje superioare ale unei clădiri, cel ce vor să folosească aceste utilități stau la rând. Aici nu mai e nevoie de amenzi usturătoare. Regula se respectă de zeci de ani și e suficient bunul simț pentru ca ea să funcționeze.

Există și absurdități! Unele inexplicabile nu numai pentru mine ca simplu vizitator ci chiar pentru montrealizi. Poate, dacă ai cere cuiva explicații le-ai primi, dar totul aici curge în mare viteză și decât să stai să-ți explici unele prevederi mai bine le respecti dintru început și... nu te doare capul!

Pentru amuzament o să rețin atenția cititorilor cu câteva dintre acestea, care au și generat situații dificile, uneori hazlii, pentru unii.

Iată că pe strada Merville, unde am locuit un timp în vizită la fiica mea, în fiecare zi de marți între orele 10,30-11,30, mașina trebuie parcată numai pe partea stângă și în fiecare zi de joi între orele 12,30-13,30, mașina trebuie parcată doar pe partea dreaptă. Acest lucru se întâmplă numai între 1 aprilie și 1 decembrie din fiecare an. Pentru motivul că ar fi posibil ca o mașină specială să vina să spele rigola dreaptă și, respectiv, pe cea stângă. Mulți locatari au garaje și nu trebuie să respecte această prevedere dar pentru ceilalți, care parchează pe stradă, nerespectarea ei aduce 40 de dolari amendă. Măsura punitivă pe care, din nefericire, a suportat-o și fiica mea pentru că în acea zi a hotărât să mergem cu metroul la un obiectiv cultural uitând de prevederea înfiptă drept în stâlpul din fața casei în care locuiește. În mod obișnuit ea nu e acasă între orele amintite mai sus pentru că atunci lucrează. Deci, a uitat și a plătit. Culmea e că iarna programul zilelor și al orelor se schimbă în funcție de cantitatea de zăpadă pe care mașinile trec s-o ridice. Chiar dacă nu e zăpadă, chiar dacă mașinile nu trec să spele străzile, trece mașina poliției și lasă amenda în parbriz. Nu e absurd!?

Ce se întâmplă dacă nu plătești amendă? După 30 de zile se adaugă dobânda așa că s-ar putea s-o faci, ca valoare, de două sau trei ori.

Iată și un caz care s-a terminat, totuși, cu bine. Un prieten de familie al fiicei mele venit de curând în oraș este tras pe dreapta, dintr-un motiv oarecare, de poliție. Avea în mașină pe cei doi copii dar nu și soția care e profesoară de franceză. El nu știa o boabă franceza. Obișnuit ca pe la noi, omul trage pe dreapta, deschide portiera și coboară jovial și surâzător din mașină. Inițiativa nefericită. Polițiștii duc mâinile la pistoale și-i ordonă ceva ce omul nu pricepe. Copiii plâng. El nu știe cum să se explice și, într-un final, ajutat de limbajul universal al semnelor, reușește să se facă înțeles și crezut că n-are nici o intenție de răufăcător și este lăsat să plece. Chiar și fără amendă! Transpirat tot de emoție, însoțit de plânsul copiilor, hotărâște să învețe cât mai curând franceza. Fără asta nu se poate. Limbile oficiale ale Canadei fiind franceza și engleza, trebuie să știi bine una dintre ele ca să supraviețuiești.

Alte reguli de circulație cărora mulți șoferi montrealizi nu le gădesc explicații ar fi că pe unele bulevarde până la un moment dat se circulă pe ambele sensuri pentru ca, apoi, să se circule doar pe sens unic; sau dimineața, la orele de plecare spre slujbe, pe unele bulevarde n-ai voie să faci dreapta deși acest lucru ți-ar scurta considerabil drumul. Și asta doar între orele 9,00-10,30, spre exemplu. Parcările uriașe ale administrației locale sunt toate cu plată. Chiar și pentru biciclete. Parcările marilor magazine sunt rezervate doar clienților, fără plată, dar pentru scurt timp. Uneori doar un sfert de oră sau 30 de minute.

Câteva cuvinte despre metroul montreal. Organizat extrem de simplu, cu patru magistrale ce străbat întregul oraș - cea de-a cincea linie dată de curând în folosință, trece pe sub fluviu și leagă unul din cartierele suburbane (Laval) de restul orașului - metroul are totuși ceva special. Fiecare din cele patru linii are o anumită culoare: verde, albastră, galbenă, portocalie. Culoarea liniei respective o au și vagoanele și toate inscripțiile din stații. Nu te poți rătăci iar dacă, totuși ești nedumerit, nu trebuie decât să-ți amintești culoarea care trebuie să te ducă la destinația aleasă.

Închei aici această a doua parte a impresiilor culese de mine la Montréal. Următoarele materiale se vor referi la oameni și la preocupările lor cotidiene dar și la modul în care aceștia își petrec timpul liber și la oportunitățile culturale aproape nepuținabile pe care le oferă capitala culturală a Canadei.

Georgeta Vioreanu

Referindu-se la cartea sa "Golgota Transilvaniei", V. Șimandan afirmă: "Ferenczy condamnă cu hotărâre Diktatul de la Viena și ocuparea samavolnică a părții de Nord-Vest a României de către Ungaria horthystă și își exprimă încrederea în revenirea la patria-mamă a acestui teritoriu românesc".

Șimandan strecoară în articolul său și unele aprecieri din presa interbelică românească la adresa lui Ferenczy György. Astfel, el citează articolul "Pentru o minoritate loială", semnat de poetul Eugen Jebeleanu, articol apărut la 19 octombrie 1934, în revista "Țara noastră", în care autorul spunea: "d. Ferenczy György este un maghiar din cap până în picioare. Un bun maghiar. Curat, cu conștiința sa de maghiar, dar și cu aceea de cetățean român". Face, de asemenea, referire la nota apărută, la 27 aprilie 1937, în "Noua gazetă de Vest", potrivit căreia "Acțiunea d-sale este un act de curaj pe care noi românii trebuie să-l apreciem și să-l sprijinim cu toată sinceritatea, din răspuțeri, ca pe efortul unui intelectual înțelegător al timpului și al istoriei".

Nu este uitat nici articolul lui Costin Murgescu din 16 noiembrie 1940, apărut în "Universul literar", în care se menționa: "Înfrățit cu noi în pătimire, îi dorim d-lui Ferenczy o singură răsplătă pentru truda sa, pentru dârzenia cu care calcă pe drumurile adevărului: de a trăi, alături de noi, bucuria triumfului acestui adevăr".

Din păcate, nici Ferenczy, nici autorul articolului nu a avut această bucurie. Acest fapt s-a datorat, deopotrivă, ocupației sovietice, și sabotării interesului național de către conducătorii comuniști maghiari aflați în fruntea P.C.R. și a României postbelice.

În articolul său, V. Șimandan menționează și contribuțiile lui Ferenczy pe tărâmul luptei antifasciste, făcând referire la pamfletul în limba maghiară, apărut în 1933, la "Europa Verlag" din București. Datele relevate de cercetătorul român, aprecierile sale elogioase, susținute de opinii la fel de favorabile ale presei românești interbelice, ca și fragmentul din lucrarea "Golgota Transilvaniei", au avut un efect nesperat asupra cenzurii comuniste. După lungi insistențe, se ajunge ca, în planul pe anul 1986 al Editurii Kriterion, înaintat Direcției Generale a Editurilor, să fie inclus titlul: "Studii selectate din lucrările lui Ferenczy György". Cartea ar fi trebuit să aibă 15 coli editoriale.

Evident, deși includerea titlului în planul Editurii Kriterion era urmarea unei directive "de sus", cercurile comuniste revanșarde maghiare din România au reacționat neîntârziat, dur și categoric. Pentru a nu se compromite și a da impresia de obiectivitate, acestea s-au folosit de clujeanul David Gyula. Potrivit propriilor sale declarații, acesta, dorind să suplinească "lipsurile" din fișa lui Ferenczy din **Lexiconul literaturii maghiare din România**, în care nu se vorbește despre publicistica consacrată "dreptății românești" - adică "aservirea față de antirevizionismul extremist românesc", trimite conducerii Editurii Kriterion un așa-zis studiu "cu caracter de informare"... "cu o scrisoare de însoțire". Acestea se petreceau la 5 iunie 1986 (adică la aproape 20 de ani de la moartea lui Ferenczy) și au "avut ca scop - potrivit aceluiași justițiar David Gyula - punerea în evidență a aspectelor omise de

"Cazul" Ferenczy György

Dan Brudașcu

(urmăre din numărul anterior)

lexicon și să dovedească absurditatea directivei date de Direcția generală".

Demersul lui David Gyula - în deplin acord cu interesele iredentei maghiare - a fost încununat de succes. Cartea preconizată nu a mai apărut. A fost o "victorie" fără strălucire, dar și dovada că șovinismul ungueresc nu iartă nici morții. Reușita a fost cu atât mai facilă cu cât Ferenczy György nu se mai putea apăra și nu a existat absolute nici un intelectual sau om politic ungar din România care să-i sară în ajutor. La data respectivă, în fruntea editurii se găsea faimosul politruc P.C.R.-ist Domokos Geza, devenit, în 1990, primul președinte al U.D.M.R., organizație care reprezintă și continuă fidel politica antiromânească a celor care l-au condamnat la moarte pe Ferenczy György pentru loialitatea sa exemplară față de România.

Deși au reușit să torpileze proiectul editorial, extremiștii unguri din conducerea Editurii Kriterion n-au avut curajul să dea publicității articolul "demascator" al lui David Gyula.

O va face acesta peste 14 ani, în 2000, în lucrarea "Erdelyi iradalom Világiradalom" (Literatura din Ardeal, Literatura mondială). Textul, devenit capitol, în lucrarea menționată poartă titlul tendențios și ostil "Un <<adevărat securi>> care și-a consacrat viața adevărului românesc" (p. 288 - 299)³.

David Gyula dovedește, de la primul la ultimul cuvânt al textului respectiv, rea

credință și dușmănie greu de ascuns față de Ferenczy György pe care dorește să-l prezinte în cea mai neagră lumină, minimalizându-i orice merit și discreditându-i activitatea literar-publicistică și civică. El ține morțiș să demonstreze fie caracterul minor al scrisului său, fie numărul mic, în realitate, al articolelor publicate (acuzându-l, în acest sens, pe Ferenczy că-și reia parțial sau integral, articolele mai vechi, că publică, la perioade diferite de timp, aceleași texte cu titlul schimbat etc.) sau să demonstreze caracterul său slugarnic în raport cu autoritățile românești. În acest sens, face referire la telegrama adresată lui Carol al II-lea la împlinirea de către acesta a vârstei de 42 de ani⁴ sau relațiile cu P.N.L. și Garda de Fier.

În schimb, David Gyula reacționează șocant atunci când Ferenczy a scris critic la adresa clasei politice unguerești. El numește astfel de articole "defăimătoare", la "limita calomniei și a denunțării".

Spre a minimaliza valoarea publicisticii lui Ferenczy, David Gyula este de părere că: "Această publicistică a cunoscut doar câteva coarde pe care cântă până la plictiseală o melodie care se poate distinge de la prima audiență sau lectură".

David Gyula, în cel mai pur stil al demascării staliniste, condamnă (în 1986!!) atât articolul "Cine este maghiar", cât mai ales faptul că, în 1936, cu ocazia inaugurării, în Malnaș, a unei troițe oferite de elevii Școlii Pedagogice din Târgu Jiu și Craiova pentru "românii secuizați", a scris: "Cu dragoste, caldă strângem mâna prietenească, care, cu noblețe spirituală se întinde peste munți și văi de la vărsarea Oltului, de la Munții Gorjului și câmpiile Doljului, până la izvorul Oltului, până la românii maghiarizați din secuime".

Pe David Gyula îl deranjează la fel de tare și faptul că, în toate articolele lui, Ferenczy a scris întotdeauna corect, în românește, denumirea localităților din România.

(continuare în nr. viitor)

¹ Merită subliniat că publicația, fondată de Octavian Goga, deși, în general de orientare extremistă și naționalistă, dovedește obiectivitate, demonstrând că era capabilă să aprecieze, cu nepărtinire, un caz, rar e adevărat, de ungar onest și loial în raporturile sale cu statul român.

² A se observa că în opinia unui cercetător comunist maghiar, cum era David Gyula, eforturile autorităților, susținute de numeroase asociații, fundații, ligi, ca și de marcante personalități ale vieții publice, universitare și academice, de ziarști, de reprezentanții cultelor etc., ar fi avut un caracter "extremist". Este, așadar, cert că pentru comunistul David Gyula acțiunile revizioniste, revanșarde și antiromânești desfășurate cu agresivitate de autoritățile extremistice horthyste de la Budapesta erau pe deplin justificabile. Implicit, putem deduce de aici, că pentru David Gyula aveau justificare și crimele ce au urmat Diktatului de la Viena pe durata vremelniciei ocupării a părții de nord-vest a României, cărora le-au căzut victimă sute de mii de români, evrei, țigani, precum și alte naționalități.

Surprinzător este și faptul că istoricii vremii n-au reacționat în nici un fel în fața ireponsabilei, ca să nu spunem de-a dreptul nerușinatei terfeliri de către David Gyula a trecutului de luptă, dar și de umilințe și suferințe ale poporului român.

³ Sunt, din păcate pentru tagma horthysto-comunisto-democratică din sânul minorității maghiare din Ardeal destul de multe exemple de unguri care, în perioada interbelică, au adoptat o altă atitudine față de statul și guvernul român. Tot așa cum sunt și cazurile de unguri, din Ungaria post-tri-

anonică, care, nemaisuportând regimul feudal, obtuz și nerealist, au preferat să părăsească „pământul fericii” și să vină să trăiască printre români. Față de toți aceștia, presa, dar, iată, și cercetătorii ca David Gyula, au făcut tot ce le-a stat în putință, fie să-i denigreze, fie să le interzică noilor generații să afle de existența lor sau de atitudinea lor.

Sunt, cel puțin două cazuri de scriitori maghiari care au murit în condiții dubioase, în anii războiului, dar nu uciși în lupte, unul la Budapesta, iar celălalt în Transilvania.

Menținerea atitudinii sale și după căderea comunismului poate duce la concluzia că David Gyula, asemenea multora, a militat întotdeauna, fie ca activist comunist în domeniul culturii și presei, fie după căderea regimului totalitar, pentru aceleași idealuri, complet contrare intereselor României.

⁴ David Gyula trece, însă, complet sub tăcere miile de mesaje și telegrame, unele de-a dreptul libidinoase, trimise de publicații sau șefi maghiari de instituții, cuplului Nicolae și Elena Ceaușescu, asigurările de devotament, loialitate, susținere etc. a politicii promovate de partidul comunist.

Nu dorim să luăm apărarea lui Ferenczy și nu înțelegem rațiunile deciziei lui de a omagia pe cel care a introdus cultul personalității și dictatura în viața politică românească. Dar orice om de bună credință poate deosebi un mesaj oarecare, de conjunctură, neangajant, de rușinoasele dovezi de servilism și lipsă de coloană vertebrală ale majorității covârșitoare a elitei politice și intelectuale unguerești din timpul regimului comunist.

Mircea Eliade și Jurnalul portughez

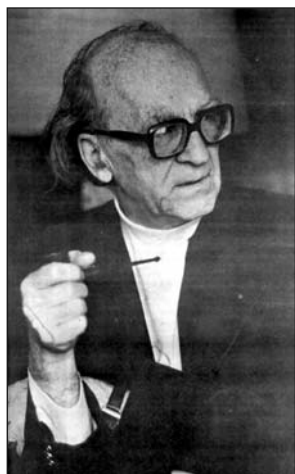

n viziunea lui Sorin Alexandrescu Mircea Eliade este văzut din trei perspective diferite: om de știință, scriitor și memorialist. *Jurnalul portughez* este constituit, de asemenea, din trei părți semnificative: jurnal profesional, jurnal personal și jurnal politic.¹

Prima parte a jurnalului pune accentul pe experiența din planul profesional a lui Mircea Eliade ca atașat cultural pe lângă Ambasada din Lisabona. Astfel, în acest tip de jurnal Mircea Eliade găsește o cale salvatoare, acesta fiind un „instrument de apărare împotriva neantului care mă amenință din toate părțile», un mod de a salva «timpul pierdut» și un mod de a «se reculege». [...] Se poate interpreta *Jurnalul portughez*, desigur, ca un scenariu laic al Patimilor, al morții și al învierii, sau ca o narațiune conflictuală cu un soi de happy-end: plecarea în Franța. [...] Eliade nu trece de criză în sensul că o uită, o îngroapă, o abandonează «anilor morții» portughezi, ci în sensul că învață să trăiască cu ea, să-și internalizeze doliul, nu pentru că l-a terminat, ci pentru că, din decență, nu-l mai afișează. În felul său, Eliade nu a uitat niciodată nici pe Nina, nici România îngenucheată de comunism. A rămas doar să scrie despre ele, în eternitate. [...] *Jurnalul portughez* este, într-adevăr, «adevărată operă» a lui Eliade în Portugalia. El scrie, într-un fel ca și Proust, capodopera lui din această perioadă ca pe o expresie a disperării de a nu putea s-o scrie. Spaimea eșecului, și inversul ei, criza de egolatrie semnalau tocmai această naștere prin moarte, ruperea fizică a operei din carnea lui, un chin al nașterii pe care Eliade îl trăiește ca anticipare a viitoarei sale teorii despre solidaritatea dintre viață și moarte.²

Perioada portugheză reprezintă un șir de trepte inițiatice pe care scriitorul este dator să le parcurgă, una câte una, pentru a putea deveni un „homo universalis”.

Pe acele meleaguri străine Mircea Eliade a avut de îndeplinit o misiune importantă.

A făcut cunoscută întreaga cultură și literatură românească în Portugalia. A desfășurat o bogată activitate culturală care, în cele din urmă, s-a materializat în studiile și articolele publicate în presa portugheză.

Studiul istoric *Români, latinii Orientului* pune accentul pe misiunea de veacuri a poporului român, aceea de a-și apăra creștinătatea. Prin acest studiu Mircea Eliade realizează o succintă trecere în revistă a evenimentelor prin care a trecut neamul nostru, de la originea și formarea sa, până la împlinirea spirituală. Analizează caracteristicile limbii și civilizației române subliniind continuitatea etnică a costumului popular tradițional: „Țăranii români se îmbracă astăzi exact ca dacii de pe Columna lui Traian. În nici o parte a Europei populația rurală nu a păstrat costumul de acum două mii de

ani ca în Dacia.”³ Un „miracol” care îi reține atenția este bogăția limbii române. Vorbește apoi despre figurile unor mari domnitori români. Ștefan cel Mare, Mircea cel Bătrân, Mihai Viteazul au marcat, de-a lungul timpului, momentele esențiale din istoria românilor. Nu uită, însă, să amintească de cele două mari mituri ale spiritualității românești: *Legenda Meșterului Manole* și balada *Miorița*. „În orice cultură, există un mit central, care o revelă și care se găsește în toate marile sale creații. Viața spirituală a românilor este dominată de două mituri ce exprimă, cu o spontaneitate perfectă, viziunea lor spirituală asupra Universului și evaluarea pe care ei o conferă existenței.”⁴ *Legenda Meșterului Manole* nu este o creație exclusivă a poporului român, ci „se găsește în toate țările din sud-estul european. Legenda este, în rezumat, formula mistică și epică a unui dăruire dintre ritualurile cele mai răspândite din lume: așa-numitele «ritualuri ale construcției». [...] Ceea ce ne interesează este faptul că românii au ales această temă mitică și i-au dat o exprimare artistică și morală fără egal. Și au ales-o pentru că sufletul românesc se recunoaște în mitul sacrificiului suprem, care face să dureze o operă construită de mâna omului, fie o catedrală, o țară sau o colibă.”⁵

Mircea Eliade își manifestă încrederea în destinul și spiritualitatea poporului român și suferă când află despre tragedia prin care trece România, în cel de-al doilea război mondial.

Autorul studiului face referiri și la personalitățile culturii românești, amintind de Miron Costin, Dimitrie Cantemir, Mihai Eminescu, Bogdan Petriceicu Hasdeu, Alexandru Odobescu, Lucian Blaga, Nicolae Iorga, Ion Creangă, Mihail Sadoveanu, Liviu Re-

breanu, Tudor Arghezi, Panait Istrati: „Ceea ce nu trebuie uitat niciodată este izvorul permanent de inspirație al tuturor acestor creatori: tezaurul lingvistic și artistic popular. Pentru că toți s-au nutrit din spiritualitatea poporului român, din creștinismul lui, din filozofia vieții, din atitudinea lui în fața existenței, unii conștient, alții fără să o știe. Dar și așa, continuitatea organică dintre tradiție și operele lor a fost evidentă.”⁶

Câtorva dintre personalitățile enumerate mai sus, Mircea Eliade le consacră articole publicate în presa culturală din Lisabona: „Acção”, „A Voz”, „Vida mundial ilustrada”.

O importanță deosebită îi acordă Mircea Eliade lui Mihai Eminescu. Articolul publicat în revista „Acção”, numărul 72, din 3 septembrie 1942, este dedicat celor doi poeți: Luis de Camões și Mihai Eminescu. Încă din debutul acestui articol Mircea Eliade își precizează clar intențiile: „Vreau să încep prin a fixa scopul acestui articol, care nu e o lucrare de istorie literară comparată, și în care nu-mi propun să caut eventualele influențe camõesiene care s-ar putea afla în opera marelui scriitor român Mihai Eminescu. Apropiind numele celor doi poeți mai mari ai latinității, mă gândesc mai întâi de toate la contribuția pozitivă pe care fiecare din ei a adus-o îmbogățirii «geniului latin».”⁷

Paralela realizată de Mircea Eliade între cei doi poeți subliniază rolul acestora la îmbogățirea geniului latin. Amintește de legătura evidentă între acești doi creatori afirmați în epoci și pe meridiane diferite. Aduce în discuție coordonatele fundamentale ale spiritualității latine, având asupra celor doi o privire istorică și sintetizatoare. Misiunea geniului latin, spune Mircea Eliade, a fost întotdeauna aceea „voiață de a transforma în cultură experiențele cele mai diverse, contradicțiile cele mai neașteptate, peisajele cele mai exotice. Comparată cu alte structuri spirituale europene – germanică, anglo-saxonă, slavă, – latinitatea se manifestă drept cea mai bogată și cea mai complexă, posedând o inepuizabilă capacitate de a se reînnoi, de a se autodepăși și de a renaște din propria-i cenușă. Camões și Eminescu sunt două ilustrări mărețe ale acestei forțe creatoare.”⁸

În octombrie 1942 Mircea Eliade mai publică un articol dedicat poetului, în presa din Lisabona. În *Eminescu – poetul rasei române* pune accentul pe latura politică a orientărilor acestuia, orientări aflate în deplină concordanță cu propriile sale convingeri. Astfel, în opinia lui Mircea Eliade, „influența exercitată de Eminescu a fost enormă; a fost nu doar creatorul limbii literare moderne și al mișcării *eminesciene* care a schimbat orientarea poeziei românești, ci a devenit și doctrinarul prin excelență al naționalismului român. Acest poet pesimist era în același timp un mare patriot; acest apostol pătimaș al cunoașterii universale credea cu tărie în destinul rasei sale și în misiunea istorică a *romanității* orientale. S-a vorbit mult despre pesimismul lui Mihai Eminescu. «Pesimismul» său are însă o formă atât de personală, încât suntem obligați să renunțăm la a-i aplica orice calificativ generalizator.”⁹

(continuare în nr. viitor)

¹ Sorin Alexandrescu, *Mircea Eliade, dinspre Portugalia*, București, Editura Humanitas, 2006.

² Sorin Alexandrescu, *Cumpăna apelor*, studiu introductiv la volumul: Mircea Eliade, *Jurnalul portughez și alte scrieri*, prefată și îngrijire de ediție de Sorin Alexandrescu, studii introductive, note și traduceri de Sorin Alexandrescu, Florin Țurcanu, Mihai Zamfir, traduceri din portugheză și glosar de nume de Mihai Zamfir, București, Editura Humanitas, 2006, volumul I, pp. 26-27.

³ Mircea Eliade, *Jurnalul portughez și alte scrieri*, volumul al II-lea, ediția citată supra, p. 236.

⁴ *Ibidem*, p. 268.

⁵ *Ibidem*, p. 269.

⁶ *Ibidem*, p. 279.

⁷ Mircea Eliade, *Despre Eminescu și Hasdeu*, ediție îngrijită și prefată de Mircea Handoca, Iași, Editura Junimea, 1987, p. 23.

⁸ Mircea Eliade, *Jurnalul portughez și alte scrieri*, volumul al II-lea, ediția citată supra, p. 294.

⁹ Mircea Eliade, *Eminescu – poetul rasei române*, subcapitolul *Poetul național al României*, în volumul *Jurnalul portughez și alte scrieri*, volumul al II-lea, ediția menționată, pp. 306-307.

CACIALMAUA IIR

Un hocus-pocus si o cacialma: numirea Institutului de Istoria Religiilor cu numele lui "Ioan Petru Culianu"

Institutul de Istoria Religiilor numit "Ioan Petru Culianu" reprezintă punctul terminus al unei colosale minciuni privitoare la "strălucita carieră universitară" a lui Culianu la Divinity School, care în fapt a fost deosebit de modestă, prin neșansa de a nu fi primit cartea verde decât cu o lună înainte de a fi împușcat. Acest ghinion a făcut ca ultimul discipol român al lui Eliade să nu fi fost niciodată angajat ca profesor asociat (sau conferențiar) de istoria religiilor la Divinity School. De aici cacealmaua de a numi un institut de istoria religiilor întemeiat "sub auspiciile Academiei Române", cu numele unui *visiting professor*.

Fiindcă istoria religiilor, Culianu a predat-o în exclusivitate ca *visiting professor*. În bio-bibliografia scrisă în noiembrie 1990 în vederea angajării permanente la Universitatea din Chicago, I.P.Culianu consemnează că, luându-și doctoratul de stat în 1987, nu a predat istoria religiilor decât în anul universitar 1987-1988 și atunci doar ca *visiting professor* la Divinity School și la Universitatea din Siena-Arezzo. După adevărul nemăsluit de interese colaterale, Institutul de Istoria Religiilor ce-l are drept director interimar pe Andrei Pleșu, poartă numele unui profesor de italiană ajuns în 1986 conferențiar la universitatea olandeză unde preda de zece ani.

De fapt, colosala minciună, difuzată pe toate căile, prin toate cărțile unde este prezentat Culianu, de toate editurile care l-au publicat, a urmărit să realizeze acel hocus - pocus prin care Ioan Petru Culianu să se metamorfozeze în mare istoric al religiilor, luând locul unui Eliade, vezi Doamne "compromis". Țelul înlocuirii la care s-a lucrat aproape două decenii a fost divulgat de la prima discuție publică despre Culianu, înregistrată în 5 oct. 1991 și transmisă pe postul de televiziune TVR1. Atunci Andrei Pleșu a decretat marea minciună fără să clipească: "Culianu era mai bun, domnule, era mai bun decât Eliade" (v.L.A.I., Anul II, No. 19/52 din 18 mai 1992, p.8). Făcută pe banii celor manipulați, acțiunea de «lichidare» a lui Eliade (1) - prin minciuni preluate din «Dosarul Eliade» alcătuit în Israel spre blocarea candidaturii la Premiul Nobel, a decurs concomitent cu acel hocus-pocus de înlocuire a marelui istoric al religiilor cu mult mai modestul Ioan Petru Culianu, despre care Eliade spunea pe bună dreptate că ar fi mai degrabă un psiho-sociolog al religiilor.

Dar povestea cacialmalei nu se oprește aici. Fiindcă însuși directorul interimar al Institutului de istoria religiilor din cadrul Academiei, având pe frontispiciu numele unui *visiting professor*, nu este specialist în istoria religiilor, ci în istoria artei. Din "doctor în istoria artei", cu doctoratul luat în 1971, Andrei Pleșu, printr-un hocus-pocus birocratic a devenit după 1990 "doctor în filosofie", sau, cine știe, în "istoria filosofiei", dacă ar fi să ne luăm după **Who's who în România** (2002), unde se specifică calitatea sa de "istoric" cu doctoratul în

"istorie" la Universitatea din București. Oricum metamorfoza s-a petrecut în vremea când Andrei Pleșu deținea portofoliul Ministerului Culturii și când la Ministerul învățământului era Mihai Sora. Am presupus că-ar fi vorba de "istoria filosofiei", gândindu-ne la o eventuală supralicitare a valorii și a domeniului "minimalismului moral" din 1988. Dar tărâmul miraculoaselor transformări de titluri doctorale este atât de misterios, încât s-ar putea ca din doctor în *istoria artei*, în euforia post-revoluționară Andrei Pleșu să fi ajuns chiar doctor în *istoria religiilor*, bazat pe faptul de necontestat că pictura din epoca medievală a avut un caracter predominant religios, chiar dacă ea apare în teza de doctorat (**Pitoresc și melancolie**) doar din perspectiva fundalului ei peisagistic.

Față de doctoratul Elenei Ceaușescu, noutatea doctoratului în *istoria religiilor* (sau în *istoria filosofiei*) deținut din 1990 de Andrei Pleșu este revoluționară. Pe vremea academicienii împușcată de Crăciun se mai păstrau oarecare aparențe, un doctorat neputând fi aranjat în exclusivitate pe linie birocratică. Cu doctoratul său în *istoria artei*, Andrei Pleșu, ca să devină doctor în *istoria filosofiei* (sau în *istoria religiilor*) n-a mai avut nevoie de un conducător al tezei și n-a mai trebuit să susțină vreo lucrare în fața vreunei comisii, plimbându-se de la București la Iași. I-a fost suficientă "înșurubarea politică" de dinainte de 1989 și de după 1990. În rest, s-ar putea ca recolta de distincții academice, de premii și de titluri de doctor honoris causa, ce au urmat funcțiilor de ministru al Culturii (1989-1991) și al Afacerilor Externe (1997-1999) să fie comparabilă cu recolta de onoruri academice primite de dr. ing. acad. Elena Ceaușescu (nu am verificat!).

Notă: Publicarea corespondenței dintre Mircea Eliade și Culianu în 2004 (Ed. Polirom, Iași) a prilejuit o multiplă manipulare în sensul "asasinării post-mortem" a lui Eliade prin următoarele găselnițe: (a) încadrarea cărții s-a făcut în colecția "Culianu", deși volumul se putea cuprinde și într-o colecție "Eliade"; (b) titlul de **Dialoguri întrerupte** amintește un proiect abandonat de Eliade pentru a nu da apă la moară calomniatorilor săi; (c) prefața scrisă de Matei Călinescu bate monedă pe închipuitele vinovății politice ale lui Eliade, nicidecum demonstrate; (d) notele alcătuite de Dan Petrescu și de Tereza Culianu Petrescu reprezintă un prilej de idioțire a cititorilor prin referiri amănunțite la toată maculatura prin care s-a încercat înlăturarea lui Eliade din cultura română, începând cu "Dosarul Mircea Eliade" publicat de revista israeliană *Toladot* și încheind cu "uitarea fascismului" inventată în 2002 de traducătoarea lui Liiceanu în franceză. ■

Isabela V. Scraba

ZIG-ZAG DE GÂNDURI ÎNTRERUPT

Anda Bejan

- Probabil, toate lucrurile nou inventate și care tind să se micșoreze până la a le putea încorpora, până la a le putea face parte din noi, probabil ne duc tot acolo...

Nu prea înțelesesem și am cerut o lămurire.

- Probabil, a continuat, pe orice cale am fi apucat, tot acolo vom fi ajuns. Am ales să creăm tot soiul de lucruri imitând natura. Cred că în cele din urmă natura noastră umană va sfârși prin a se inspira din microchestețiile implantate în noi.

Începeam să bănuiesc ceva, dar nu am mai cerut lămuriri, era clar că avea un discurs puțin difuz, tocmai pentru a eluda anumite chestiuni.

- Am văzut ceva, de fapt am simțit... adică... lasă, i-am spus. Nu știam cum să mai continui.

- Haide, spune despre timp ceea ce vrei să spui, sau ceea ce habar nu ai că vrei să spui, încearcă să dai formă negrăitului, nu contează formularea, eu deja am o înțelegere preexistentă a tot nelămuritului tău.

Asta m-a încurajat.

- Ce straniu, am zis, mă simt aici ca și cum aș fi chiar în sinea lucrurilor care compun decorul, ca și cum aș coincide și cu tine și cu background-ul. A te potrive în rama lucrurilor... ca și cum aș coincide acum sau am coincis odată. Dar ce voiam să îți spun de fapt nu este asta. Voiam să îți spun despre "tocmai-îmbătrânire". I-am surprins tocmai îmbătrânind, chiar secunda, clipa, sub-clipa, subunitățile clipei îmbătrânirii lor. M-am aflat în vecinătatea oamenilor care tocmai îmbătrâneau. Ca palpăirea ciclă-m-brutală din apus, când în următorul moment s-a și stins ziua; sau ca secunda în care debutează piroteala unei flori de cactus ivite o dată la cinci decade. Am văzut chiar momentul în care viața dădea la macerat în trupurile lor timpul biologic.

Și am tăcut. Mi-a umplut tăcerea spunând că... Stați, de fapt nu a scos nici un cuvânt, doar i-am auzit replica în gând, și replica a rezonat în mintea mea ca și cum i-aș fi auzit rostirea:

- Ai văzut macrocosmosul întregindu-se din entropia microcosmosului.

Zic:

- Habar nu am ce am văzut, însă după ce surprinzi așa ceva te gândești... din scapalul căror ore să mai tai ca să faci să mai dureze niște inerti, niște siajuri? Se crispează lentoarea orelor din tine și...

Fraza mi-a zăbovit multă vreme în suspensie, pentru că am avut sentimentul lejerității lucrurilor, știam cumva că toate labirinturile și încălțirile făceau și ele parte din calea cea dreaptă, fără să fi avut aplecări teologice, știam că toate sunt înglobate în calea cea dreaptă, și că totul era de fapt mult prea simplu, noi alterasem simplitatea țesând nuanțe și explicații, întotdeauna alte aglutinări de cuvinte care să descrie aceleași și aceleași lucruri.

Amintirile deja au început să se macine precum pergamentele vechi, și de asta nu bag mâna în foc pentru ce voi zice. Nu știu cine îmi era interlocutorul, și de multe ori

(continuare în pag. 3909)

VIATA PE DOS

Valeriu Cusner

areori în lirica feminină se poate întâlni o poetă ca Anca Pedvis care să-și psihanalizeze existența cu atâta acritate. Acest lucru se simte atât din textul confesiv, cât mai ales din finalul

emoționant al volumului său de poeme „Tirada de pe muntele Placid”, apărut într-o superbă ediție bilingvă (româno- engleză), în anul 2003, la Editura Fundației Culturale din București.

Poeta americană de origine română, membră din 1998 și a Uniunii Scriitorilor din țara noastră, își inventariază resorturile convulsive și mecanismele care și-au lăsat amprenta „în cușca memoriei” sale afective, marcându-i trecerea prin „praful cald al planetei” noastre. Se pare că astfel încearcă să-și explice ră-tăcirile, zbaterea înverșunarea și efortul „de agățare cu dinții, cu ghearele, cu cârjele, cu poemele, cu prozele, cu protezele, de mirajul” vieții, așa cum o face înainte de final, unde cu o eide-tică candoare se întreabă: „Asta să fi fost chiar viața?...”

Printr-o expresivitate evidentă, autoarea își clamează decepția de a fi fost uitată, încă de la bun început, de divinitate „Fără ști-rea ta, Doamne, am trecut prin iad... / m-au coborât în abisul schi-lozilor și-al nefolositorilor... / Am lins pereții fricii / mi-a căzut tinerețea din cap / mi-au ruginit dinții / ...Nu te întreb unde erai. / Nu vreau să știu dacă erai”. Nu a fost avertizată nici măcar de existența Timpului, acel discret „diavol cu nimb” sau „înger cu coarne” ce mereu își cerne nepăsător nisipul dintr-o clepsidră moartă; cabotin care tăinuindu-și trecerea, i-a cauzat netrăirea, „întârziind-o” în consacrarea ca poetă.

Nici îngerul sinelui nu și-a trădat vreodată prezența, chiar dacă pentru „fiecare mișcare a ta, / eu aș fi vinovată... / când mântuită de vini, curățită de carne... / m-aș prăbuși la pământ”. Nu l-a simțit nici în instruirea sa când „suspendată deasupra nică-ierului”, privea indolent cum înghițea „hălci întregi de nimic / pe care le botezam după placul închipuirii”.

Apelând la cele două entități transcendente, pentru care simțea o „nevoie abisală” de protecție, poeta inițiază de fapt un exercițiu de confirmare a propriilor deziluzii pentru că din experiența trăitului nu venea nici un semnal concret asupra rostului său în lumea materială în care era condamnată la nefericire. Dealtfel în toate cele trei volume de poeme, publicate în limba română, se simte că a fost lipsită de afecțiune încă din copilăria începută pe meleagurile mioritice. Poate că și acest impas freudian i-a declanșat nevoia imperioasă de protecție și i-a imprimat izul mizantropic al căutărilor ulterioare, al derutei, indignării și dezolării față de absurdul existenței umane.

În tentativa de a simți măcar prezența incertului înger, poeta încalcă toate învoielile divine, provocându-l la moarte prin înfometare, inversându-și locurile: „eu am trecut în față / iar tu ai rămas în urmă”, întorcându-i spatele, schimbându-i „direcția și legea, și omenia”. Dar rămâne fără nici un răspuns și atunci îl întreabă sarcastic, în gol: „Mă auzi, îngere?”

Lipsită de călăuza divină, traumatizată de austeritatea tatălui („inima lui e o casă cu geamurile sparte”), de moartea mamei, poeta s-a lăsat de pictură (incendiindu-și „tablourile din retină / cum îți ucizi copilul”), alegându-și „orbirea” ca exil metafizic, introvertindu-se într-un abis al „nemeoriei”, cade în deriva cu „adâncuri necunoscute” cu „jurasice hățșuri nealemele”, reali-zând depresia morții planetei comprimată și în eul său, ca apoi să se închidă în liniștea odăilor „mute ca un cavou”, departe de amăgirile lumii, unde „ninge abundent cu tăcere”, și să realizeze în sfârșit o nedorită revelație, cea a neantului care o împinge spre negativitate, spre nihilism și spre inversarea sensului existenței, inspirându-i versuri fără „vreo consecință”.

Neantul, la Anca Pedvis, nu putea fi însă o alternativă, un substitut acceptat cu resemnare care să-i deturneze elanul vital.

Cade în letargie, dar ascultând muzica lui Bach și Mahler, începe să-și amintească de marea sa iubire ca de o „așteptare” do-

sită în „buzunarul plicurilor primite din țară”, îngrijorându-se că viața i-a „devenit mai scurtă / decât rădăcina ei pătrată”.

leșirea din această stare se realizează prin avertismentul mult așteptatului înger (ca în absurda așteptare a lui Godot, de Samuel Beckett): „Trebuie să fii neună... să pleci în lume pe o așa vreme!... / Nimic n-o să mai fie ca înainte!” Numai că poeta își revine în sfârșit, realizând cu luciditate că nu mai poate renunța: „Dar îl iubesc... / Mă duc, zisei îmbătrânind”.

Întreaga ființă îi exultă de dragoste „purtând un braț enorm de trandafiri / și ți-aș cădea, supusă la picioare”, fără a-i aminti „de viața schimbată pe gologani mărunți... / Și nu muri! Te rog: încă nu vreau să pleci / sunt poetă și-ți ofer acesta / ca pe-o antichitate, ca pe-o piesă rară” deși realizează că „m-am făcut urâtă... / Nevrednică de iubire... / din sfârcurile mele, astăzi, curge piatră. / Cu inima-mai știu doar să mă rog”.

Mărturisesc că rareori am întâlnit în lirica universală o trăire atât de profundă a iubirilor târzii, atâta candoare și pasiune în dragostea consumată la distanță, „mai la Sud de moarte” (comparabilă cu cea din „Scrisorile portugheze ale Mariei Al-coforado, sau din „Temă la insomnie” a Alinei Beiu-Deșliu), poate cea din urmă dragoste, căreia poeta îndurerată îi dăruiește „Ultimul vals... pe podeaua de sticlă a lunii” pentru a deveni o „hieroglifa eternă pe obrazul ei înghețat” ce se va roti la rândul ei „pe-o orbită neștiută de nimeni, netulburată de vânt. / La nesfârșit ne vom roti: / nici tu, nici eu, nici trăind, nici murind...”

În finalul volumului, prea împovărată și rănită de vitregia vieții și de zadarnicele căutări, autoarea își asumă riscul de a se metamorfoza în stăpâna malefică a „Muntelui Placid”, de fapt ipostaziindu-se în altitudinea ostentativă a Răului fundamental (în contradicție cu „Idea de Bine” a lui Platon), la care a fost împinsă de „bezmetica matematică a existenței”. Dorința de revanșă o îndeamnă să redeschidă cutia Pandorei, scoțând la iveală cealaltă față a rătăcirii umane, și anume cea demonică.

Printr-o speculație metafizică, stăpâna își rostește violentul discurs, de fapt un rechizitoriu agresiv, disimulat din postura de victimă, împotriva vieții trăită pe dos, cea care-i inversează sensul său constructiv, „luând căderea drept beția ascensiunii”; în același timp asumându-și rolul calului troian în „cuibul infanticid” al „întunericii fundamentale pe care policromia iluzorie a ceea ce există, se străduiește să-l mascheze” (cum susținea Fernando Savater în celebrul „Eseu despre Cioran”).

Pentru o mai bună acoperire, se folosește și de semantica adjectivului „placid” (liniștit, calm, blajin, nepăsător), pe care o atribuie cu nonșalanță, ca *titlu de proprietate* pentru muntele

Placid (asemenea muntelui Fuji din Japonia, consacrat ca un munte sacru în memoria colectivă a lumii).

Disimulându-și entitatea prin anagramare, se dezlănțuie cu o înverșunată bulimie spre a-și satisface „pofa neagră de sarcasm și dramă”, strecurând „porniri sinucigașe”, țesând „rețele otrăvite” celor ce „se-nconjur cu lumânări de întunerici” și orbesc „cu suflului-n derivă”, trăindu-și viața pe dos și mai ales „Crezându-se salvați, în toiul damnățiunii”.

Se pare că histrionismul ipostazierii sale îi permite să fie și mai eficientă în rolul revanșard de *vidanșor al Răului*, pentru că situându-se deasupra lui, îndreptățită și prin statutul său de stăpână, își poate exercita și dreptul de a ucide „pe rând”.

Odată satisfăcută această sete de ecologizare spirituală, poeta declară în final: „Nu mai am nimic de spus” pentru că, de la altitudinea ipostazierii sale, totul pare altfel și anume că „moartea e viața pe dos, / văzută de sus și de foarte departe”.

De fapt, filozofând, poeta a spus totul pentru că, inversându-i cuvintele, afirmă că *viața pe dos înseamnă moarte*, în sensul cu topica poemelor sale, ce se pot descifra cu o altă cheie, cea a antonimiei sensurilor, atât de frecventă și în eseurile maniheiste ale lui Nietzsche sau Cioran, care s-au consacrat cu trecerea timpului, întocmai cum se va întâmpla, mai devreme sau mai târziu, și cu Anca Pedvis ce mărturisește sentențios: „prezentul este cel mai depărtat dintre timpurile conjugărilor mele”.

Am simțit nevoia să revin iar asupra acestei mari poete, pe nedrept neglijată în ultima vreme de revistele noastre de cultură, în timp ce marile reviste din New York îi consacra largi spații de mediatizare. ■

FLORA BROVINA

Poetă, medic pediatru și activistă a drepturilor omului. S-a născut în orașul Skënderaj (1949), pe valea Dreniței (Kosova). Între timp s-a stabilit la Prishtina, unde a început studii de medicină, pe care le-a terminat la Zagreb, unde s-a specializat în pediatrie. După întoarcerea în Kosova a lucrat un timp ca ziarist pentru cotidianul *Rilindja*, iar mai târziu, în calitate de pediatru, la Spitalul General din Prishtina. A fost persecutată de către forțele paramilitare sârbe (1999) și eliberată prin intervenția forțelor comunității internaționale și NATO. În calitate de scriitor a publicat volumele *Verma emrin tim* (Pune numele meu), Prishtina 1973, *Bimë e zë* (Planta și voce, 1979), *Luleborë* (Flori de gheață, Tirana, 1988), *Mat e çmat* (Măsoară și dezmasoară, 1995). În 1999, a fost premiată de către PEN Clubul Suedez, alături de alți scriitori renumiți, precum Salman Rushdie, Adam Zagajewski, Nuruddin Farah, Taslima Nasrin, Shirali Nurmuadov și Vincent Magombe. Este activistă a PEN Clubului American și a centrului Drepturilor Omului Heinrich Böll, Fundația din Berlin. Poemele sale sunt incluse în diferite antologii, traduse în limbile olandeză, germană, sârbă, arabă și engleză.

CULOAREA MEA ROZ

Suntem

Raze călătoare prin celulele pielii
Și o insectă se plimbă prin mine
Am culoarea roz
A privirilor tale fascinate
A ierbii în amurg
Și mâini de văpaie
Am când mă mângâi
Am culoarea roz
A sărutului în zori
Când tu și razele
Vă faceți cuib în mine

2. În stâncă țeș și despletesc codița
Merg pe munte pe mal de fluviu merg
Dumnezeule cât te iubesc
Spăl părul pe cascadă ud sâni
Rup verdeața florile pe față
Mă așez cu flori în mână

3. Te iubesc în toiul zilei
Mă-nțeapă sârma pe față și mâini
În ochi mă-nțeapă
Printre noi mă-nțeapă
Și pică pică pică
Privesc rana pe tine să te văd

De săruturi mi se vindecă
De ochii tăi
Mâinile când le întinzi spre mine
Încetează durerea
Ce-nțeapă și înțeapă și înțeapă

4. Te iubesc când mă trezesc
Cu tine mă culc și visez
Te iubesc în toi de zi
Ca pârjolul arde iubirea
Te iubesc în amurg
Cu săruturi îți-ncălzesc extremitățile
Oare ce fac eu întregă zi
În afară de a te iubi.

5. Te port în mine
Cei ce iubesc
Cunosc ochii rușinați
Nu și pasul
Când merge desculț
Pe verdeața ta
Pe gene lumănări de lumină
KOSOVA
Cât te iubesc
Oriunde merg
Te port cu mine
Precum lacrima

PRIMĂVARĂ ÎNSĂNGERATĂ

Rupe primăvara îmbobocită
Cuprinde în mână corola
Mergi încet și pe tăcute
Nu ești mic ești primăvară
Pune în prima răspântie
Floarea de rană de pasăre
Să se usuce
Te voi plânge
Cu petale care alină durerea
Învață să iubești
Învață să iubești din această zi
Crește cu primăvara în mâini.

GLAS DE INIMĂ ȘI KOSOVA

1. Pun bandana pe cap
Merg desculță
Ca un fluture zbor
Căldura mea ești
Tu ai ochiul vânăt
Și buza crăpată
Chiar dacă te sărut rana nu se înmoaie
Ochiul fața buza nu ți se-nmoaie
Când merg desculță
Cu bandana pe cap
Suntem roșii
Fragede
Cu buze uscate

MIRADIJE RAMIQI

S-a născut în anul 1953, în comuna Pozharan, județul Vitia (Kosova). După absolvirea liceului pedagogic din Ferizaj, a frecventat Academia de Arte din Prishtina, secția de pictură (1974-1978). A fost reprezentantul studenților Academiei de Arte în Senatul Universității, și membră în colegiul director al facultății. După absolvirea studiilor postuniversitare a susținut lucrarea de magistratură cu titlul *Arta în călătorie în jurul resensurilor sale*. Actualmente este profesor universitar al Facultății de Arte din Prishtina, membră a Asociației Artiștilor Figurativi și Aplicativi din Kosova, membră a Academiei Europene a Artelor din Bruxelles, membră a Uniunii Scriitorilor din Kosova. Din 1970 este prezentă cu poezie, povestiri, eseuri, în presa albaneză de pretutindeni. **Bibliografie lirică:** *Tremur de culori* (1981), *Plaoie pe oglindă* (1990), *Suspîn regal* (2000). Este cuprinsă în câteva antologii de limbă albaneză și străină, este laureată a unor premii importante pentru poezie. Sunt de semnalat contribuțiile sale pentru emanciparea și afirmarea femeii-artist și veteran. Scrie, pictează, ajută și organizează expoziții de pictură, ore literare și audii de muzică clasică. Este prima poetă kosovară tradusă cu un volum antologic în limba română (*Suflet înflăcărat / Shpirt i përflakur*, București 2007).

FOAMEA ARTISTICĂ

În toate ceasurile zilei
Simțim foame
Mâncăm Limbă
Lingem Buze
Sărutăm Ochi
Mușcăm Urechi
Ne săturăm cu iubire
Astfel
Puțin câte puțin
Fugim de sinea noastră
Ne închidem în ramă
Puțin câte puțin
Ne sinucidem Artistic.

SĂ DEZBRAC CĂMAȘA NOPTII

De unde în această cameră albă
Baricadă pentru ghearele pisicii
În Atelier începe să plouă
Sângele primul meu vecin mă trezește
Din somnul de iarnă cu piei argăsite
Să continui călătoria prin peisaj
Ce mi-a rămas după atâtea secole
Desen neterminat pe pânză neagră
Să dezbrac cămașa nopții
Tăcerea s-o întorc într-o candelă de ulei
Să iasă din peretele care mă zidește

ACTUL SERII

Te-am dezbrăcat în atelier
Tu stătea în fața mea
Ca o statuie antică
Ți-am dat suflet
Trupul ți l-am transformat în cărbune
Ce asemănare divină
Ți-am cârpit surâsul

În aceleași tipare de cărbune
M-ai trezit încet
Fapt al Serii
Ai intrat în patul meu
Te-ai transformat în cărbune

ȚIPĂT DE IUBIRE

Cu tandrețe cuprind
În mâini
Fața ta – a Mea
Țin în degete legătura
Melodiei cântecului neîntrerupt
Am zis...
Iubirea îi cântă singură
În zilele lungi și nopțile fără somn
Până când în tăcere îngândurarea
întoarce nostalgia în tăcere
Săruturile se sparg în durere albă

Am zis...
Patului meu de durere
Îi lipsește căldura trupului tău

ÎN VERSUL MEU

Când tu lipsești
În capul meu sădesc amintiri
La închiderea ochilor
Adânc intră în sinea mea
Iubirea cântecelor ne-cântate
Doarme în sufletul meu trezit
Când tu lipsești
În versul meu se naște tristețea
Durere închisă în ramă
Vine și fuge în taină tristețea
În sufletul meu trezit
Intră și ies cântecele ne-cântate
Când tu lipsești
Eu mă-ntorc în sinea mea
Iubire a cântecelor mele
Tu vii și intri în cântecul meu.

De-a iama-n toamnă

George L. Dumitru

Mai întâi s-a anunțat la televizor, la o oră de maximă impertinență, că în orașul Neterminat a venit Toamna. Aiurea! Nu i-am crezut. De ce să-i cred. Ce, poți să te iei după sateliți? Știe satelitul să ia paiul în gură, să se îmbăieze în praful drumului, să-și pună cuibul sub streășina blocului? Nu, nu și nu.

Pe urmă, într-o seară, am găsit la cutia poștală, printre pliante de toate felurile, o scrisoare apoasă rău. Am deschis-o acolo, în scara blocului. În loc de litere, era scrisă cu picuri transparente, reci și alungiți, iar în josul paginii stătea semnătura: „Cu drag, Ploaia”. Nici pe-asta n-am crezut-o. Putea, foarte bine, să fie scrisoarea aceea de păcăleala din Nigeria. Cea care te face, gratis, milionar în dolari. Totuși, o bănuială, subțire și verde ca un gușter, mi se strecurase în sân și mă gădila până mă umfla plânsul de-atâta răs.

Ar mai fi fost niște semne, cum ar fi cel cu greierii. Dispărușeră, nu se mai auzea deloc șlagărul lor de mare succes care ne adormea noapte de noapte. Nici măcar la MTV. Simțiseră ceva și se refugiaseră toți în telefoanele mobile, până la primăvară.

A doua zi, bunul meu prieten, guguștiucul Fifi, m-a făcut să înțeleg adevărul. Beam cafeaua împreună, ca în fiecare dimineață, la șapte și jumătate punct, direct pe balustrada balconului. M-a anunțat din patru surse, toate autorizate, adică apus, răsărit, miazăzi și miazănoapte, că a venit, chiar a venit Toamna. Pe el îl cred pentru că nu minte niciodată și în plus e foarte cult. În afară de guguiala maternă, vorbește fluent primăvăreasca, văratica, toamna și iernana.

La serviciu, m-am convins încă o dată că Fifi nu se înșelase. Când am privit plopii cei mari din curte, am văzut că erau gata-gata să-și ia zborul. Un vânt rău și ud îi pieptăna dintr-o parte iar frunzele fâlfâiau toate ca sute de aripioare verzi, așezate una lângă cealaltă. Băteau simultan, ridicându-l anevoie, în timp ce rădăcinile pârlău, smulgându-se, puțin câte puțin, din pământ. Umblă vorba că anul ăsta vor să plece și copacii în migrație. S-au săturat să stea și să se uite. Păi, după ce că ciripesc în stânga și-n dreapta, tot peștrițele alea cu pene să stea la căldură? Gata! A venit și rândul lor, al celor cu ramuri și frunze. De fapt, chiar văzusem, ceva mai devreme, un

cârd mare de tei, zburând spre țările calde, cu tot cu vrăbiuțele de pe crengi. Își petrecuseră trunchiurile vârtoase prin nori, ca prin niște colaci de salvare, și pluteau - foșnind nevoie mare - către Palermo sau Lisabona.

Era sigur deci. Venise. Iar.

Vestea m-a făcut să vărs două lacrimi. Una de vin iar cealaltă de venin. Nu că nu mi-ar plăcea Toamna. E frumoasă foc roșcătă. Dar e prea tristă. Nu zâmbește niciodată și e și cam mută după atâta vie, struguri, teascuri. Dezvățată, orice s-ar spune, puțin cam rece și prea mândră, ca să nu mai vorbim de gusturile fistichii pe care le are. Prea decadentă pentru mine, dar cu toate astea mă cucerește de fiecare dată. Mă face să mă îndrăgostesc de ea în mod cu totul și cu totul inutil. Știu, și toată lumea știe, că nu acceptă pe nimeni. Doar te ațăță iar dacă te-ai apropiat de ea te veștejește cât ai clipi din inimă. Am fost odată chiar la o omidă, vestită în ghicit. Voiam să știu dacă voi avea parte de ea sau măcar de voi pune astâmpăr patimii, împreunându-ne vreodată. Mi-a spus că alta-i aleasa mea dar nu se vede clar. Că nu-mi poate spune ce și cum dar să n-am grijă că mă voi reîncarna într-un borcan cu zacuscă, și-atunci, ea Toamna, s-o desfăta cu mine. I-am plătit în dorințe. La așa scorneală, așa plată.

În ce mă privește, în fiecare an, când vine ea, las totul baltă și o pornesc spre cimitir. Unul anume, dar tot cimitir se cheamă că este. Nu, Doamne ferește, să nu vă gândiți la rele! Devin gropar. Nu prea îmi place dar toată lumea spune că fac o treabă grozavă, că mă pricep de minune. Îngrop după contur. Â°luzii. Nu contează ce formă are, cât de mare sau de mică este, dacă e dreaptă sau sinuoasă. O ascund de nu mai rămâne din ea nici-un regret. Și asta chiar dacă vremea se strică de tot iar uitarea se întărește ca asfaltul. În pauza de masă mă relaxez jucând pe Marele Inchizitor. O fac din pasiune, pentru că îmi place la nebunie să ard. Eretice speranțe și nimic altceva.

Așadar, cum credeți voi că o să se uite la un gropar această frumusețe mută, cu părul arzând în mii de focuri, cu unduitoare șolduri late, arcuite infiorator în rotunjimile din poame. Cu ce să răspund eu miresmelor ei amețitoare de ardei copti și vinete tocate, de saramură indecisă între castraveciori sau gogoșari.

Ah, și spiritul! Mustind în ale ei rondoale rafinate, de morcov, țelină sau păstârnac, sublim al gusturilor prea galante. Pot eu oare egala asemenea daruri. Normal că mă întristează și mă tulbură, ca pe-un borcan ursuz. Nu, nu cu zacuscă, ferit-a Sfântul. Peltea măiastră de harbuz. ■

Casa de Cultură a municipiului Tecuci

Laureatii Concursului Național de Poezie „Costache Conachi” editia a XVI-a, oct.2008

Andreea Mihalcea – Ploiești, elevă:

Marele premiu; Premiul revistei “Tecuciul literar- artistic”;

Andreea Despina Popovici – Gura Humorului, studentă, Iași

Premiul I; Premiul revistelor: Tecuciul literar-artistic, Hyperion-caiete botoșanene, Dunărea de Jos- Galați;

Adrian Diniș – București

Premiul II; Premiul revistei „Tecuciul literar- artistic”;

Oana Gabriela Bucur – Găești, elevă

Premiul III; Premiul revistelor: Tecuciul literar- artistic, Convorbiri literare;

Irina Roxana Georgescu – Medgidia

Premiul revistelor: Dacia literară, Dunărea de Jos și Tecuciul literar-artistic; Premiul „Cezar Ivănescu” al Muzeului Literaturii Române Iași, Premiul Cenaclului literar “Calistrat Hogaș” al Casei de Cultură Tecuci;

Muşata Matei – Chișinău, studentă

Premiul revistelor: Poezia, Tecuciul literar artistic;

Carmen Păduraru – Bacău

Premiul „Ioanid Romanescu”, al Muzeului Literaturii Române Iași ;

Marian Gabriel Avram – Botoșani

Premiul „Mihai Ursachi” al Muzeului Literaturii Române Iași ;

Răzvan Oprescu

Premiul revistei „Dunărea de Jos”, Galați ;

Gabriel Nedelea – Cujmir, Mehedinți

Premiul revistei „Oglinda literară”, Focșani ;

Amalia Trepca - Bacău

Premiul revistei Porto- Franco – Galați; Premiul Filialei Bacău a Uniunii.Scriitorilor din Romania ;

Valentina Bișog – Pașcani

Premiul din partea Protoeriei Tecuci, pentru cea mai bună poezie creștină;

Alin Boeru Costin

Premiul revistei „Tecuciul literar artistic”, Tecuci

Apropo de falsuri

Un producător de cuvinte fără noimă, date altora drept texte literare, se tot chinuie de 4 decenii să fie luat în serios de lumea literară. În ciuda eforturilor sale uriașe, în ăst timp ar fi putut reinventa roata, a rămas de unde nu a plecat, la „poșta redacției”. Drept pentru care, din când în când, mai primește câte un răspuns în colțul acela miraculos de pagină, de regulă dedicat copiilor, începătorilor în toate privințele. E trist și amuzant. La fiecare răspuns, peste bășcălia redactorilor se adaugă meritele, mereu mai multe și mai răsunătoare, ale bietului artist neînțeles cum și cât trebuie. Nu-i iese și lui de un mic succes răsunător, deși și-a falsificat câte ceva din biografie: profesia, anul și locul debutului etc. Nimic. Uneori întoarce pe dos răspunsurile de la „poșta redacției” și le transformă în adevărate prefețe ale cărțușilor sale, fără a preciza despre ce este vorba. Fiind un personaj care până mai ieri a fost prin preajma noastră, ajutat din tot sufletul și cu toată bunăvoința, punem punct aici dezamăgirii noastre.

TRASEISM (DE)SFINȚIT

Dacă unii politicieni sunt de înțeles când trec de la un partid la altul, în cazul literaților care își schimbă pur și simplu ciorapii religiei chestiunea pare ceva mai complicată. N-ar fi nicio nenorocire, doar trăim vremuri extrem de permissive, inclusiv din punct de vedere religios. Cum nu suntem niște fundamentalști ortodocși, înțelegem metamorfozarea subită a unora dintre noi. Nu putem da nume, nici de personaje nici de culte religioase. Nu ne permitem un conflict inutil și complicat. Totuși, la ce bun astfel de gesturi? Mai ales când ele sunt făcute în speranța deșartă și egoistă a unei alte cariere literare, alta decât cea care ne-a fost hărăzită dintru început! E vorba tot despre un personaj (personajă, vorba lui Gheorghe Ene) din trecutul...jurului nostru. Puțini am fost, mulți am rămas.

DE DRAGUL CELEBRITĂȚII

Dacă am putea să ne retragem semnăturile date în folosul unora dintre conviviile noastre literari, mai ales că aceștia ne-au întors, între timp, cu vârf și îndesat facerea de bine, nu cred că am ezita prea mult. Dar nu mai avem nicio șansă. Vorbele noastre, uneori scăpate sub impulsul toleranței, a spiritului de echipă, au luat calea ireversibilă a Internetului. Sunt pe fel de fel de site-uri, mai ales pe cele ale celor vizați. Cu toate că au ajuns să ne disprețuiască sincer, ei nu pot renunța la partea consistentă de legitimitate literară pe care le-am dat-o cândva. De dragul unei celebrități de ecran, insignifiante, de debara electronică. Adevărata consistență creatoare se vede la suprafață, pe hârtie, în viața de zi cu zi, față în față cu cititorii noștri dintotdeauna.

IEȘIREA DIN LITERATURĂ, INTRAREA ÎN REALITATE

Prin cele ce scriu în această rubricuță, nu vreau să fac „spectacol mediatic”.

Nu-mi stă în fire. Există momente în viață când simți că ceva nu e în regulă cu tine din cauza celorlalți. Și invers. Din când în când simt nevoia să fug pur și simplu de cuvinte, de citit, de scris, de trăit într-un mediu lent sufocant prin natura sa. Sunt zile, din ce în ce mai multe, în care, la prima oră a dimineții, plec spre serviciu cu mult mai devreme decât e necesar. De regulă, deși nu am de gând să plec din acest oraș nici chiar cu ajutorul poliției, trag o raită matinală prin Gara Buzău. În cărțile mele, această gară, ca și orașul, de fapt, ca tot ce ține de acest spațiu obsedant, există un amestec inseparabil de literatură și realism. Acum, Gara Buzău e în reparație, renovare, modernizare etc. Pentru mine, acest spațiu nu se limitează doar la liniile ferate, taximetre, maga-

zine. Gara începe de undeva de prin preajma Parcului Marghiloman, o văd extinsă până în Bariera Ploiești și până la Maternitatea Buzău. Nu pot vedea acest spațiu decât din suflet. Nici ca un vizitator al Buzăului, nici ca un locuitor exagerat de preocupat de măruntaiele Cetății. Văd și percep viața din Gara Buzău de peste 3 decenii. De aici am plecat și am venit din și înspre bucurii și necazuri.

Rememorez fețele inexpressive ale oamenilor de acum 3 decenii, de acum două decenii. Totul era gri, încremenit în ceva nedefinibil. Nici acum lucrurile nu stau altfel. Doar fețele trecătorilor sunt schimbate. Firește, nu e vorba despre aceeași oameni. Vorbesc de expresia unei fețe colective, cuantificată. Trecătorii de acum trei decenii se mișcau într-un tipar paranoic. Gara era ceva mai curată. Navetiștii nu aveau timp, bani și permisivitate să-și facă de cap prea mult timp prin bodegi. Iar sărăcia era așa de lucie, încât nu aveai cu ce să faci mizerie în jur. Ca să nu mai spun că, din 10 călători, cel puțin 5 aveau în mână un ziar, o revistă sau o carte. Acum, fețele și preocupările acestor „alți oameni” arată altfel. În primul rând, nu mai există navetiști vârstnici. Cărciumile sunt deschise și ocupate non-stop, mizeria stradală e foarte pronunțată și, cel mai trist lucru, nu mai poți vedea oameni cu ziare, reviste sau cărți în mână. Doar pe ici, pe colo, câte o femeie cu cine știe ce publicație de rețete culinare sau de modă. Mizeriei de aici nu-i poate face față niciun serviciu de salubritate, e ceva ce ține de fiecare ins în parte, e perpetuă și ostentativă. Niciodată această zonă întinsă nu a arătat mai dezolant. Firmele luminoase din acest perimetru nu fac decât să accentueze contrastul dintre fostul întuneric neluminat și actualul iluminat întunecat.

SCRIITORII SI POLITICA

Din toată galeria de președinți ai Uniunii Scriitorilor, singurul căruia politica nu i-a șifonat imaginea a fost regretatul critic literar Laurențiu Ulci. Tot el a redat și demnitatea scriitorului român, a breslei. Dacă până în 1989 scriitorul nu se putea afirma decât făcând și unele compromisuri, după aceea pupincurismul și carierismul au devenit niște chestiuni de rutină, la îndemâna oricui, căci până atunci nu oricine putea pupa partidul unic în fund. Acum Uniunea Scriitorilor e politizată la maxim, șefii acesteia sunt băgați în politică până la gât, au surse de venit ofensatoare pentru ceilalți scribi, funcții peste funcții, năravuri vechi, aroganță etc. Nici nu prea are importanță în ce partid își folosesc scrisul, cuvântul, limba. Pentru ei nu contează decât avantajele personale. Se pricep la politică cum se pricepeau vechii activiști la toate. Unii dintre ei nu au niciun fel de operă majoră. Mulți dintre cei care au trântit o viață întreagă, nici în cele mai frumoase vise ale lor nu au îndrăznit să spere că vor deveni într-o bună zi oameni de rang, tratați cu toate onorurile, cu mașini la scară, cu case, conturi în bănci și pământ cât cuprinde. Mă refer doar la cei ce pretind că sunt și scriitori, nu numai politicieni. Au dreptul să scrie, căci orice ar scrie, tot prost scris se dovedește a fi. Dar nu au dreptul moral să se dea drept scriitori în lumea politicii, să folosească blazonul acestei bresle destul de oropsite, însă demnă în prestigiul ei formator de conștiințe. Acestor indivizi le este caracteristică viclenia, minciuna. E bine să stai la distanță de ei, altfel te folosesc fără scrupule, fără să-ți dai seama că le faci jocul chiar și însoțindu-i la cine știe ce banală lansare de carte. Sub care lansare se află mușuroiul urât mirositor al cine știe cărui partid.

(continuare în nr. viitor)

08 febr 2017

Joana,

Tu crezi că îmi Glumesc da mă ști că îmi
 chear o eau pe Lenus poa să zică lumea
 orice de ea se parcă de tine na zis?
 că când am fost în Armata tu nu te
 tinea cu Culăită sau cu Gionu ia
 zi că nu așa mie-mi zice oamenii
 pe stradă asta-mi zice și îmi se
 să cred? Zimă și mie că nu-i așa
 și te cred. MELU P.S. Mai aștept răspuns?

Pentru conformitate: Liviu Țigla

STATUJA

Ioan Mușurel Sasu

Călugărul înainta încet pe strada pustie. Nu mai era nici atât de tânăr pentru ca zgomotele necunoscute din spatele gardurilor și ferestrelor să-i atragă atenția și nici atât de bătrân încât să poată rămâne indiferent la toate.

Un vânticel cald filtrat prin frunzele și florile pomilor îi răsfira ușor barba și nu este exclus să-i fi trezit unele amintiri. Nimeni nu va putea ști vreodată numărul trecătorilor la existența cărora au fost martore asemenea străzi vechi, cu casele retrase din calea copacilor bătrâni care deformaseră trotuarul cu rădăcinile. Parcă ar fi vrut să le smulgă și să plece, s-or fi răzgândit atunci când și-au dat seama că pe o stradă nouă, cu trecători grăbiți și pavajul neted, ei nu ar avea nici un rost. Or fi înțeles și ei că pomii deveniți inutili se taie?

Undeva, la capătul străzii era un părculeț, doar câteva bănci și o statuie în mijloc, funcționase cândva și o fântână arteziană dar din cel mai serios motiv fusese oprită apa. Instalația rămăsese doar ca un gard de protecție în jurul statuii care reprezenta o femeie cu un ulcior pe umăr pe care îl susținea cu ambele mâini.

Obişnuia, atunci când avea posibilitate și nu prea des beneficia de acest favor, să vină în parc, să stea pe o bancă, la umbră, auzind sau nu conversațiile din jur și văzând sau nu agitația străzii. Înafară de lumea proprie există și lumea celorlalți, adică lumea proprie a fiecăruia dintre ei. Nu se suprapun perfect, aceste lumi nu au cine știe ce grad de congruență și nici măcar nu evoluează convergent, paralelismul existenței nu le impune similitudinea. Ascunsă în spatele fiecărui motiv de acțiune, ideea de bine pîndește orice posibilitate de a genera dorințe. Binele se vrea în tot mai mare măsură, dorințele tot mai mari și mai multe sunt tot mai greu de transformat în rezultate, partea rămasă nesatisfăcută devine tot mai mare și odată cu ea crește răul, nedorit dar existent și agravat tocmai de prea multa tindere spre bine. Cer-

cul nu se închide ci capătă aspect de spirală. Spirala veșniciei năzuinți spre ceea ce nu se poate.

Ce obsesii vor fi chinuit sufletele sculptorilor de au preferat să reprezinte corpul omenesc fără veșminte? La ei și la pictori nu a funcționat interdicția referitoare la „chipul cioplit” și uite că nu li s-a întâmplat nimic, sunt pline marile muzee ale lumii civilizate de operele lor. Ceea ce fac artiștii este reprezentarea unei părți din realitate folosită ca vector pentru ideile pe care vor să le împartă cu ceilalți, nu atribuie caracter sacru și nici puteri miraculoase acestor lucrări.

Statuia din parc nu este ca Afrodita dar nici banii pentru prețul realizării ei nu s-au adunat ca pentru templul Aphroditei Pandemos.

Tentativa de a materializa sacrul în obiecte profane duce la diluarea esenței cu caracter divin în ceea ce este mai mult sau mai puțin vulgar.

Cu barba rezemată în piept și fruntea aplecată, călugărul dus pe gânduri atrăsese atenția unor tineri care întrerupseseră hârjoneala spre a chicoti, nu se știe din ce motiv. Parcă pentru a răni sufletul cuiva trebuie neapărat motiv? Manifestările egoismului au darul de a supăra chiar și atunci când nu sunt total dezlanțuite. Uneori sunt percepute astfel și atitudini nevinovate sau măcar nelegate de situația prezentă dar cel care are o rană ascunsă în mijlocul gândurilor trăiește un sentiment de culpabilitate care, combinat cu nesiguranța în aprecierea comportamentului celorlalți, se transformă în momente grele. O fi o soluție cinismul, egoismul autarhic, nepăsarea sau pur și simplu, sfidarea? Cine poate. Cine nu, suferă.

Viața retrasă între ziduri izolează puțin, oameni există oriunde și odată cu ei lumea cu tot ce are ea de impus suportării individului. Când ești acolo vrei să fii aici, când ești aici tânjești după acolo, doar pe drum să fie o umbră de speranță. Cel care se înecă se agață și de un pai, paiul nostru este speranța. Până când ne vom mai amăgi cu ea?

O excursionistă se opri să fotografieze statuia. Concentrată în alegerea unghiului din care să realizeze poza, nici nu observase barba și ochii pătați de melancolie de pe banca din spatele ei. Nu se simțea furat de această persoană care, fotografiind, lua ceva din ceea ce, fără a păgubi pe alții, era a lui. Privind-o, pentru o clipă imaginația o închipui în locul statuii... Păcat, acesta este un păcat. O așteptă să-și termine treaba și să se integreze în mulțime ca să poată și el pleca.

Cezar, prieten drag

Alexandru Cetățeanu

(urmare din numărul anterior)

Poate că nu toți prietenii tăi buni, printre care am avut onoarea să mă aflu și eu, au înțeles de ce ți-a scris marele Constantin Noica așa:

“...peste tot am simțit că este vorba de ceva *sacru* în scrisul d-tale”.

Eu am simțit un suflu divin, nu numai în poemele tale ci și în tot felul tău de a fi. Chiar și unele ciudățenii, sau caracterul tău nobil dar ferm, dur și direct, cam straniu pentru mulți, aveau ceva special, greu de definit. În opera ta nemuritoare, așa mai îndrăzni să adaug caracterul profetic, premunitiv sacru, cum puțini au simțit sau au înțeles. În fond Geniul, așa se deosebește de restul lumii – prin profetii și mesaje, în parte neînțelese în timpul popasului prea scurt printre noi, muritorii de rând.

Cât despre conflictele cu unii și cu alții, sunt însă un fel de Toma Necredinciosul. Să-ți mai spun odată, așa cum de altfel ți-am pledat de câteva ori, referitor la dușmani: Eu nu trag concluzii finale, înaintea de a asculta atât pe cei acuzați cât și pe acuzatori. Poate că au și ei ceva circumstanțe atenuante. Apoi... și dușmanii au eroi. Cu multă diplomație, din dușmani îți poți face prieteni devotați. M-am temut toată viața de a nu pierde imparțialitatea. Niciodată un judecător nu trage o concluzie finală, înainte de a asculta și pe acuzat. Așa cum spuneam, ideal ar fi ca timpul alocat pledoariilor celor în conflict, în fața unui judecător ideal, să fie egal. Numai atunci, se pot trage concluzii finale de către cel imparțial, care nu are interese de o parte sau alta. Mă gândesc la acel M.D., pe care ne spuneai că l-ai bătut de trei ori – oare el ce ar avea de spus? Cum aveai un suflet mare, eu sunt convins că dacă te-ar fi căutat și și-ar fi cerut scuze, l-ai fi iertat, chiar dacă îl mai băteai odată.

Oare eu, Alexandru Cetățeanu, prietenul tău devotat, în care aveai atâta încredere, așa fi putut schimba cumva această stranie întâmplare, care a dus la ieșirea ta din ființa pământeană? Mă gândesc mereu și îmi fac fel de fel de reproșuri. Poate că nu ar fi trebuit să te las singur, să chemi să vină de la Iași cu trenul șoferul tău și să te ia din București, pornind noaptea la drum, în ultima ta săptămână din viață (19 aprilie). De ce te-am lăsat să pleci? Dar erai grăbit să ajungi în “dulcele târg” pentru a merge luni, 21 aprilie - în Săptămâna Mare, la Bacău, pentru acea... “operație minoră” de care mi-ai spus că era deja planificată de cum am ajuns în România, cu aproape două săptămâni înainte. Era mult mai bine dacă eu amânăm semnarea acelui contract prevăzut pentru marți și plecam împreună la Iași cu mașina editurii Junimea, care se afla încă la București, la mine - în Drumul Taberei, odihnindu-se parcă după drumul la Tirana. Urma să facem o călătorie cu ceva ocolșuri, prin Craiova, unde ne aștepta cu drag scriitorul prieten prof. dr. Marian Barbu, prin comuna mea natală Amărăști, unde era planificat să ne cânte și să se bucure de prezența noastră faimoșii *Haiduci de Amărăști*, apoi prin Vâlcea, unde ne așteptau prietenii devotați precum scitiorii prof. dr. Doru Motoc și Ioan Barbu, ca să ajungem până la urmă la Iași, orașul culturii românești. Cunoșteam acum bine mașina albastră Logan brake, pe care am condus-o prin munții Albaniei și tu cunoșteai ce eu nu mai știam prea bine după zeci de ani de pribegie prin lumea largă – drumurile României. Nu mai eram sigur de calea de la București la Iași, mai ales că urma să o luăm pe ocolite prin Amărăștii de Vâlcea, dar aveam în plus acel GPS (le-am mai explicat - GPS înseamnă Global Positioning System) care ne-a dus aproximativ spre Albania, am rătăcit drumul după ce am ocolit Sofia (noroc cu poliția bulgară care ne-a oprit pentru exces de viteză, că altfel ajungeam... la Belgrad!) și ne indica mereu să o luăm spre dreapta sau stânga spre prăpastii... cât de mult ne-a amuzat! Dar prin România, tu cunoșteai pe dinafară drumurile, că le-ai parcurs de mii de ori. Nu aveam probleme a-ți urma sfatul, mai bun decât indicațiile date de acea “minune” a tehnologiei moderne cu sateliți, numită GPS.

Ce păcat că nu am urmat planul initial! Eu am rămas la București degeaba, deoarece acei cu care urma să mă întâlnesc marți, nu s-au prezentat. “Seriozitate” românească!

Dacă plecam împreună la Iași, poate că pe drum discutăm și despre “operația cea mică și ușoară”, despre care nu vroiai să vorbești prea mult cu nimeni. Cu siguranță că ne-am fi oprit și la acea nepoată Carina, medic în Bacău, așa cum făceai ori de câte ori treceai pe acolo în ultimul timp și de care vorbeai ca despre un om de încredere. Cum de a apărut deodată din “neant” această nepoată, fără să-mi mai pomenești de ea în anii precedenți? Mare

ciudățenie! Din discuții, poate îmi dădeam seama că nu puteam pleca la Chișinău a doua zi după operație, așa cum ai fost asigurat și erai convins. Cu siguranță că așa fi încercat să te conving să amâni acea... “mică” intervenție chirurgicală nefericită, care nu era în niciun caz o urgență. Eu trebuia să mă întorc în Canada pe data de 1 mai și ar fi fost important să mergem la Chișinău, așa cum am planificat împreună. Eram așteptați cu drag de prieteni, personalități medicale - profesorii universitari Pavel și Nadejda, de admiratori și de iubitorii de poezie adevărată. Voi regreta toată viața că te-am lăsat să pleci spre moartea care a “fugit mai bine” cum spuneai într-o altă Doină. Poate că reușeam să o păcălim, să nu te “prindă” la numai 66 de ani.

Ce fericiți am fost noi, tot “echipajul”, în timpul drumului lung până la Tirana și înapoi! Eu am condus Logan-ul cu transmisie manuală, chiar dacă în cei 25 de ani de când mă aflu în Canada nu am mai condus mașini de acest tip. La ducere a fost mai greu. Dar m-am descurcat și am fost capabil să rezist la volan până la ora 3 noaptea, când am ajuns la hotelul de lux unde Luan a făcut rezervare de camere. Loc de vis acest hotel, pe malul lacului Pongratz, unde ți-a plăcut atât de mult. Nici acum nu-mi explic de unde am găsit atâta energie de a conduce mașina, mai ales că diferența de fus orar încă nu se ștersese total din mecanismul meu biologic (ora 3 noaptea plus 7 ore, înseamnă ora 10 dimineața în Canada!). Deci noapte albă, la volan, peste munți și vai! Dar prezența ta mi-a dat energie nebănuită. După miezul nopții, numai noi și animalele sălbatică mai eram pe acolo. Îți mai amintești ceața de 8-9 lupi cu ochi de flăcări, cu blana încă albă, de pe marginea dreaptă a șoselei, în Macedonia, înainte de a intra în Albania? Nu pot să o uit - incredibilă, parcă ireala apariție. Să fi fost o prevestire sumbră a ceea ce urma să se întâmple?

Eu nu am fost numai “căpitanul” micuțului automobil, așa cum am fost decretat, ci și actor. Am recitat pe drum toate poeziile, destul de multe, pe care le știam. Topârceanu, unul dintre poezii mei favoriti a fost pe primul loc, cu poeziile sau parodiile *În jurul unui divorț*, *Blestem*, *Utrenie*, *Căinele ovreiele*, *Balada chirașului grăbit*, *Bacilul lui Kokh* și altele. Să ne amuzăm, am recitat fragmente din poeziile dedicate partidului și conducătorilor iubiti de unii poeți, precum Mihai Beniuc, Maria Banus, Veronica Porumbacu, Adrian Păunescu și alții. Am vorbit de caseta înregistrată de Mitică Furdui, care circula prin Europa și Canada înainte de revoluție. Mitică (Dumitru) s-a sinucis în mod ciudat la Paris și nu am mai apucat să-i dau curs invitației de a-l vizita. În aceastp casetp, cu talentu-i caracteristic și cu vocea sa inconfundabilă, regretatul actor vorbea despre poetul Păca (fost și boxer, ca tine), despre rușinea pe care a pățit-o Adrian Păunescu la Mangalia cu Cenuclul și despre o pățanie a scriitorului Dinu Săraru. Ce ne-am amuzat! Ba chiar mi-am revenit în minte și poezii pe care nu le mai recitasem de zeci de ani – *Al mai tare om din lume*, *Mai știi cum ne iubeam* și altele. Ciudat, nu? Ți-am explicat că după mine, recitalul unei poezii este precum cântul - orice notă falsă se simte imediat. Ai fost total de acord. Am reușit de câteva ori să te fac să râzi cu hohote – ce fericit am fost că ți-am risipit pentru câteva ore gândurile care te chinuiau!

Am cântat, am spus bancuri, am vorbit lucruri deosebit de interesante despre Canada și România, iar timpul a trecut pe nesimțite. Atât eu, cât și Clara cea scumpă, plus prof. dr. Luan Topciu, “membru” de vază al “echipajului” în aventura noastră trans-balcanică, am fost fericiți să-ți fim aproape și să-ți “sorbim” din gură fiecare vorbă înțeleaptă. Ce momente înălțătoare, de nedescris, când ne-ai cântat cu vocea ta inconfundabilă! Ce sublim a fost când ne-ai recitat din versurile tale de mare maestru al poeziei! Ce nu așa da să se întoarcă acele momente minunate, sublime!

De unde aveai atâta energie?, mă întreb – a căta oară? Îmi amintesc că nu cu mult timp înainte de voiajul nostru prin Balcani, joi, 10 aprilie, ai venit de la Iași la București pentru numai câteva ore pentru a întâlni un prieten de excepție, pe prof. univ. dr. Alexandru Mica și pe mine. Proiecte cu editura Junimea, planuri importante... Am mers împreună la ambasada Coreii de Nord. Te-ai întors imediat la Iași, unde aveai o întâlnire importantă a doua zi, ca în ziua următoare să te întorci la București. La ambasada Coreii de Nord, ai ținut să mergem neapărat pentru o idee nobilă – unificarea pe cale pașnică a celor două Corei. În timpul expunerii și a filmului cu președintele Kim Il Sung care... iubea mult copiii (parcă am mai văzut așa ceva), îți reproșam – *Cezar, ce rău ți-am făcut de m-ai adus aici?* - în glumă, bine înțeles. M-am ales cu patru volume de memorii ale marelui președinte comunist corean, respectiv 2,3,4,5 - primul fiind lipsă. Fiecare volum memorial, de aprox. 400 de pagini în limba română, era ceva “deja vue” în România, cu mici diferențe. Marele conducător comunist, care spre deosebire de prietenul lui, Ceaușescu, a murit de moarte bună și a reușit să-și pună copilul urmaș (că... așa este democratic!?) povestește în aceste volume despre lupta dusă cu ajutorul tovarășilor de la Comintern, împotriva ocupației *imperialiștilor japonezi* și cât de bravi au fost.

(continuare în nr. viitor)

Modernitatea prozei lui Ion VINEA

(urmare din numărul anterior)

Constantin Miu

Abolirea povestirii, eludarea desfășurării coerente a faptelor, preferința pentru evocare și încercătura emoțională a faptelor – toate acestea sunt manifestări de artă literară pentru prozatorii moderni, frecvente în perioada interbelică. Respingând **bizantinismul descrierii**, ce particularizează romancierul de tip asmodeic, prozatorul modern (prin urmare, și Ion Vinea) preferă tehnica artistică discontinuă, în tentativa de a surprinde elanurile sentimentale și spirituale, spontane și bizare, relevându-se astfel ambiguitatea omului. Ion Vinea avertizează asupra acestor aspecte, în paranteza introductivă a capitolului al doilea al jurnalului eroului său. „Sensibilitatea dureroasă a eroului s-a lăsat condusă desigur în povestire mai mult de acuitatea impresiilor conștiente, decât de ordinea cronologică și decât logica expunerii.”

Jurnalul lui Darie consemnează pe larg, cu o acuitate analitică de excepție, drumul sinuos al descoperirii sexualității de către autorul lui, linia vieții acestuia de la copilărie spre maturitate, „treccarea din paradisul copilăriei în bolgiile instinctului sexual, ce copleșește personajele acestei cărți”. (Simion Mioc, op. cit., p. 325). Darie este copilul cu cea mai acută sensibilitate, precum și o precoce experiență erotică din literatura noastră. Fazele experienței sale erotice sunt atent descompuse de către Vinea, într-o suită de scene, ca-ntr-un film documentar.

Dramatica experiență a lui Darie începe într-o zi, când două fete din vecini, mai mari ca el, îl iau în brațe, cu scopul unei „investigații” neobișnuite: „O mână alunecă pe trupul băiatului și dibui febril frageda tulpină a bărbăției lui viitoare. S-ar fi putut, după chipul lor, ghici că se găseau pentru prima oară în fața secretului, dezamăgite. Și această dezamăgire se transformă, văzând cu ochii, în dezgust. Realitatea banală nu corespundea plăsmuirilor indescifrabile ale închipuirilor șovăitoare. Cea mai mare își despărți grabnic degetele precaute, care se încleștaseră ca pe o șopârlă, pe nevinovăția lui Darie. Apoi în strop trivial de salivă manifestă ostilitatea eternă a fecioarei pentru semnul, neisprăvit, al robiei lor milenare.” După plecarea fetelor, Darie plânge și cugetă asupra celor întâmplante: „trebuie să fie ceva neasemănător între mine și ele.” În acest

loc, scriitorul avansează tema analizei: Întru descoperirea aceluia ceva, porni tânăra lui imaginație și forțele lui crude de explorator neorientat.”

Ceva mai târziu, va fi fascinat de domnișoara Lia – profesoara-governantă – găzduită în casa familiei lui Darie, ea aducând în existența lui misterul feminin și, odată cu acesta, drama. Curând vor începe un joc al gesturilor senzuale, dar nevinovate, pentru că niciunul nu-și dă încă seama de semnificația lor, contravenind rigorilor morale. El se bucură tainic de plăcerea de a sta în brațele Liei și de a-i sorbi de aproape mireasma părului. Duminica dimineața se strecoară în așternut, lângă guvernantă, „într-o nemișcare plină de nedermerire și de fericire nedescifrată”. Treptat-treptat, apar mângâierile, tânăra devenind complice acestui joc, în care simte și ea plăcerea încă necunoscută: „Lia îi lua capul și-l înăbușea în cămașa ei parfumată. Pe urmă un rit se stabili: nu mai aveau nimic a-și spune. Darie îi săruta îndelung ceafa umbrită de bucle negre, gâtul, și îi sugea urechile. Lia suporta înțepenită de la călcăie la bărbie această desmierdare neobișnuită.” În afară de Darie, alți doi bărbați răpiți de farmecul fetei – Axel, tatăl lui, și profesorul de franceză, Willy, – „prinseră murmurul surd al fântâniei de sânge încuiată în statuia ei vie”. Prea puțin cunoscător în ale dragostei, Darie observă totuși complicata tectonică a dragostei dublată de gelozie, cu care cei doi rivali încearcă să cucerească tânăra femeie, sufletul său candid crispându-se, înainte de a fi priceput meandrele iubirii. Nu mult după aceasta, Darie are o nouă revelație – uluitoare și dramatică pentru inocența sa: Lia – îngerul viselor sale – se oferă când tatălui, când profesorului. Taina i se dezvăluie „în amănunt și pe de-a-ntregul”, într-o noapte, când Darie asistă, încremenit, la o scenă de dragoste între părinții săi.

Moment crucial pentru existența sa, actul sexual prematur descoperit îi pare un scabros ritual animalic, de o monstrozitate grotescă, nimicindu-i cu violență închipuirile pure. Șocul acesta îl dezzechilibrează complet în forul său interior și Darie se retrage în imaginar, ca un lunatic: „Tot ceea ce-l înconjura erau umbre și nu le mai dete altă luare-aminte, decât aceea care se da umbrelor. Cu timpul, privirea însăși cu care întâmpina lucrurile ajunse privirea unei umbre”. După o criză de nervi, cu dedublări ale conștiinței și cu spaime fantastice, Darie se apucă să-și scrie jurnalul, dorința scrisului având-o dintr-un impuls spre certitudine, pe care mintea lui confuză de lunatic nu-l cunoscuse până atunci. **Prin scris, Darie încearcă să-și nege viața reală și să se elibereze de obsesii.** (Apud Elena Zaharia). ■

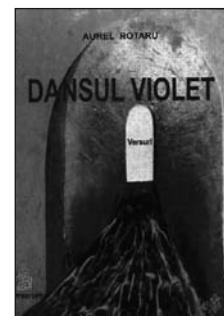
Al treilea ochi: Ana Zegrean, Ed. Casa cărții de știință

Călătorie în regatul cuvintelor cameleon: Loredana A. Știrbu, Ed. Carpathia Press

Cauțiune pentru destin: Loredana Dănilă, Ed. Pro Plumb

Dansul violet: Aurel Rotaru, Ed. Contrafort

Descriptio Moldaviae... Reloaded: Vladimir Dunduc, Ed. Politehnică

Florian Huțanu:
Ziua a douăsprezecea după
bătrân, Editura Nouă, București,
2008

O nouă carte de poeme cu un titlu aproape shakespearian îmi trimite scriitorul Florian Huțanu în care versurile înconjoară existența a două personaje: bătrânul și bunica traducând vulnerabilitatea acestor ființe pe un traseu cât se poate de previzibil. Poetul Florian Huțanu pare că se oglindește ca într-un autoportret semnificând rescrierea amintirilor unor gesturi pline de nuanțe mai ales când comunică stări, transcrie meditații ori semne de dincolo de timp.

“Trenuri / batiste / peroane / moșul o linie / bunica o alta / apoi / infinitul”. (p. 28). Sau “Bunica se sufocă / de greutatea ploilor / după ploaie, / ploaie / apoi iarăși / și moșul curgând”. (p. 28)

Sunt versuri ludice, proaspete și pline de sens ce ating registrul inefabilului spiritualizat în care tensiunea eului liric prefigurează - la umbra simbolului paradigmatic o interioritate a simțurilor în favoarea timbrului autentic a stilului esențializat huțanian capabil să fixeze definitiv atenția pe un constant produs de marcă al reflexivității.

“Bunica / obosită / a început să ningă / pe la ferestre / moșul înotând / adună / nămeții / lângă gard / la poartă / colindătorii”. (p. 52) sau: “Bunica ține sub braț / casa de lângă izvor / moșul a plecat decuseară / pe Drăgana / să aducă / o gujă de lemne / de câte ori / urcă muntele / lupii dansează”. (p. 31)

Se simte la subsidiarul versurilor acesteia un siaj calm, inefabil și înfiorat de strigătul existențial, irizat de fiorul subtextual al neliniștilor” firești ale unui strigăt alunecat în sine.

Florian Huțanu este în - ziua a douăsprezecea după bătrân - un monah al iubirii a cărui miză se situează la nivelul prozodiei lingvistice, și, de ce nu, la nivelul autenticității trăirii în și prin cuvânt. Iată un poem în care - gesturile fizice și spirituale - sunt sublimate în semnificații ideatice.

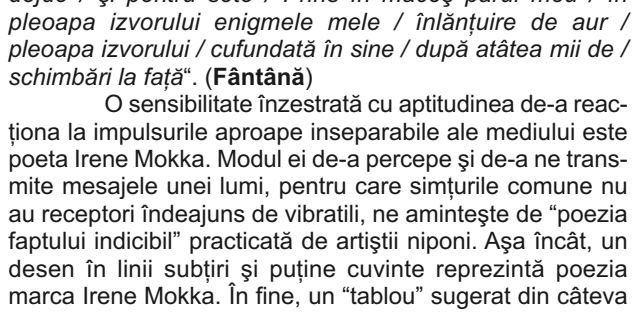
“Bunica / deschide fereastra / o fereastră / fără întrebări / fără răspunsuri / moșul / îmi șterge de praf / copilăria / pe care / plecând grăbit / am uita-o într-un colț / sub masă / cățeaua scheaună / în vis”. (p. 53)

Amestecul de concretețe și transfigurare conceptuală a realului parabolic ridică verosimilul la puterea simbolului ontologic și cognitiv, tradus adesea în beatitudine cu luciditatea magicianului poet.

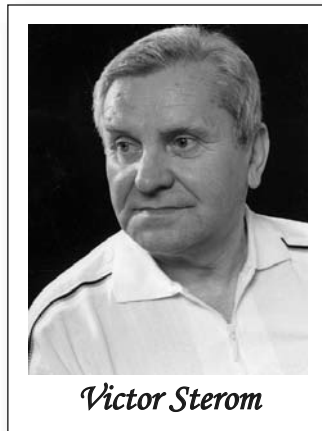
“Bunica / nebăgată în seamă / plimbă / cuptorul de pâine / prin curte / moșul tolănit / pe lavița de la poartă / trage din pipă / și se salută / cu vecinii / obosită / ziua lunecă / în noapte”. (Vineri - p. 11).

“Oglindă spre soare, / mereu cade în ea / o frântură de cer / ori strălucirea lunii / legănătoare / aici graba nu are sens / iar în adâncuri nu poți să-nțarzi; / în ciuturi, scoți băutura / care e de nădejde / și pentru sete / Prins în măceș părul meu / în pleoapa izvorului enigmele mele / înlănțuire de aur / pleoapa izvorului / cufundată în sine / după atâtea mii de / schimbări la față”. (Fântână)

O sensibilitate înzestrată cu aptitudinea de-a reacționa la impulsurile aproape inseparabile ale mediului este poeta Irene Mokka. Modul ei de-a percepe și de-a transmite mesajele unei lumi, pentru care simțurile comune nu au receptori îndeajuns de vibrații, ne amintește de “poezia faptului indicibil” practică de artiștii niponi. Așa încât, un desen în linii subțiri și puține cuvinte reprezintă poezia marca Irene Mokka. În fine, un “tablou” sugerat din câteva

Petre Stoica:
ÎNTREBARE RETORICĂ,
Editura Dacia, Cluj-Napoca

Victor Sterom

Situându-se în zona de interferență dintre ireal și real, poetul Petru Stoica își construiește poemul din elemente consacrate, dar nu convenționale, mișcându-l când înspre inima impulsului dintâi, când înspre agera privire a celui de-al doilea, cu dexteritatea inițiatului în tainele cuvântului: “Dimineața mea fără tine / camera mea golită de aer / zilei îi cresc degete de fantomă / răsună inele brățări de oțel / stau neclintit și ascult / ape adormite”. Reflexivitatea din această - întrebare retorică - mizează pe varietatea posibilităților de receptare, apropiind poezia de confesiune și meditație în fața unui - tablou - abstract.

“Pasărea orașului singura / se oprește pe grilajul balconului / din ciocul ei picură funingine / otrava altor zile galbenă / palmele mele îți mângâie trupul absent / din cer izbucnește miros de insecticide / murmurul chiuvelor / răsete impudice”. (p. 6)

Ficțiuni ludice, tulburătoare găsim la tot pasul ochiului pe text. Un mod personal de exprimare într-o fină reflexie, susține autorul, dar mai ales prin autocunoaștere, iubire, neliniște, așteptare, nostalgie care sunt aici factori creatori de teme și idei.

“Cineva sună la ușă / vrea să mă cunoască / din gura lui ies broaște muribunde / în buzunarele lui / pândesc lăcuste și raci / sub cămașa lui se naște iarna / pluteam pe navele coapselor tale / fruntea mea îți asculta fruntea / beau și acum din răcoarea părului tău / tablourile se înnegresc / unde sunt arătătoarele ceasornicului / cuburile de gheață din pahar se topesc / dintr-o dată mi-e sete / ești foarte departe / te înghite o ceață / așteptarea poartă întotdeauna numele așchiei / neagră zvâcnind sub unghie”. (p.8)

O tensiune lirică persuasivă, fixând coordonatele unei - construcții - poetice semnificative, raportată continuu la starea psihică și emoțională trăită cu gravitate de autor: “Pe cearșafuri / trupurile se desfac în fragmente de var / biciuții de razele soarelui / creierii dezleagă cuvinte încrucișate / nedezlegate pier cuvintele mării / valurile nu mai povestesc nimic / se închid în gândurile lor opaline / destinul își caută umbrele”. (p. 49)

Așadar, poetul Petre Stoica își trăiește poezia ca pe un profund act existențial, ca pe un miracol verosimil în care se simte - în același timp - fericit și nefericit. Această stare, e în ultima instanță o cale într-un spațiu al unor dureroase inițieri sufletești și intelectuale.

“Nimeni dar nimeni nu deschide / această ușă îmbietoare și simplă / îndărătul ei lângă oglindă / pe masa pâinii se află scrisorile / necesare trecerii noastre calme peste râul păzit de grifonii / ascunși după scuturi din bitum / Iată, / soarele apune și încă privim / pâlparea frunzei ofilite / sub cerul lucind asemeni / lacurilor mari de petrol”. (Consecință - p. 36)

Irene Mokka: Un cântec fără sfârșit,
Editura Cartea Românească, București

trăsături esențiale. Altfel spus, ne putem edifica prin nodul asupra actului însuși al redactării poemului. Acesta pare a fi conceput dintr-o decisivă mișcare de elan creator și implicit de inhibiție la capătul unei lungi și tensionate stări de așteptare.

“Pe transparențele cerului / liniile / trecutelor cărduri: / un fel de reproduceri / de rațe sălbatice / de rândunele / cu indicatoare de direcții / cu bucle / strânse la un loc / de-o grămadă de secole / de-a rândul / uitarea / îți este dată / să desenezi / minunata succesiune / a repetărilor / oglinda mereu schimbătoare / luminile din frunze / și urmele fără urme / de timp: / poate e o viață / prinsă în răbdarea / privirii în jos / pe verticală, / și o dai fără-a clipi / și mai dai și mii de alte vieți / pentru acea tresărire din adâncimile verii. / o viață prinsă în argintul viu”. (Transparențele cerului)

Poezia locului

Rar se întâmplă ca o carte întreagă de poeme să fie consacrată unui anume loc. În general vorbind, fiecare poet își scrie viața, întocmind o biografie a lumii sale interioare cu silabe accentuate sau neaccentuate care întocmesc sufletul omenesc.

Ei bine, avem acum prilejul să citim o carte care se apleacă asupra unui loc, a uni cartier (să-i ziceam așa, desigur nepotrivit, dar categoric lămuritor pentru contemporani) brașovean care a înscris în istoria acestui oraș din inima țării un capitol complet diferit care a fascinat cercetătorii din toate timpurile – Șcheii Brașovului. Să recunoaștem că trebuie să ai curaj și să te simți stăpân pe mijloacele tale lirice ca să pornești un asemenea demers care poate cu ușurință cădea în desuetudine, în livresc sau descriptivism. Pericole mortale pentru un poem care vrea a elogia locul în care doar viața oamenilor îl scoate din anonimatul pe care natura, îndeobște, îl acceptă ca formă de echilibru. Această îndrăzneală o are poetul și jurnalistul brașovean Șt. A. Banaru în volumul „Reîntorcere la Șcheii” (Ed. Kron-Art, Brașov, 2008), pe care-l organizează în cicluri tocmai pentru a avertiza cititorul că trebuie parcurs ca o cronică istorică. „Altare creștinești”, „Vatră strămoșească”, „Curriculum vitae”. Cum se vede limpede, până la urmă, avem de-a face cu o monografie poetică a celebrului cartier brașovean în care sunt încastrate elemente autobiografice. Iată încă un risc pe care poetul brașovean și l-a asumat, fiindcă schimbarea de planuri înspre persoana sa ar putea deturna ideea pe care s-a articulat această carte.

Așadar, poezie ocazională? Într-o oarecare măsură, doar pe ici-acolo câte un vers care poate fi citit și așa fiindcă discursul poetic al lui Șt. A. Banaru se pliază pe evenimente de-acum cunoscute de toată suflarea din zonă. În primul rând, după canon, este evocat mediul pitoresc în care s-au împământănit șcheienii: „Privesc de pe Tâmpa spre poale:/ Șcheiul este ca o mână de sfânt/ Sprijinită pe zidul Cetății, înfrânt, / Pe Poarta Ecaterinei medievale”. În al doilea rând, evocarea istorică: „Mihai Viteazul – Domn fără istov/ De grija „pohtei ce-a pohtit” -/ Unirea,/ Când mai seca de sânge vrăjmășirea,/ Se întorcea din drumuri la Brașov”. Sau: „Diaconul Coresi, cel ziditor de carte,/ Dintr-un portret privește parcă încrun-

tat./ Tiparnița-a rămas cum s-a aflat./ La fel ca el, adică fără moarte”. Și: „Noii sosiți n-au fost prea prietenoși,/ Cu cei umblând noaptea, mai curajoși,/ (De la Nistru pân' la Don/ Davai ceas, davai palton!)/ Intrau în curți cu gânduri diavolești”. În al treilea rând, sensul poetic se oprește asupra obiceiurilor identitare: „Ce muzicii stranii sună între cheiuri,/ Când junii joacă neîncheiata horă,/ Mișcându-se la stânga.../ Este ora/ Când se repetă arhaice obiceiuri./ Vătaful cu cocardă tricoloră/ Aruncă buzduganul sus, spre steiuri/ Și aduce „Între Chetre” vîi crâmpieuri/ Cu geto-dacii ce zeei își imploră”. Sau: „E joia Paștelui./ Fac junii un ocol/ Pe la vâtaf acasă, ospătează.../ Când stînsă-i în amurg ultima rază/ Zburătăcesc sub Tâmpa ca un stol/ Și-i vezi într-o păgână ipostază:/ E ora aruncatului în țol./ Junii, pe rând, în vechiul protocol./ Sunt azvârliti în slăvi/ Și tremură de groază”. Și, în sfârșit, în al patrulea rând, în acest decor de mit și legendă, experiența sensibilității proprii: „Când revenea acasă de treabă,/ Tata mă lua în codru, uneori,/ Să strângem crengi de foc/ și prin ninsori,/ Urcam piepțis s-ajungem mai degrabă. Legam mănunchi de uscături cu sfori/ Și croznia purtam ca pe-o podoabă”. Sau: „Noi, băiețândri, ne-adunăm după Crăciun/ Să pregătim în tihnă Plugușorul/ Eu, „tocilarul”, eram urătorul,/ Cel cu „Aho, aho!” spus din străbuni”. Deci, din vremea copilăriei, cu experiențele ei unice și irepetabile. Este, altfel spus, eterna reîntoarcere care înlătură barierele timpului și pe care Șt. A. Banaru o parcurge când cu nostalgie senină, când cu revoltă abia schițată în fața nevredniciei istoriei. Versul său a izbutit să ne ofere o imagine deplină, idilică a locului în care poetul se simte acasă și unde orice reîntoarcere înseamnă revederea unui suflet sensibil care și-a găsit expresia lirică. Păstrarea în echilibru a mijloacelor poetice, fără efuziuni și hiperbole, a înlăturat pericolele despre care făceam vorbire la început. Este o carte de suflet, o autobiografie înrămată în cadre istorice. ■

Liviu Comșia

Încăperile cerului

Geo Vasile

Cele 60 de texte poetice ale culegerii „Încăperile cerului” (Princeps Edit, Iași, 2008, 108 p.), a treia carte a lui Paolo Ruffilli, tradusă în românește de italianistul și criticul Geo Vasile (după „Starea de dizgrație” și „Camera obscură”) sunt tot atâtea confesiuni și monologuri recitate de o tipologie de eroi suferinzi, izolați și osândiți de societate și legile ei pentru delictul comis. Cititorul este condus în două teritorii mai puțin frecventate de poezie: celulele deținuților și viciul mortal numit toxicod dependența, în ambele cazuri obsesia chinuitoare fiind pierderea libertății. Pe tot parcursul cărții avem de-a face cu un univers care aparent n-are de-a face cu titlul: cel al frustrării și remușcărilor, al sfidării dar și al resemnării, al evadării în oniric cu întreg cortegiul său de fantasma generate de injectarea drogului. Un univers al Răului, inclusiv fizic, explorat de poetul Ruffilli cu mijloacele sale dintotdeauna: discreția, lapidaritate, stil colocvial, compasiunea detașată, melosul antiliric și tăios al ritmurilor stării de fapt ce nu ocolesc delirul, înstrăinarea, căderea psihică, dar și clipele de luciditate, căință și umanitate ale protagoniștilor. Nu lipsesc figurile justiției (avocatul, gardianul, judecătorul etc) precum și contextul social, de altfel omniprezent în estetica epico-dramatică și angajamentul civic al poetului, despre care vorbește și reputatul scriitor Alfredo Giuliani în

ampla sa prefață însoțind textul original al cărții lui Ruffilli (n. 1949), apărut sub titlul „Le stanze del cielo” (Marsilio Editori, 2008, Venezia).

I 60 testi poetici della raccolta „Încăperile cerului” (Princeps Edit, Iași, 2008, 108 p.), il terzo libro di Paolo Ruffilli, tradotto in romeno dall'italianista e critico Geo Vasile (dopo “Starea de dizgrație” e “Camera obscură”), sono altrettante confessioni e monologhi recitati da una tipologia di eroi sofferenti, isolati e condannati dalla società e dalle sue leggi per il delitto commesso. Il lettore viene condotto in due territori meno frequentati dalla poesia: le celle dei detenuti e il vizio mortale chiamato tossicodipendenza, in ambo i casi l'ossessione che li tormenta di più essendo la perdita della libertà. Le pagine del libro offrono un universo che apparentemente non ha alcun legame con il titolo: quello della frustrazione e dei rimorsi, della sfida ma anche della rassegnazione, dell'evasione nel sogno, con il suo corteo di fantasmi portati dalla droga. Un universo del Male, fisico compreso, esplorato da Ruffilli con i suoi mezzi di sempre: discrezione, lapidarità, oralità avvincente, compassione distaccata, antilirismo tramite ritmi che anche se taglienti e allo stesso tempo melodici, non evitano il delirio, l'introspezione, l'abbattimento, ma anche gli attimi di lucidità, umanità e riscatto dei protagonisti. Non mancano le figure della giustizia (l'avvocato, il guardiano, il giudice ecc.) nonché il contesto sociale, d'altronde onnipresente nell'estetica epico-drammatica e nell'impegno civico del poeta, del quale parla anche il rinomato scrittore Alfredo Giuliani nella sua ampia prefazione che accompagna il testo originale del libro originale di Ruffilli (n. 1949), uscito con il titolo “Le stanze del cielo” (Marsilio Editore, 2008, Venezia). ■

ION LAZU

TREI SONETE PENTRU/CONTRA ION MURGEANU

Sonetul jindului

Mai sunt femei ce jinduiesc la mine?
Mai sunt atari făpturi romanțioase
Ce-ar vrea să vadă-n carne și în oase
Un trubadur nutrit numai cu rime?

Mai sunt domnițe ce-ntrevăd în mine
Pe Sburătorul cu priviri focoase
Ce vine noaptea, -n clipe norocoase
Să le șoptească versuri sibiline?

În lumea de sperjur și de micime
În care eu mai sper și stăruii încă
Să mă scufund în marea cea adâncă
A dragostei curate și sublime,

Spuneți-mi voi, poate că știți mai bine:
Mai sunt femei ce jinduiesc la mine?

Sonetul scriitorului total

Mai sunt figuri de stil neabordate?
Mai sunt prozodii pentru noi inapete?
Sonete-am scris și ode preacurate
Și psalmi vreo doi și elegii vreo șapte.

(Roman, jurnal și cronici și eseuri –
Să-mi ilustrez puzderia de euri.)

Mai sunt cuvinte ce n-au fost forjate
În covălia mea supraîncinsă
Că orice-mpotrivire e învinsă
Metal de zgură drastic separate

să se preschimbe-n aur și carate?
Orgolios mi-am ridicat din vreme
Turmul *Onoarei* nu pentru blesteme
Ci pentru bine-ziceri luminate.

Vă spun dar vouă: Eu abia încep
Tumultului din mine să-i dau cep!

Sonetul invidiei robuste

Cu gândul la sărbătorirea
din 29 septembrie

la-o domol, invidia mea sfântă,
Nu da năvală în întraga-mi minte
Când vezi cum de o oră-i dau nainte
Cu osanale - și cum îl descântă

Pe I. Murgeanu – și cum se avântă
În ditirambi și-n meștere cuvinte
Iar la coautor nu iau aminte
Stând într-un colț, stingher, cu-aripa
frântă...

În darn mării savanți, în lungi tunele
Trudesc o supra-forță să obțină -
Nici o scofală nu va fi să vină
Tot învrăjbind particulele grele!

Mai sigură-i invidia robustă
Pe care cu fervoare o degustă
Toți literații, cu sau fără fustă!

RODIAN DRĂGOI

Printr-o lacrimă

De când Iisus
a fost crucificat

mama mea Maria

umbă printr-o lacrimă
bătută în cuie

Viața mea ca o cățea credincioasă

Oprește-te
mi se strigă în toate limbile pământului
dar eu nu mă opresc nici o clipă

am acasă un poem care plânge
și mă așteaptă

dar tu nu mai ai casă
dar tu nimic nu mai ai
numai numele ți-a mai rămas

îmi ascund numele
sub cămașa mea zdrențuită
și alerg mai departe

și după mine
viața mea ca o cățea credincioasă

Visam să scriu o carte cât o corabie

lubito părul tău
și cea mai lungă noapte de iarnă
acoperă orașul în care eu

visam să scriu o carte cât o corabie

despre prietenul meu de mii de ani
înhămat la o căruță cu lacrimi

Fotografie

De când am plecat de acasă
mama s-a ascuns într-o fotografie

și plânge

prietenul meu din copilărie
cu care vara mergeam la scăldat

nu mai este

decât o amintire plutind
precum un cadavru pe lac

Frig

Azi-noapte am visat
că mama a venit pe la mine

dimineața am găsit
ușa deschisă ...

În seara de Crăciun

Am cunoscut-o astă-vară
chiar când se oprise să-și cumpere
o înghețată

de atunci aproape zilnic
s-a ostenit să-mi coloreze singurătatea
și mereu surâzând și-a tocit buzele ei

tinere cu numele meu

în seara de Crăciun
a alunecat pe gheața
din fața blocului
și s-a lovit puternic la
cap

moartea a fost mai iute
ca mașina Salvării

Foto: Ion Cucu

Undeva în câmpie

Trenul oprit undeva
în câmpie

și mecanicul locomotivei certându-se
cu firul de grâu

ce nu ne lasă
să trecem

Depărtare

Când voi muri
tu vei fi atât de departe
încât nu vei afla

vei continua să-mi trimiți
scrisori
la care desigur
nu vei primi răspuns
niciodată

mă vei blestema
și vei continua să trăiești
mai departe

Iarba crește vertiginos

Aș avea atât de multe
să-ți spun dar o frunză
ruginită se desprinde din ram

și ca o lespede
îmi acoperă gura

pe deal un păstor
cântă cu jale din fluier

alături oile ascultându-l
au uitat să mai pască

între ei
iarba crește vertiginos
despărțindu-i

Acum știu

Ultima dată
când am fost la vânatoare
cerbii s-au adunat în jurul meu
și au răs

nu știam că țin în mâini o pușcă
ruginită de milă

acum știu că nu voi termina
niciodată poemul acesta
și mi-e tare milă de el

el însă nu știe
și se bucură ca un copil

George Lixandru: Întunericul luminii, Editura Semne, București.

Constanța Cornilă

Titlul volumului „**Întunericul Luminii**” – semnat de George Lixandru și-n același timp metaforic, culminând cu treapta sugestivă a ideii prin care poezia se naște instantaneu.

George Lixandru este un poet cu adevărat născut în valul unei muze darnice, cu ecouri ce străbat deopotrivă spațiul morții și al vieții, traversând întunericul și se desparte de trup cu ușurință, cum se desparte un fluture de o floare, aprinzând apoi luminile multicolore ale aripilor sale, căci viața e o adiere și moartea o prelungire serafică, a unui zbor de aripi grijulii.

Pesimist și optimist, rece și cald, aducând poeziei acel „eu” imagistic suprapus peste nota înaltă a unui portativ personal: „*Ne părăsește lumina/ fuge din tine în mine, înnoptând*” (pag. 36)

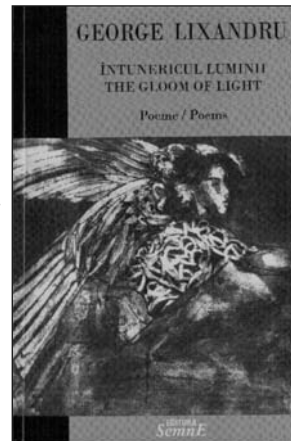
Poetul se plimbă într-un labirint de imagini, întrevăzând acel gen de apocalipsă, în care îngerii aduc frigul prin rugăciunile lor, în forma fără formă a lumi: „*Și îngerii din turele bisericilor / au*

înghețat Doamne, / Frigul din rugile lor prinse contur/ iar forma fără a lumii a lumii / înalță o aripă grea/ de atâtea vorbe” („**Conturul frigului**”, pag. 42).

Într-o succintă autobiografie, cu tonul său sacadat, spintecă o parte din trupul poeziei, aducând emoția până la strigăt: „*M-am născut odată cu iadul/ acum profesor sunt / predau zilnic toate focurile/ ce se aprind între cer și pământ*” ... *E clar iubito/ eu sunt fiul iadului*” (pag.56).

Pentru poet totul e posibil. Paradoxuri de o firească expresie aduc acel fluid poetic ce naște versul dintr-un alt vers: „*Agățat de ultimul cuvânt /luda își pregătește sărutul vândut ... / Crucile își urăsc stăpânii*” (**Urmările cuvintelor**, pag. 178).

Prin același fior poetic George Lixandru descoperă focul care își pierde lumina, uneori simplu, alteori complex, poetul se stinge și se aprinde prin propria tristețe și bucurie, chemând forma inedită a poeziei să reanime permanent respirația poetică. ■

Antologia de poezie România din suflet

“Patriotismul? Spun unii c-ar fi un sentiment anacronic, demonetizat de regimul comunist. Cine ne oprește să spălăm zgura patriotardă pentru a se reînvia aurul pur al adevăratului patriotism? Se întreabă Ana Ruse în *Prefață* la frumoasa antologie *România din suflet* alcătuită de un colectiv condus de aceasta, format din: Laura Văceanu și Valeriu Cușner, iar coperta și desenele fiind executate de Nina Vizireanu.

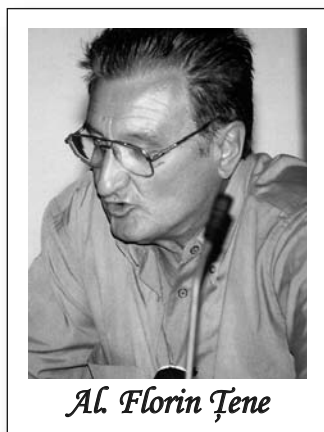
România din suflet ce are ca subtitlu “90 de poeți cerebrează 90 de ani de la Marea Unire”, a apărut la Editura *Boldaș*, Constanța, 2008, și pe lângă *Prefața* semnată de Ana Ruse, se deschide cu un *Scurt istoric* de Cezar Pânzaru, Președintele *Asociației Pro-Basarabia și Bucovina Constanța* și cu o scrisoare deschisă adresată *Doamnei Ana Ruse* de către Valeriu Ostaș, Directorul Centrului de Cultură și Asistență Didactică “Casa limbii Române-Căușeni”.

Din versurile publicate în acest interesant volum se desprinde acel sentiment inefabil al dragostei față de Patria-Mamă care a dat pe Mircea Eliade, Eugen Ionesco, Brâncuși, Enescu, etc, față de Patria Limbii Române în care s-a născut și au scris Eminescu, Coșbuc, Radu Gyr, Nichifor Crainic, sau Nichita Stănescu și Virgil Mazilescu.

Volumul cuprinde versuri scrise de autori mai puțin cunoscuți, dar sunt prezenți și poeți de notorietate ca: Ionuț Caragea, Mircea Ioan Casimcea, Valeriu Cușner, Victorița Duțu, Adina Enăchescu, Al. Florin Țene, Ion Găbudean, Florin Grigoriu, Adrian Lesenciuc, Amelia Magori, Mihai Merti-caru, Ion Pachia Totomirescu, Bogdan I. Pascu, Ion Roșioru, Ana Ruse, Florentin Smarandache, și mulți alții. *România din suflet* reunește poeți de expresie română din România, Republica Moldova, Italia, S.U.A., Ucraina, Rusia, Franța și Canada. O parte din aceștia sunt membrii Ligii Scriitorilor din România, de expresie română de pretutindeni.

Din multe poeme se desprinde dorința autorilor, inclusiv speranța, că v-a veni și clipa când vom putea reclădi România Mare, așa cum frumos zice Ana Ruse în poemul *Rugăciune*: *Dă-ne, Doamne, și răbdare/să ne făurim la loc/iarăși România Mare/sub o stea de alt noroc.*

Volumul se încheie cu *Note asupra ediției* de Valeriu Cușner în care se subliniază că *Acest volum omagial e pornit din inițiativa patriotică de a sărbătorii, prin versuri, împlinirea la 1 decembrie 2008 a 90 de ani de la Marea Unire de la Alba Iulia. De la bun început s-a dorit a fi o carte a celor cu inima română(...)*

Al. Florin Țene

Florin GRIGORIU: Miliarele

Un poet al stâlpilor de piatră care jalonează, în timp, drumul istoriei neamului, este Florin Grigoriu în noul său volum *Miliarele*, Editura *Elisavros*, București, 2008.

Autor a 29 de volume de versuri, traduceri, eseuri, dialoguri și critică literară, autorul acestui volum de poeme ne introduce într-o epopee lirică hrănită din mitologia acestui neam dar și din nostalgia unei ontogeneze a hotarului. Eul poetului este frisonat de acest însemn pe care îl ridică până la diferite conotații, încercându-l cu metafora anotimpurilor sufletului său. Într-un limbaj poetic echilibrat Florin Grigoriu reface o genealogie a înțelesurilor *semnului de hotar*, ridicându-l la dimensiunea unui spectacol liric, puțin sobru, nițel patetic, prin îngroșarea regiei, nițel patriotic: *Ajuns-ai/Și poarta-i deschisă/Îndrăznește, omule singur,/Păși-vei într-un ținut al iubirii. (Semn de hotar: Ajuns-ai)*. Symbolismul invitației pe care o face poetul este *floarea de vis* ce *șoptește cu stelele* pentru ca *Ce duși înainte îți spun că te iartă*.

Poetul descoperă urmele epifanice ale omului arhetipal, dar și cel contemporan, model ontic și nostalgic al istoriei. Imaginația prinde în secvențe expresive, puternice, sentimente ce ajung până la tensiunea interioară: *Eu văd cum te apropii sub zăpezile lumii/Și pruncul alături cum îți vorbește,/Precum fecioara fugind cu spaimelile mumii,/Un nour de aur ne viscolește. (Semn de hotar)*. Poemele au o anumită simplitate misterioasă a detaliului și strălucesc prin solemnitatea hieratică a reprezentărilor. Starea lirică, de echilibrată intensitate, țâșnește din iubirea de acest pământ și natura lui, din elanul neoplatonic al spiritualizării, dar și din acel filon firav al religiozității: *Este Maica Domnului,/Maica Sfântă-a Domnului/plângând drumul omului. (Între mine și-ntr-o tîne)*.

Întreg volumul cultivă parabola morală și filosofică, bizuindu-se pe o recuzită originală și solemnă. Enunțul simbolic, detaliul emblematic, imaginea cizelată sunt modalitățile cele mai la îndemână de a reduce impulsul la stare, patima la contemplație, iubirea la revoltă, discursul la imagine. Florin Grigoriu este poetul ce-și jalonează, indiscutabil, evoluția cu *semnul de hotar* al lirismului său. ■

Jurnalul turistului român sărac (1979, 1981)

(urmare din numărul anterior)

Ne grăbim spre casă, flămânzi, fiind deja 12,30. Mă trage a somn, mă întind sub o pătură și mă ia apa, dar vine iute Gelu și mă scoală, căci au apărut Claude și profesorul. O luăm din loc, suntem în oarecare întîrziere. Ținta noastră: Grevenmaker, tot pe Mosella, dar mai spre nord, la 28 km dincolo de Luxemburg. Trecem pe lângă vechiul aeroport, tocmai decola un avion cu coadă roșie și alură de rechin – există și un aeroport nou, mai spre nord, cu puzderie de mașini la parcare, edificiu cu un singur nivel și cu o mare terasă deasupra, unde se zărește lume luminată. Ar fi vorba despre un cartier rezidențial, cu multe hoteluri: Rischenach, nume predestinat, se pare – și, la rigoare, o casă cu fete vesele; parcurgem un drum agreabil, mai mult prin păduri, iar de-aici încolo și relieful este ceva mai înalt, cu văi săpate adînc în versanți. Nu prea văd terenuri agricole pe-aici, dealurile sunt împărțite între păduri și pășuni pentru vitele lor bălțate alb cu negru. Numai pantele Mosellei sunt acoperite cu vii, aceea fiind singura zona viticolă a ducatului. Treabă nemțească – ori sunt numai podgorii, ori nu vezi petec de vie – monoculturi, nu? Deci vii pe sîrmă și adesea terasate. Roca este un calcar grezos, în strate orizontale de 1,5 m grosime, dînd un pachet de vreo 200 m, ceea ce asigură o anumită masivitate zonei, pe alocuri abrupte, inaccesibile. Acum e vremea culesului, pe drumul dintre tarlale se văd mașini și tractorașe, plus recipiente imense, de plastic.

Ne-am regrupat lângă cimitirul localității în cauză, plasat în partea sudică a așezării, la baza unui bot de deal în virful căruia se zărește, printre crucile mari, o biserică înaltă, tipică, avînd turla ascuțită. Un companion îmi oferă aparatul lui cu teleobiectiv, ca să o pot cerceta mai bine. Suntem vreo 20 de combatanți, veniți în 10 mașini – am venit cale de 45 km ca să facem o plimbare pe jos, de 4-5 km și apoi să ne ospătăm la o bodogă, cum i s-ar spune la noi. Sunt femei, bărbați și cîțiva copii între 6 și 10 ani, plus un ciine în lesă, un bulldog puternic, cîrm, bulbucaț și cu limba scoasă, care pare să aibă dificultăți de respirație, căci îl aud tot timpul fîrîind, probabil și agitat de lume, de mișcare, de natură, de tot contextul care i-a răscolit instinctele. Sosește și Cornel Meder, cu soția la volan și cu fetița lor de vreo 6 ani. E cu doar 3-4 minute întîrziere, ca orice boss; coboară, dă mîna cu toată lumea la rînd, minus copiii – ei nu sunt alegători!, iar mie îmi spune că a fixat conferința pentru miercuri, la 8,30. E bine și așa. A lansat deja invitațiile. Are în mînă o mapă cu Luxemburgul turistic, trasee de 1-2 ore de mers pe jos. Scoate la vedere pagina de astăzi, îmi dă să văd: Grevenmaker, altitudine 150 m. Se va merge spre sud, pe malul Mosellei, urcînd ușor printre vii, pînă la altitudinea de 253,6 m. Între timp a apărut și ghidul, un ins deșirat și rumeior, încă verde, cu pălăriuță pe-o sprînceană, te-ai aștepta să izbucnească în „iodlere”; mi se spune că este cunoscut pentru emisiunile lui de la radio, unde vorbește despre vinuri, desigur.

Pornim, printre casele din marginea așezării, apoi numai printre vii; trec în fața grupului și fac niște poze. Ghidul explică numai în luxembourgheză, îmi traduce Marcel sau profesorul, însă doar în mare – și la drept vorbind mă interesează mai mult ceea ce observ eu însumi, în preajmă și pe malul nemțesc. Se vede acolo un foc mare, fumul se ridică spre cornișa dealului, bordată cu o coamă de pădure. Trecem de linia unui fost funicular, de aici părăsim asfaltul și o luăm în sus pe-o cărare, printre tufe. Înlocușă să fie frumos, deși traseul e mereu amenajat cu trepte și cu balustrade și abundă în marcaje: „Spre belvedere!” Asta e cam mult pentru mine – să mi se spună ce e frumos și din ce loc să privesc.... Se aud împușcături, rar, ca la o vînaătoare și îi spun lui Meder că aici e vorba de o regie. Rîde. Îmi spune unde se află sala și pe cine a invitat. La un asemenea traseu nu prea agreez conversația, dar ce-i drept, Meder se ține în preajma veselului podgorean. Privesc, pozez, discut cu Claude și cu o demoisellă care din politețe se interesează de mine. Ajunși pe creastă, soarele e în nori și spre apus, nu-i vreme de poze. Dăm de un șir de ascunzători pentru vînătorii care vin aici la pîndă. Ajungem la o biserică, dărîmată de naziști, reconstruită de luxemburghezi, în memoria celor căzuți, ca să nu se uite anii de teroare '40-'45. Coborîm pe-o alee flancată de calvaies, niște basoreliefuluri cu chinurile de pe Golgota. Vorbesc cu profesorul, spune că e mult folklor aici, tinerii nu mai cred, religia nu mai are nicio șansă... Creștinii ar fi nebuni. Eu nu sunt de acord. Și în rest, religia are toate șansele, lumea are toate șansele, inclusiv pe aceea de a evita un nou război.

Și cu asta, gata excursia! Ne preumblăm prin orașelul de viticultori, mi se spune că a avut mult de suferit pe vremea războiului, că nemții au construit funicularul anume ca să extragă piatra din carieră și că, la momentul retragerii, au aruncat totul în aer, nu doar

cariera, ci tot orașul, de n-au mai rămas decît cîteva case în picioare. S-a reconstruit, încercînd să păstreze stilul arhitectonic. Ghidul ne arată pivnițe, dar și cu mai multă feroare peretii ce mai păstrează urme de gloanțe și schije.

În fine, pe la ora 6 seara ajungem la taverna sportivilor (noi eram aceia!), unde ni s-a rezervat o masă lungă, cu tacîmuri. Ne așezăm și urmează un festin care mă convinge o dată în plus că localnicii mînîncă pe brînci, mai ales femeile și copiii, iar în ce privește suptul berii, aici sunt reductabili și unii și alții. Femeile fumează cot la cot cu bărbații. Le șoptesc amicilor mei burlaci că ne îndreptăm fără scăpare spre un nou matriarhat. Îmi fac cu ochiul, intractabil. În doar 50 de minute revenim la Differdange, cu micuțul Citroen al lui Claude, care prinde ușor 90 km și care, nou-nouț, costă 85.00 FB, cele vechi fiind mult mai ieftine.

În acest moment, la biserica din colț bate de ora 11:00 și avem o dimineață cu ploaie, care nu este decît o agravare a vremii închinse generalizate în zonă. Pe tema religioasă, Marcel spune că duminică dimineața toată lumea e la biserică. Îi precizez că îmi plac bisericile, rezervele mele sunt doar în sfera practicii religioase. Am aflat că textul meu a fost agreeat de consul, care intenționează să-l cheme pe Mircea Steriade din Belgia, să spună un cuvînt de prezentare. Îmi amintesc a-i fi trimis venerabilului poet un grupaj de 9 poezii, nu știu e va fi făcut cu ele. Fratele meu l-a cunoscut, ține un mic restaurant la Louvain și cu banii cîștigați scoate o revistă în limba română. Din programul meu, care se încarcă de la o zi la alta, deduc că abia joi aș avea o fereastră, ca să pot trage o fugă la Paris. (Am zărit la Viena reviste și cărți deocheate (realmente te deoache!), mi-e în gînd ca la Paris să văd un film porno, anume ca să-mi fac o idee asupra profesionalismului celor care mixează scene filmate cu persoane ce-i înlocuiesc pe protagoniști.)

Ce-am văzut în aceste ultime zile și ce-am înțeles mai bine? Ceea ce văzusem și mă impresionase încă din prima zi. N-am văzut ciobani, ci doar locuri de pășunat, pline de vite bălțate și grase, îngrădite doar cu un gard mai mult simbolic, de sîrmă pe pari, probabil electrică, canalizate și cu țîșnitori de unde vitele beau prin apăsare cu botul; se pare că aceeași cireadă trece de pe o pășune pe cea vecină, în momentul cînd a epuizat-o pe prima, și tot așa; am văzut pe șosele, stații de benzină așezate una lângă alta, cîte 3-4, ale unor firme diferite, toate prospere: tragi unde vrei, alimentezi ce și cît vrei și dacă te auto-servești ai o reducere de preț de 12 cenți la litru. Au și atelier de reparații alături, iar uneori și un „ocasions”, cu mașini la mîna a doua, la fel de bune ca toate celelalte, de fapt.

Am văzut pe o stradă de numai 80 m lungime, un număr de 6 cafenele-bistrouri, de asemenea aparținînd unor patroni diferiți, prosperi și aceștia. Înăuntru: bere, tonomat și destulă tihnă. Flori în fiecare magazin, naturale și proaspete. Un fost coleg de-al lui Gelu de la General Motors, duce acum cu mașina lapte la abonați și cîștigă cam 40.000 FB, în 2 luni își poate lua un autoturism. Femeia de alături vinde produse de panificație și de cofetărie-patiserie: Epicerie. Cel care frămînta aluatul astăzi în zori e soțul ei; de aceea pînea pe care o cumpărăm e caldă. Berea costă aici mai scump decît la belgieni, deși se fabrică aici. Dar în țara vecină puterea de cumpărare este mai mică.

Azi de dimineață am plecat cu ai mei pe dealul care de cîteva zile îmi tot face cu ochiul - și ne-a prins o burniță. Ne-am întors pe la 13,00 după două ore de preumblare pe creasta dealului, pe un drum asfaltat la început, apoi doar pietruit cu o cribrură negră, probabil o zgură zdrobită, printr-o zonă cu tufe și cu mesteceni și țancuri de calcar grezos roșcat, cu lamellibranchiate mari și cu blemniți, cu conținut ridicat de fier sedimentar sub formă de granule negre în masa rocei. Urcînd treptat, îmi dau seama că peste stratul de rocă productivă deja descris, gros de 10-15 m, se dispune un altul de culoare verde-cenușie, apoi un nou nivel roșcat. Ni se așează o bură fină pe păr. La întoarcere am cules flori tomnatic de cîmp. Liniște, frumos, nici un rătăcit pe-aici. De pe creastă se vedea bine tot orașul și fortăreața siderurgică, cu teribilele-i alambicuri.

(continuare în nr. viitor)

ENCICLOPEDIA ORDINULUI TEMPLIER ȘI A SPIRITUALITĂȚII TEMPLIERE

(urmărire din numărul anterior)

ELBA Insulă aflată astăzi în posesia Italiei și situată în fața coastei toscane; celebră datorită exilului pe care l-a îndurat aici Napoleon I (1814-1815 – vd.). Pe vremuri, a fost disputată de Pisa și Genoa, dar și de Spania și Franța. În 1738, E. devine domeniu al ducilor de Lorena, iar spre sfârșitul secolului, Anglia se arată tot mai interesată de ea, amiralul Nelson ocupând-o efectiv în 1796, dar trebuind s-o cedeze Franței anul următor, ea rămânând a Franței și după Pacea de la Amiens (1802). În 1815, după ieșirea lui Napoleon din istorie, E. este anexată Marelui Ducat al Toscanei, iar în 1860, în urma unui plebiscit, Italiei. În cadrul Capitulului Ordinului templier din martie 1824, de la Paris, la care au participat (după informațiile lui Henri Gregoire) 150 de cavaleri, printre care zece englezi, conduși de amiralul Sidney-Smith (vd.), viitorul Mare Maestru (din 1838); acesta a solicitat adunării în numele alor săi să se facă demersurile necesare pentru a obține proprietatea asupra Insulei Elba și a implanta Ordin acolo.

EMILIO, PAOLO (PAULUS EMILIUS) Cronicar italian, umanist și om de mare cultură din Verona, a cărui reputație a fost atât de mare încât regele Franței Carol VIII (1483-1498), la recomandarea episcopului de Paris, Etienne Poncher, i-a făcut invitația de a veni la Paris pentru a scrie o istorie a monarhiei franceze, în latină. A rămas la Paris până la moartea sa (1529), bucurându-se, pe rând, de protecția lui Ludovic XII (1499-1515) și Francisc I (1515-1547). Lucrarea s-a numit *De rebus gestis francorum*, fiind socotită prima istorie umanistică a Franței.

Regii menționați nu au dorit o compilație după diverse cronici, ci o istorie documentată, care să explicitizeze mai ales problema originilor monarhiei franceze, așa fel încât P. E. a cercetat arhivele, colacionând documentele, confruntând datele, infirmând unele locuri comune, creând noi repere. A fost o muncă uriașă, iar în 1529, cea de-a XIX-a carte și ultima, referitoare la secolul al XV-lea, nu fusese încheiată, așa fel încât Zavarisi (tot veronez) a fost cel care a terminat-o.

În 1548 a fost tipărită prima dată. S-a bucurat de un mare succes, în 1550 apărând deja cea de-a treia ediție. În 1581, a fost tradusă în franțuzește, urmând transpuneri în italiană și germană. Cartea a avut o audiență fantastică.

Neocolind tema dispariției Ordinului templier, P. E. face o sinteză între relatările lui Ferreto de Ferreti (vd.) – care a introdus ideea că Filip cel Frumos (vd.) și Clement V (vd.) au fost „blestemați” să se prezinte la anume termene dinaintea lui Dumnezeu

– și relatările lui Geoffroy de Paris (vd.), Continuatorul lui Guillaume de Nangis (vd.) ori Villani (vd.) – care notează că în momentul supliciuului, Jacques de Molay (vd.) a vorbit mulțimii afirmând nevinovăția Ordinului și invocând justiția divină. Sinteza realizată de P. E. este următoarea: în momentul supliciuului, Molay a vorbit mulțimii adunate, a afirmat nevinovăția Ordinului și i-a chemat dinaintea justiției divine, la termene precise, pe prigonitorii templierilor, termene care aveau să se verifice. Aceasta a fost „formula definitivă”, iar marea audiență și autoritate a lucrării lui P. E. a făcut ca ea să se impună posterității. Astfel, tema „Blestemului lui Molay” (vd.) și-a început cariera.

ENGUERRAND DE MARIGNY Descendent dintr-o veche familie, E. DE M. (aprox. 1260-1315) a fost ministrul lui Filip cel Frumos (vd.) și principalul său consilier economic; dată fiind politica monetară veroasă a regelui, E. DE M. a fost ținta unei mari antipatii din partea clasei de jos, dar și din partea nobilimii. S-a aflat în conflict deschis cu fratele regelui, Carol de Valois (vd.), dar protecția lui Filip l-a ținut la adăpost. După moartea acestuia, în timpul lui Ludovic X (vd.), i s-a intenat un proces pentru păcate pe care nu le avusese și, pur și simplu, i s-a refuzat dreptul de a vorbi în apărarea sa – stare de lucruri care i-a nemulțumit chiar și pe cei ce l-antipatizaseră înainte. A fost condamnat la moarte, spânzurat și expus astfel timp de doi ani, conform cutumelor. După moartea lui Ludovic X, memoria sa a fost reabilitată. Fiind un apropiat al lui Filip cel Frumos, l-a susținut și în acțiunea împotriva templierilor, deși nu s-a așșat pe măsura unui Guillaume de Nogaret (vd.), spre exemplu.

FERREIRA, ALEXANDRE Istoric (1664-1739), autor al lucrării *Mărturie și date despre celebrul Ordin al Templierilor*, pentru istoria admirabilului Ordin al Domnului Nostru Iisus Hristos, Lisboa Occidental, J. A. da Sylva, 1735 (în limba portugheză). Este vorba de Ordinul lui Hristos (vd.) din Portugalia, despre care F. afirmă explicit și curajos că a fost pur și simplu continuator al Ordinului templier. Lucrarea lui F. precede cu 17 ani celebra luare de poziție protemplieră a lui Voltaire (vd.), dar n-a putut avea ecoul celeilalte datorită barajului lingvistic, F. rămânând aproape anonim în afara Portugaliei. ■

Cristian T. Popescu

Pe urma „pașilor” lui Octavian Goga

Bogdan Groza

Pe 19 octombrie a.c. la Ciucea, o mână de poeți tineri urcă dealul Muzeului Memorial "Octavian Goga". Unii sunt veniți de departe, București, Urziceni, Pitești, alții -care n-au putut fi prezenți - trimit gânduri bune din țară sau străinătate. Motivul? Decernarea premiilor **Concursului național de poezie și eseu "Octavian Goga"**, ajuns la cea de-a XIV –a ediție.

Juriul format din dl. Petru Poantă, președinte, Tiberiu Groza, Directorul Direcției Județene pentru Cultură, Culte și Patrimoniul Cultural Național Cluj, Irina Petraș, după deliberarea textelor trimise de 58 de participanți din toată țara cât și din străinătate, au dat "verdictul", nu înainte ca dl. Petru Poantă, cunoscutul critic literar și eseist, să facă o prezentare a poeziilor expediate pentru concurs, constatând în urma analizării textelor, că față de anii precedenți, s-au prezentat mai mulți autori cu poeme, dar că anumite poezii sunt slab calitative, unele scriindu-se ca acum o sută de ani. Cu toate acestea, a mai adăugat distincții critice, există și mulți autori de poezie bună, valoroasă, perenă, câștiga dintre ei prezenți la Ciucea, pentru a-și ridica premiul.

După această scurtă introducere s-a purces la acordarea premiilor, la ambele secțiuni: poezie și eseu, pentru anul 2008. Ast-

fel, **premiile concursului național de poezie și eseu "Octavian Goga"**: Bogdan Diaconu (București), Andrei Dobos (Cluj-Napoca), Aida Hancer (București), Carmen Padurar (Brasov), Ofelia Prodan (Urziceni), Irina Sova (Falesti, Republica Moldova);

Mentiuni: Nicolae Bogdan Groza (Baia Mare), Daniel Marin (Roseti, Calarasi), Traian Vasilcau (Chisinau, Republica Moldova);

Premiul Filialei Cluj a Uniunii Scriitorilor: Andrei Zanca (Heilbronn, Germania); Premiul Revistei ORASUL: Virgil Diaconu (Pitești).

Trecând acest moment festiv, directorul muzeului Octavian Goga, dl. Aurel But, a declarat că e o onoare pentru el, ca tinerii poeți premiați să calce "pe urmele efective ale pașilor făcuți în această încăpere de marele poet Octavian Goga," personalitate marcantă a culturii și politicii românești din perioada interbelică, și apoi a invitat oaspeții de seamă, la un tur al domeniului de la Ciucea, un complex muzeal deosebit.

Cele câteva ore petrecute la Ciucea, în aerul acela tare și curat, a dat încredere și speranță poezilor și o dorință de a fi iar acolo, poate la ediția viitoare a concursului sau poate ca simpli turiști, pentru a explora mai cu "de-a măruntul" împrejurimile impresionantului castel. ■

Dogma ca formare sau deformare a tradiției

(urmărire din numărul anterior)

Doctrină și dogmă

Fericiți cei ce cerșesc Duhul, căci a lor va fi Împărăția Cerurilor !¹

Doctrinile și canoanele creștinismului s-au cristalizat în perioada întunecată a istoriei determinând esența credinței pe care o cunoaștem azi. Waldenzii, Albigenzii, Catarii au încercat să gândească altfel, păstrând tradiția învățăturilor hristice. Doctrinile și legile controlate de ierarhiile ce pretindeau depozitarea adevărului au devenit oficiale și s-au impus de cele mai multe ori cu sabia ori cu focul. Impunerea cu forța a reprezentat ca și azi o animozitate și a determinat rupturi între cler și credincioși, mai ales cei ce aveau puterea să gândească liber. De aici și ideea că dogma este o încorsetare, un grilaj de aur care rămâne totuși o temniță. Ceea ce urmează să demonstrăm este faptul că nu este acesta adevărul. Sfântul Francisc de Assisi, prin stilul său de devoțiune și calea sa de viață simplă, a înglobat esența adevărului lui Iisus, impunând-o bisericii și imperiilor. Simplificarea vieții morale, de cunoaștere și devoțiune creștină a fost adusă și de Jan Hus în Boemia, John Wycliffe în Anglia și Girolamo Savonarola în Florența, dar ei au schimbat în parte esența creștină, ca și reformele luterane, anglicane, presbiteriene, reformate, anabaptiste etc., oferind căi noi de exprimare a credinței, dar cu existența unor modificări ale mesajului central al Sfințelor Scripturi creștine. De aceea azi reuniunea ecumenică încearcă să unească pe toți credincioșii după crezul lui de Lerins.

Iluminarea și studiul antropologic ca și cercetarea hermeneutică a cărturarilor ultimelor secole sub semnul roscrucian a adus o nouă lumină asupra credinței și filonului tradiției transmise de ea. În ultimul timp mulți au ales să rămână creștini dar au adoptat și alte credințe care li s-au părut mai apropiate de transmiterea unui adevăr pe care îl doresc și căruia să i se supună. Hegel, Kant deschid cercetările lor filosofice către Litera Bibliei și interpretează conform propriei lor filosofii evangheliile și conceptul divin în raport cu creștinismul. Dar ceea ce este important este ecumenismul timpurilor moderne promovat de către Papa Ioan Paul al II-lea și care se apropie în gândire de roscrucianism și doctrina francmasonică. Ritualurile pe care le găsim practicate în imensa istorie a continentului Mu, în Atlantida sau în protoistoria indiană sau egipteană sunt aceleași cu cele practicate de societățile secrete și cuvintele folosite în dialogul inițiativ se regăsește în creștinism: botezul, euharistia. Ne întoarcem o clipă la Paul, născut Saul în Tarsus, elev al școlii elenistice a lui Ștefan care-l privea pe Iisus ca reformator spiritual. Că devenise sau nu ginerele lui Iisus², nu are importanță. El este principalul apostol al secolului unu creștin, interpretează alegoric Vechiul Testament și afirmă supremația spiritului asupra cuvântului, așa cum fratele lui Iisus, Iacob, a întemeiat prima biserică creștină în Ierusalim. Canoanele Septuagintei grecești după Vechiul Testament au devenit literă de lege pentru dogma viitoarei biserici creștine. Cu toate că vechile religii întâlnite de apostoli erau considerate păgâne, cu toate că ritualurile misterelor lor erau în mare identice: botezul era renaștere, euharistia mithraică se făcea cu pâine și apă, sărbătorile primăverii - Paștele, sau a Nașterii Domnului, Crăciunul, 6 ianuarie, 25 decembrie³ etc. Sunt aceleași din totdeauna pe acest pământ. Se așează peste cele tradiționale. Și iată că Paul venerează prima zi a săptămânii, în Apocalipsul Sfântului Ioan ziua Domnului e duminică, comemorarea înălțării se face sâmbăta iar ritualurile

străvechi sunt conservate întocmai îmbrăcate într-un nou limbaj. De aici încep doctrinele. Schismele, reformele, influențele Talmodului și ale Coranului determină modificări ale gândirii umane, ca și cunoașterea vechilor civilizații din America, India, Asia de Sud și din Pacific, recăștigarea prin traducere a informațiilor privind Egiptul, toate converg spre un spirit eretic, dar și de întoarcere la origini.

Respectând sacramentele, biserica Romano-Catolică își definește în formă liturgică faptul că biserica nu este o școală a doctrinei ci loc de apropiere de grația divină, de venerare a omului în euharistie, sacrament și sacrificiu totodată. Autoritatea doctrinală a ortodoxiei constă în Scripturi și tradiția bisericii, diferența dogmatică dintre aceste două biserici fiind originea Duhului Sfânt de la Tatăl și Fiul. Este greu de afirmat dacă bisericile creștine reformate se apropie de religia primară a lumii sau din contra, dar libera gândire e un semn de accesare a unei lumi înverzită pe pământul dogmei străvechi. Sunt autori care consideră că doctrina creștină are adesea forma dogmei, adică este ceva bun și nimeni nu se poate abate de la aceasta. Astfel dogma este divină, eternă și neschimbată. Dumnezeu este deasupra oricărui concepte și imagini, uneori foarte îndepărtat, altelei întors la înțelegerea unei transcendente. Dubla manifestare a sacralului este de *mysterium tremendum* și *mysterium fascinosum*⁴, ambele explicând diferitele experiențe ale omului mistic. Dacă în secolul al 18-lea raționalismul cu atacurile lui științifice asupra ideii de Dumnezeu a fost numit prima iluminare, în secolul 20 a doua iluminare a fost reprezentată de viziunea asupra vieții, a universului și ființelor umane din scrierile unor mari oameni de știință precum Albert Einstein, Max Planck, Max Borr. Imaginea Pământului văzut de cosmonauți din spațiu a inspirat imaginația gânditorilor și a lărgit înțelegerea creației Marelui Arhitect al Universului, precum o avusesse și Enoch. Din cele mai vechi timpuri au existat polemici și multe texte nu au fost canonizate chiar dacă ele erau apostolice. Primul stadiu al ordinilor preoțești, cei cu gradul inferior de consacrare au înțeles să instituționalizeze învățorii misterelor transmise și astfel Duhul Sfânt, element primordial al Logosului nu a mai reprezentat importanța pe care profetii și apostolii i-o acordau în credința creației și participarea sa la reîncarnare. El rămâne însă motivul figurilor carismatice ale sfinților în care grația Lui se revarsă, aducând adevărul. Revenim și în acest punct al spiralei noastre demonstrative, argumentând existența feminină a profetei, încă de la Ana (Luca 2:36), de la ficele apostolului Filip, la Hildegard von Bingen, Sfânta Briggitta a Suediei, Jeanne d' Arc și multe alte personalități profetice din pe-

Liviu Pendefunda

(continuare în nr. viitor)

² Barbara Thiering, Cartea pe care a scris-o Iisus

³ Robert M. Grant, Augustus to Constantine: The Thrust of the Christian Movement into the Roman World 1970

⁴ Rudolf Otto

⁵ Steven Ozment, The Age of Reform (1250–1550): An Intellectual and Religious History of Late Medieval and Reformation Europe 1980

ZIG-ZAG DE GÂNDURI ÎNTRERUPT

(urmărire din pag. 3895)

am senzația că era o altă variantă a mea, că eu îmi întâlnesc variantele, că toți ni le întâlnim, că fiecare din noi am fi putut fi fiecare, și poate din cauza asta suntem unul și același, trăim între niște "alte posibilități de noi".

Și-atunci ești și mort și viu, și recent și arhetipal, eu povestindu-vă dumneavoastră, adică mie. Dar v-am spus, nu bag mâna în foc pentru asta. Uitarea nu e musai pierdere, e mai mult recombinare de amănunte, te recompu caleidoscopic.

Și uite-așa îmi amintesc de mine cum îmi stăteam de vorba tot mie, și orizontul era la dreapta spălat de mare, câte-o velă gădila cerul, la stânga erau pâlcuri de copaci, joc de văi și coline, la mijloc hipodromul se desfășura ca o miniatură, în apropierea conacului caii erau îngrădiți. Și-apoi nora care stătea la căpatăiul socrului perfect lucid. Bătrânul și-a trecut mâna tremurândă prin păr, iriși spălăciți au privit departe, de fapt ca și cum ar fi transcens ceva la 360 de grade,

adică departele confundându-se cu aici-ul, și a spus: "Acuma parcă eram student și-acum uite, mor", stingându-se în clipa următoare. Apoi cerul, cerul care avea o altfel de luminozitate acolo, poveștile celorlalți în mine, eu în poveștile lor, morbiile pe care trebuie să și-i injectezi ca să obții imunitatea, adică imunitatea fiind să treci prin lume fără să te molipsești de urâciunea și de banalitatea ei; și nu te molipsești pentru că și-ai însușit gramajul potrivit de ignoranță și de perfidie și de urât și de vorbe goale, pentru că te pricepi să pompezi insulte, să dai la țurloaie și să râgâi lulele.

Și în cele din urmă, când și se topește din nări adulmecarea căii drepte, când totul se preface în inutilitate crasă, cred că Stalinul din fiecare o să îl sune pe Bulgakov-ul din fiecare, și din nedeslușirea realului de farsă o să se nască speranța salvatoare de la suicid, când te animează presupusa iubire a celorlalți față de tine. Și tot crezând așa, s-ar putea ca ceilalți chiar să ajungă să te iubească și să fie fascinați de tine, așa cum ești și tu de ei.

Iar dacă tot ce am spus până acum vi se pare că se bate cap în cap și nu vedeți legătura, să știți că de la o vreme mă antrenez întru obsesia de a chema întotdeauna contrariile potrivite ca să îmi întregescă lucrurile gândite.

august 2008

Ion Popescu Brădiceni

Ispitirile lui Horia Gârbea

(urmare din numărul anterior)

Personajele și dramele din metaproza romanescă a lui Horia Gârbea se pot alătura celor din „Frumoșii nebuni ai marilor orașe” (Fănuș Neagu), „Trei dinți din față”, (Marin Sorescu) ori „Unde se odihnesc vulturii” (Gabriel Chifu) numai că stilul „Căderii Bastiliei” e mai șlefuit, mai demistificator / demitizator, mai lizibil, într-un cuvânt, și mai capabil să producă plăcerea. Ne aflăm – cum ar decreta Roland

Barthes – în fața unei scriituri în / de plăcere. Subiectul are acces la desfătare prin coabitarea limbajelor. Scriitura lui Horia Gârbea este acest lucru: știința desfătărilor limbajului. Dar nu există decât un singur tratat al acestei științe: scriitura însăși. Textul de plăcere mulțumește, umple, dă euforie, vine din cultură, nu rupe cu ea, este legat de practica confortabilă și nonconformistă a lecturii. Dar textul lui Gârbea e și unul de desfătare. Căci te pune în stare de pierdere, te descurajează, îți clatină temeiurile istorice, culturale, psihologice, consistența gusturilor, valorile amintirilor, pune în criză însuși raportul cu limbajul. Horia Gârbea ține în mâinile sale strâns cele două texte, căci „el participă în același timp și în mod contradictoriu la hedonismul profund al oricărei culturi (care intră în chip pașnic în el sub acoperirea unei arte (nonarte?) de a trăi din care fac parte cărțile vechi, la tot pasul introduce în discursul narativ) și la distrugerea acestei culturi. El se bucură de consistența eu-lui său auctorial (e plăcerea sa) și își caută totodată pierderea (e desfătarea sa).

Evadarea din Scriitopia

1. Voichița Pălăcean – Vereș scrie proză așezat, clasic, după cel mai solid tipic ardelenesc. Se lasă învăluită în depănarea povestirii, ca melcul în cochilie. Își scoate din când în când cornițele – sau întregul corp – afară ca să-și mențină contactul cu imaginile realului pe care-l reconstituie cuminte, gospodărește, cu grijă la surprinderea exactă a detaliilor. Nicolae Manolescu i-ar spune că scrie doric, Gabriela Duda că se exprimă mimetic, Gheorghe Crăciun că își urzește textul tranzitiv.

În cazul acestei romaniere, desprinsă din <<școala>> uriașilor Slavici, Agârbiceanu, Rebreanu, Breban, Buzura, criticul nu trebuie să-și complice exercițiul de interpretare și evaluare. El simte „din prima” că autoarea își transcrie (s.m., I.P.-B.) ficțiunile sale despre sine însăși. Scriind, eul ei dobândește conținut de subiect și atinge un alt subiect – cum ar decide Mihaela Urșă – „la fel de proteic și de holografic”.

Romanul Voichiței Pălăcean-Vereș este pânza ei de păianjen, vibrotextul ei autoficțional. Evadând din Scriitopia, ea îndrăznește să configureze o Eu-topie, un topos al eului, virat înspre o „refuncționalizare a subiectului și, implicit, a subiectului auctorial ca fantasmă critică” (vezi Mihaela Urșă, Scriitopia, editura Dacia, Cluj-Napoca, 2005, p.7). Izbutește acest lucru, datorită memoriei sale lingvistice, bibliotecii interioare și statutului privilegiat al imperativului numit comunicabilitate.

2. Canavaua pe care sunt brodate viețile personajelor, evenimentele politice și sociale în care se văd implicate, emană o mizerie morală incredibilă, posibilă numai haosului de după nenorocita de lovitură de stat din Decembrie 1989, căruia unii i-au zis, falsificând adevărul istoric, revoluție. Prin urmare mediile în care se învârt Irina Peter o determină pe eroină să analizeze cu ochi critic „tânăra democrație”, pornind chiar de la niște nemuritoare replici puse în gura lui Farfuridi de genialul I.L. Caragiale. Idealismul Irinei Peter se subțiază pe măsură ce „integrarea” ei în colectivitate se petrece. Aflăm apoi că, în timpul liber, compune poezii, redactează mici bucăți de proză și va sfârși prin a se angaja ca redactor la editura lui Bădică. Soțul ei, Andrei, o îndeamnă să debuteze revuistic și editorial. Confruntată sever cu mentalități ciudate, cu prejudecăți ruginite, debutanta scriitoare își sugrumă, autoflagelându-se, orice iluzie. De altfel, unul după altul „romanticele” ei visuri se zdrobesc de zidul nemilos al nepăsării, ignoranței, egoismului, mârlianiei, in-

culturii, analfabetismului, comportamentului gregar, golănesc etc. Evocând nostalgică boema de la „Arizona” clujeană, la care eu însumi m-am adăpat o vreme (publicând chiar și un grupaj liric în „Napoca Universitară”), sunt fericit s-o înregistrez pe romancieră trecându-i în revistă pe „criticii” de acolo: Ioan – Viorel Bădică, Ion Cristofor, Horia Muntenuş, Dan Marius Drăgan ș.a. Și zâmbesc complice, sesizându-i, în subsidiar, „drăcușorul” parodierii / demascării limbajului de lemn, fie el pedagogic, fie el aparținând criticii literare oficiale... neomoderniste. Confesiunile Voichiței Pălăcean-Vereș sunt sincere: limbajul Irinei Peter și al soțului ei Andrei, pe sferă ungară, devine încet-încet metapoetic. Ființa de hârtie care ni se arată în persoana Irinei se cunoaște pe sine, definește coerent și în posesia elementelor de teorie literară universul romanesc, care nu este restrictiv compensatoriu, ci produsul unui eu creator al unei lumi noi, ce-i drept încă haosmice.

3. Aplicând lecția mai bătrânului ei maestru Nicolae Breban din „Voința de putere”, prozatoarea din „Ciocolată amăruie” (editura Limes, Cluj-Napoca, 2007, 358 pag.) își extinde și mizana-bimizează romanul, transformându-l în frescă, introspecție psihologică, satiră, analiză sociologică, devoalare a mecanismelor murdare ale politicii, acuzație, revoltată, a deumanizantei sete de putere, a sistemului generator de monștri, a regimului încă tributari „comunismului cu față umană” și, ce-i mai grav, generator de disensiuni între unguri și români, în Transilvania, ori chiar de ură rasială. O primă certitudine ni se oferă cu promptitudine: romanciera nu se lasă îngelată de aparențe. O a doua: este o familistă admirabilă. Irina ei îl educe pe micuțul Bebe cu o răbdare emoționantă și cu o dragoste inepuizabilă. O a treia: stăpânește bine, sigur, arta dialogului. Manevrea subtil tehnicile narațiunii. Funcțiile acesteia decurg una dintr-alta sub imperiul necesității logice și artistice. Prozatoarea își permite o serie bogată de fantezii când este vorba să varieze „atributele” personajelor fie ele de prim plan, de plan secund sau strict episodice. Chiar dacă eroina / eroul triumfă întotdeauna, chiar dacă auditoriul știe dinainte acest lucru și îl cere, această victorie nu prezintă interes dramatic decât în măsura în care șansele unui eșec, intrând în concurență cu finalizarea puternică a povestirii, reușesc să îl țină încordat până la sfârșitul luptei. „Lupta va prezenta alternări de izbâzi și înfrângeri, - avertizează Claude Bremond (Logica povestirii – editura Univers, București, 1981, p.39), trezind rând pe rând teama de succesul răufăcătorului și speranța în victoria eroului”. În numele eroinei sale, Voichița Pălăcean-Vereș elaborează un discurs al recuperării memoriei. Relevanța teoretică a acestei concluzii este aceea că timpul și istoria se întorc în discurs. Depistez în „Ciocolată amăruie” două modalități de creație a lumii: la primul nivel, ni se propune o ficțiune cu referent în lumea posibilă a autorului, iar la al doilea autoarea se asigură de „realitatea” unei lumi pe care o descrie ca dată, referențială.

4. Dumnezeu, „Europa Liberă”, Biblia, biserica, rugăciunea, „Epoca de aur”, Partidul Comunist Român, Nicolae Ceaușescu, obscurantism, „drumul spre mâine”, „asigurarea fericirii neamului” etc, iată tot atâtea cuvinte și sintagme culese din romanul „Ciocolată amăruie”. Țintă a Micului Oraș, Irina Peter este bărbătită, transparența ei este judecată fariseice de sever, „sala profesorală” ar desființa-o... de-ar putea; nefăcând parte din elită. Elita purta blazon, veneticii și neamurile proaste – etichetă / pecete / emblemă. Ticăloșia acestei așa-zise elite o înspăimântă. Cinismul ei o cutremură. Morală și corectă, Irina Peter pare de la un moment dat un Don Quijote de la Mancha feminin. Adevăratul scop al vieții ei nu este atât faima în sine cât binefacerea pe care ar putea-o aduce faptele sale. Figura Irinei este construită dintr-o sumă de valori morale, eroina arătând tot timpul generozitate, curaj, renunțare, puritate sufletească, dezinteres, pornire spre acțiune, stoicism, și, în general, idealul de a se realiza pe sine, în bine, în frumos și adevăr.

Cum se autocaracterizează ea însăși, are impresia că este eroina unui roman science-ficțiune ce descoperă că „este singura supraviețuitoare a unei lumi atinse de apocalipsă. Cătreierând pământul în căutarea altor suflete salvate de la catastrofă, în cele din urmă accepta gândul că unicul univers de explorat era tocmai lumea ei interioară”.

(continuare în nr. viitor)

FILOSOFIE ȘI FILOSOFI¹

Filosofia este nedespărțită de reverie. De câte ori înfățișarea naturii pune omului pe buze întrebările cu care se îndeletnicește filosofia: Ce o fi lumea asta, ce suntem noi, de unde venim, unde ne ducem? – o tristețe neînțeleasă îi cuprinde sufletul și se adâncește în reverie. Tristețea e presimțirea firească a greutății acestei întrebări supreme; reveria e încercarea de a găsi un răspuns la ele. De aceea, haina în care se îmbracă filozofia e de cele mai multe ori tristă și posomorâtă, iar visul are în zămislirea ei un loc de cinste. Mințea cea mai chibzuită și mai cumpătată, cea mai prăfuită în colbul cărților și al faptelor nu-și poate pune magicele întrebări ale filozofiei fără a dispărea pe neprins de veste în lumea visării.

Astfel, oricare ar fi forma pe care gânditorul o dă în timpul filosofiei sale, forma ei dintâi a fost totdeauna simplă și naivă. Căci adevărul nu se naște învăluit în perioade lungi și silogisme greoaie, cum vrea să ne facă a crede înțelepciunea falsă a cărților. El apare din adâncurile necunoscute ale sufletului nostru, în lungi perioade de meditare, cu scânteieri din întuneric. Nu sticlele laboratorului, nici tomurile filosofilor, ci priveliștea naturii vine să aprindă scâpărările minții și să arunce în lumea gândurilor fermente uriașe. Zămislirea ideilor stă în afară de orice ordine sau metodă: ea se petrece în chip fragmentar și nedesăvârșit, ca întreaga înțelepciune omenească. Astfel, sistemul filosofic se cimentează încet și pe di-buite, prin cotituri și întorsături fără de număr. Căci intrarea firească în filosofie a fost, este și va fi: REVERIA.

A fost o faptă de neînchipuită nerușinare filosofică aceea de a încerca să se prindă întreaga bogăție a naturii în cele trei nenorocite forme ale *Rațiunii*. Ca și cum noi am avea nevoie de un mijlocitor între inima noastră și natură, spre a-i înțelege tainele. Ca și cum pentru a cuprinde imensa felurime a Totului, n-ar fi nevoie tocmai de a ne dezbrăca de orice forme ale gândirii, a ne lipsi launtric de Dânsul și a-l strânge cu pasiune la sânul sufletului. Niciodată, n-am simțit mai mult nemernicia oricărei filosofii de cabinet decât în fața cerului înstelat, niciodată trebuința de a merge de-a dreptul la natură nu mi s-a înfățișat mai limpede. A fost – ce-a fost? naivitate, inconștiență, ori poate amândouă împreună, de a crede că în afară de ceea ce și nespornica rațiune, nu mai e nici un chip de a pătrunde în inima naturii...

Zefirii adie, frunzele murmură; tăcuta și nesfârșita măreție mă copleșește, gândirea tace, ceva mai adânc se mișcă în mine, eu într-însa, e parcă însăși esența ei ce se revelează în mine. Și mi s-a părut de mult că în acest act de revelare se zămislește adevărata filozofie.

Filosofia vremii s-a prins fără scăpare în mrejele gândirii kantiene, și nu mai e în stare să facă un pas înapoi. Ea zace la pământ, cu aripile tăiate, cu puterile stinse, nedestoinică de orice avânt în regiunile senine. Azi, cei ce mai îndrăznesc a se înălța peste colbul faptelor nu mai sunt filosofii, ci oamenii de știință: chimiștii, naturaliștii, fizicienii. Așa că, astăzi, vremurile s-au întors în adevăr pe dos: oamenii de știință fac filosofie, iar filosofii fac știință. Delicul cu care înțelepții noștri sorb din mocirla faptelor seamănă doar numai cu acela cu care frații lor întru nemurire sorbeau odinioară din cupele cu nectar. Iată de filosofia nu mai locuiește în înălțimile albastre, ci în mocirla pământescă; nu mai vorbește în versuri, ci în silogisme; nu se mai îmbracă în reverie, ci în teoreme: ea a devenit, ori crede că a devenit științifică...

Din creier fulgeră ideea, sublimă și măreață în strălucirea ei dintâi. Limba ei nu e nici silogismul, nici teorema, ci oda și diti-rambul. Dar pentru aceasta nici un muritor nu a avut mai puțină înțelegere decât cei ce-și zic azi filosofi: lor le trebuie ideile, îi pângărești sufletul în noroiul faptelor, și când ele spre a le costuma științificește, soarbe și filosoful cu nesaț din ele și le găsește de dulceață divină. S-ar putea altfel? Doar acum o idee nu mai pare „științifică”, dacă nu miroase a praf și sudoare.

Azi, orice înălțime în ținutul visului e un atentat contra colbului sfânt al faptelor, orice avânt al fanteziei, o impietate față de spiritul „științific”. La sânul naturii, pe iarba grădinilor, la umbra pomilor, acolo s-a născut filosofia. Și unde oare s-ar fi putut înfiripa dorința de a prinde tainele firii, decât la priveliștea făpturilor ei? De aceea filosofia veche s-a născut ușor, ca floarea pe câmp, și a

rămas o veșnică minune; cea nouă însă apare în durerile uci-gătoare ale facerii, din praful cărților și fiolele laboratorului, rămânând mereu pătată în sudoarea muncii. Decât că, din praf și sudoare nu se naște nimic mare: de aceea și filosofia vremii nu e tocmai greu de idei mari.

E lucru atât de greu de înțeles, cum oamenii cărora nu le-a bătut niciodată inima – *sit venia verba!* – la priveliștea naturii, cheltuiesc totuși o viață pentru a-i pătrunde tainele. Tainele firii! Dar cine le cere oare, dacă nu neliniștea sentimentului? De-ar avea filosofii în adevăr de dânsule, ei ar fi găsit de mult calea dreaptă spre a le afla. Ce trebuință vor fi având ei să inoportuneze natura cerându-i tainele? Ei se închid toată viața în praful cărților, străine de lumea ale cărei mistere vor să le descopere, și devin ceea ce sunt: umbre constând numai din categorii și silogisme. Toată mândria lor stă în puterea gândirii; de drepturile simțirii în alcătuirea filosofiei nu vor să știe. Ce adevăr etern au ajuns ei să stabilească pe această cale? Nici unul. Privită cu ochii logicii, istoria filosofiei este istoria rătăcirii filosofilor. Ceea ce unii au zidit, ceilalți au dărâmat! – și după atâtea veacuri de frământare a minții, n-au ajuns să dea nici un răspuns la întrebările ce privesc soarta noastră. Nu e această dovadă destul că ei merg pe o cale falsă? Cărțile lor sunt în adevăr calea înțelepciunii, nu însă în înțelesul că ele cuprind vreo înțelepciune, ci în înțelesul că ele cuprind vreo înțelepciune, ci în înțelesul mult mai adânc că ele ne fac s-o căutăm în altă parte. După ce am trecut prin ele vreme îndelungată fără folos, suntem obligați să ne întoarcem și să cercetăm înțelepciunea sufletului nostru.

Cine n-a citit niciodată în cărțile filosofilor, are puțină minte; cine însă citește toată viața în ele, nu are minte deloc.

Acela e adevăratul filosof, căruia natura nu i-a dat numai o minte mare, ci și o inimă mare.

Acela e adevăratul filosof, despre care biograful său, arătându-i viața și învățămintele, va putea să spună: „El a devenit filosof fără a înceta a fi om”.

Cu sculptorul în fața blocului de marmură, așa stă filosoful în fața naturii. Amândoi cioplesc un chip armonios dintr-un material brut, rebel la frumusețe; amândoi ne dau în opera filosofului, ca și creația artistului, e raza ce țâșnește dintr-un suflet și luminează un crâmpei al naturii.

Cât de asemănătoare sunt căile spiritului, fie că le creează sub formă artei ori a filosofiei! Niciodată acest gând nu-mi este mai limpede, decât atunci când alături în minte doi neîntrețuți eroi ai culturii: *Byron și Hegel*. Amândoi simpli creatori spontani, lipsiți de darul producerii reflectate; ei sunt desigur cei mai neartști artiști pe care i-a avut vreodată lumea.

Cel ce străbate vreun poem de Byron, pare adesea a dibui pe un câmp întunecat, fără a ști unde va ajunge. Versuri aruncate la întâmplare, strofe întregi și întregi șiruri de strofe alcătuite cu negrijire obosesc și nasc ispita de a arunca din mână cartea. Dar ici, acolo câte un vers, ca o uriașă scânteiere, vine să arunce dăre de lumină și să ștergă din suflet orice urmă de greutate și obo-seală.

(continuare în nr. viitor)

¹ Textul este preluat din revista *Ideea europeană*, anul III, nr. 72, 31 iulie – 7 august 1921.

Ștefan Zeletin

Pe vremea când aiasta nu se putea

Cei care dețin puterea în regim absolut, își arogă drepturi pe care democrația nu le admite. Epoca recentă o amintește din plin, căci ceea ce își îngăduiau cei suspuși nu avea limite, în timp ce populația îndura lipsuri dureroase. Or pe vremuri, la noi, în România, cu cât era omul mai suspus, cu atât îngrădirile privindu-l erau mai severe. O foarte veche poveste ne-o dovedește.

Faptul s-a petrecut în timpul domniei primului nostru rege, Carol I. El neavând copii (avusese o fetiță care murise copil mic fiind, la vârsta de 4 ani) alesese un nepot de frate al său. Prințul Ferdinand, ca urmaș pe tronul României. Devenit principe moștenitor, tânărul nepot al Regelui trăia în noua sa țară unde unchiul său, scrupulos fiind, îl învăța cu severitate viitoarea lui meserie.

Prea scurtele sale momente de odihnă, Ferdinand le petrecea adesea alături de mătușa sa Regina Elisabeta, soția Regelui. Elisabeta, cultă, scriitoare și ea însăși poetă, își iscălea versurile cu pseudonimul Carmen Silva. Adesea, numeroase tinere românce se adunau în jurul Reginei. Fetele, culte și ele, erau sezoane de noutăți literare.

Ferdinand s-a îndrăgostit de una dintre aceste fete. I-a mărturisit că o iubește, dânsa i-a răspuns că și ea la rândul său îl iubește, și au hotărât să se căsătorească. Dar ce va spune severul unchi, Regele? Ferdinand, înfricoșat, i-a mărturisit unchiului său că este îndrăgostit și hotărârea luată de ei. Cu ochii sclipindu-i de bucurie, Regele i-a răspuns că-i încântat de-o veste atât de bună, Elena Văcărescu aparținând unei familii binecunoscută în țara românească, dat fiind că număra printre ai săi, numeroși cărturari de seamă.

Zis și făcut. Carol I îl va preveni pe șeful guvernului de căsătoria hotărâtă și nu se îndoiește că această știre îl va încânta nu numai pe el, ci pe

mai toți românii.

A sosit primul-ministru P.P.Carp, un moldovean jovial, iubitor de țară și dinastia ei. A venit la audiența fixată pentru a-i comunica Majestății Sale ultimele știri politice, ultimele hotărâri guvernamentale și parlamentare. Carol I îi pare mai jovial decât este el de obicei, căci nu-i cere lămuriri suplimentare și nu-i dispăre nicio clipă de pe obraz, un surâs cu totul neobișnuit.

Regele ia apoi cuvântul și de data aceasta, în mod neașteptat, nu pentru a cere explicații sau a comenta știrile aflate, ci pentru a vorbi despre nepotul său. Ferdinand a hotărât să se căsătorească, este îndrăgostit și tânăra iubită acceptă, cu entuziasm, să-i devină soție. P.P. Carp e radios. Felicitările precum și urările exprimate, întreabă cine este fericita aleasă de tânărul moștenitor al tronului. Aflându-i numele tresare și strigă: «*Aiasta nu se poate*»

Apoi, îi amintește Regelui de ce: românii au dorit o dinastie străină, date fiind luptele interne pentru obținerea tronului și pentru a reuși să nu mai aibă niciodată asemenea lupte, nimeni de neam românesc nu trebuie să pătrundă vreodată în familia noastră regală.

Lovitura a fost desigur dureroasă pentru tinerii îndrăgostiți. După câțiva ani, Ferdinand s-a însurat cu minunata principesă Maria, căreia i-a povestit probabil această poveste. Căci ani și ani mai târziu cel mult devenit Regele Ferdinand, a revăzut-o pe Elena Văcărescu. Se afla pe patul de moarte și soția sa, Regina Maria, a avut mișcătoarea idee cert romantică, să o aducă pe fosta lui iubită la căpătâiul său, să le dăruiască o ultimă revedere. ■

Nicoleta Franck

O altă scrisoare pierdută

Dragi penițari găozari

La momentul în care președintele României Traian Băsescu și-a permis să insulte un reprezentant al presei românești cu formula de găozar m-am simțit și eu solidar cu ziaristul catalogat astfel. Numai că odată cu trecerea timpului mi-am dat seama că avea dreptate. Spun asta când mă uit la ce se petrece în lumea slujitorilor cuvântului din cultura românească, unde scriitori cu oarecare talent își pun fără nicio rezervă condeiul în slujba aceluiași președinte Traian Băsescu. De la libidioșenia „Când Iliescu apare soarele răsare”, condamnată vehement de multă lume ce trudește pe ogorul culturii și până la ce se întâmplă astăzi în jurul puterii actuale nu este mare diferență. Ba da, există una, cohorta celor care veghează asupra rectitudinii morale din lumea cuvântului scris s-a subțiat vizibil, iar cei odinioară clamau moralitatea și erau vehemenți în oralitatea menită să salveze comportamentul scriitorimea au devenit ei înșiși lătrăi de serviciu, ceea ce pare mai mult decât găozari. Cred că acum găozarul nominalizat de Traian Băsescu are tot dreptul să-i pună la zid pe cei ce-l lingușesc, numai că nu mai are unde scrie, unde se exprima. Și ca el sunt atâția alții. Reduși nemiloși la tăcere incozorii se topecsc famelic pe la colturile întunecoase existențe așteptând poate un moment prielnic de-ași relua atacurile asupra confrăților dedulciți la plăcerile puterii. Pentru că nu numai lingăii de serviciu ai președinției sunt cei care au grijă să anihileze pe ceilalți, ci și cei recrutați de structu-

rile întregii puteri. Fie că ești scriitor din Uniune sau din afara ei, atunci când numai ai dreptul să te exprimi ești sortit neantizării. Găozarii au învățat că nu trebuie să mai stea în fața curentului și că trebuie să-și pună penița în slujba puterii. Dar și aici există un risc. Ca un anumit fel de putere la un moment dat să nu devină conștientă de importanța găozarului penițar și să nu-l răsplătească pe măsura „limbii sale”. Și vai de acea putere care nu va realiza că este important să-ți răsplătești găozarul cu firimiturile de la masa îndestulată pe care națiunea și-a încredințat-o prin vot. Și vai din nou de acea putere, care nu va ști să-și atragă lângă ea scriitorul găozar. Pentru că un găozar veritabil nu-și dorește prea multe lucruri care să te deranjeze, ci doar un loc unde să se exprime și de pe urma căreia să-și câștige o existență onorabilă. Iar dacă îi ceri serviciu directe ce țin de mărimea limbii și grosimea obrazului atunci tu putere trebuie să te achiți cu o parte din prețul compromiterii sale morale. Și atunci găozarul penițar își va uita statutul devenind un slujitor credincios, un limbist dedicat comenzii primite. Odată cu trecerea timpului se pare că numărul găozarilor este în scădere, semn că puterea actuală să-și dea mai bine seama de avantajele transformării lui în slujitor credincios. Păcat. Îl iubeam mai mult pe găozar.

Cu tot dragul,
Gheorghe Neagu

ână în ziua de 22 iulie trecuseră la Szolnoc patru divizii și a cincia era în curs de trecerea râului.

Trupele române din sectorul Szolnoc se găseau în ziua de 23, la est de Mezötur, de Turkö, Kis-Uyszales, Kunhegyes.

În același timp coloane ungurești, puternice, trecuseră Tisa și la Nord de Szolnoc, la Tisza-Bura, Abad-Szalok și Tisa-Furéd.

În fața acestei situațiuni destul de grave, comandamentul superior român, Marele Cartier și Generalul Mărdărescu, comandantul trupelor din Transilvania, se hotărăște ca să păstreze defensiva Rakamaz-Tokay; la sudk Csongrad, să arunce coloana inamică peste Tisa, cea ce chiar face generalul Leca, după care, apoi, dinspre sud, dă altă lovitură inamicului colaborând la centru cu grupul de manevră de sub comanda generalului Moșoiu cu misiunea de-a da lovituri de ciocan, de-a ataca în flanc și în spate și a azvârli peste Tisa grupul de forțe inamice ce trecuseră la Szolnoc și care înainta spre Oradea Mare.

După lupte crâncene la Kis-Uyszalas (Sălașul mic), la Kenderes, la Kunhegyes și Fegyvernek, în zilele de 24-25 iulie, inamicul complet bătut a fost azvârlit peste Tisa fără să mai aibă vreo speranță de succes.

Marele succes obținut de trupa de manevră contra inamicului, de la Szolnoc, se datorează următoarelor fapte:

a) Divizia II cavalerie a acoperit în mod perfect concentrările diviziilor I și VI infanterie, despre a căror prezență inamicul n-a avut nicio cunoștință.

b) Concursul pe care comandanții de divizii și l-au dat în tot timpul acțiunilor, sprijinindu-se reciproc, putem zice, în mod ideal.

c) Cooperarea diferitelor arme pentru atingerea scopului comun: zdrobirea dușmanului.

În ziua de 24 iulie, producându-se un atac inamic contra flancului stâng al acestui grup, a intervenit imediat rezerva generală a grupului care a restabilit situația.

În ziua de 25, aripa dreaptă a grupului Moșoiu, reg. 17 Mehedinți, fiind contraatacat de forțe superioare și copleșită de numărul inamicului, a fost susținută puternic de divizia II cavalerie care a aruncat în luptă, pe jos, o întreagă brigadă de roșiori (brigada a III-a, a colonelului Neagu) care a reușit să oprească înaintarea inamicului.

În această luptă crâncenă inamicul a pierdut peste 20 de mii de oameni.

Descrieri din epoca marilor lupte de pe Tisa

Iată cum descrie un colonel de stat-major, mișcările diviziei I, care a luat parte la marile lupte de la Fegyvernek.

Când trupele roșii au început atacul, 20 iulie 1919, div. I se găsea în zona Careii Mari, Erimbala Falva, Litea Mare.

În seara de 20 iulie s-a primit ordin

DEZROBITORII

Radu Mihai Crișan

(urmare din numărul anterior)

că div. I intră în compunerea grupului General Moșoiu și că se începea transporturile pentru a se concentra în zona Caba, Püspök Ladany.

În dimineața zilei de 21 au și început transporturile, parte cu trenul, parte pe jos.

Cartierul Diviziei în două amiaza zilei de 21 s-a transportat la Caba. Comandantul Diviziei (fost) general Mihăescu luase comanda grupului de nord și divizia rămăsese fără comandant.

În seara zilei de 21 a venit general Obogeanu și, ca cel mai vechi, a luat comanda diviziei.

În seara zilei de 22 iulie, trupele diviziei, mai puțin serviciile, erau deja concentrate în zona arătată.

Fiindcă inamicul trecuse Tisa cu forțe de cel puțin 3 divizii și înaintase până aproape de Cargzak comandamentul superior a luat dispoziții ca, chiar în ziua de 28, Divizia să se concentreze Cargzak și Modoros, iar în ziua de 24 să și înceapă ofensiva în flanc și spatele grosului forțelor inamice împreună cu divizia VI și divizia II cavalerie.

În dimineața zilei de 23, trupele div. I, erau puse în marș, iar când capul coloanei brigăzii I a ieșit din Kargzak spre Modoros la ora 13, a fost primit cu focuri de tun și pușcă din direcția Modoros.

În urma unei recunoașteri, avangarda a înaintat și a respins unele forțe inamice de cavalerie și artilerie.

După acest incident divizia și-a continuat marșul și s-a adunat în zona indicată de comandament.

În dimineața zilei de 24, la ora 4, divizia I s-a pus în marș pe direcția Kenderes, gara Fegyvernik, în formație pregătitoare de luptă, peste câmp, fiindcă drumuri nu existau, ținând legătura, la stânga, cu divizia VI, iar spre dreapta, trimițând batalionul maiorului Zamfir din regimentul 18 Gorj în ajutorul diviziei II cavalerie.

Tot la ora 4 dimineața, divizia VI roșie ungară a început atacul contra unei brigăzi din divizia VI românească pe care a respins-o până la Kargzak. Cu tot acest incident, divizia I și-a continuat marșul, iar la ora 11, 45, reg. 31 infanterie care forma aripa stângă a diviziei s-a izbit de stânga div. VI roșie ungară la vest de Kenderes.

După o scurtă pregătire de artilerie, reg. 31 a atacat cu energie trupele diviziei VI roșie, dar fiind contraatacat de forțele superioare, a dat înapoi câteva sute de metri. Revenind însă batalionul maiorului Gherman, (reg. I Dolj), la contra atac, a respins trupele inamice spre Kenderes.

În acest atac și contra atac a căzut colonelul Tomoroveanu comandantul brigăzii II infanterie. (Călare s-a repezit când a

văzut că dau ai lui înapoi, să vadă ce-i, și a fost lovit în cap de un glonț.

La ora 13 lupta se angajase pe tot frontul de reg.31 Calafat, 1 Dolj, 18 Gorj, fără a se observa vreun profit în favoarea noastră.

Atunci colonelul Grozeanu a împins reg. 17 Mehedinți care era înapoi spre dreapta diviziei peste pârâu, asupra aripei stânga a inamicului, concentrându-se în același timp tot tocul divizei inamice asupra satului Kenderes din care inamicul își făcuse un bun punct de sprijin.

La ora 6 (18) satul Kenderes a fost luat, trupele divizei au înaintat până au atins calea ferată Sălașul Mic, Fegyvernek.

Înserându-se, (8 seara) trupele au bivouacat în formație de luptă pe pozițiile care le atinsese.

În dimineața zilei de 25, conform ordinilor superioare primite, divizia I trebuiau să continue ofensiva pe frontul Fegyvernek, însă, după ce orașul Sălașul Mic va fi luat de trupele diviziei VI care trebuiau să-și atace din direcția Kargzak.

Un batalion din reg. 31 Calafat (maior Constantinescu) primise ordin să atace tot Sălașul Mic, din direcția Kenderes.

Până la ora 9 orașul Sălașul Mic (Kis Uyszalas) era încă în mâinile inamicului, iar reg. I Dolj era angajat serios la calea ferată, sud Kenderes, cu trupele inamice.

Despre reg. 17, divizia I n-avea nicio cunoștință fiindcă rupsesse legătura cu reg. 18 Gorj și înaintase singur spre Fegyvernek.

Comandamentul diviziei văzând că divizia nu poate continua ofensiva spre direcția ce i se dăduse, prin ordinul de operațiuni, din cauza Sălașului-Mic, colonelul Grozeanu s-a dus personal împreună cu locotenentul Gărdescu și au împins batalionul maiorului Constantinescu și la atac asupra Sălașului-Mic iar la 9⁴⁵ batalionul maiorului Constantinescu intră în Sălașul-Mic.

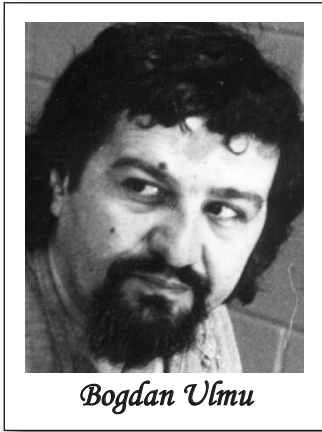
După luarea Sălașului-Mic și chemarea trupelor Diviziei VI să înainteze spre Sălașul-Mic, trupele diviziei I, și-au schimbat direcția spre Sud-Vest înaintând spre Fegyvernek (reg.17 Mehedinți care înaintase spre Fegyvernek, la ora 9 ocupase acest sat, însă, fiind atacat de forțe mult superioare, a fost respins).

Batalionul maiorului Strehăianu a suferit pierderi mari, a căzut chiar maiorul. Întâi a fost lovit în mână. S-a pansat. Lovit în picior, s-a pansat din nou. A treia oară o schijă l-a lovit în piept. L-a doborât reg. 17 s-a retras prin Körzardort Téné spre Vladimirmir.

La ora 12 reg. 18 Gorj se angaja iar în luptă spre fermele Kisgabris și Hosi, 6 kilometri răsărit de Szaparfalo.

(continuare în nr. viitor)

Bogdan Ulmu

File dintr-un jurnal teatral

Din istoria școlii ieșene de teatru

Lucrarea de față (teza de doctorat a doamnei Irina Scutariu, dedicată școlii de teatru ieșene) pune recenzentul într-o situație cvasi-incomodă : pe de-o parte, este vorba despre cercetare, despre istoriografie, și-ncă una cu partizanat regional. Cu toții iubim Iașiul , artiștii lui d'anțărt și, credem, nu vor prisosi vreodată lucrările dedicate istoriei teatrale moldave.

Pe de alta, ne-ntrebăm, ce se mai poate descoperi azi, după câteva lucrări fundamentale, în domeniu? Cîta *marjă* de originalitate oferă tema – mai ales cînd autorul este tînăr și nu are o formație arhivistică? Ne-am pus întrebarea și cînd am avut plăcerea să fim referenți ai tezei lui Emil Coșeru (cu un subiect asemănător) ; reiterăm interogația acum, după terminarea lecturii tezei doctorandei Irina Scutariu.

O calitate vizibilă a lucrării este limpezimea stilului (și a ideilor). Oralitatea lui nederanjantă, chiar într-o teză doctorală. Documentarea indiscutabilă și un anume *feeling pentru subiect*, impunibil. Pentru măsurariul nostru nostalgic (în sens artistic!), devine lăudabilă aplecarea spre documentare a cercetătoarei. Ca și-n lecturarea piesei lui Mircea Ștefănescu *Matei Millo sau Căruța cu paiațe*, retro-privind acum, în 2008, istoria învățămîntului artistic ieșean, ne stă un nod în gît, impresionați de martirajul celor ce s-au străduit să facă școală de teatru, aici, în Iași, în ultimele 17 decenii, îndeosebi, la-nceput.

Metoda folosită de doctorandă este „proiecția aruncată în oglinzi succesive, apelînd la omagiul adus de foștii elevi, dar și la evocări ale în-tîmplărilor cu oamenii școlii de teatru și ai teatrului acelor timpuri.[...] Încercăm să oferim obiectivitate și distanță în cercetarea de față”(pp.8-9). Iar investigația „se încheie o dată cu anul 1951, an nefast pentru Școala de teatru ieșeană” (p.9).

Sigur că nu e cazul să dramatizăm, precum Dan Nasta, citat în lucrare, la pagina 9 :” ...Dacă nu se va *reînființa* Conservatorul ieșean, care să pregătească actori, Teatrul Național din Iași era amenințat cu autodesființarea, în absența actorilor tineri” (interviu dar în *Cronica*, 1976). Prima scenă a Moldovei n-a dus lipsă de artiști, chiar dacă pe plan local nu exista Institut; patru decenii de liniște universitară nu i-au fost fatale (situație similară cu a Clujului, Craiovei, ori Timișoarei). Azi, în treacăt fie spus, ne aflăm în situația în care avem mai multe cadre școlarizate, decît posturi actoricești...Și nimeni nu regretă faptul că *există* facultate de teatru în cetatea de pe cele șapte coline. Dimpotrivă.

Cercetarea Irinei Scutariu conține date – memorate, ori uitate –

Domnului Constantin Bucur din Buzău îi transmit că am primit banii pentru antologie și că prefer să-i înmănez antologia personal cînd vin la Festivalul V.Voiculescu.

Doamnei Amalia Popescu din Craiova, îi transmit că nu mai antologia anticipat deoarece am avut mai multe situații cînd mi s-a întors înapoi și am ieșit în pierdere de două ori.

Către toți cititorii revistei noastre: AȘA DUPĂ CUM V-AM PREVENIT, REVISTA VA VENI NUMAI LA ABONAȚI, PENTRU CĂ DE DOI ANI DE ZILE RODI-PETUL NU NE DECONTEAZĂ LIVRĂRILE. ÎN COMPENSAȚIE VĂ OFERIM PRIN SITE-UL www.oglindaliterara.ro DESCĂRCARE ÎNCĂ DIN MOMENTUL APARIȚIEI UNUI NOU NUMĂR.

care alcătuiesc o delectabilă , ori alteori, mîhnitoare , anecdotică – atu al oricărei istoriografii; selectăm cîteva mostre :

- primele Conservatoare, ațt în Iași, cît și la București, n-au trăit (vai!) decît doi ani ;
- pe lîngă aprecieri la adresa importantului animator al teatrului moldav, Gh. Asachi, s-au exprimat, spre apusul vieții cărturarului, și rezerve față de dramaturgia sa , de genul „...în *Vicleniile lui Amor* s-a văzut un husar din vremea lui Napoleon, un elegant muscadin din vremea lui Moliere, o cochetă din zilele noastre” (p.59) ;
- ciudat ni se pare azi și faptul că-n 1837 trupele de teatru străine primeau de la statul român o subvenție de patru ori mai mare, decît *Conservatorul Filarmonic-Dramatic* (p.63);
- o remarcă a lui Alecsandri din 1844, cît ar părea de curios, rămîne valabilă și azi :”spre a se ajunge la un teatru național e nevoie de trei condiții : o limbă conformă cu caracterul personajului, o școală de declamare, pentru a crea actori de profesie, și educarea publicului, care trebuie învățat cu spectacole bune” (p.88);

S.C. **SIBAREX** S.A.

PRODUȚIE PROPRIE

- * agregate sortate, balast stabilizat, mortare și betoane
- * tâmplărie din P.V.C. și din lemn
- * plasă sudată
- * confecții metalice
- * confecții ornamentale

ORGANISMUL DE CERTIFICARE A SISTEMELOR CALITĂȚI

SR EN ISO 9001:2001
Nr. 667

PRINCIPALELE DOMENII DE ACTIVITATE

- * construcții hidrotehnice
- * regularizări de râuri
- * regularizări torenți
- * drumuri forestiere
- * construcții civile
- * hidroizolații
- * amenajări rigips
- * alimentări cu apă
- * prestații și reparații auto și utilaje

AcREDITAT Nr. 007-C

Str. Prundului nr.1, Câmpineanca - Jud. Vrancea; Tel.: 0237-221 361, 0237-223 000; Fax: 0237-221 603
E-mail: sibarex@sibarex.ro; Website: www.sibarex.ro

...cu Gheorghe Mocanu

POESIS - aprilie-mai, 2008

O revistă sobră, *Poesis* se menține în primele rânduri ale publicațiilor literare din țară. Cronica literară semnată de George Vulturescu privind „Diacriticile lui Al. Cistelean” am găsit-o foarte interesantă. Se observă o schimbare de plan, o critică a criticii. Al. Cistelean a selectat doar 25 de critici-eseiști, dintre mulți alții care ar fi putut fi selectați. Se detașează tonul incisiv și ironic privind „vitalitatea speciei critice”. Apoi cronică de Viorel Mureșan la volumul „Poemele Anei”, de Mircea Petean, Editura Limes, Cluj-Napoca, 2007. Este sesizată posibilitatea ca acest volum să fie „un roman” având în centru femeia enigmatică. Interviu luat de Adalbert Gzuris doamnei poeziei românești, Ana Blandiana ne+a încântat. Gh. Mocuța se apleacă asupra poeziei lui Petru M. Haș și asupra volumului „Fărâme din PROFET, precum și pe Ioan Nistor care analizează volumul de versuri „Fragment despre adjectivele descriptive” a lui Slavomir Gvozdenovici și apărut la Ed. „Hestia” din Timișoara, în 2007.

Revista abundă de poezie, așa cum e și normal, poezie scrisă de autori remarcabili. La rubrica „Antologia Orfeu” întâlnim pe Emanoil Toma, Adrian Alui Gheorghe Liviu Georgescu, Andrei Zanca, Ion Zubașcu, Marin Codreanu, Tucu Moroșan, Ioan Panait, Daniel Săncă, Mircea M. Pop, Pablo Romannine etc.

Terezia Filip comentează, într-un eseu, „*Nichita Stănescu în truchipări și instanțe divine*”, activitatea poetică a marelui poet. „Despre vindecarea de timp”, o temă foarte interesantă a Deliei Pop privind romanul „Orbitor” al lui Mircea Cărtărescu. Găsește o triplă calitate a autorului: autor-narator-personaj. „Moartea și înmormântarea lui M. Eminescu” a stat în atenția lui Grațian Jucan care ne-a amintit de zilele triste când românii și l-au pierdut pe marele poet. Revista „Poesis” este încadrată de colaboratori de excepție, număr de număr arătându-se tot mai interesantă.

REVISTĂ NOUĂ , nr.7-2008

Acest număr de revistă se deschide cu o pagină semnată de C-tin Trandafir , fondatorul seriilor a treia și a patra ale publicației, dedicată unui tânăr scriitor, Sorin Stoica, care din păcate, n-a trăit nici 30 de ani. („Povestiri cu înjurături”, „Dincolo de frontiere”, „Povestiri mici și mijlocii”, „Cartea cu eseuri” sunt numai câteva din creațiile sale. Un scriitor cu profundă forță, aplecat mult spre „poveste”. O temă interesantă este propusă cititorilor de George Liviu Toloacă: „Zeus și dragonul dacic pe columna lui Traian.”Cei doi îl reprezentau pe Dumnezeu în două ipostaze : cel al romanilor și cel al dacilor. Poezia din revistă este modernă , interesantă și profundă: Salam Mahdi (Iraq), Andrei Fischhof, Viorel Cernica, Emil Perșă.

Florin Dochia prezintă trei slujitoare ale metaforei contemporane: Adina Ungur cu volumul „Calvaria”, Miruna Vlada „Pauza dintre vene” și Florina Zaharia „1863-1894 Așteptarea fără brațe”. La Adina Ungur , „Jurnalul cu banalități” (1974-2008) al lui C. Trandafir nu pare să fie o părticică din viață.Cu atât mai mult cu cât autorul e profesor și avea preocupări literare.

ARDEALUL LITERAR – Nr. 1-2 (37-38)-2008

Mariana Pândaru, sârguincioasa conducătoare a revistei își dirijează bine redacția și colaboratorii . Revista se deschide cu un dialog între Gheorghe Grigurcu și Zenovie Cărlugea pe teme: Lucian Blaga (între amintire și actualitate). Citim cu bucurie întâmplări din acea perioadă a vieții marelui poet și filosof , despre gesturile lui din viața literară, mai ales față de scriitorii tineri.

Găsim și numele vrânceanului Adrian Botez, cu un eseu atractiv : „Reabilitarea unui arhanghel : „La Țigănci” , de Mircea Eliade” Este prezentat, de către Eugen Evu, volumul post-mortem al lui Valeriu Bârgău „Generație și creație” – interviuri . Poezia este la loc de cinste în această revistă: Loredana Bozan, Ileana Jeca, Ioan Suci, Victor Steron, Sânziana Batiște, Linda Bestide (Franța), George Holobocă, Nicolae Crepcia, Traianus (Chișinău), Luiza Carol (Izorel)etc.

Dumitru Hurubă prezintă romanul „Condamnat , , de Radu Igna. „Bruxelles , unde Babilonu-i în floare”, un titlu propus de Mariana Pândaru prezentând capitala Belgiei. Adrian Botez ia atitudine față de poziția gresită, chiar ostilă a conducerii Uniunii Scriitorilor, vis-a-vis de Liviu Ioan Stoiciu. Titlul este edificator, „Intimidări ma-

nolesciene... sau : Acuzatorul domn Nicolae Manolescu și prezența de nevinovăție pentru domnul Liviu Ioan Stoiciu. Ardealul literar trebuie citit și respectat pentru profesionalismul redactorilor ei.

TRIBUNA – septembrie 2008

Editorialul revistei este semnat de Sergiu Gherghina și Radu Murea: „Criza identității europene”.Autorii subliniază că europenii ce alcătuiesc UE nu vor fi neapărat loiali acestei organizații, pentru simplul fapt că cetățenii se identifică în primul rând cu țările lor de origine, și doar după aceea cu UE. Cred că are mare dreptate. Observăm, așa cum reiese din situația Angliei și Irlandei, ce nu au aderat la spațiul „Schengen” deși fac parte din U.E. Nu toate statele vor renunța la regulile naționale și în consecință, nu vor renunța nici la cultura națională. La rubrica „Translații”, Laszlo Alexandru vorbește despre dificultatea traducerilor. Cine ajută să demonstreze dificultățile dar și bucuriile traducătorului? Umberto Eco, marele romancier, ne destăinuie aventurile traducătorului.

Observăm alocarea a șase pagini de revistă culturii irlandeze sub titlul: „Repere culturale irlandeze”, Sanda Berce analizând „Fațetele memoriei în Irlanda romanului recent (Premiul Booker în literatura irlandeză)”, Virgil Stanciu ne prezintă „Patriarhul prozei irlandeze, iar Adrian Radu ne dezvăluie cât de accentuat supraviețuiește trecutul în memoria irlandezilor de azi prin articolul „Moștenire și tradiție în habitatul irlandez”. Foarte interesant interviul lui Ioan Pavel Azap cu George Vigdor, un inginer – poet evreu plecat din România în Izrael . „Cultura se face cu obrăznicie și cu aroganță” este titlul materialului, iar expansiunea culturii în afara țării, se vede că are mare nevoie de instrumentele de implantare ale imperialismului (cultural, bineînțeles). „Tribuna” este o revistă ce abordează teme de prim interes ale lumii literare românești și nu numai.

VIATA DE PRETUTINDENI - nr. 1-5(36-40)-2008

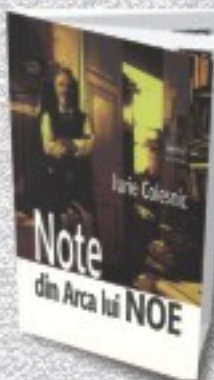
Neobositul truditor pe tărâmul literar, cel care a dat naștere fenomenului „Viața de pretutindeni” nu se dezmințe. Săpă neîncetat prin toate colțurile României pentru a găsi valori culturale din aproape toate domeniile culturii. Literatura fiind la loc de cinste în publicația domniei sale, are și cea mai consistentă reprezentare în revistă. Ajunsă la 200 de pagini, eu cred, în dezacord cu unii dintre confracți, că este un lucru bun ceea ce se întâmplă în partea aceea de țară. O revistă în care au loc cât mai mulți creatori spre a se manifesta, nu poate fi decât benefică culturii. Să lăsăm publicul să decidă și să nu fim răuvoitori, ori arțăgoși de-a binelea, atunci când vedem că unii oameni de ispravă, așa cum este și d-l Sabin Bodea, se implică aproape cu toată ființa lui în realizarea actualului cultural de primă mărime. Devenit prietenul și al unora dintre scriitorii vrânțeni, ca orice ardelean, ne cântărește și ne alege, chiar ne sună neconținut pentru a-i trimite materiale pentru revistă. Redactorul-șef îl prezintă pe Artur Silvestri la 55 ani, subliniindu-i talentul, deosebit. Spunem și noi: „MULȚI ANI , MAESTRE ARTUR SILVESTRI!

Străinătatea își găsește în această revistă locul unde își poate descărca ofurile literare și istorice: Țara Zeilor (Napolen Săvescu, SUA), „Ce este Europa?”(Viorel Roman- Germania), „Despre Spania și despre noi”(Gabriela Caluțiu-Sonneberg), „Dragul meu poet”(Ben Todică-Australia) etc.

Iată câteva titluri din acest număr: Al. Florin Țene analizează „Viața după Azelman”- Percila Rugu, „Piatra de încercare”- Casian Maria Spiridon, „Psalmi pentru îngerul meu”- Victor C-tin Măruțoiu, „Bunavestire”- Antonia Bodea etc. „Conceptul democratic”(Dimitrie Grama-Danemarca), „Basarabia , reduta Europei” (Andrei Vartic-Rpublica Moldova), „Călătorie în Dacia, Victor Sterom comentează volumele „Mircea Ivănescu- Alte versuri”, „Întrebare retorică”, de Petre Stoica, „Despre cele trei puncte”-Chris Samy, „Posibila trecere”, de Eugenia Miulescu, „Confesiunea”, de Ion Murgeanu, „Jar printre friguri”- Marian Ruscu, „Țăcutele amiezii”- Ilie Roman.

Mahmond Djamal (Siria-Rakka) ne încântă cu haiku-urile sale. Dr. Man, din Germania, are un medalion liric interesant, la fel Mircea Micu Neculau Carmen- Gabriela (Bacău), Titina Nica Țene, Laurențiu Sorin Ban, Ioan Suci, Mihai Marusca Victor Sterom, Al. Florin Țene, Adina A. Enăchescu, Gheorghe Bodea, Nicolae Nicoră Horia, Ion Untaru, Maria Săplăcan, Alexandru Cristea, Paul Sâmbă - Petru, Petre Rău etc.

Note din Arca lui Noe. Iurie Colesnic, editura ULYSSE, 64 pagini. Volumul cuprinde o serie de eseuri interesante privind raportul dintre Rusia și Basarabia, încercând să elaboreze un concept și o abordare nouă a temei naționaliste promovate în ultima vreme de autoritățile de la Moscova.

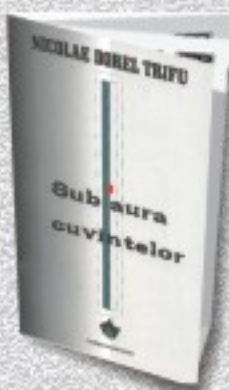
Sarpele alb. Nira Costaleco, editura Transilvania, 205 pagini. Volumul de debut al autoarei de numai 15 ani surprinde prin construcție, temă și tratare a subiectului erotic ce bântuie generația pro mai abilit decât tema clasică a iubirii atât de des prezentată de contemporanii recunoscuți ca atare. Autoarea poate avea un mare viitor, dacă va găsi soluții adecvate creșterii valorii sale.

Cruciș de săbii. Gheorghe Madan, editura Cartea Moldovei, 396 pagini. Iată un roman istoric ce tratează epoca lui Dimitrie Cantemir într-un context mai larg și mai puțin abordat de alți autori. Volumul este o reușită atât în ilustrarea epocii dar și în rezolvarea conflictelor istorice ascunse de istorici.

Galeria scriitorilor buzoieni și râmniceni. I. Aldeniu, editura Rafet, 226 pagini. Fără a se vrea a fi o istorie completă a scriitorilor, volumul aduce o sumă de laude la adresa celor preferați de autor în tratare, lăsând impresia eliminării cu bună știință a celor nedoriți sufletului său. Așa nu se face.

Sub aura cuvintelor. Nicolae Dorel Trifu, editura Fundația Culturală Antares, 226 pagini. Autorul înmănușează în acest volum o parte din eseurile publicate în presa vremii, care încearcă să pună în lumină scriitorii minori contemporani despre care cu greu se va mai auzi câte ceva în viitor, alături de valori naționale ca Nichita Stănescu, Lucian Blaga, Nicolae Labiş, etc.

O istorie culturală în imagini. Florentin Popescu, editura Vestala, 164 pagini. Volumul adună în copertile sale cele mai reușite instanțane realizate de Vasile Blendea, fotograful scriitorilor, însoțite de povestea împrejurărilor anecdotice, petrecute de Blendea și adnotate de autor. O carte document, înedită prin îngemănarea dintre imagine și povestirea în sine.

Válogatott versek. Gaál Aron, editura Express, Budapest, 170 pagini. Cunoscutul poet maghiar care a publicat și în revista noastră versuri pline de o filozofie aparte și a adunat într-un volum antologic creațiile cele mai reușite între anii 1987-2007, oferindu-le din toată inima cititorilor de limbă maghiară.

Zipper's of the heart. Menachem M. Falek, editura Jerusalem, 97 pagini. Volumul conține o sumă de poeme ale autorului antologate și traduse în limba engleză din perioada 1990-2008, având ca teme predilecte iubirea, dezrădăcinarea și alienarea în contextul automatizării vieții de zi cu zi.

Ca o săbie imprezvizibilă începe ziua. Ioana Greceanu, editura Vinea, 80 pagini. Un volum de poezie introspectivă, de un lirism aparte, pentru care maestrul Cezar Ivănescu avea o adevărată admirație. Un volum de poezie autentică, cu o curgere aparte, unde alchimia se întrepătrunde cu simțirea înaltă într-un chip fericit.

Roua cuvântului. Victoria Milescu, editura Anamarol, 95 pagini. Volumul bilingv (româno-maghiară) se dorește o antologie de haiku reușind să transmită adeseori surprinzătoare scilpiri din adâncul sufletului autoarei metamorfozându-i pe cititor într-un purtător de fior poetic.

Cristalizarea hazardului. Ion Popescu-Brădiceni, editura Napoca Star, 229 pagini elaborat ca întotdeauna, autorul se apleacă asupra scriitorilor contemporani cu o dăruire meritorie, oferind din preaplînul său și cititorilor o punere în valoare bine ticluită.

La templul poeziei. Daniel Lăcătuș, editura Lumen, 64 pagini. Tânărul poet arde în poemele sale cu o dezinvoltură și o reușită poetică aparte ce-i poate asigura un viitor deosebit, dacă și va alege cu grijă registrul poetic viitor.

Stălpul de foc. Vasile Târțăeanu, editura Fundația Scrișul Românesc, Singur printre ucraineni, poetul și gazetarul bucovinean ne dă o lacrimă din sufletul său lângă care am putea așeza lacrimile noastre dacă ne-am ridica la aceeași simțire patriotică. Volumul este un strigăt de românism curat pe care ar trebui să-l purtam în sufletele noastre întotdeauna.

Almanahul revistei Dacia Literară 2008. autor MLR Iași, editura Tipo Moldova Iași, 250 pagini de restituire al valorilor spirituale de la 1800 și până în prezent. Un almanah deosebit, într-o înținută grafică deosebită.

Pagini literare.ro. APLER, 186 pagini, format A4. Volumul cuprinde creațiile a câte trei autori din redacțiile revistelor ce-au participat la Forumul European al revistelor literare de la Balic din acest an. Majoritatea lucrărilor sunt traduse în limbile franceză și engleză, oferind un bun prilej de cunoaștere și recunoaștere interculturală româno-europeană.

